

การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2557

การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่
เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม

จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2557). การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล.

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 888 คนเป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปฐมวัย ปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จาก 15 โรงเรียน ผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่านำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.83 ถึง 0.95 และองค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า Construct Reliability เท่ากับ 0.93 และค่า Average Variance Extracted เท่ากับ 0.86

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 8 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 Share ideas together : S ร่วมแสดงความคิดเห็น ชั้นที่ 2 Assure agreement together : A ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย ชั้นที่ 3 New experiences network organize together : N ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ ชั้นที่ 4 Take action together : T ร่วมลงมือปฏิบัติ ชั้นที่ 5 Identify problems for solving together : I ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข ชั้นที่ 6 Share cultural understanding together : S ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม ชั้นที่ 7 Unite together in diversity : U ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย และ ชั้นที่ 8 Knowledge management broadcast together : K ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ ที่สำคัญคือ ชั้นที่ 5 และ ชั้นที่ 6 สามารถบูรณาการร่วมกับทุกชั้นได้

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพและการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย จังหวัดยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส รวม 3 แห่งที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 189 คน ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 3 กลุ่ม รวม 91 คน และ ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 3 กลุ่ม รวม 98 คน ใช้แบบแผนวิจัยกึ่งทดลอง ดำเนินการใช้รูปแบบฯ โดยครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ขณะทดลองและภายหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างขยายผลการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น เป็นครูปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 34 คน และนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา

A STUDY OF FACTORS AND ENHANCEMENT DESIRABLE CHARACTERISTIC OF
LIVING TOGETHER WITH PEACE AND HAPPINESS APPROPRIATE FOR
PRESCHOOLERS IN THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES
THROUGH SANTISUK EXPERIENTIAL LEARNING MODEL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

March 2014

Chiraphorn Munsettavith. (2014). *A Study of Factors and Enhancement Desirable Characteristic of Living Together with Peace and Happiness Appropriate for Preschoolers in Three Southern Border Provinces Through SANTISUK Experiential Learning Model*. Dissertation, Ed.D. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Sirima Pinyoanuntapong, Asist. Prof. Dr. Srisompob Jitpiromsri, Dr. Numchai Suppalerkchaisakun.

This research and development (R&D) was divided into 3 phases which were in accordance with the purposes of the research.

Phase 1 was to study and analyze the factors to confirm the desirable characteristic of living together with peace and happiness that appropriate for preschoolers in three southern border provinces. A sample group was 888 preschoolers who were studying in Early Childhood level 1 (for 4 years old) and level 2 (for 5 years old) from 15 schools, in semester 1, 2011 academic year. The results were as follows : The confirmatory factors in the first order consisted of 5 aspects 18 indicators, the factor loading level between 0.83 and 0.95. The second order was in the satisfactory level of good of fit indices. The construct reliability was 0.93, and the Average Variance Extracted was 0.86.

Phase 2 was to develop the SANTISUK learning experience model to enhance the desirable characteristic of living together with peace and happiness that appropriate for preschoolers in three southern border provinces consisted of 8 steps : 1) Share ideas together : S; 2) Assure agreement together : A; 3) New experiences network organize together : N; 4) Take action together : T; 5) Identify problems for solving together : I; 6) Share cultural understanding together : S; 7) Unite together in diversity : U, and 8) Knowledge management broadcast together : K. Especially, the step 5 and 6 could integrate in every step of the model.

Phase 3 was to evaluate and extend the SANTISUK learning experience model. A sample group was 189 preschoolers from 3 research school units in Yala, Pattani and Narathiwat in semester 2, 2011 academic year. Three groups of 91 preschoolers were in Early Childhood level 1 (for 4 years old) and three groups of 98 preschoolers were in Early Childhood level 2 (for 5 years old). Preschool teachers and teacher students employed the model using the quasi experiment pattern for 10 weeks. The results were as follows: while employing the model and after the employment, preschoolers possessed 5 aspects of desirable characteristic of living together with peace and happiness were higher than before employing the model with a statistically significant level of .05, and a sample group for

extension was 34 preschool teachers in the three southern border provinces and 121 students majoring in Early Childhood Program, Yala Rajabhat University. They were trained to apply the model to preschoolers. The results of appropriate for using the model was very well level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK

ของ

จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเขต ภิญโญนนตพงษ์)

.....ที่ปรึกษาร่วม

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภาพ จิตรภิรมย์ศรี)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

.....ที่ปรึกษาร่วม

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภาพ จิตรภิรมย์ศรี)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

.....กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.อารี สันหนวี)

ประกาศคุณูปการ

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช
พระผู้ทรงเป็นครูของแผ่นดิน ทรงเน้นย้ำความสำคัญของการศึกษา ดังความตอนหนึ่งว่า **“...งาน
ด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาติ
นั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ จึงต้องจัดการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น...”** (พิธี
พระราชทานปริญญาบัตร ณ วิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร วันที่ 12 ธันวาคม 2512) ด้วยความสำคัญ
ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้น้อมนำมาเป็นแนวทางการดำเนินภารกิจของการศึกษาวิจัย ด้วยมุ่งหวังให้การวิจัย
ครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแก้ไขปัญหาคอขวดไม่สงบ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามศักยภาพ
แห่งศาสตร์วิชา นั่นคือ การมุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่ ให้เป็นผู้มีสันติสุขในตนเอง สามารถอยู่ร่วมกัน
ได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางความขัดแย้ง ความหลากหลายทั้งทางความคิด และวัฒนธรรม อันจะเป็น
ก้าวของการเสริมสร้างสันติสุขและสันติภาพให้เกิดขึ้น

ความสำเร็จของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากกัลยาณมิตรทางวิชาการ
เป็นอย่างสูง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาเอก สาขาการศึกษาปฐมวัย ที่สำคัญยิ่ง
คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ศรีสมภาพ จิตรภิรมย์ศรี และ อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล ที่ให้ทั้งองค์ความรู้ ความเข้าใจ
อย่างลึกซึ้งในการพัฒนางานวิจัย คณะกรรมการสอบปากเปล่า ปริญญาโท ศาสตราจารย์ ดร.อารี
สันหนวี และ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ที่ทำให้ปริญญาโท มีความชัดเจน
สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้บริหาร ครู
ปฐมวัย เด็กปฐมวัย และผู้ปกครอง ในทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมดำเนินการวิจัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ ที่สนับสนุนและช่วยเหลืออย่างจริงจังในการวิจัยจนเป็นผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

กราบนมัสการขอบพระคุณ พระอาจารย์ ท่านเจ้าคุณ ดร.พระโสภณธรรมมณี ผู้ปลุกจิตวิญญาณ
แห่งคุณธรรมเพื่อการต่อสู้กับปัญหา ด้วยหลักธรรมคำสอนแห่งพระพุทธศาสนา ให้ได้ใช้สติและปัญญา
ก้าวพ้นอวิชชาไปสู่ความสำเร็จ สมดังปรัชญาแห่งมหาวิทยาลัยที่ว่า **ขอให้หิเลติมีความรู้ประดุจนักปราชญ์
และประพฤติตนประดุจผู้ทรงศีล**

ความสำเร็จของการวิจัย คือ ความสำเร็จของการศึกษา ผู้วิจัยขอบูชาแด่พระคุณ บิดา มารดา
ผู้ให้ชีวิต และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิษย์วัช มั่นเศรษฐวิทย์ ผู้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมอย่างจริงจัง
เพื่อให้ผู้วิจัยได้พัฒนาไปสู่การทำหน้าที่รับใช้ประเทศชาติ และสังคม ด้วยคุณธรรมตลอดไป

จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
คำถามของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย	12
สมมติฐานการวิจัย	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างสันติภาพและสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	15
ความหมาย องค์ประกอบ และ ประเภทของสันติภาพ และสันติสุข	15
ปรัชญาสากลว่าด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์ขององค์การ การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ...	17
สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child)	19
แนวทางและนโยบายแห่งรัฐเพื่อเสริมสร้างสันติสุขที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	20
บริบททางวัฒนธรรมและสภาพปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้กับเด็กปฐมวัย	34
ทฤษฎีทางจิต (Theory of Mind) ของเด็กปฐมวัย	34
ทฤษฎีพัฒนาการการกำกับควบคุมตนเอง (Self-Regulation) ของเด็กปฐมวัย	36
ทฤษฎีพัฒนาการพฤติกรรมทางสังคม (Prosocial) ของเด็กปฐมวัย	38
ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ของเด็กปฐมวัย	39
ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) และพาราไดม์การยกระดับ การศึกษาปฐมวัย	50
หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิด คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)	54
หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษา (Peace Education)	57
หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism)	58
วิธีการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย แบบโครงการ (Project Approach) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้	64
ส่วนที่ 1 พัฒนาเป็นนิยามปฏิบัติการ ตัวแปรโครงสร้างและตัวบ่งชี้ของ องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	68
ส่วนที่ 2 การพัฒนากรอบแนวคิดการดำเนินการของรูปแบบการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	73
3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	74
ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด นิยาม ปฏิบัติการ ตัวแปรโครงสร้าง และตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ชั้นที่ 2 ร่วมตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแปรโครงสร้างและตัวแปรบ่งชี้องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	83
ชั้นที่ 3 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	84
ชั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	86
ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	91
ชั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด ลำดับขั้นตอนที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนที่เป็นไปได้ เพื่อพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK	92
ชั้นที่ 2 สร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK	93
ชั้นที่ 3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้นำรูปแบบฯ ไปใช้และขยายผล	95
ชั้นที่ 4 ทดลองนำร่อง (Pilot study) การใช้รูปแบบฯ และทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้นำรูปแบบฯ ไปใช้	96
ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพและการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	97
ชั้นที่ 1 เตรียมการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	98
ชั้นที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	101

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ชั้นที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	104
ชั้นที่ 4 วิเคราะห์และนำเสนอผล	106
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล	109
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	111
ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	111
ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสม กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	120
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสม กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	126
ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปใช้	152
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	168
ความมุ่งหมายของการวิจัย	168
สมมติฐานการวิจัย	168
สรุปผลการวิจัย	173
อภิปรายผล	174
ข้อเสนอแนะ	196

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	199
ภาคผนวก	208
ภาคผนวก ก	209
ภาคผนวก ข	212
ประวัติย่อผู้วิจัย	262

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการวิจัยครั้งนี้	70
2 องค์ความรู้ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK	73
3 จำนวนนักเรียนระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2553	86
4 จำนวนโรงเรียน และข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การวิจัยระยะที่ 1	88
5 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย การวิจัยระยะที่ 1 แบ่งตามสังกัดของโรงเรียน	88
6 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยระยะที่ 1 แบ่งตามระดับชั้น	89
7 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยระยะที่ 1 แบ่งตามการนับถือศาสนา	89
8 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ ..	93
9 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย	99
10 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มทดลองเด็กปฐมวัย	100
11 หัวข้อเรื่องที่เด็กปฐมวัยเลือกสำหรับเรียนรู้ในรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	103
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ..	111
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวบ่งชี้องค์ประกอบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	113
14 ค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 1	115
15 ค่าสถิติความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้และตัวแปรแฝงของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 1	116
16 ค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2	118
17 ค่าสถิติความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของตัวแปรแฝง 5 ด้านของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2	119
18 ผลการวิเคราะห์การทดลองนำร่องใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	121
19 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายด้าน และโดยรวม	127

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	128
21 เปรียบเทียบรายค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง ของคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	129
22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ 3 ครั้ง องค์กรประกอบรายด้านคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	130
23 เปรียบเทียบรายค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง	131
24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบวัดซ้ำ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขโดยรวม ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ด้วยการควบคุมระยะก่อนการทดลอง	132
25 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลหลักแยกตามการวัดซ้ำ	133
26 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลหลักแยกตามระดับชั้น	133
27 ชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	137
28 ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะ พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	139
29 ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New Experiences Network Organize Together) กับ โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	141
30 ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take Action Together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	143

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
31 ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	145
32 ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural Understanding Together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	147
33 ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite Together in Diversity) กับโอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	149
34 ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge Management Broadcast Together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	151
35 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ตามทัศนะของผู้ทดลองใช้	153
36 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ตามทัศนะของ ผู้รับการขยายผล	159
37 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ตามทัศนะของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย	163
38 การดำเนินการในขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็นกับโอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	220
39 การดำเนินการขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	222
40 การเรียนรู้ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับ เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	224

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
41 การเรียนรู้ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	226
42 การเรียนรู้ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) กับ โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	228
43 การเรียนรู้ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding Together : S) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	230
44 การเรียนรู้ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) กับโอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	232
45 การเรียนรู้ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast Together : K) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	234

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา	13
2 องค์ประกอบของสันติสุขตามนิยามขององค์การ UNESCO.....	16
3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1	75
4 กิจกรรมการวาดภาพร่วมกันของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	78
5 การดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง ครั้งที่ 1	80
6 การดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง ครั้งที่ 2	81
7 การดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง ครั้งที่ 3	82
8 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2	91
9 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3	98
10 แบบแผนดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ของการวิจัยครั้งนี้	101
11 ผู้วิจัยและที่ปรึกษานำเสนอรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัย	105
12 ครูปฐมวัยนำเสนอผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	106
13 นิทรรศการแสดงผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	106
14 คำสัมประสิทธิ์มาตรฐานการวิเคราะห์จากแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ ที่ 1 ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับ เด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	114
15 คำสัมประสิทธิ์มาตรฐานผลการวิเคราะห์จากแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2 ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	118
16 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น	125
17 เปรียบเทียบการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของ เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ขณะ ทดลองและภายหลังการทดลอง	134
18 การเรียนรู้ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together)	136
19 การเรียนรู้ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together)	138
20 การเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New Experiences Network Organize Together)	140
21 การเรียนรู้ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take Action Together)	142
22 การเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together)	144

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
23 การเรียนรู้ ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural Understanding Together)	146
24 การเรียนรู้ ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in Diversity)	148
25 การเรียนรู้ ชั้นที่ 8 ขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge Management Broadcast Together)	150
26 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหารต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	156
27 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	157
28 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาครูสาขาการศึกษาปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	158
29 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้รับการขยายผลต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	162
30 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	165
31 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	166
32 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	167
33 พื้นที่ (Space) ในมิติของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น	186
34 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น	218

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นเป้าหมายและความปรารถนาสูงสุดในการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ ด้วยความสำคัญดังกล่าว องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จึงกำหนดพันธกิจพื้นฐานที่ทุกประเทศต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนจากการใช้ความรุนแรง และสงคราม ไปสู่ วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ (Culture of peace) และใช้การจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญของการขับเคลื่อน นโยบาย “สันติภาพเพื่อการพัฒนาและการพัฒนาเพื่อสันติภาพ” (Peace for Development and Development for Peace) เพื่อก่อให้เกิดโอกาสของการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ด้วยความอดทน ออกถ้อย ในความแตกต่างหลากหลาย ทั้งทางความคิด และวัฒนธรรม ใช้หลักประชาธิปไตย เคารพในสิทธิมนุษยชน สร้างความปรองดองสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในจิตใจ ร่วมกันค้นหาความจริง ความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่ใน ในแต่ละวัฒนธรรม เพื่อสร้างแนวปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน (UNESCO. 1998)

สำหรับการศึกษาปฐมวัย ได้ตระหนักชัดในแนวทางของการเสริมสร้างสันติสุข ดังสมาคมแห่งชาติ เพื่อการศึกษาปฐมวัย สหรัฐอเมริกา (National Association for the Education of Young Children : NAEYC) ได้เสนอประเด็นเกี่ยวกับสงครามที่ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัย และเสนอแนวทางการสอนที่ช่วยให้เด็ก แก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ โดยสันติวิธี (NAEYC. 2003) เช่นเดียวกับ สมาคมนานาชาติเพื่อเด็ก ปฐมวัย (The Association for Childhood Education International : ACEI) ได้เพิ่มความต้องการ จำเป็นในระดับสูงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยระบุไว้ว่า “เด็กในรุ่นต่อไปจำเป็นต้องปฏิเสธ การฆ่า เถกเถียงความป่าเถื่อน และการใช้วิธีการที่ไม่สร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งพลโลก สมควรจะต้องได้พัฒนาไปสู่การเป็นผู้นำในอนาคตที่สามารถจะเผชิญหน้าและแก้ปัญหาด้วยการสาน เสวนา” (ACEI. 2003: 2 – 3)

ขณะที่ การดำเนินการของประเทศที่มีสภาพปัญหาของความขัดแย้งอย่างรุนแรง และต้องการ พัฒนาเด็กปฐมวัยของตนเองให้เรียนรู้และเป็นผู้ร่วมสร้างสันติสุข ดังตัวอย่างเช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ส่งเสริมบทบาทของเด็ก ในการเป็นผู้สร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้ปกครอง ให้หมดไป (Velicaria; & Laguardia. 2002: 17 – 21) และในประเทศเนปาล ใช้วิธีการให้เด็กเป็นเขต สันติภาพ (Children as a Zone of Peace) (Kishor Shrestha. 2007: 61 – 72) จากตัวอย่างข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า การเสริมสร้างสันติสุข เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย โดยสร้างให้เด็กมีมโนทัศน์ที่ดีเกี่ยวกับเรื่องนี้ (Walker; Mayers – Bowman; & Mayers-Walls. 2008) และเชื่อมั่นว่า เด็กปฐมวัยเป็นจุดเริ่มต้นที่มีศักยภาพเพื่อการสร้างสันติสุขและสันติภาพของโลก (Gow. 2002)

สำหรับประเทศไทย จากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ก่อให้เกิด ปัญหาและผลกระทบที่รุนแรง รัฐบาลไทยทุ่มเทงบประมาณจำนวนมาก เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา แต่ยังคง

ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะประชาชนในพื้นที่ยังเผชิญหน้ากับความขัดแย้งและอันตรายต่างๆ มากมาย จากรายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep south watch) ได้ทำการศึกษาและเสนอข้อมูล ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ตั้งแต่ปี 2547 ถึง ธันวาคม 2555 พบว่า จำนวนเด็กที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ จำนวน ทั้งสิ้น 345 ราย และเสียชีวิต จำนวนทั้งสิ้น 56 ราย เด็กกำพร้า ขาดโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนถูกเผาทำลาย ครูถูกทำร้าย และการขาดความสุขในการดำรงชีวิต (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. 2555: Online)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลการวิจัยในบริบทที่ใกล้เคียงกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังเช่น การวิจัย เรื่อง ผลจากความขัดแย้งทางนโยบายของประเทศเคนยา และการปรับตัวของเด็กปฐมวัย พบว่า ไม่ว่าเด็กเพศชายหรือเพศหญิงที่เผชิญกับเหตุการณ์ เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเด็กเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น (Kithaye; Morris; Terranova; & Myers. 2010: 1114 – 1128) หรือแม้แต่ผลวิจัยเรื่อง ผลกระทบของแม่ที่มีความเครียดแบบควบคุมไม่ได้ภายหลังจากเหตุการณ์รุนแรง (Mental Posttraumatic Stress Disorder : PTSD) จากเหตุการณ์ในวันที่ 11 กันยายน 2001 พบว่า จากเหตุการณ์ดังกล่าว มีผลทำให้พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ การต่อต้านทางอารมณ์ ความเครียด พฤติกรรมหลีกเลี่ยง การมีปัญหาในการนอน ความก้าวร้าว และการสร้างความสนใจด้วยการสร้างปัญหาเกิดขึ้นกับเด็กกลุ่มนี้เพิ่มสูงขึ้น (Chemtob; Nomura; Rajen Dran; Yehuda; Schwartz; & Abramovitz. 2010: 1129 – 1141) จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงอาจเป็นแนวทางในการอนุมาณถึงผลกระทบของความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ที่อาจทำให้เด็กปฐมวัยในพื้นที่เกิดปัญหาดังกล่าวและอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

แม้ว่า สภาพปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต่อเนื่องและยาวนาน มาจนถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อโอกาสการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่ทุกด้าน แต่จากผลการศึกษาวิจัยคุณลักษณะพึงประสงค์ตามตัวบ่งชี้ด้านจริยธรรม คุณธรรม และความตระหนักในความเป็นไทยของเด็กปฐมวัยไทย พบว่า เด็กปฐมวัยของไทยมีพื้นฐานของการเป็นผู้มีเมตตา รู้จักการแบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่น การมีวินัย ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ควบคุมตนเองตามลักษณะวิถีไทย รวมถึงการรักษาศาสนาและพระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และวิถีชีวิตไทย มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sirima Pinyoanunpong. 2013: 321 – 327)

ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีคุณลักษณะพึงประสงค์ดังกล่าวว่า ควรประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง และมีแนวทางการส่งเสริมพัฒนาอย่างไร โดยพัฒนาตัวบ่งชี้จากองค์ความรู้ภาคทฤษฎี ที่อธิบายถึงความเป็นไปได้ของธรรมชาติพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยพบว่า เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาทฤษฎีทางจิต (Theory of mind) คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำความเข้าใจในเหตุผลจากมุมมอง หรือทัศนคติของผู้อื่น และลดการคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Keenan. 2002: 212 – 221) สิ่งสำคัญเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการของการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) เป็นสิ่ง

ที่ช่วยให้เด็กสามารถควบคุมการกระทำต่างๆ ของตนเอง ทำให้เด็กมีความสามารถในการหยุดยั้งพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไว้ได้ และสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ (Bronson. 2000: 146) พัฒนาการเอื้อสังคม (Prosocial) ของเด็กปฐมวัย ยังเป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้การแบ่งปัน ความร่วมมือ การช่วยเหลือ และการเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น (Shaffer. 2002: 503 – 507) ขณะที่พัฒนาการของจริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ได้มีส่วนช่วยอธิบายถึงโอกาสการพัฒนาความเข้าใจต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้อื่น (DeVries; & Zan. 2012) และองค์ความรู้ภาคสนามที่มาจากการสังเคราะห์สภาพวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษานโยบายและแผนงานพัฒนาทางการศึกษา โดยน้อมนำแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน มาใช้ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี การมุ่งมั่นแก้ไขปัญหา การสร้างความยุติธรรมปรองดอง และความรู้รักสามัคคีของประชาชน (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551) และแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552 – 2554) ภายใต้ยุทธศาสตร์จัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง โดยมุ่งส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสันติศึกษา การใช้หลักศาสนา การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และการสร้างความสมานฉันท์ เพื่อความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษา. 2553: 68)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยังได้พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ขึ้น เพื่อสร้างพื้นที่ (Space) ของการเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มาจากความสนใจ การมีส่วนร่วม คิด ตัดสินใจ และดำเนินการร่วมกัน อันจะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์ พร้อมกับโอกาสของการฝึกหัด ขัดเกลาพฤติกรรมของตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม โดยรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้มุ่งเน้นความร่วมมือ การยอมรับต่อความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของเด็ก ลดการใช้อำนาจในการควบคุมสั่งการ ใช้การสร้างความสัมพันธ์แบบดูแลเอาใจใส่ (Pang. 2001: 78 – 79) ใช้หลักสากลของการฝึกหัดเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice : DAP) (Bredekamp. 2011: 123 – 125) ผสมผสานแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่มุ่งเน้นให้เด็กเป็นผู้กระทำในกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองให้เกิดขึ้นโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงบันดาลใจภายใน มีความยืดหยุ่นหลากหลาย (Scarlett; et al. 2009: xi) และยึดหลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เด็กปฐมวัยเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็ก และใช้การประเมินตามสภาพจริงเป็นสิ่งที่ช่วยให้เห็นโอกาสของการพัฒนาและแก้ปัญหาอย่างทันที่ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2557) ซึ่งรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับทิศทางของการยกระดับพาราไดม์การศึกษาปฐมวัย (Dahlberg; et al. 1999: 56 – 68) ตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodern)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนกลไกการศึกษากับการร่วมพัฒนา และแก้ไขปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มุ่งเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกัน อย่าง

สันติสุข และเป็นปฏิบัติการใหม่ของการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทย ที่เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมเสนอทางเลือก และทางรอด สำหรับการเตรียมการรับมือกับความรุนแรงและความแตกแยกที่กำลังเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย ด้วยการเริ่มต้นพัฒนาให้เด็กปฐมวัยให้มีสันติสุขในตนเอง และสามารถสร้างสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้ อันจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำถามของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามที่นำไปสู่การวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 และ อันดับที่ 2 ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร
2. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวิธีการดำเนินการอย่างไร และมีกลไกการขับเคลื่อนรูปแบบฯ ที่นำไปสู่โอกาสของการเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าวได้อย่างไร
3. ขณะทดลองและภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีผลทำให้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง หรือไม่ เพราะอะไร
4. ความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้และขยายผลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในระดับใด
5. ข้อค้นพบอื่นๆ ที่น่าสนใจที่ได้จากการวิจัย คืออะไร

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ นำสภาพปัญหาความไม่สงบของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเป็นโจทย์ของการวิจัย และค้นหาแนวทางที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และเป็น การขับเคลื่อนไปสู่การเสริมสร้างให้สังคมไทยมีสันติภาพ
2. การวิจัยครั้งนี้ ได้พัฒนานิยามความหมายของสันติสุข ในมิติของการพัฒนาเด็กปฐมวัย และบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นผลให้เกิดการพัฒนาตัวบ่งชี้และเครื่องมือการประเมินเด็กปฐมวัยที่มีมาตรฐาน และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ต่อไป
3. การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับโรงเรียน ครูปฐมวัย ผู้ปกครองในพื้นที่ และสาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อันเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
4. การวิจัยนี้จะเป็นฐานการพัฒนาต่อยอดงานวิจัยทางการศึกษานปฐมวัย และการเปิดรายวิชาใหม่ ให้กับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาสาขาสอนศึกษานปฐมวัย ให้กับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ รายวิชาสันติศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย และรายวิชาพหุวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากภาคทฤษฎีและภาคสนาม มาพัฒนาเป็นตัวแปร โครงสร้างและตัวบ่งชี้องค์ประกอบคุณลักษณะ ดำเนินการสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) สார்วจข้อมูลเชิงประจักษ์ และนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ ความกลมกลืนของตัวแปรแฝงและตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำผลการวิจัยและเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นในการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาใช้ในการดำเนินการวิจัยระยะต่อไป

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากภาคทฤษฎีและภาคสนาม และดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK และองค์ประกอบ

ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ดำเนินการพัฒนาแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ ดำเนินการวิพากษ์รูปแบบฯ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัย จิตวิทยา และอิสลามศึกษาเพื่อให้รูปแบบฯ มีความเป็นพหุวัฒนธรรม และครูปฐมวัยในพื้นที่ที่มีประสบการณ์การสอน เพื่อหาความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปดำเนินการกับเด็กปฐมวัย ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัย ทำการปรับปรุง รูปแบบฯ ตามข้อเสนอแนะ ดำเนินการทดลองนำร่องการใช้รูปแบบฯ และหาประสิทธิภาพของแบบประเมิน โดยผู้วิจัยมอบหมายให้ครูปฐมวัยในโรงเรียนทดลองนำร่องเป็นผู้ดำเนินการ นำผลการทดลองนำร่องและข้อค้นพบมาปรับปรุงรูปแบบฯ และเตรียมดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 เพื่อตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบฯ ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดลองใช้รูปแบบฯ กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบแผนกึ่งทดลองที่มีความเข้มแข็ง (Strong quasi-experimental design) ที่ทุกกลุ่มทดลองได้มาจากการสุ่มเพื่อเข้ารับทดลอง และใช้วิธีการวัดซ้ำในหลายกลุ่มหลายเวลา (Multiple group time-series design) (Gliner, & Morgan, 2000: 97 – 102) ดำเนินการกับเด็กปฐมวัยระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4ปี) และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ของโรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และโรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนอนุภาคดี) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ประจำชั้นห้องเรียนที่ได้รับการสุ่มเลือก เป็นผู้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยทำการอบรมการใช้รูปแบบฯ และการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย (E-SANTSUK) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ครั้ง คือ ก่อนการทดลอง ขณะทดลอง และหลังการทดลอง ใช้เวลาดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ภายหลังจากทดลองทำการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ นำข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการนิเทศติดตามผล และผลการวิเคราะห์คุณลักษณะ มาทำการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ให้มีสมบรูณ์ที่สุด และดำเนินการขยายผลการใช้รูปแบบฯ โดยให้ครูปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบฯ และห้องเรียนเป็นต้นแบบของการขยายผลการอบรมปฏิบัติการให้กับครูปฐมวัย ร่วมกับผู้วิจัย โดยทำการขยายผลให้ครูปฐมวัยในพื้นที่ และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ จากการดำเนินการจริงของผู้รับขยายผล จากนั้น ทำการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้กับกลุ่มที่รับการขยายผล เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบฯ ให้มีความสมบรูณ์ที่สุดอีกครั้งก่อนสิ้นสุดการวิจัย และนำเสนอผลผลิตที่ได้จากการวิจัยคือ รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น และรายงานวิจัยฉบับสมบรูณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 กลุ่มหลัก ได้แก่

2.1 เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาปีการศึกษา 2554 ระดับ

ชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ในระบบโรงเรียนที่มาจาก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองนราธิวาส มีจำนวนทั้งสิ้น 86,596 คน

2.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ครูปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสังกัดสำนักงานเทศบาล กำลังทำการสอนในระดับชั้นปฐมวัย ปีการศึกษา 2554 มีจำนวนทั้งสิ้น 4,697 คน

2.3 ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนับเพียง 1 ท่าน ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษา ปีการศึกษา 2554 ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4ปี) และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองนราธิวาส มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 86,596 คน

2.4 นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2554 ประกอบด้วย 1) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 120 คน และ 2) นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 จำนวน 94 คน รวมทั้งสิ้น 214 คน

3. กลุ่มตัวอย่างและการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1 กลุ่มตัวอย่างการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) เป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 31 คน นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 15 คน และศาสนาอิสลาม จำนวน 16 คน และ ระดับปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 32 คน นับถือศาสนาพุทธ 12 คน และศาสนาอิสลาม 20 คน รวมทั้งสิ้น 63 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษา ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4ปี) และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ได้มาจากสัดส่วนโควตาของโรงเรียน 3 สังกัด และใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดจำนวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 21 โรงเรียน 2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 6 โรงเรียน

และ 3) โรงเรียนในสังกัดสำนักเทศบาล จำนวน 6 โรงเรียน รวม 33 โรงเรียน ผลปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดเวลาการส่งกลับข้อมูลทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจาก 15 โรงเรียน แบ่งเป็น ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 446 คน และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 442 ชุด รวมทั้งสิ้น 888 คน ซึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของการวิเคราะห์ห้อยู่ประกอบเชิงยืนยันนั้นถือว่า อยู่ในระดับดี

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

3.2.1 กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้ทดลองนำร่อง (Pilot study) รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด และไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะต่อไป ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) สังกัดเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ กับเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 25 คน และระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 55 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ดำเนินการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงครูปฐมวัย และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการศึกษาปฐมวัย ที่ประจำชั้น กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ระดับชั้นปีที่ 2 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) สังกัดเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา รวมทั้งสิ้น 4 คน

3.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินความเหมาะสมในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ 1) แบบประเมินชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรทางการศึกษา ใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ดำเนินการใช้รูปแบบฯ จำนวน 4 คน นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การทดลองนำร่อง จำนวน 6 คน เป็นผู้ประเมิน รวมทั้งสิ้น 10 คน และ 2) แบบประเมินชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ให้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการทดลองนำร่อง จำนวน 20 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น เริ่มจากการเลือกโรงเรียนหน่วยปฏิบัติการวิจัยแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน ตามคุณสมบัติที่กำหนด และความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) โรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 2) โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และ 3) โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส นำไปสู่กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่มย่อย คือ

3.3.1 กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้ารับการทดลองการใช้รูปแบบฯ กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จาก 3 โรงเรียนหน่วยปฏิบัติการวิจัย ได้มาด้วยวิธีการจับฉลากระดับชั้นละ 1 กลุ่มของแต่ละโรงเรียน เป็น ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 3 กลุ่มทดลอง รวม 91 คน และระดับปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 3 กลุ่มทดลอง รวม 98 คน รวมเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 189 คน

3.3.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ทดลองใช้รูปแบบฯ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ครูปฐมวัย จำนวน 6 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 6 คน ที่ประจำชั้น กลุ่มทดลองเด็กปฐมวัย รวมทั้งสิ้น 12 คน

3.3.3 กลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งเป็น ชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารหรือหัวหน้าสายชั้นที่สังเกตการณ์ทดลองใช้ของ 3 โรงเรียนปฏิบัติการวิจัย รวม 6 คน 2) ครูปฐมวัยที่ทำการทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน 3) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการศึกษาปฐมวัยที่ร่วมทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน และชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครอง ประกอบด้วย ผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย จาก 3 โรงเรียนปฏิบัติการวิจัยที่สังเกตการณ์ ใช้รูปแบบฯ จำนวน 77 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 95 คน

3.3.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการขยายผล ได้แก่ 1) ครูปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 34 คน และ 2) นักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น 155 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

4.1 ตัวแปรโครงสร้างและตัวแปรบ่งชี้องค์ประกอบเชิงนิรนัย คุณลักษณะพึงประสงค์ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งของต่างๆ อย่างประหยัด

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครองให้ซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น

ด้านที่ 2 รู้ภัย ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้

ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้

ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามศาสนาและวัฒนธรรมตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง

4.2 ตัวแปรจัดกระทำ คือ รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ภูมิหลังของการพัฒนารูปแบบฯ

ส่วนที่ 2 จุดมุ่งหมาย หลักการ ของรูปแบบฯ

ส่วนที่ 3 แผนที่ดำเนินการรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK (Roadmap of SANTISUK learning model)

ส่วนที่ 4 แนวทางการใช้รูปแบบฯ และการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 5 แบบบันทึกการเรียนรู้เพื่อการประเมินและติดตามผลการใช้รูปแบบฯ

ส่วนที่ 6 แบบประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK)

4.3 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.3.1 ระดับคะแนนการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.3.2 ระดับคะแนนการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ไปใช้และขยายผลต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ อาจได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการมีอคติในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา ซึ่งเป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่มีความไหวรู้ (Sensitive) สูงต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยความสงบและมีความสุข ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติตนที่แสดงถึงความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด และไม่รบกวนผู้ปกครองให้ซื้อสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์

ด้านที่ 2 รู้ภัย หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติตนที่แสดงถึงการยอมรับการกระทำผิดของตนเอง สามารถแสดงความขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ และให้อภัยผู้อื่นได้

ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถแบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รอคอยตามลำดับได้ และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติตนที่แสดงถึงการยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง และของผู้อื่น และการยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน

คุณลักษณะดังกล่าวนี้ สามารถสังเกตเห็นและประเมินได้ด้วยแบบประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. **รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้** หมายถึง การพัฒนาองค์ประกอบเพื่อการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่สามารถดำเนินการตามลำดับ และบูรณาการร่วมเพื่อให้การจัดประสบการณ์สามารถส่งเสริมโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูนำเด็กปฐมวัย ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มาจากความสนใจ หรือประเด็นและข้อคำถามที่ครูตั้งขึ้น เพื่อนำไปสู่การร่วมกันเสนอหัวข้อ (Topic) ต่างๆ และเป็นข้อเสนอสำหรับการร่วมคิด และคัดเลือกเพื่อหาสิ่งที่ทุกคนสนใจเรียนรู้ร่วมกันมากที่สุด ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูนำหัวข้อที่เด็กปฐมวัย เสนอในขั้นที่ 1 มาพูดคุยเพื่อให้เด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจเลือก โดยส่งเสริมความเคารพในความแตกต่างทางความคิด วิธีการที่ไม่เพียงคำนึงถึงเสียงข้างมาก

แต่ใช้การพิจารณาเหตุผลความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และความรู้สึกของทุกฝ่าย เพื่อให้ได้หัวข้อที่มีความเหมาะสมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูนำเด็กปฐมวัยมาสู่ความสนใจในหัวข้อที่ผ่านการร่วมยืนยันในขั้นที่ 2 เพื่อนำไปสู่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการร่วมวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำแผนภูมิเครือข่ายประสบการณ์เรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในหัวข้อร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูกับเด็กปฐมวัย โดยใช้ขั้นที่ 4 เป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาเป็นโครงการ (Project) ที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมการลงมือปฏิบัติค้นหาคำตอบตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) เป็นขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่สามารถบูรณาการร่วมกับทุกขั้น ในการแก้ไขปัญหาของการอยู่ร่วมกัน ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งประสานความเข้าใจ และใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) เป็นขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่สามารถบูรณาการร่วมกับทุกขั้น โดยครูพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่เด็กกำลังเรียนรู้กับวิถีชีวิต วัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ บุคคลและภูมิปัญญาที่มีอยู่ เพื่อให้เด็กสามารถรับรู้ เข้าใจที่ถูกต้องต่อวัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี และศาสนาของตนเอง และผู้อื่น อย่างไม่มีอคติ และการแบ่งแยก

ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยนำกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยมีเพื่อนต่างห้อง ผู้ปกครองหรือคนในชุมชนเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความเข้าใจการทำงานร่วมกันและการใช้ชีวิตอย่างสันติสุขร่วมกับผู้อื่น

ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้นำเสนอผลงานการเรียนรู้ที่ดำเนินการในโครงการ ร่วมประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

3. เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักเทศบาล ในจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ที่สัมพันธ์กัน คือ การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์

เรียนรู้ SANTSUK และการตรวจสอบคุณภาพและการขยายผลการใช้รูปแบบฯ สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ตามที่กำหนดไว้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ขณะทดลองและภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ผู้วิจัยทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างสันติภาพและสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

- 1.1 ความหมาย องค์ประกอบและประเภทของสันติภาพ และสันติสุข
- 1.2 ปรัชญาสากลว่าด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสมานฉันท์ขององค์การ UNESCO
- 1.3 สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- 1.4 แนวทางและนโยบายแห่งรัฐเพื่อเสริมสร้างสันติสุขที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

- 1.4.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
 - 1.4.2 นโยบายการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - 1.4.3 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559)
 - 1.4.4 แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552 – 2555)
- 1.5 บริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพปัญหาของพื้นที่สามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

- 2.1 ทฤษฎีทางจิต (Theory of mind) ของเด็กปฐมวัย
- 2.2 ทฤษฎีพัฒนาการการกำกับตนเอง (Self regulation) ของเด็กปฐมวัย
- 2.3 ทฤษฎีพัฒนาการการเอื้อสังคม (Prosocial) ของเด็กปฐมวัย
- 2.4 ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ของเด็กปฐมวัย
- 2.5 ปัจจัยเสี่ยงต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของ

เด็กปฐมวัย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ประกอบด้วย
 - 3.1 แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodern) และพาราไดม์การยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.2 หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
 - 3.3 หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษา
 - 3.4 หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม
 - 3.5 วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดของการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างสันติภาพและสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 ความหมาย องค์ประกอบ และ ประเภทของสันติภาพ และสันติสุข

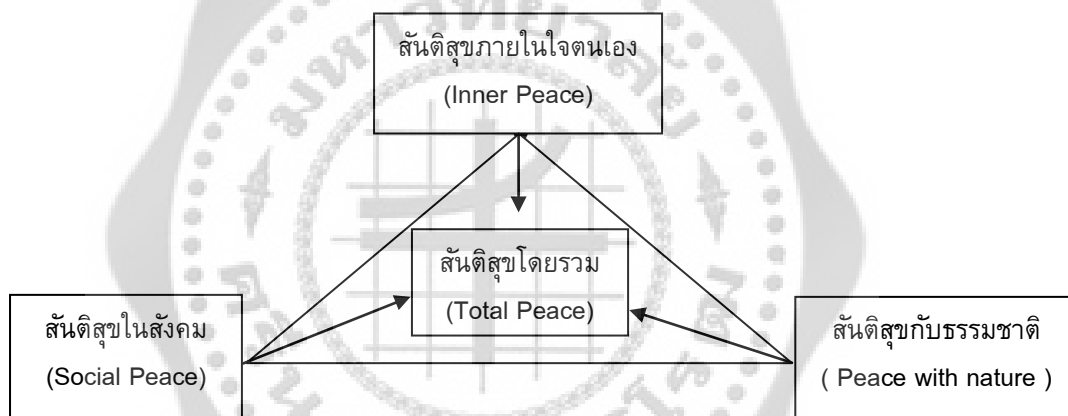
การศึกษาความหมายของคำว่า สันติสุข ผู้วิจัยขอเสนอความหมายของ คำว่า **สันติภาพ (Peace)** เพื่อนำสู่ความหมายของคำว่า สันติสุข ดัง ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1206) ได้บัญญัติไว้ว่า สันติ แปลว่า ความสงบ เช่น การอยู่ร่วมกันโดยสันติ สันติภาพ แปลว่า ความสงบ เช่น โลกต้องการสันติภาพ จงร่วมมือรักษาสันติภาพโลก และคำว่า **สันติสุข** แปลว่า ความสุขที่เกิดจากความสงบ โดยที่มาของคำว่า สันติภาพ (Peace) เดิมเป็นภาษาละติน มาจากคำว่า “Pax” หมายถึง อิสรภาพจากความสับสนหรือไม่เป็นระบบทางการปกครอง แต่ในภาษาอังกฤษ คำนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการต้อนรับบุคคล ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1300 และถูกนำมาแปลเป็นภาษาอิสราเอล หรือภาษาฮีบรู (Hebrew) โดยใช้คำว่า “Shalom” (ชาลอม) แปลว่า ความสงบ และใช้เป็นคำทักทายและอำลาของชาวยิว และจากคำว่า Shalom ยังคงมีรากศัพท์ หรือแหล่งกำเนิดในภาษาอาราบิก (Arabic) เป็นคำว่า “Salaam” ซึ่งมีความหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพ และสันติสุข ได้แก่ ความยุติธรรม สุขภาพดี ปลอดภัย อยู่ดีมีสุข มั่งคั่งรุ่งเรือง เสมอภาค โชคดี และมีตรภาพ อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจต่อสันติภาพ ยังคงเกี่ยวข้องกับการพิจารณาความรู้สึกของตนเอง หรือความคิดของตนเองขณะที่อยู่ในความสงบ (Wikipedia. 2012: Online)

ที่มาและ องค์ประกอบของสันติภาพ

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization : UNESCO) ได้นำเข้าสู่ความเข้าใจถึงที่มาของและความสำคัญของคำว่า สันติภาพ ด้วยบทบัญญัติที่ว่าด้วย **วัฒนธรรมของสันติภาพ (Culture of peace)** เมื่อสถาปนาองค์การ UNESCO (2001: xi) ดังความว่า “ตั้งแต่สงครามเริ่มต้นขึ้นในจิตใจของผู้คน มันคงอยู่ในความทรงจำของผู้คน ซึ่งการปกป้องรักษาสันติภาพ เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้น (Since wars begin in the minds of men it is in the minds of men that the defenses of peace must be constructed)”

องค์ประกอบของหนทางสู่สันติสุข 3 ทาง ซึ่งความสัมพันธ์ของสันติสุข ดังนี้

1. **สันติสุขที่อยู่ภายในจิตใจ (Inner Peace)** หมายถึง ความสงบสุขสมานฉันท์ภายในตนเอง การมีสุขภาพดี และการปราศจากความขัดแย้งต่างๆ ภายในจิตใจ ความรู้สึกมีอิสรภาพ แจ่มชัด มีความสุขในจิตวิญญาณ และชื่นชมในความงามของศิลปะ
2. **สังคมสันติสุข (Social peace)** หมายถึง ความสงบสุขระหว่างบุคคล การรักษาความสัมพันธ์ที่มีไว้ในทุกระดับ การใช้ความสมานฉันท์ปรองดองในการแก้ไขปัญหา ความรัก มิตรภาพ ความเป็นเอกภาพ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน การยอมรับ ความร่วมมือ ความเป็นพี่น้อง ความอดกลั้นในความแตกต่าง ความเป็นประชาธิปไตย การสร้างสรรค์ความเป็นชุมชนร่วมกัน สิทธิมนุษยชน และการเป็นผู้มีคุณธรรม
3. **สันติสุขกับธรรมชาติ (Peace with nature)** หมายถึง การอยู่ร่วมกันกับสภาพแวดล้อมและแผ่นดินของตนเอง

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของสันติสุขตามนิยามขององค์การ UNESCO

ที่มา: UNESCO. (2001). *Learning the Way of Peace : A Teachers' guide to Peace Education*. p. 11. New Delhi : UNESCO.

ประเภทของสันติภาพ

โยฮัน กัลป์ตุง (Johan, Galtung) ในฐานะผู้ก่อตั้งการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนสู่สันติภาพ ได้แบ่งสันติภาพ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (Galtung . 1996: 168 – 183)

1. **สันติภาพทางลบ (Negative Peace)** หมายถึง การปราศจากความรุนแรงทางตรงที่มีต่อบุคคล ระหว่างกลุ่ม และความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural violence) โดยหมายถึง ความไม่ยุติธรรมที่มีอยู่ในระบบ และความไม่เท่าเทียมกัน เช่น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศ และความยากจน โดยสิ่งต่างๆ

เหล่านี้ เป็นที่มาของความแตกต่างระหว่างความเป็นไปได้และความเป็นจริงว่าคืออะไร และควรเป็นไปอย่างไร

2. สันติภาพทางบวก (Positive Peace) หมายถึง การปราศจากความรุนแรงในเชิงโครงสร้าง การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การอยู่ในสังคมที่มีความยุติธรรม และการเคารพในสิทธิมนุษยชน สันติภาพเสมือนกับเหรียญสองด้าน ซึ่งหากมีเพียงด้านเดียวก็เป็นเหรียญที่ไม่สมบูรณ์ สันติภาพก็เช่นกันต้องมีทั้ง 2 ด้าน คือ การปราศจากความรุนแรงในระดับบุคคล และปราศจากความรุนแรงในเชิงโครงสร้าง

อย่างไรก็ตาม คำว่า สันติภาพ และสันติสุข ได้ถูกนำมาใช้ โดยหมายถึง 1) ลักษณะของสถานภาพที่มีความสมานฉันท์ โดยปราศจากความขัดแย้งรุนแรง และมีอิสรภาพจากความกลัว และความรุนแรง 2) วิธีการใหม่ในการปรองดองความรู้สึก การรักษามิตรภาพระหว่างบุคคล หรือระหว่างประเทศ ความเจริญมั่นคงของสวัสดิภาพทางสังคม หรือเศรษฐกิจ การสร้างคุณภาพและการปกครองที่สนองต่อผลประโยชน์ที่แท้จริงของทุกฝ่าย 3) ช่วงเวลาที่ปราศจากการทำสงครามหรือความขัดแย้งรุนแรง และยังคงนำเสนอการแสดงออกทางบวกและการเคารพนับถือต่อความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ 4) การปราศจากปรปักษ์ และ 5) การมีชีวิตอยู่อย่างมีสุขภาพดี

1.2 ปรวิญญาสากลว่าด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ด้วยเป้าหมายสูงสุดของความเป็นมนุษยชาติ คือ การอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองสงบสุข ไม่แบ่งแยกท่ามกลางความแตกต่างทั้งทางความคิดและการกระทำ องค์การ UNESCO (1998; 2001; 2002) ได้กำหนดเป็นภาระหน้าที่ และเป็นพันธกิจพื้นฐานร่วมกันทุกประเทศในการปรับเปลี่ยนจากวัฒนธรรมของสงคราม และความรุนแรงให้ก้าวไปสู่วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ ดังนโยบายที่ว่า “สันติภาพเพื่อการพัฒนา และการพัฒนาเพื่อสันติภาพ” (Peace for Development and Development for Peace) และมอบหมายให้เครือข่ายการศึกษา ระหว่างประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก (The Asia-Pacific Network for International Education and Values Education) หรือ APNIEVE เป็นองค์กรที่ได้ถือกำเนิดขึ้นในสาธารณรัฐเกาหลี ขณะที่มีการประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญในเขตภูมิภาคว่าด้วยการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ สิทธิมนุษยชน และความเป็นประชาธิปไตย ในระหว่างวันที่ 29 – 31 มีนาคม ค.ศ. 1995 การพบกันดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการประชุมนานาชาติว่าด้วยการศึกษา ครั้งที่ 44 (The 44th Session of the International Conference on Education : ICE) และการประชุมสมัชชาที่ปรึกษาเขตเอเชียและแปซิฟิก ดำเนินการเมื่อเดือนตุลาคม ปี 1994 ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้จัดการประชุมหารือร่วมกันเพื่อวางแผนและพัฒนาศึกษาให้เป็นไปในทิศทางของการเสริมสร้างสันติสมานฉันท์ ด้วยกำหนดเป็นเป้าหมายร่วมกัน คือ การศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันในสันติสมานฉันท์ (Learning to Live Together in Peace and Harmony) โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) การกำจัดรูปแบบของอคติและการแบ่งแยกให้หมดไป 2) การปกป้องในสิทธิความเป็นมนุษย์และความเป็นประชาธิปไตย 3) การพัฒนาให้เกิดความเสมอภาค ความสมดุล ของการพัฒนามนุษย์และการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) การปกป้องสิ่งแวดล้อม

และ 5) การบูรณาการระหว่างค่านิยมร่วมสมัยกับค่านิยมแบบดั้งเดิมเข้าด้วยกัน เป้าหมายหลักของปรัชญา คือ การจัดการศึกษา และการส่งเสริมค่านิยมทางการศึกษาในลักษณะเฉพาะ ในบริบทของความเป็นองค์รวม การพัฒนามนุษย์และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้ความร่วมมือกันของสมาชิกภูมิภาคและเมืองค์ประกอบแกนกลางของค่านิยมที่ว่าด้วยสันติภาพ สิทธิมนุษยชน ความเป็นประชาธิปไตย และการพัฒนาที่ยั่งยืนเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในด้านสันติภาพ ที่ได้แสดงถึงการนำไปสู่การพัฒนาสันติภาพภายใน โดยส่งเสริมให้สันติภาพหรือสันติสุขเกิดขึ้นในความคิด จิตใจ ของแต่ละบุคคล ด้วยการค้นหาความจริง ความรู้ และความเข้าใจ ของแต่ละคนแต่ละวัฒนธรรม และร่วมกัน

ค่านิยมพื้นฐานเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 9 ด้าน ที่กำหนดร่วมกัน ดังนี้
(UNESCO. 1998: 1 – 9)

ด้านที่ 1 ความรัก (Love) ประกอบด้วย การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความจริงใจ และการยอมรับ การวิจารณ์ตนเองในทางบวก มีจิตใจเปิดกว้าง มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงบุคคลอื่น มีความจงรักภักดี มีความรู้สึกของการเสียสละ มีความรู้สึกปรองดอง มีความกล้าหาญ มีความอดทน และมีน้ำใจ

ด้านที่ 2 ความกรุณา (Compassion) ประกอบด้วย การมีเมตตา มีความเข้มแข็งทางจริยธรรม กล้าหาญ ใฝ่รู้หรืออ่อนไหวต่อความต้องการของผู้อื่น มีมิตรไมตรี และเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ

ด้านที่ 3 ความสมานฉันท์ (Harmony) ประกอบด้วย มีความจริงใจ เข้าใจซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม ร่วมมือกัน สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ตระหนักในความดีร่วมกัน มีความรู้สึกของการปรองดอง และ ทำเพื่อความปรารถนาของคนส่วนใหญ่

ด้านที่ 4 ความอดทน (Tolerance) ประกอบด้วย การเคารพซึ่งกันและกัน การยอมรับอย่างจริงใจ การปรองดอง การเคารพในบุคคล และวัฒนธรรมที่แตกต่าง การใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี การชื่นชมและยอมรับต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเคารพในคนกลุ่มน้อยและชาวต่างชาติ การมีอารมณ์ขัน มีจิตใจเปิดกว้าง มีความสนทนสนมและอบอุ่น

ด้านที่ 5 ความเอาใจใส่และแบ่งปัน (Caring and sharing) ประกอบด้วย ความรัก การตระหนัก และการไม่เห็นแก่ตน

ด้านที่ 6 การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence) ประกอบด้วย มีการติดต่อกับผู้อื่น และสร้างสรรค์ ความเป็นโลกาภิวัตน์ ชาตินิยม และความเป็นนานาชาติ มีความรู้สึกสนับสนุนช่วยเหลือ ไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นผู้มีส่วนร่วมที่กระตือรือร้น มีความเข้าใจในโลก ยอมรับและเคารพในความแตกต่าง มีความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน ปฏิรูปการเป็นผู้นำ มีการตกลงถึงอนาคตด้วยการพิจารณาถึงอนาคตร่วมกัน

ด้านที่ 7 การร่วมทุกข์ร่วมสุข (Empathy) ประกอบด้วย ชื่นชมต่อบุคคลอื่น มีความตระหนักและรับรู้ถึงสิ่งต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น

ด้านที่ 8 มีจิตวิญญาณ (Spirituality) ประกอบด้วย มีความสงบภายใน เคารพต่อชีวิต เชื่อมมั่นในคุณค่าของจิตใจ พิจารณาถึงการพัฒนามนุษย์อย่างแท้จริง เชื่อมมั่นจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ มีอิสระในการคิด มีสติสัมปชัญญะ และความเชื่อ มีความเข้มแข็งอยู่ภายใน มีความสมดุล จิตใจเยือกเย็น สะท้อนทัศนคติและการไตร่ตรอง

ด้านที่ 9 ความปีติยินดี (Gratitude) ประกอบด้วย การชื่นชม เคารพ และการยอมรับ ซึ่งบทบาทขององค์การ UNESCO จึงทำหน้าที่ทั้งกำหนดและดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายเพื่อให้มีความสามารถในอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้วยการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในโลกที่มีความท้าทาย (UNESCO. 2002: 175 – 178)

1.3 สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child) องค์การสหประชาชาติ (United Nations. 1989) ได้กำหนดและถือเป็นกติกาสากลในการเคารพซึ่งสิทธิของเด็ก และการส่งเสริมให้เด็กมีสิทธิของการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติสุข ได้แก่

มาตราที่ 12 กล่าวไว้ว่า ทัศนะของเด็กควรได้รับการพิจารณาเพื่อตัดสินใจถึงผลกระทบที่จะเกิดกับเด็ก โดยเฉพาะอายุและวุฒิภาวะ

มาตราที่ 13 กล่าวว่า เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูล ซึ่งข้อตกลงดังกล่าว เป็นการยอมรับความเป็นมนุษย์ที่มีสิทธิและศักดิ์ศรีโดยสมบูรณ์ รวมถึงการได้รับการยอมรับในอัตลักษณ์ของเด็กด้วย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในสิทธินับเป็นสิ่งที่สำคัญมากภายในบริบททางสังคม ซึ่งมีผู้ใหญ่เป็นผู้มีอำนาจและมีความคุ้มครองโดยสมบูรณ์ การมีส่วนร่วมของเด็กในทางสังคมได้รับการสนับสนุน ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ แต่ที่สำคัญไปกว่านั้น การสอนเด็กต้องได้รับการปรับเปลี่ยน

มาตราที่ 29 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาควรดำเนินการโดย 1) พัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก สติปัญญา จิตใจ และความสามารถทางร่างกายอย่างเต็มศักยภาพสูงสุดของเด็กพึงมี 2) ต้องพัฒนาให้เด็กมีความยอมรับนับถือในสิทธิของมนุษย์ และพื้นฐานของเสรีภาพตามหลักการที่ปรากฏในกฎบัตรสหประชาชาติ 3) เด็กต้องพัฒนาให้เป็นผู้ยอมรับนับถือบิดามารดา อัตลักษณ์ของวัฒนธรรมตนเอง ภาษา และค่านิยมของวัฒนธรรมแห่งตน และค่านิยมของความเป็นชาติ (National Values) ที่เด็กอาศัยอยู่ จากประเทศที่ตนถือกำเนิด และเพื่อความศิวิไลซ์ที่แตกต่างไปจากตนเองมีอยู่ 4) การพัฒนาให้เด็กยอมรับนับถือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ

มาตราที่ 30 กำหนดให้รัฐใดที่มีความหลากหลายของเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ภาษา ของชนกลุ่มน้อยหรือบุคคลพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่ เด็กที่เกิดจากกลุ่มคนเหล่านี้ ต้องไม่ได้รับการปฏิบัติสิทธิ ในชุมชนที่มีบุคคลกลุ่มคนเหล่านี้ต้องได้รับการเข้าร่วมในวัฒนธรรมของพวกเขา ได้รับการอบรม ขัดเกลาและปฏิบัติตามหลักศาสนาของพวกเขา และรวมถึงการได้ใช้ภาษาของตนเอง

มาตราที่ 31 กำหนดให้ 1) รัฐต้องยอมรับสิทธิของเด็กในการได้รับการพักผ่อน (Rest) ความสบายที่ไม่ต้องรีบร้อน (Leisure) ได้เล่น และเข้าร่วมกิจกรรมสันทนาการต่างๆ ที่เหมาะสมกับอายุของเด็ก และได้มีส่วนร่วมอย่างอิสระในวิถีวัฒนธรรมและกิจกรรมศิลปะ 2) รัฐควรยอมรับและส่งเสริม

สิทธิของเด็กในการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่กับวัฒนธรรม และเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะที่ชื่นชอบของชีวิต และควรสนับสนุนจัดหาโอกาสที่เหมาะสมและเท่าเทียมกันสำหรับวัฒนธรรม การทำงานศิลปะ การสันตนาการ และการทำกิจกรรมอิสระให้แก่เด็ก

มาตราที่ 38 กำหนดให้ รัฐควรปฏิบัติถึงการยอมรับและให้ความมั่นใจว่ายอมรับ ซึ่งกฎหมายของมนุษยชนระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องไม่ให้เด็กต้องตกอยู่ในความขัดแย้งและปกป้องคุ้มครองดูแลเด็กทางร่างกาย การยอมรับในตนเอง และศักดิ์ศรีของเด็ก

จากพื้นฐานของสิทธิเด็กดังกล่าว สิ่งที่ได้ควรได้รับคือ การสร้างสันติภาพ ความยุติธรรม และความเป็นประชาธิปไตยโดยเฉพาะในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ สิ่งที่ได้ทั่วโลกควรได้รับคือ การสร้างสันติภาพภายในครอบครัว ท่ามกลางเพื่อน และภายในชุมชน ยังคงเป็นความหวัง การที่เราเพิกเฉยต่อศักยภาพและความสามารถในการที่เด็กจะสร้างสันติภาพ เป็นการขัดต่อสิทธิของความเป็นมนุษย์ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่จึงต้องมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันต่อชุมชนของตนเองโดยการสร้างให้เกิดสันติภาพ ซึ่งเราควรให้โอกาสเด็กในการทำภารกิจนี้ร่วมกัน และสิทธิของเด็กในการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เพื่อมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการสร้างสันติภาพ โดยเชื่อมั่นว่าเด็กมีศักยภาพท่ามกลางพลังของการสร้างสันติภาพ ซึ่งเราทุกคนควรจะรับฟัง เรียนรู้จากเด็กและสนับสนุนความพยายามของพวกเขา (Gow. 2002: 1 – 3)

1.4 แนวทางและนโยบายแห่งรัฐเพื่อเสริมสร้างสันติสุขที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่เหตุการณ์ความไม่สงบได้เกิดขึ้น ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นที่มาของความต้องการเสริมสร้างสันติสุขในทุกระดับ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทาง นโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.4.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาอันเป็นรากฐานของการดำรงอยู่อย่างสันติสุขของสังคมไทย คือ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นที่ถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต โดยมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2547)

1. *กรอบแนวคิด* เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. **คุณลักษณะ** เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได

3. **คำนิยาม** ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้
ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. **เงื่อนไข** การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. **แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ** จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

แนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551) ได้นำนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้นำแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยทรงเสนอแนะแนวทางให้ทุกคนทุกฝ่ายต่างเข้าใจกัน และยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานในการจัดการความขัดแย้ง สร้างความรัก ความสามัคคี และความสมานฉันท์ ความสงบสุขแก่ประชาชน โดยดำเนินภารกิจทั้งในด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา โดยให้ความสำคัญสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วัฒนธรรม และความเชื่อของประชาชน ตลอดจนอำนาจความเป็นธรรม และความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างความสมานฉันท์และสันติสุขในพื้นที่โดยเร็วที่สุด ดังนั้น ทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ได้ปรากฏให้เห็นเชิงประจักษ์ถึงพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

1.4.2 นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้หน่วยงานในภาครัฐ และในกำกับได้ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การนำของ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549 ว่าด้วยนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551: 8 – 9) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน *เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา* และ *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* รวมทั้งยึดมั่นในแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ปรองดอง และความสงบสุขของประชาชน *การอำนวยความสะดวก* โดยยึดถือความเป็นธรรมและกระบวนการยุติธรรมตามหลัก นิติธรรม เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการฟื้นฟูอำนาจรัฐ

การมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืน

การสร้างความเข้าใจ โดยสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมภายในและภายนอกประเทศ เพื่อสร้างความตระหนักของการอยู่ร่วมกันภายในชาติอย่างสันติสุข บนพื้นฐานของความหลากหลายในวิถีคิด วิถีชีวิต และวัฒนธรรม

ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความต้องการ และวิถีชีวิตของประชาชน ศาสนา วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการภายใต้ภายใต้หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ใช้แนวทางสันติวิธี และส่งเสริมให้ทุกมิติมีความสมดุล

1.4.3 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553) โดยด้านการศึกษา ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 33 ได้บัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาและได้ทำการปรับปรุงเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ส่งผลให้การศึกษาต้องคำนึงถึง 1) *กระแสประชาธิปไตย* 2) *การกระจายอำนาจ* และ 3) *การจัดการศึกษาสำหรับชายแดน* มากขึ้น และจากการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่ได้ดำเนินการคู่ขนานกันด้วยการน้อมนำ *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* มาใช้โดยรอบแนวคิด และเจตนารมณ์ของแผน ได้มุ่งเน้น 1) พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน โดยมุ่งพัฒนาให้คนไทยเป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยมี สังคมคุณภาพ คือ สังคมที่ส่งเสริมธรรมรัฐ และสังคมประชาธิปไตย ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคม อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ คือ การเป็นสังคมที่ทุกองค์กร

และทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ และที่สำคัญมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตและเกิด **สังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน** คือ การเป็นสังคมที่มุ่งฟื้นฟู สืบสาน และธำรงไว้ซึ่งคุณค่า เอกลักษณ์ ศิลปะ และวัฒนธรรมของไทย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพากันไว้ให้มั่นคง มีเจตคติ และค่านิยมของสังคมที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ดูแลผู้ด้อยโอกาส คนยากจน คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความยุติธรรม และความเสมอภาคทั่วหน้ากัน

1.4.4 แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552 – 2555)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีสาระสำคัญโดยสรุปที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ภายใต้วิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและพัฒนาพื้นที่ โดยยึดแนวทางพระราชทาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ตลอดจนหลักคุณธรรมนำความรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรศาสนา เพื่อสร้างสันติสุขและเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับวิถีชีวิตและเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก และมียุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเฉพาะใน **ยุทธศาสตร์ที่ 6 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง** โดยการเร่งรัดการจัดการให้สอดคล้องกับนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการปลูกฝังอุดมการณ์ความเป็นชาติไทย ส่งเสริมการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร สร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และหลักศาสนา ที่ถูกต้องตามแนวทางสันติวิธี โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายเยาวชนเป็นพิเศษ รวมทั้งเสริมสร้างความปลอดภัยให้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา โดยดำเนินการที่เกี่ยวข้องโดยสรุป ดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง โดยส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถคิดเองทำเอง และแก้ไขปัญหาได้เองตามแนวทางสันติวิธี
2. ส่งเสริมความเป็นชาติและสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เน้นแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา ให้เข้าใจถึงการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม และจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และมัสยิด พร้อมทั้งสามารถใช้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุนในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น
3. ส่งเสริมสันติศึกษา โดยการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสันติศึกษา ทั้งด้านศาสนิกสัมพันธ์ สิทธิมนุษยชน การจัดข้อพิพาทและความขัดแย้ง และการสร้างความสมานฉันท์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างเครือข่ายอันนำไปสู่สังคมสันติสุข เป็นต้น

จากการศึกษานโยบายแห่งรัฐเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า รัฐบาลไทยได้น้อมนำแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นฐานในการพัฒนาและแก้ปัญหา และให้ความสำคัญกับการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ใช้วัฒนธรรมเป็นฐานของการพัฒนาความเข้าใจ การส่งเสริมความร่วมมือ และการเสริมสร้างความเข้าใจด้วยการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้

นำแนวทางดังกล่าวมาสังเคราะห์ เพื่อประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมการดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

1.5 บริบททางวัฒนธรรมและสภาพปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ลักษณะสภาพทางสังคม วิธีการชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากคนไทยในภูมิภาคอื่น ปัญหาและความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องจากประวัติศาสตร์และยังคงมีอยู่สู่ยุคปัจจุบันของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย นับตั้งแต่การเผชิญกับเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2547 เป็นต้นมา

อัมมาร สยามวาลา และคณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ (2550: 1 – 7) ได้นำเสนอประเด็นของความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาจกล่าวได้ว่า ความมั่นคงของมนุษย์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือว่า ขาดความมั่นคงอย่างรุนแรง ด้วยความมั่นคงของมนุษย์ ตามรายงานของกรรมาธิการของสหประชาชาติ (United Nations : UN) ว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์นั้น ประกอบด้วยหลายมิติ ในกรณีของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนที่ขาดหายไปเชิงประจักษ์ ได้แก่

1. ความไม่ปลอดภัยในชีวิต อันเกิดจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
2. การเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบตัวของประชาชน ได้รับการลดทอนสิทธิโดยบุคคลภายนอกที่สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ หรืออิทธิพลทางการเมืองแย่งชิงเอาทรัพยากรเหล่านั้นไป เพราะชุมชนที่อยู่รอบทรัพยากรขาดอำนาจในการบริหารจัดการกับทรัพยากร
3. อัตราการขยายตัวของประชากรที่มีได้ลดลงเหมือนภาคอื่นๆ ทำให้มีจุดกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกจำกัดมากขึ้น เพราะชนบทหาเลี้ยงชีพด้วยทรัพยากร แต่เมื่อไม่มีเพียงพอจึงเกิดความยากจนในชนบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร
5. มีการละทิ้งถิ่นฐานและอาชีพของบรรพบุรุษของคนรุ่นหนุ่มสาว และออกมาหางานทำในภาคอุตสาหกรรมและบริการจำนวนมาก ร่วมกันมีอัตราการว่างงานสูงกว่าภาคอื่นๆ
6. ปัญหาด้านการศึกษาของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความซับซ้อนกว่าภาคอื่นๆ และเป็นชนวนสร้างความขัดแย้งระหว่างประชาชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับรัฐบาลมาเป็นเวลาช้านาน

ความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงปรากฏอยู่ จากข้อมูลจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2544) ได้ทำการศึกษาการอยู่ร่วมกันของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ และคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม พบว่า มีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามถึงร้อยละ 80 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด จึงถือว่าเป็นพื้นที่จำเพาะ และการเป็นจุดผ่านทางวัฒนธรรมมาแต่โบราณ ทำให้เกิดการสังสมวัฒนธรรมจนมีลักษณะจำเพาะของคน

ในส่วนที่เป็นโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ ส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ พุทธ และอิสลาม ที่มีลักษณะจำเพาะชัดเจน ดังนี้

1. **วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม** ศาสนาอิสลามมิใช่ศาสนาเพียงให้คนนับถือ เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเท่านั้น แต่ศาสนาอิสลามเป็นระบบของการดำเนินชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกย่างก้าวของชีวิตชาวมุสลิม ต้องอยู่บนครรลองศาสนาอิสลามที่เต็มไปด้วยวินัย และคำนึงถึงความจำเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กล่าวคือ การกินอาหาร และเครื่องดื่ม ภาษา และการพูด การแต่งกาย การไปมาหาสู่ การทำความเคารพ ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความศรัทธาต่อศาสนาอิสลาม และค่อนข้างเคร่งครัดต่อวิถีชีวิต แบบวัฒนธรรมอิสลาม ในด้านบุคลิกภาพ การกล่อมเกลாதองศาสังคม มนุษย์สัมพันธ์จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศาสนาอิสลามมีอิทธิพล และมีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของผู้นับถือศาสนานี้ นับตั้งแต่เกิดจนตาย

ความหมายของศาสนาอิสลาม อิสลามเป็นศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลก กำเนิดขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ 1153 ณ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ชื่อศาสนานี้เป็นชื่อที่พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ คือ พระอัลเลาะห์ ทรงใช้เรียกโดยมีศาสดามูฮัมหมัด เป็นศาสนทูต เพื่อเผยแพร่คำสอนต่อมนุษยชาติ คำว่า *อิสลาม* เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า “การมอบกายและจิตใจ ให้แก่พระเจ้าอย่างสิ้นเชิง” ศาสนาอิสลาม จึงถูกจัดให้อยู่ในประเภทเอกเทวนิยม คือ ศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียว ห้ามการเคารพบูชารูปปั้น ภาพจำลอง ภาพเจี๊วต์ และวัตถุอื่นใดทุกชนิด รวมทั้งตัวบุคคล หรือแม้แต่ท่านศาสดามูฮัมหมัด และห้ามเชื่อถือผีสิงเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไชคกลาง หรือดวงชะตา *อิสลาม* ยังหมายถึง *สันติ สภาวะสงบ ทางแห่งความสงบ หรือ สันติสุข* มีคำสอนอันเป็นธรรมนูญแห่งการดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์ มีระเบียบแบบแผนให้ผู้นับถือยึดมั่นในศีลธรรม ความดีงาม ความรักเพื่อนมนุษย์ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสงบสุข ความโอบอ้อมอารี และเป็นขันติธรรม อันเป็นหลักบรรทัดฐานของมนุษยชาติ ศาสนาอิสลาม เน้นหนักให้เห็นความสำคัญอันทัดเทียมระหว่างชีวิตในโลกปัจจุบันกับชีวิตในปรโลก (อาคิเราะฮ์) อิสลามมิได้สอนให้มนุษย์มีความโน้มเอียง หรือลุ่มหลงไปในทางใดทางหนึ่ง แต่จะเน้นหนักผลของการกระทำ นั่นคือการประกอบกรดี และละเว้นความชั่วในโลกปัจจุบัน ย่อมจะส่งผลดีต่อชีวิตในปรโลกอันแจ่มจรัส อิสลามเป็นศาสนาที่ไม่ตั้งชื่อตามศาสดา ผู้ประกาศศาสนา ดังเช่นศาสนาอื่น ดังนั้น การเรียกชื่อศาสนานี้ จึงควรเรียกให้ถูกต้อง ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะเรียกตนเองว่า “มุสลิม”

วัฒนธรรมในช่วงชีวิตของชาวมุสลิม อิสลามได้วางแนวปฏิบัติแก่มุสลิมไว้ตั้งแต่เกิดจนตาย ตื่นจนหลับ ซึ่งแนวปฏิบัตินี้มาจากบัญญัติของพระเจ้าคือ คัมภีร์อัล-กุรอาน และจริยวัตรของท่านศาสดามูฮัมหมัด (ศ็อลฯ) อยู่บนครรลองของคัมภีร์อัล-กุรอาน และหะดีษ ได้แก่

1. **การเกิด** เริ่มแรกคลอดหลังจากทำความสะอาดเด็กแล้ว บิดาหรือผู้มีความรู้ทางศาสนาจะกล่าว อะซาน (กรอกที่หูข้างขวา) และกอมัต (กรอกที่หูข้างซ้าย) แก่เด็กเป็นภาษาอาหรับ มีข้อความว่า 1) องค์อัลเลาะห์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ องค์อัลเลาะห์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ 2) ข้าขอปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากพระองค์อัลเลาะห์ 3) ข้าขอปฏิญาณว่า นบีมุฮัมหมัดเป็นทูตของพระองค์ 4) จงละหมาด (กราบไหว้พระเจ้า)เถิด 5) จงมาสู่ความมีชัยเถิด 6) การละหมาดได้เริ่มขึ้นแล้ว

7) องค์อัลเลาะห์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ 8) ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลเลาะห์ จากนั้น อะซาน และ กอมัต คือ การเรียกร้องให้ผู้คนในละแวกมัสยิดได้รู้ว่าถึงเวลาละหมาดแล้ว

2. การโกนผมไฟ ตั้งชื่อและการเชือดสัตว์ ตามแนวทางของท่านนบีมุฮัมมัด ที่เคยปฏิบัติไว้กับทารกเมื่ออายุได้ 7 วัน มี *การโกนผมไฟ การตั้งชื่อทางศาสนา* ด้วยเป็นภาษาอาหรับ โดยมากนิยมนำชื่อศาสดา สาวก หรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์อิสลาม ตามคุณลักษณะของพระเจ้า มาตั้งเป็นชื่อ *การเชือดสัตว์* (อากีเกาะห์) ในโอกาสที่ทารกได้คลอดนั้น วัตถุประสงค์คือ เป็นการขอบคุณต่อความกรุณาของพระเจ้าที่ให้ทารกมา และขอให้พระองค์คุ้มครองรักษาทารกนี้สืบไป

3. การเข้าสู่หัต (มาโซะยารี) เมื่อเด็กชายไทยมุสลิม อายุประมาณ 8 –12 ปี ผู้ปกครองจะทำพิธีสุนัต หรือพิธีคอตันให้ ตามหลักการศาสนาอิสลาม การสุนัต คือ การขลิบปลายหนังอวัยวะเพศออก เพื่อให้สะดวกในการทำมาศวะฮาด ทั้งนี้ เพราะมุสลิมจะต้องอาบน้ำก่อนไปละหมาด และอาบน้ำหลังการร่วมหลับนอนระหว่างสามีภรรยา การที่มีปัสสาวะค้างอยู่ที่ปลายอวัยวะเพศ ตามหลักการศาสนาอิสลามถือว่า เป็นสิ่งสกปรก

4. การศึกษา เด็กเจริญเติบโตพอที่จะศึกษาเล่าเรียนได้ บิดามารดา หรือผู้ปกครองจะเริ่มให้เด็กเรียนภาษาอาหรับ และคัมภีร์อัล-กุรอาน การเรียนคัมภีร์เป็นเรื่องสำคัญที่สุดในชีวิตมุสลิม ดังนั้นเด็กอายุตั้งแต่ 7 – 8 ขวบ ต้องเล่าเรียนคัมภีร์ควบคู่ไปกับศึกษาวิชาสามัญตามหลักสูตรของรัฐ

5. การสมรส ต้องปฏิบัติตามกฎหมายศาสนาอิสลาม การสมรส หมายถึง ชายและหญิงได้ผูกพันสัมพันธ์เพื่ออยู่ร่วมกันเป็นสามีภรรยาโดยถูกต้องตามพิธีนิกะห์ (พิธีสมรสตามหลักการของศาสนาอิสลาม) อิสลามเป็นระบอบที่ส่งเสริมให้มีการสมรส เพื่อเป็นการสืบพันธุ์มนุษยชาติ

6. การทักทาย และการทำความเคารพ เมื่อมุสลิมพบกัน หรือจะจากกัน จะกล่าวสลามหรือคำทักทายแก่กัน คือ “*อัสลามมูอะลัยกุมวะเราะหิมะตุลลอฮิวะบะเราะกาตุลเลาะห์*” แปลว่า “*ขอความสันติ ความเมตตา ปราณี และความเป็นสิริมงคลจากพระองค์อัลเลาะห์ จงมีแต่ท่าน*” และ ผู้รับจะรับว่า “*วะอะลัยกุมุสลามวะเราะหิมะตุลลอฮิวะบะเราะกาตุลเลาะห์*” แปลว่า “*ขอความสันติ ความเมตตา ปราณี และความเป็นสิริมงคลจากพระองค์อัลเลาะห์จงมีแต่ท่านเช่นกัน*” อนึ่ง ในการให้และรับสลามนี้ บางทีก็จะกล่าวและรับด้วยคำสั้น ว่า “*อัสลามมูอะลัยกุม*” และรับว่า “*วะอะลัยกุมุสลาม*” แต่ผู้รับสลามควรรับด้วยประโยคที่ยาวกว่าผู้ให้สลาม ชาวไทยมุสลิม จะใช้การสัมผัสมือทั้งสองด้วยกัน ระหว่างหญิงต่อหญิง หรือชายต่อชาย ส่วนระหว่างชายต่อหญิงห้ามสัมผัสมือกัน ทั้งนี้เป็นไปตามคำสอนอิสลามที่ห้ามหญิงชายที่ไม่ได้แต่งงานกันถูกเนื้อต้องตัวกัน บทบัญญัติศาสนาห้ามมิให้กระทำโดยเด็ดขาด เพราะการกราบนั้นใช้ปฏิบัติเฉพาะกับพระเจ้าเท่านั้น

7. การแต่งกาย อิสลามเป็นระบอบที่กล่าวถึง การแต่งกายของมุสลิมไว้ แต่ก็มีได้ระบุว่า คนที่จะเป็นมุสลิมได้จะต้องนุ่งโสร่ง ใส่หมวกขาว ดำ แดง ขลข โปกผ้าศีรษะ (สระบัน) โองการของพระองค์อัลเลาะห์ ที่ได้ทรงบัญญัติไว้ในคัมภีร์อัล – กุรอาน เกี่ยวกับการแต่งกาย โดย *การแต่งกายของชาย* กำหนดให้ ผู้ชายมุสลิมต้องแต่งกายให้สะอาด และสุภาพ ต้องปกปิดส่วนที่อยู่ระหว่างสะดือ

และหัวเข่า ส่วนรูปแบบของเสื้อผ้าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ เช่น กางเกง โสร่ง อิสลามมีได้จำกัดว่ามุสลิมต้องนุ่งโสร่ง แต่อิสลามจำกัดแก่ชาย คือ การแต่งกายโดยมิดชิด เสื้อผ้าที่เป็นผ้าไหม หรือ เครื่องประดับที่ทำด้วยทอง และ การแต่งกายของหญิง โดยผู้หญิงมุสลิม หรือ มุสลิมะห์ ต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มิดชิด จะแต่งกายตามสมัยนิยม หรือ แฟชั่นที่ขัดต่อศาสนบัญญัติไม่ได้ กล่าวคือ หญิงมุสลิมต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มิดชิด พังเปิดได้แต่ใบหน้าและฝ่ามือ

8. อาหาร และเครื่องดื่ม อาหาร การรับประทานอาหาร และเครื่องดื่ม เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้มุสลิมแตกต่างจากประชาชาติอื่นๆ กล่าวคือ **สัตว์ที่ต้องห้ามสำหรับมุสลิม** ได้แก่ สัตว์ที่ตายโดย ดายเอง ถูกรัดคอตาย และถูกตีตาย พลัดตกจากที่สูง ชนกันตาย ถูกสัตว์ป่าจับกิน เลือดทุกชนิด เพราะอาจมีเชื้อโรคได้ แพทย์สามารถตรวจโรคได้จากเลือด สุกร สัตว์ที่ถูกฆ่าจากวัตถุประสงค์เพื่อการบวงสรวง บูชา สัตว์ที่ถูกฆ่าโดยไม่ไต่ระบุนามพระเจ้า สัตว์ที่มีเขี้ยวเล็บ (มีพิษ) และสัตว์เลื้อยคลานทุกชนิด **เครื่องดื่ม** เครื่องดื่มซึ่งเป็นที่ต้องห้ามของมุสลิมคือ สิ่งที่ทำให้มีเมามาทุกชนิด

9. การเสียชีวิต การตาย ภาษาอาหรับเรียกว่า **ถึงอายัล** หมายความว่า การกลับไปสู่ความเมตตาของพระอัลเลาะห์ เมื่อทราบข่าวการตายมุสลิมจะกล่าวประโยค “**แท้จริงเราเป็นของอัลเลาะห์ และแท้จริงเราเป็นผู้กลับไปหาพระองค์**” การตายในทัศนะของอิสลามไม่ได้เป็นความทุกข์ แต่เป็นการพ้นทุกข์ เมื่อมุสลิมเสียชีวิต เป็นหน้าที่ของญาติหรือเพื่อนบ้านจัดการศพ ตามหลักศาสนา 4 ประการคือ การอาบน้ำศพ ห่อศพ กล่าวคำอวยพรต่อศพ (ละหมาดให้แก่ศพ) และการฝัง ผู้ที่จะไปร่วมงานจะมีมากน้อยเพียงใด อยู่ที่ศพนั้นเป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่นมากน้อยเพียงไร ผู้ไปการเยี่ยม จำทำการละหมาดศพ และอาจจะนำเงินทอง หรือเครื่องบริโภคไปทำบุญกับเจ้าภาพตามประเพณี

วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม ได้แก่

1. **วันฮารีรายอ หรือ วันอีดี** เป็นวันตรุษทางศาสนาอิสลามในปีหนึ่งมี 2 วัน คือ วันอีดีลฟิตรี และวันอีดีลอัฎฮา วันตรุษสองวันนี้ห่างกัน 70 วัน มุสลิมจะไปร่วมกันละหมาดในวันตรุษในเวลาประมาณ 09.00 น. โดยพาครอบครัวไปด้วย หลังจากนั้นก็มีการพบปะ ให้พรกัน ขออภัยกันไปเยี่ยมผู้ใหญ่ ตลอดจนเยี่ยมสุสาน (กูโบร์) ให้ความสนุกสนานรื่นเริงแก่เด็ก ๆ และทำงาน

2. **วันอีดีลฟิตรี** หรือเรียกกันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า **รายอปอซอ** เป็นวันตรุษครั้งแรกของปี หลังจากมุสลิมถือศีลอด (ปอซอ) มาแล้วในเดือนรอมฎอน เป็นเวลาหนึ่งเดือน ทางศาสนากำหนดให้ปฏิบัติศาสนกิจตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในวันตรุษ ก่อนประกอบพิธีละหมาดในวันอีดีลฟิตรี จะมีการบริจาคข้าวสาร ที่เรียกว่า “ซากาตฟิตเราะห์” ฟิตเราะห์ เป็นศาสนบัญญัติอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติในวันอีดีลฟิตรี พิธีนี้จะทำได้นับตั้งแต่วันเข้าเขตเดือนรอมฎอน จนถึงตอนเช้าเข้าก่อนประกอบพิธีละหมาด เนื่องในวันอีดีลฟิตรี ซากาตฟิตเราะห์ เป็นทานบังคับโดยใช้อาหารที่บริโภค ผู้รับบริจาคข้าวสารหรือเงินดังกล่าวมี คนยากจน คนเดินทางที่ขาดทรัพย์ คนที่เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามใหม่ ที่ขาดการดูแลจากญาติพี่น้อง และอื่นๆ ที่จัดอยู่ในบุคคล 7 ประเภท

3. **วันอีดีลอัฎฮา (รอยอฮัจยี)** เป็นวันตรุษหลังซึ่งเป็นระยะเวลาที่มุสลิมเดินทางไปประกอบพิธีฮัจยี นครเมกกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย กำลังประกอบศาสนกิจอยู่ และผ่านพ้น

การพักแรมที่ทุ่งอารอฟะห์แล้ว พิธีการทางศาสนาที่ปฏิบัติในวันนี้ ส่วนใหญ่เหมือนวันอีดิ้ลฟิตรี (รายอปอซอ) แต่มีพิธีการที่ไม่เหมือนอย่างหนึ่งคือ ไม่มีการบริจาคทานฟิตเราะห์ (บริจาคข้าวสาร) แต่มีพิธีกรรมกุรบาน คือ การเชือดสัตว์เป็นพลีทานแทน กุรบาน ถูกบัญญัติไว้ในศาสนาอิสลาม เพื่อปฏิบัติในวันอีดิ้ลอัฎฮา (รายอฮัจยี) หลังจากการละหมาดเนื่องในวันอีดิ้ลอัฎฮาแล้ว และต่อจากนั้นอีก 3 วัน ด้วยการฆ่าสัตว์เป็นพลีทานแก่กลุ่มมุสลิมผู้ยากไร้ สัตว์ที่เชือดจะต้องมีลักษณะสวยงาม มีอวัยวะทุกอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ คือ ไม่พิการหรือมีอวัยวะไม่สมบูรณ์ สัตว์ที่ศาสนาอนุญาตให้เชือดเพื่อพิธีกรรมสำหรับประเทศไทย ดังนี้ แพะ แกะ จำนวน 1 ตัว ถือเป็น 1 ส่วน และ วัว ควาย จำนวน 1 ตัว ถือเป็น 7 ส่วน ผู้ที่ประกอบพิธีนี้ จะเชือดเพื่อตนเอง 1 ส่วน อุทิศให้แก่ผู้อื่นก็ได้ หรือจะทำร่วมกับเพื่อน ญาติ ก็ได้ตามจำนวนส่วนของเนื้อสัตว์ ผู้รับบริจาคฟิตเราะห์ (ข้าวสาร) หรือ กุรบาน (เนื้อสัตว์) เป็นทานนั้น จะต้องเป็นมุสลิมโดยเฉพาะ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพิธีการทางศาสนา และการแสดงออกซึ่งน้ำใจอันดี

4. วันขึ้นศักราชใหม่ ในทางศาสนาอิสลามถือว่า วันที่ 1 เดือนมุฮัรรัม เป็นวันแรกของการเริ่มศักราชใหม่ตามประวัติศาสตร์ถือเป็นวันที่ท่านศาสดามูฮัมหมัด ลี้ภัยจากนครเมกกะห์ ไปสู่นครดินนะห์ เมื่อวันนี้ได้เวียนมาบรรจบมุสลิมจึงรำลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้น แต่เพื่อมิให้การรำลึกภาพเหตุการณ์ในวันนั้น แต่เพื่อมิให้การรำลึกภาพเหตุการณ์สำคัญในวันนั้นเป็นการสูญเปล่าก็ประกอบกิจกรรมกุศล เช่น การอ่านคัมภีร์ อัล-กุรอาน การเอ่ยคำสดุดีสรรเสริญองค์พระศาสดา ตลอดจนขอพรมาปฏิบัติเสริมอันเป็นสิริมงคล ปัจจุบันบางแห่งจะจัดทำหนังสือประกอบด้วย บทความประวัติการอพยพของท่านศาสดา เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา หรือจัดให้มีการอ่านประวัติของท่านศาสดาในตอนอพยพ เพื่อรำลึกถึงท่าน และเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา

5. วันเมอลิด หรือวันเฉลิมฉลองคล้ายวันเกิดของศาสดามูฮัมหมัด ตรงกับวันที่ 12 เดือนรอฎอฮ์ (เดือนที่ 3 ของศักราชอิสลาม) เมื่อวันนี้เวียนมาบรรจบครบรอบ มุสลิมจะได้จัดงานถวายความรำลึกถึงท่านศาสดามูฮัมหมัด อาจจัดขึ้นตามมัสยิดหรือตามบ้านก็ได้ ในพิธีจะมีการนำประวัติของท่านศาสดามากล่าวถึง เป็นการสดุดีในคุณธรรมอันสูงส่งของท่าน มีทั้งการกล่าวด้วยร้อยแก้ว และร้อยกรอง เป็นประการหนึ่งที่สอนให้เยาวชนได้รู้จักบุคคลสำคัญทางศาสนา เป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของท่านศาสดาผู้มีพระคุณและแสดงกตเวทิตาคุณไปในตัวด้วย นอกจากนี้ก็มีการอ่านคัมภีร์อัล-กุรอาน การกล่าวคำรำลึกพระผู้เป็นเจ้าทรงไว้ซึ่งพระมหากรุณา ตลอดจนมีการขอพร เมื่อเสร็จพิธีทางศาสนาแล้วก็จัดเลี้ยงอาหารแก่ ผู้มาร่วมชุมนุม การจัดงานในวันนี้นับว่าจังหวัดถือเป็นงานประจำปี เรียกว่า งานเมอลิดกลาง ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสร็จเป็นองค์ประธานในพิธี หรือทรงโปรดให้ผู้แทนพระองค์เป็นประธานในพิธีทุกปีเสมอมา

6. วันอาซุรอ ตรงกับวันที่ 10 เดือนมุฮัรรัม เป็นเดือนแรกของศักราชอิสลาม เป็นวันที่พระผู้เป็นเจ้าได้ประทานสิ่งต่างๆ ให้แก่ชาวโลกหลายประการ โดยเฉพาะในวันนี้ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า เป็นวันที่เรือของศาสดานูร์ ซึ่งบรรทุกประชาชนของท่านจำนวนหนึ่ง ได้มาจอด ณ ที่แห่งนี้ ขณะที่มหาอุทกภัยถึงวาระที่สุด และต่างพันภัย เสี่ยงอาหารที่เหลืออยู่นั้นศาสดาได้นำมาปรุงอาหารรับประทาน ดังนั้น มุสลิมจึงรำลึกถึงเหตุการณ์นั้น และได้ปฏิบัติตามอย่างโดยนำเอาพืช และเนื้อสัตว์

มาทำเป็นอาหารคาวบ้าง หวานบ้าง เรียกชื่อตามวันสำคัญว่า “อาซุรอร” และเรียกเพี้ยนไปว่า “บูโย” ก็มี ซึ่งมีความหมายว่า การเอามารวมกัน

7. วันอิสเราะห์ และเม็ยะร่าจ ตรงกับวันที่ 27 เดือนระยั๊บ (เดือนที่ 7 ของ คักราชอิสลาม) เป็นวันที่ท่าน ศาสดามุฮัมมัด ได้ออกเดินทางจากมัสยิดอัล-หะรอหม นครเมกกะห์ ไปสู่มัสยิดอัล – อักซอ นครเยรูซาเล็ม ในตอนกลางคืน และหลังจากนั้น เดินทางสู่เบ็องบน จากนั้นก็ ได้รับบัญญัติว่าด้วยเรื่องละหมาด 5 เวลา ฉะนั้นเพื่อรำลึกถึงประวัติศาสตร์ส่วนนี้ของท่าน มุสลิมจึง ร่วมกันอ่านชีวประวัติเรื่องเม็ยะร่าจ เป็นการสอนให้เยาวชนทราบชีวประวัติตอนหนึ่งของท่าน วันสำคัญ ต่างๆ ดังกล่าวจะระบุ ว่า ตรงกับวันที่เท่าไร เดือนอะไร ตามวันสากลไม่ได้ เนื่องจากอิสลามกำหนดวัน ตามจันทร์คติ และถือการเห็นดวงจันทร์ในวันที่ 29 ของเดือนเป็นการกำหนดวันเริ่มต้นเดือนใหม่ ใน รอบปีหนึ่งมี 350 วัน หรือ 355 วัน ซึ่งตามสากลมี 365 วัน วันสำคัญวันหนึ่งๆ จึงเลื่อนขึ้นประมาณปีละ 10 วัน

8. วันศุกร์ เป็นวันสำคัญในรอบสัปดาห์ ซึ่งได้กำหนดให้มุสลิมทุกคนไปร่วม ละหมาดกันที่มัสยิดในหมู่บ้าน ดังนั้นมุสลิมทั้งหลายโดยเฉพาะผู้ชายจะหยุดการทำงานต่างๆ ไปละหมาด ประเทศที่มีมุสลิมมากจะถือเอาวันศุกร์ เป็นวันหยุดการทำงานประจำสัปดาห์ สำหรับประเทศไทย จะ ละหมาดอยู่ระหว่างเวลา 12.30 – 13.30 น.

จากวิถีชีวิตของคนไทยมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แสดงถึง อัตลักษณ์ที่สำคัญ โดยสะท้อนถึง อัตลักษณ์ของศาสนาอิสลาม ด้วยความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามหลักศาสนาของคนไทย มุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอัตลักษณ์ทางด้านภาษามลายู ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ภาษามลายูในการเผยแพร่คำสอนศาสนาอิสลาม และยังคงภาษาที่สืบทอด กันมาจนปัจจุบันได้ เพราะคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงอนุรักษ์และดำรงอัตลักษณ์ทาง ภาษาของตนเองไว้อย่างเหนียวแน่น ด้วยภาษามลายูที่ใช้ในการสื่อสารกันของคนในพื้นที่ มิเพียงแต่ ภายในท้องถิ่นและในประเทศไทยที่ใช้กันในกลุ่มคนเชื้อสายมลายูมุสลิมเท่านั้น ซึ่งภาษามลายูยังคงได้รับการยอมรับและใช้ทั่วโลก โดยมีผู้ใช้ภาษามลายูกันกว่า 300 ประเทศ (ซูฮัยมีย์ อาแว. 2552: 777) ดังนั้น ภาษามลายูโดยเฉพาะ ภาษามลายูท้องถิ่น ยังคงใช้ในการสื่อสารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ซึ่งเด็กไทยมุสลิม ยังคงได้มีโอกาสสื่อสารเรียนรู้จากครอบครัวและถือเป็น ภาษาแม่ ของเด็กไทย มุสลิมอีกด้วย

2. วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวไทยพุทธท้องถิ่นภาคใต้ ชาวไทยพุทธท้องถิ่นภาคใต้ มักใช้ชีวิตสัมพันธ์กับประเพณีที่ถือปฏิบัติเป็นประจำสืบเนื่องมาแต่โบราณกาล และถือปฏิบัติตามประเพณี สำคัญของชาติ แต่เอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงอยู่ซึ่งมีประเพณีที่ สำคัญที่ยังคงถือปฏิบัติดังนี้ (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2544)

2.1 **ประเพณีวันว่าง** คำว่า “วันว่าง” คือ วันสงกรานต์ ปกติทำกันในกลางเดือน 5 ตามปฏิทินหลวง อาจมีการเปลี่ยนแปลงวันในจันทร์คติไปบ้าง แต่ตามสุริยคติ ถือเอาวันที่ 13 14 15 เมษายนของปี เป็นวันสงกรานต์ นางสงกรานต์ ซึ่งเป็นเทพธิดาประจำปี จะเดินทางออกจากเมือง ใน

วันที่ 14 เมษายน ถือว่าเป็นวันว่างเทพธิดา หรือวันเนา เพราะเทพธิดาองค์ใหม่ยังมาไม่ถึง จะมาถึงในวันที่ 15 เมษายน จึงถือว่าเป็นวันเกล็ดงศกขึ้นปีใหม่ เฉพาะวันว่างมีประชาชนไปทำบุญตักบาตรที่วัด บังสุกุล ปู ยา ตา ยาย พ่อแม่ และญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้ว และมีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่

2.2 **ประเพณีเดือนสิบ คือ พิธีวันสารท** บางแห่งทำกันปีละ 2 ครั้ง บางแห่งทำครั้งเดียวบ้าง คือ เดือนสิบ แรม 1 ค่ำ ครั้งหนึ่งและเดือนสิบ แรม 15 ค่ำ หรือ วันดับอีกครั้งหนึ่ง ประเพณีนี้มีการ “ชิงเปรต” ซึ่งทำสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ปู ยา ตา ยาย ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว และคนที่บาปหนักตกอยู่ในนรกนั้น ครั้นถึงเดือนสิบ แรม 10 ค่ำ พยายามได้ปล่อยให้ขึ้นมาพบกับญาติพี่น้อง ลูกหลานของตนในเมืองมนุษย์ และให้กลับไปในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ในวันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบ พวกลูกหลานจึงต่างพากันทำบุญตักบาตรตามวัด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับเหล่านั้น เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนเดียวกัน ก็ทำบุญตักบาตรเพื่อส่งท่านเหล่านั้นกลับ ในการทำบุญทุกคนจะนำข้าวสุก ข้าวสาร ขนมต่างๆ ไปยังวัด พร้อมดอกไม้รูปเทียน ขนมที่สำคัญขาดไม่ได้คือ ขนมบ้า (ขนมสบ้า แทนเงินบาท) ขนมลา (แทนเสื้อผ้า) ขนมพอง ขนมเจาะหู ขนมเทียน ขนมด้าง นำไปถวายพระ และนำเอาอาหารส่วนหนึ่งใส่กระทงไปวางบนแคร่ไม้ไผ่กลางวัด เรียกว่า “ตั้งเปรต” เพื่อเซ่นให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว เมื่อพระฉันเสร็จและกรวดน้ำแล้วมีการชิงเปรตคือ การแย่งอาหารในกระทงที่ตั้งไว้ นั้นมารับประทานกันในบริเวณวัด ถือกันว่า ได้กินขนมเหลือจากปู ยา ตา ยาย นอกจากดีใจแล้ว ยังได้กุศลอีกด้วย

2.3 **ประเพณีชักพระ (ลากพระ)** ประเพณีอันนี้มีมาแต่โบราณกาล จนกระทั่งถึงปัจจุบันทั้งทางบก และทางน้ำ นิยมจัดกันในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 และเดือน 5 แรม 1 ค่ำ ซึ่งเป็นประเพณีการทำบุญที่สำคัญของชาวพุทธประเพณีหนึ่ง

3. **วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน** เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนน้อย และอาศัยอยู่ในชุมชนที่เป็นย่านค้าขาย ในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่ มีประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ได้มีการปฏิบัติในรอบปีหนึ่งประเพณีที่สำคัญได้แก่ (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2544)

3.1 **เทศกาลตรุษจีน** เป็นพิธีกรรม เถลิงฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ของชาวจีน และยังเป็นช่วงเวลาของการบูชาเทพเจ้า เพื่อความเป็นสิริมงคลในปีที่ใกล้มาถึง สิ่งที่ปรากฏให้เห็นในเทศกาลนี้คือ การที่ชาวจีนหยุดงานเพื่อไปท่องเที่ยว และการปิดบัญชีประจำปีก่อนตรุษจีนแทนการปิดบดุล พร้อมกับธุรกิจอื่นๆ ที่ใช้กันเป็นสากลทั่วโลก กิจกรรมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ทำความสะอาดบ้าน ร้านค้า มีการทำความสะอาดอย่างจริงจัง ก่อนถึงเทศกาล ประมาณ 1 สัปดาห์ โดยทั่วไปถือปฏิบัติหลักการสำคัญของเทศกาลนี้คือ สมาชิกในครอบครัวจะมาพร้อมหน้ากันในวันสิ้นปี และอยู่ร่วมรับประทานอาหารในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันปีใหม่ บูชาบรรพบุรุษ ไหว้เจ้า ใต้เอี้ย และส่งส้มค่านับ

3.2 **ประเพณีกินเจ หรือกินผัก** เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาของคนไทยเชื้อสายจีนทางฝั่งทะเลตะวันตก แต่เดิมเล่ากันว่าผู้กินเจมักจะมีเชื้อสายฮกเกี้ยน แต่ต่อมากินเจแพร่หลายเทศกาลกินเจ จะตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ ถึงวันขึ้น 9 ค่ำเดือน 9 ตามปฏิทินจีน ซึ่งตรงกับเดือน 11 ของไทย การกินเจ หมายถึง การงดเว้นการรับประทานเนื้อสัตว์ทุกชนิด กินเฉพาะอาหารประเภทผัก

และผลไม่ทุกชนิด การกินจะทำความดีไปกับการบำเพ็ญศีลสมาทาน ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ทำให้บริสุทธิ์ให้ทานแก่ผู้ยากจน และถือปฏิบัติเป็นประเพณีทุกปี

3.3 **เทศกาลไหว้เจ้าประจำปี** ทุกเทศกาลตรุษจีน จะมีคนจีนที่เคร่งครัดนอกจากจะไหว้เจ้า และบูชาบรรพบุรุษที่บ้านแล้ว ยังมีการเดินทางไปไหว้เจ้า ที่ศาลเจ้า หรือวัดจีน เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง และครอบครัวเทศกาลไหว้เจ้าประจำปี มาจากความเชื่อที่ว่า ตลอดปีที่ผ่านมา การทำมาหากินถือว่า เราได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือจากเทพเจ้า จึงควรจัดการไหว้เทพเจ้า โดยจะจัดในเดือน 12 ของจีน

3.4 **เทศกาลเซ็งเม้ง ที่ฮวงจุ้ย** เทศกาลนี้ จะถือเอาช่วงหนึ่งขอเดือน 3 เป็นช่วงเวลาของการไหว้ ซึ่งได้สืบทอดกันมาประมาณ 3,800 ปีแล้ว โดยคนจีนในประเทศไทยนิยมไหว้ในวันที่ 5 เมษายน ของใช้ในการไหว้เหมือนเทศกาลอื่น มีการเผากระดาษเงิน กระดาษทอง

3.5 **เทศกาลสารทจีน** ตรงกับวันที่ 15 เดือน 7 เรียกว่า “ตงจ้งโจย” เป็นการไหว้ครั้งที่ 5 ของรอบปี การไหว้สารทจีน บางบ้าน แบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ ไหว้เจ้าที่ ไหว้บรรพบุรุษ และไหว้ต้น ตระกูลจะตั้งโต๊ะแยกกัน และมีการเผากระดาษเงิน กระดาษทอง ให้บรรพบุรุษ

3.6 **เทศกาลไหว้พระจันทร์** ตรงกับวันที่ 15 เดือน 8 การไหว้พระจันทร์ทุกบ้านพร้อมใจกันประดับโต๊ะไหว้ให้สวยงาม และคิดทำขนมเบี๊ยะก้อนใส่หีบเป็นพิเศษ การไหว้เจ้าแม่กวนอิมอาหารที่ไหว้ใช้อาหารเจผลไม้ ขนมไหว้พระจันทร์ พอเที่ยงคืนมีการตีเกราะไม้ส่งสัญญาณแก่กัน

3.7 **พิธีแห่เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว** นามเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ไม่เพียงรู้จักกันในจังหวัดภาคใต้เท่านั้น ยังรู้จักไปถึงประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ในฐานะวีรสตรีผู้มีความกตัญญูและมีจิตใจที่เด็ดเดี่ยวในทุกปีจังหวัดปัตตานีจัดให้มีการสมโภชทุกปี และมีผู้คนเชื้อสายจีนเข้าร่วมพิธีมากมาย

จากสภาพการดำรงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีเอกลักษณ์ของการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ได้ปฏิบัติสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีความมั่งคั่งและหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าแก่การเรียนรู้

สภาพปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับความเชื่อมโยงยุคประวัติศาสตร์ แม้ความพยายามของรัฐบาลในการดำเนินการต่างๆ เพื่อลดเงื่อนไขและอคติของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ถ่ายทอดวาทกรรมแห่งความขัดแย้งให้คงอยู่ในมิติต่างๆ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากความรุนแรงต่างๆ ยังคงเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับอำนาจและการแย่งชิงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และด้วยผลประโยชน์ต่างๆ ที่นำไปสู่ความต้องการครอบครองดินแดนแห่งนี้ จึงก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏให้เห็นดังเช่นปัจจุบัน ดังนั้นบางประเด็นของความขัดแย้งดังกล่าว เราอาจต้องทำความเข้าใจด้วยใจเป็นธรรม

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และ สุกรี หลังปูเต๊ะ (2551: 19 – 20) ได้อธิบายว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีความต่อเนื่อง และมีความละเอียดอ่อนในการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างสยามกับปัตตานีในยุคเดิม เพราะรัฐสยามหลังจากการยึดครองในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พยายามใช้การปกครองแบบยึดหยุ่น คลุมเครือ และการจัดการดังกล่าวดูเหมือนมีการยินยอมกันทั้งสองฝ่าย แต่การเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างการปกครองอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้เกิดการต่อต้านอำนาจไทย การก่อกบฏหรือความวุ่นวาย ได้เกิดขึ้นที่เมืองระแงะ เมืองรามัน และเมืองสายบุรี และท้ายที่สุดทางการของฝ่ายไทยก็ดำเนินการ แต่ก็ยังมีการต่อต้านและเกิดเหตุการณ์อีกหลายครั้ง ดังเช่น ได้เกิดกบฏน้ำใสขึ้นในปี พ.ศ. 2462 ผู้นำกบฏคือ อดีตเจ้าเมืองปัตตานี (อับดุลกอรีเดร์) ประเด็นของการเกิดความขัดแย้งดังกล่าวจึงเป็น ต้นทุนของความขัดแย้งในเรื่องโครงสร้างอำนาจและสัมพันธภาพทางอำนาจ ในช่วงเวลาดังกล่าวยังมีปมเงื่อนไขสำคัญของการต่อสู้เพื่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาของชาวมลายูมุสลิมในช่วงเวลาอันยาวนาน จนถึงปัจจุบัน

ปัญหาความไม่สงบกับผลกระทบที่มีต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch. 2555: Online) ได้นำเสนอ สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2547 ถึง ธันวาคม 2555 สรุปสถิติเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 15 ปี พบว่า ยอดเด็กที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ จำนวนทั้งสิ้น 345 ราย และเสียชีวิต จำนวนทั้งสิ้น 56 ราย ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว ยังส่งผลต่อการขาดโอกาสทางการศึกษาของเด็กในพื้นที่ อันเป็นผลสืบเนื่องจากโรงเรียนถูกเผาทำลาย ครูถูกทำร้ายจนเสียชีวิต สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือ สิ่งที่ได้กระทบขวัญในพื้นที่ได้เรียนรู้และซึมซับอยู่ในขณะนี้ ซึ่งสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ ก่อเกิดปัญหาต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็ก โดยเฉพาะการเกิดปัญหาทางด้านอารมณ์จิตใจและสังคมของเด็ก เพราะความหวาดกลัวจากเหตุการณ์ที่เผชิญอยู่ซึ่งแน่นอนว่าได้ส่งผลเสียอย่างยิ่งและนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพแบบก้าวร้าวและนิยมความรุนแรงในอนาคต

จากการศึกษาบริบททางวัฒนธรรม สภาพปัญหา ตลอดจนความพยายามของรัฐบาลไทยในการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการส่งเสริมสันติสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำไปสู่การเน้นย้ำถึงการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเป็นผู้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัฒนธรรม เพื่อให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับว่าแต่ละคนมีอัตลักษณ์ของตนเองที่แตกต่างจากบุคคลอื่นได้ เข้าใจและยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเองได้ของผู้อื่นได้โดยไม่ล้อเลียน และยอมรับการใช้ภาษาของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตนเองได้ต่อไป

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำความเข้าใจในความหมายและแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขและการประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

การศึกษาวิจัยเรื่อง มโนทัศน์ของเด็กที่มีต่อสงคราม (Walker; Myers-Bowman; & Mayers-Walls. 2008) ได้ตั้งคำถามขึ้นกับเด็กในหลากหลายอายุและหลากหลายเชื้อชาติ เพื่อนิยามความหมายของสงครามและสันติภาพ การค้นพบดังกล่าวได้ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสงคราม และสันติภาพของเด็กที่มีต่อเรื่องดังกล่าว พบว่า มีความเหมือนเมื่อมีการศึกษาข้ามวัฒนธรรมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความแตกต่างในการใช้ความรุนแรงทางการเมือง ตัวอย่างเช่น เด็กหลายคนเข้าใจคำว่าสงครามในรายละเอียดที่เป็นรูปธรรม เช่น วัตถุประสงค์หรือกิจกรรม ได้แก่ การมีอาวุธ หรือ

การต่อสู้หรือการฆ่า และสันติภาพ คือ การไม่มีสงครามและความรุนแรง หรือ การนำเสนอถึงพฤติกรรมเอื้อสังคม (Prosocial) เช่น การเป็นคนดี หรือการแบ่งปัน เป็นต้น

การดำเนินการเสริมสร้างสันติภาพโดยเด็ก เป็นผู้สร้างสันติภาพ ที่เกิดขึ้นในประเทศที่เผชิญกับความขัดแย้ง ภายใต้กองทุน World Vision Development หรือ WV ได้แก่

ประเทศฟิลิปปินส์ เวอร์ริกาเรีย และ ลากัวเดีย (Velicarian ;& Laguardia. 2002: 17 – 21)

ได้ทำการศึกษาและเสนอแนวทางสันติภาพเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตพื้นที่มินดาเนา ซึ่งเป็นพื้นที่ทางตอนใต้และเป็นพื้นที่สัญลักษณ์ของความขัดแย้งมาอย่างยาวนานในประเทศฟิลิปปินส์ ดังนั้นรัฐบาลของฟิลิปปินส์ ได้นำประเด็นของปัญหาดังกล่าวมาทำความตกลงสันติภาพระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม Moro National Liberation Front (MILF) ในเดือนกันยายน 1996 เพื่อให้เป็นเขตปกครองพิเศษของสันติภาพและการพัฒนาในตอนใต้ของฟิลิปปินส์และเกิดสภาสันติภาพเพื่อการพัฒนาทางตอนใต้ (Southern Philippines Peace and Development Council) ครอบคลุม 13 จังหวัดและทุกหมู่บ้าน โดยกำหนดบทบาทและความสำคัญของเด็ก ให้เป็นเสมือนสะพานเชื่อมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและศาสนา เพื่อให้เกิดการวัฒนธรรมของความเข้าใจและความเป็นเอกภาพ ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่ควรตระหนักและถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสันติภาพ ด้วยความเป็นเด็กซึ่งมีคุณลักษณะที่ล้ำค่าคือความตรงไปตรงมา อ่อนน้อมถ่อมตน รักสันติโดยธรรมชาติ ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้ใหญ่กลับมีความมืดบอด ดังนั้น จึงมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการส่งเสริมสันติภาพโดยใช้เด็กเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ ประกอบด้วยผู้ที่เป็นคริสเตียน และมุสลิม ผ่านโรงเรียนประถมศึกษาที่สร้างขึ้นในชุมชน เด็กในครอบครัวเหล่านี้ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันและแลกเปลี่ยนจนกลายเป็นความสัมพันธ์ที่ดีและสันติภาพให้เกิดขึ้นของผู้ใหญ่ในพื้นที่

ประเทศเนปาล คริสชอร์ ชเลสทรา (Kishor, Shrestha. 2007: 61 – 72) แห่งมหาวิทยาลัย Tribhuvan ประเทศเนปาล และเป็นผู้ประสานงานศูนย์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (Resource Center for Early Child –hood Development : CERID) ได้นำเสนอกรณีของประเทศเนปาล เป็นประเทศได้ผ่านการเกิดสงครามประชาชนต่อต้านรัฐบาลกษัตริย์ของเนปาลในปี 1990 ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและครอบครัว มีผู้เสียชีวิต 14,000 คน เด็ก 460 คน ที่สูญหายและได้รับบาดเจ็บ 535 คน เด็ก 8000 คน กลายเป็นกำพร้าและ 40,000 คน ไร้ที่อยู่อาศัย สิ่งที่ได้จากการศึกษาในการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบต่อเด็กอันเกิดจากความขัดแย้งและพัฒนาทั้งเชิงปฏิบัติการและนโยบายในการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในปี 2002 ได้ก่อให้เกิดแนวทางการแก้ปัญหา โดยประเทศได้กำหนดเป็นข้อตกลงว่าด้วย “เด็กเป็นเสมือนเขตสันติภาพ (Children as a Zone of Peace)” เพื่อปกป้องอันตรายที่อาจจะเกิดกับเด็ก

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยได้นำไปสู่การกำหนดกรอบการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

2. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีทางจิต (Theory of Mind) ของเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีทางจิต (Theory of Mind) เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Development) และเป็นแนวคิดที่สำคัญในการทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก โดยเพียเจต์ (Piaget) เห็นว่าทฤษฎีทางจิตเป็นส่วนสำคัญของการทำความเข้าใจเด็กว่าเด็กเข้าใจความรู้สึกที่มีต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างไร โดยมุ่งนำเสนอถึงพัฒนาการภาวะภายในจิตใจ (Mental State) อันได้แก่ ความเชื่อ ความหวัง ความสนใจ และอารมณ์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ภายในจิตใจ อันเป็นสิ่งที่ยากในการอธิบายถึงความรู้สึกของทุกพฤติกรรมที่ทำ และการทำความเข้าใจว่าคนอื่นคิดอย่างไร ในทางจิตวิทยาได้อธิบายถึงสภาวะทางจิตใจของตนเอง และสภาวะทางจิตใจที่มีต่อผู้อื่น โดยใช้คำว่า *ทฤษฎีทางจิต* ซึ่งสามารถสังเกตการพัฒนาทฤษฎีทางจิต จากการที่เด็กสามารถทำความเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของจิตใจ และการนำแนวคิดนี้มาใช้เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ จึงเป็นขั้นสำคัญของพัฒนาการความเข้าใจที่เด็กมีต่อสังคมโลก และนำไปสู่การเข้าใจที่ง่ายขึ้นต่อการกระทำของตนเอง และการกระทำของผู้อื่น รวมถึงการทำนาย และการควบคุมพฤติกรรม โดยถูกนำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงสภาพของจิตใจ (Keenan. 2002: 212) อันได้แก่

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่มีต่อความปรารถนาและความเชื่อ

การศึกษาถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่มีต่อความปรารถนาและความเชื่อ พบว่าเด็กอายุประมาณ 2 ปี ได้เริ่มพูดถึงความรู้สึกภายในจิตใจของตนเอง บาร์ท และ เวลแมน (Bartsch; & Wellman. 1995) ได้ค้นพบและอธิบายว่า คำพูดในแต่ละวัยของเด็กได้แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เด็กปรารถนา และความตั้งใจของเด็ก เด็กอายุ 2 ปี สามารถเข้าใจสภาพภายนอก จากนั้น เด็กก็เข้าใจถึงการกระทำของผู้อื่น และการแสดงออกทางอารมณ์ โดยเด็กสามารถคาดเดาบนพื้นฐานของสภาพจิตใจของตนเอง และเมื่อเด็กอายุ 3 ปี เด็กสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างทฤษฎีพื้นฐานที่รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ที่ เวลแมน (Wellman. 1990) เรียกว่า *ความเชื่อ-ความปรารถนาในทางจิตวิทยา* (Belief-desire psychology) และเมื่อเด็กพัฒนาไปถึงขั้นนี้ เด็กก็สามารถทำนาย และอธิบายความซับซ้อนของพฤติกรรม โดยใช้ความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับความเชื่อและความปรารถนา เด็กอายุ 3 ปี ยังสามารถเข้าใจว่า คนสองคนสามารถมีความปรารถนาในสิ่งเดียวกันได้ แต่อาจมีวิธีการที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับความเชื่อ ดังนั้นเด็กอายุ 3 ปี จึงสามารถให้เหตุผลเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง และเหตุผลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้อื่นในวิถีทางที่ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือ สิ่งที่เด็กเชื่อ มักไม่เป็นความจริงในโลก จึงเป็นความเชื่อที่ผิด (False belief) และเมื่อเด็กอายุ 4 ปี ได้พัฒนาความซับซ้อนของทฤษฎีทางจิต หมายรวมถึงการมีความคิดที่มีความเชื่อของตนเอง ความปรารถนา และความมุ่งมั่นเจตนาที่เป็นตัวแทนของจิตใจ และการนำเสนอ เด็กสามารถนำเสนอในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์กับความเป็นจริง ยิ่งไปกว่านั้น เด็กอายุ 4 ปี ยังเริ่มต้นความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลบนพื้นฐานของความเชื่อที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของความจริง นักจิตวิทยาเรียกว่า *การนำเสนอทฤษฎีจิต* (Representation theory

of mind) โดยรู้จักว่า เป็นงานที่มาจากความเชื่อที่ผิด (False belief task) แต่อย่างไรก็ตาม เด็กสามารถผ่านพ้นขั้นนี้ไปได้ เมื่อเด็กอายุมากขึ้น และการที่เด็กมีกิจกรรมการพูดคุยกับผู้อื่น ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนที่มีอายุมากกว่า หรือพี่น้อง ผู้ใหญ่ ซึ่งทำให้เด็กผ่านพ้นภาวะของการเชื่อที่ผิดไปสู่ความเป็นจริง และพัฒนาทฤษฎีทางจิตได้เพิ่มมากขึ้น ด้วยการใช้เด็กสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Mind – minded) อันช่วยให้เด็กพัฒนาความเข้าใจที่มีต่อตนเองและผู้อื่นเพิ่มมากขึ้นตามความเป็นจริงที่ถูกต้อง

การพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง (Self) และความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น (Self from others) เป็นส่วนสำคัญของพัฒนาการทฤษฎีทางจิต ซึ่ง คีลีแนน (Keenan. 2002: 212 – 221) อธิบายว่า สำหรับเด็กปฐมวัย เด็กพัฒนาความรู้สึกหรือความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองตั้งแต่วัยทารก โดยขยายสิ่งที่แสดงออกทางกายภาพหรือสิ่งที่เด็กชอบ ตัวอย่างเช่น ฉันอายุ 5 ปี บอกกับตัวเองว่า ฉันตัวสูง ฉันชอบเล่นกับสุนัขของฉัน และเมื่อเด็กผ่านช่วงวัยนี้ไป สิ่งที่เด็กอธิบายเกี่ยวกับตนเองได้เพิ่มความซับซ้อนมากขึ้น และรวมถึงลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ฉันเหมือนคนหลีกหนีสังคม บางครั้งฉันรู้สึกอาย หรือในทางคุณค่า ตัวอย่างเช่น ฉันเป็นคนที่มีสุขภาพ และรวมถึงการตีตรา เช่น ฉันเป็นคนอ้วน หล่อ หรือเกียจคร้าน เด็กในวัยนี้จึงเป็นขั้นพัฒนาการของการสร้างสรรค์คำอธิบายที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพของตนเอง และลักษณะอื่นๆ ที่แสดงถึงองค์รวมของตนเองอย่างมีความหมาย และนำไปสู่การพัฒนาในวัยรุ่นที่พัฒนาความเป็นแบบฉบับของตนเองต่อไป ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และการเรียนรู้ถึงการสวมบทบาท (Role taking) ซึ่งเป็นความสามารถในการให้เหตุผลจากมุมมองหรือทัศนะของผู้อื่น หรือการระงับหรือลดการคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น เมื่อเด็กมีพัฒนาการทฤษฎีทางจิต จึงทำให้เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่การคิดถึงผู้อื่น การลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางสามารถเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยในช่วงวัยอนุบาล โดยสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การเอื้อสังคม และอื่นๆ

ทฤษฎีทางจิตเป็นพื้นฐานที่เชื่อมโยงไปยังพัฒนาการทางสังคมระยะต่อไป

คีลีแนน และ เฮอร์เวย์ (Keenan. 2002: 207 – 208; citing Keenan; & Harvey. 1998) ได้นำเสนอ การที่เด็กพัฒนาทฤษฎีทางจิตที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเสมือน ผู้จัดการด้านพัฒนาการ (Developmental Organizer) ที่เกิดขึ้นภายหลังพัฒนาการทางสังคมนั้น หมายถึง การที่เด็กพัฒนาทฤษฎีทางจิต อาจมีผลกระทบต่อ ด้านจิตใจ และพัฒนาการทางสังคมในระยะต่อไป เช่น การที่เด็กสามารถสร้างมิตรไมตรีได้นั้น แสดงว่า การจัดการทฤษฎีทางจิตตามธรรมชาติได้ดำเนินการ และเป็นเหตุให้เกิดพัฒนาการในลำดับต่อไป

เพอร์เนอร์ (Perner. 1988: 271) ได้นำเสนอถึง การพัฒนาทฤษฎีทางจิตที่มีความสำคัญ และเป็นบทบาทที่สำคัญของการพัฒนาความเข้าใจทางสังคม คือ การพัฒนาจิตใจขั้นที่สอง (Second – order Mental States) ที่ได้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย อายุประมาณ 6 ปี โดยสามารถเข้าใจสิ่งที่สื่อสารที่อาจไม่เป็นจริงตามที่พูด (Non- literal Language) ผ่านสีหน้าท่าทีกับคำพูดที่อาจไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ ดังเช่น การล้อเลียน การพูดโกหก ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความซับซ้อน

ดังนั้น การนำความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีทางจิตของเด็กปฐมวัยที่อธิบายข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการเข้าใจสภาวะภายในจิตใจที่เด็กได้พัฒนาไปสู่ความเข้าใจผู้อื่น ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเข้าใจที่มีเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง การกำกับควบคุมตนเอง การยอมรับในอัตลักษณ์ของตนเอง และการเข้าใจผู้อื่น ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีทางจิตมาเป็นพื้นฐานของการศึกษาวิจัย และเป็นฐานการทำความเข้าใจในพัฒนาการของการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) การพัฒนาความเอื้อสังคม (Prosocial) จริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ที่นำไปสู่การพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต่อไป

2.2 ทฤษฎีพัฒนาการการกำกับควบคุมตนเอง (Self-Regulation) ของเด็กปฐมวัย

บรอนสัน (Bronson. 2000: 146) อธิบายถึง การกำกับควบคุมตนเอง ว่าเป็น ความสามารถในการควบคุมการกระทำและการตอบสนองต่างๆ ของตนเอง ความสามารถนี้แสดงออกในรูปแบบต่างๆ ทั้งการแสดงออกทางด้านอารมณ์ พฤติกรรม และสติปัญญา เป็นสิ่งที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และอาจสัมพันธ์กับการควบคุมด้านอื่นๆ โดยการกำกับควบคุมตนเอง พื้นฐานที่สำคัญของพัฒนาการกับการควบคุมตนเอง มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมอง โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย เป็นช่วงเวลา ที่สมองมีความยืดหยุ่นมากที่สุด สมองส่วนหน้า หรือ Frontal lobes โดยเฉพาะในส่วน Prefrontal ด้านขวาก่อน ส่วนบริเวณหน้าผาก ปรากฏให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองที่ช่วยให้เด็กควบคุม พฤติกรรมของตนเอง ดังนั้น การพิจารณาถึงความพร้อมของเด็ก จึงต้องพิจารณาจากพัฒนาการที่มี ทั้งอายุและประสบการณ์ ที่ปรากฏให้เห็นจาก 1) กระบวนการแสดงออกถึงการกำกับตนเอง 2) การทำงานของส่วนความจำ ซึ่งสมองจดจำ ทบทวน และวางแผนกิจกรรม 3) ภาษาภายใน ที่เป็นส่วนสนับสนุน การคิดและการกำกับควบคุมตนเอง 4) ระบบการกำกับควบคุมตนเองที่มีแรงบันดาลใจ 5) การวิเคราะห์ พฤติกรรมและการสังเคราะห์ระบบที่สามารถครอบคลุมการฝึกซ้อม การทบทวน และการปรับปรุงพฤติกรรม ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรอนสัน (Bronson. 2000: 198) อธิบายถึง การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยให้สามารถกำกับ ควบคุมตนเอง โดยเฉพาะในช่วงการเรียนระดับอนุบาล อายุประมาณ 3 – 5 ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้มีพัฒนาการ ที่แตกต่างไปจากวัยทารกและวัยเตาะแตะ ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของเด็กที่เติบโตขึ้น จึงเป็นเหตุให้เด็ก สามารถเพิ่มความสามารถของการกำกับควบคุมตนเองที่มาจากภายในจิตใจของตนเองได้ดีกว่าเด็กเล็กๆ และเด็กสามารถแสดงออกทางอารมณ์ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาโครงสร้างของการแสดงออก ใน การบริหารและการทำงานของความจำในสมองได้พัฒนาขึ้น ทำให้เด็กมีความสามารถ หยุดยั้ง (Refraining) พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไว้ได้ โดยสามารถเก็บขมอารมณ์ไม่พอใจไว้ภายในจิตใจ เพิ่มความซับซ้อน ในการชี้แนะ และสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กวัยนี้ สามารถยกระดับ ของการกำกับควบคุมตนเอง ที่แต่เดิมมาจากภายนอกโดยการควบคุมของผู้ใหญ่มากเป็นการกำกับ ควบคุมตนเองที่มาจากภายในได้เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมก็ยังมีผลต่อพัฒนาการ กำกับควบคุมตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างมากเช่นกัน

ลักษณะการกำกับควบคุมตนเอง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน (Jahromi; & Stifter. 2008: 125 – 150) ได้แก่

1. การกำกับควบคุมตนเองด้านสติปัญญา (Cognitive Self-regulation/Executive Function) หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย มีความยืดหยุ่นต่อพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน และมีจุดมุ่งหมาย เด็กปฐมวัยแสดงออกให้เห็นถึงการกำกับควบคุมตนเองทางสติปัญญาเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 12 เดือน และพัฒนาการนี้แสดงให้เห็นถึงสูงสุด เมื่ออายุ 3 – 6 ปี ในระหว่างเวลานี้ เด็กแสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงความสามารถ โดยการตอบสนองต่อความอดทน วิตะ พากเพียร ความพยายาม และการแสดงออกที่เหนือกว่า โดยใช้ทักษะการให้เหตุผล การอ้างอิงกฎกติกา การใช้คำพูดที่เปิดเผยในการควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ของตนเอง และรวมถึง การชะลอเพื่อให้ได้รับความสำเร็จที่ดีกว่า (Delayed gratification) และความสัมพันธ์ระหว่างการพูดกับตนเอง (Private speech) ของเด็ก จึงเป็นสิ่งที่เราสามารถสังเกตเห็นได้ในเด็กที่มีอายุ 3 – 5 ปี การพูดกับตนเองช่วยพัฒนาการสร้างความมั่นคงใจให้กับตนเอง และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งจะทำให้เป็นการแยกจิตใจออกจากเหตุการณ์ และเป็น การริเริ่มปฏิบัติใหม่ต่อผู้อื่น ทำให้เด็กสามารถพัฒนามุมมองและจุดมุ่งหมายต่อไปได้ ซึ่งสามารถสรุปพัฒนาการหลัก บทบาทของผู้ใหญ่และสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการกำกับควบคุมตนเองด้านสติปัญญา

2. การกำกับควบคุมตนเองด้านสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Self-Regulation) หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการตอบสนองจากสัญชาตญาณภายนอก และภายใน เพื่อการควบคุม ประเมิน และปรับการแสดงออกทางอารมณ์ โดยสามารถประเมินได้จากสถานการณ์ที่เด็กผิดหวังไม่ได้ในสิ่งที่ตนเองหวัง โดยสังเกตการแสดงออกของเด็กว่ามีความเหมาะสม และมีอารมณ์ในทางบวกหรือไม่ สามารถพบได้ในเด็กปฐมวัย อายุ 4 – 6 ปี ตามธรรมชาติในช่วงปฐมวัย เป็นช่วงเวลาที่เด็กเพิ่มความคาดหวัง (Expected) ในความสามารถที่จะควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม เป้าหมายของเด็กในวัยนี้คือ การเป็นผู้มีความชัดเจน และมีความตระหนักเพิ่มมากขึ้น เด็กเพิ่มความสามารถในการนำเสนอ สัญลักษณ์ (Symbolic) และการนำเสนอที่ช่วยให้เด็กในวัยนี้ได้แสดงอารมณ์ในการเล่น และการวิเคราะห์ตามทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เสนอแนะว่า เด็กสามารถแสดงความรู้สึกของความเจ็บปวดขณะที่เล่นตามจินตนาการ ซึ่งการเล่นตามจินตนาการ หรือบทบาทสมมติ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการควบคุมอารมณ์ของเด็กในวัยนี้ ขณะที่ ภาษา ก็เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการควบคุมอารมณ์ และการกำกับพฤติกรรมตนเองของเด็กในวัยนี้ ภาษาได้เพิ่มพูนความสำคัญของการเป็นสื่อในการกำกับควบคุมตนเองของเด็ก ทั้งทางความคิดและการกระทำ และรวมถึงการสร้าง การทบทวน และการรวบรวมข้อมูลไปสู่การสร้างความคิดใหม่ การวางแผนเพื่อการแก้ปัญหา ความสามารถในการส่งเสริมให้เด็กควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจึงมีความสำคัญมากกับเด็กปฐมวัยช่วงอายุนี้ ผู้ใหญ่จึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกและความสนใจของเด็กในการมีรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น และรวมถึงความเข้าใจทางสังคม

3. การกำกับควบคุมตนเองด้านพฤติกรรม (Behavioral Self – Regulation) หมายถึง การกำกับควบคุมกิจกรรมการเคลื่อนไหว การใช้วิธีการและไม่ใช้วิธีการในสถานการณ์ต่างๆ ความรวดเร็ว

และจังหวะของการเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับกิจกรรม โดยการแสดงออกที่ชัดเจน คือ การหยุดพฤติกรรมหรือกิจกรรม การกำกับควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมในเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 4 – 5 ปี โดยเด็กในวัยนี้ จะมีความแตกต่างจากวัยเตาะแตะอย่างมาก เด็กต้องการควบคุมตนเองเพิ่มมากขึ้น โดยใช้ความสามารถที่เกิดจากการกำกับตนเองที่มาจากภายในอย่างแท้จริง เด็กอายุ 4 – 5 ปี สนใจใช้เวลาไปกับเด็กคนอื่นๆ ต้องการที่จะมีทักษะในการจัดการกับอารมณ์และพฤติกรรมเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และต้องการมีอิทธิพลต่อ

2.3 ทฤษฎีพัฒนาการพฤติกรรมการเอื้อสังคม (Prosocial) ของเด็กปฐมวัย

การพัฒนาให้เด็กปฐมวัย มีความสามารถในอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติสุข สิ่งที่ต้องเรียนรู้ คือ การมีพฤติกรรมทางบวกทางด้านสังคม โดยทั่วไปจึงถูกเรียกว่า “พฤติกรรมเอื้อสังคม (Prosocial)” ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาไปสู่คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาวิจัยของ ไอเซนเบอร์ก และ มุสเซน (Bronson. 2000: 103 – 104; citing Eisenberg; & Mussen. 1989) ได้เสนอแนะประเภทของการพิจารณาคุณลักษณะที่ชี้เฉพาะการเกิดขึ้นก่อนของพฤติกรรมเอื้อสังคม ไว้ 7 ประการ คือ 1) เกี่ยวกับลักษณะทางชีววิทยา 2) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือวัฒนธรรม 3) ประสบการณ์ต่างๆ ในกระบวนการทางสังคม 4) กระบวนการทางสติปัญญา 5) การตอบสนองทางอารมณ์ 6) บุคลิกภาพและการแปรเปลี่ยนของบุคคล ได้แก่ ความสามารถทางสังคมและเพศ และ 7) เจือปนทางสถานการณ์ และ สภาพแวดล้อม แม้ว่าการศึกษาวิจัยได้ค้นพบความแตกต่างในด้านอารมณ์ (Temperament) และบุคลิกภาพ เป็นลักษณะที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคม และการมีจิตอาสา สภาพแวดล้อมก็ได้แสดงบทบาทที่มีความสำคัญมากเช่นกันในการหล่อหลอมพฤติกรรมและรวมถึงองค์ประกอบทางด้านพันธุกรรมที่ทำงานร่วมกัน อันนำไปสู่การแสดงออกถึงพฤติกรรมเอื้อสังคม และยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่สนับสนุนให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมอีกหลายประการ

เซฟเฟอร์ (Shaffer. 2002: 503 – 508) ได้อธิบายว่า การพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคม อาจเป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นกับเด็กทุกคนเสมอไป ทั้งนี้เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคล อันเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หากเด็กได้รับการปฏิบัติและแบบอย่างที่ดีในการช่วยเหลือ และมีผู้อื่นรอบข้างทำเป็นแบบอย่างก็สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ดี อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรม ก็ได้มีส่วนในการสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ก็มีอิทธิพลที่สำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคม ไม่ว่าเด็กจะมีพฤติกรรมร่วมกับเพื่อนในทางบวกหรือทางลบก็ตาม ดังนั้น ครูปฐมวัยต้องสามารถเป็นผู้ตอบสนองต่อการเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้มีพฤติกรรมเอื้อสังคม ด้วยการให้ความสนใจต่อการแสดงออกของเด็กที่ไปในทิศทางเอื้อสังคม

การพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กปฐมวัย อายุ 4 – 5 ปี

โดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ที่อยู่ในช่วงวัยอนุบาล พฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กแสดงให้เห็นจากการมุ่งมั่นตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น การดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น และการมีจิตอาสา พฤติกรรมเหล่านี้ ปรากฏให้เห็น แต่การที่เด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ด้วยการช่วยเหลือเพื่อน และผู้อื่น เช่น ญาติ เมื่อพบว่า พวกเขาไม่สบายใจ หรือ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

ในการเล่นหรือการทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กปฐมวัยที่อยู่ในช่วงวัยอนุบาล จึงเป็นวัยที่เด็กเริ่มต้นกระบวนการเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จากนั้นขยายไปสู่การเล่นเป็นกลุ่มและมักจะประสบความสำเร็จในการวางแผน การรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้ในช่วงต่อไปของชีวิต

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมเอื้อสังคม ยังมีความสัมพันธ์กับการกำกับควบคุมตนเองของเด็กปฐมวัย สามารถส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Bronson. 2000: 104 – 108) โดย เด็กสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมทางลบได้เพิ่มมากขึ้น เด็กสามารถพูดถึงความคิด สามารถทดลองสวมบทบาท และมีมุมมองในการเล่นบทบาทสมมติ ที่สะท้อนถึงการเติบโตของความเข้าใจต่อจิตใจของผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือกับผู้อื่น และเด็กมีมาตรฐานของลักษณะภายในของพฤติกรรมและมีความชัดเจนในการแสดงออกมากขึ้น รู้จักการเคารพกฎกติกาและมีค่านิยมที่ดีเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมของผู้ใหญ่สนับสนุนให้เด็กพัฒนาการกำกับตนเอง และให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมเอื้อสังคม การให้คำชี้แนะถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมต่อเพื่อน การเป็นแบบอย่างและแสดงออกการความเอาใจใส่ และเห็นคุณค่าของการแสดงพฤติกรรมในทิศทางบวก การใช้การให้เหตุผลและเน้นถึงผลของพฤติกรรมที่มีต่อผู้อื่น การหลีกเลี่ยงการลงโทษทางร่างกาย และประพฤตินี้ไม่เหมาะสมต่อเด็ก กำหนดมาตรฐานการแสดงออกถึงพฤติกรรมเอื้อสังคมต่อเด็กให้เด็กได้พัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับวัย และลดการให้เด็กเสปสื้อและการเล่นกับเพื่อนที่จะเพิ่มพฤติกรรมต่อต้านสังคม

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อสังคม เป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่สะท้อนถึงการที่เด็กได้ลดการยึดตนเองเป็นสำคัญ พัฒนาไปสู่การเข้าใจบุคคลอื่น และเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำไปสู่การพัฒนาเป็นองค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในด้านการรู้ภัย และด้านการมีมิตรไมตรีของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไป

2.4 ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ของเด็กปฐมวัย

จริยธรรมทางสังคม ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำความเข้าใจต่อความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้อื่น เดอร์วีรี และ โคลเบอร์ก (DeVries; & Kohlberg. 1990) ได้นิยามความหมายของจริยธรรมทางสังคม เป็นความสัมพันธ์ทั่วไปของการคิดและการกระทำที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลและกลุ่ม ขอบเขตของจริยธรรมทางสังคม จึงหมายรวมถึง การหยั่งลึกทางสังคม และการตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral judgment) โดยการพัฒนาการหยั่งลึกทางสังคม เป็นศูนย์กลางของความสามารถในการที่จะรับรู้ทัศนะของผู้อื่นใช้ในการตัดสินใจคุณค่า และตัดสินใจความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น และใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เป็นฐานของการทำความเข้าใจเด็กปฐมวัย โดยอธิบายว่า "จริยธรรมทางสังคม" (Sociomoral) เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม และการศึกษาเกี่ยวกับสังคม โดยความเป็นจริง เราค้นพบว่า อัตราของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของประเด็นทางจริยธรรม และประเด็นทางสังคมกับเด็กปฐมวัย ยังไม่ชัดเจนมากนักว่า อะไรเป็นจริยธรรม และอะไรเป็นสังคม เพราะบางประเด็นประกอบด้วยทั้งสองสิ่งเข้าด้วยกัน บางประเด็นที่ปรากฏภายนอก เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับธรรมเนียมปฏิบัติของสังคม แต่อาจจะมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ตัวอย่างเช่น ข้อห้ามที่กำหนดให้เด็กรับประทานอาหารว่างที่โต๊ะเท่านั้น เหมือนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคม และไม่น่ามีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรม ว่าทำไม

เด็กต้องนั่งรับประทานอาหารว่างแต่เฉพาะโต๊ะที่เตรียมไว้ให้ ซึ่งแตกต่างจากการนั่งรับประทานอาหารอื่น
อย่างไร และถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่า ประเด็นนี้สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับจริยธรรมตรงที่ว่าเด็ก
ไปรับประทานอาหารว่างในห้องบริเวณที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่โต๊ะที่จัดเตรียมไว้ ผลที่จะเกิดขึ้นคือห้องอาจจะ
สกปรกทำความสะอาดยาก มีแมลงตามมากินเศษอาหารในห้อง ทำให้ทุกคนเดือดร้อน จึงถือว่าไม่เคารพ
ในสิทธิของผู้อื่น ดังนั้น คำว่า จริยธรรมทางสังคม จึงใช้อ้างอิงถึง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีทั้งจริยธรรม
และสังคม

เดอวีร์, รีส์ - เลอร์น และ มอร์แกน (DeVries, Reese - Learned; & Morgan. 1991)
ได้บัญญัติของความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (The Enacted Interpersonal Understanding :
EIU) เพื่อให้การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยของเด็กปฐมวัย
มีความชัดเจนขึ้น และเพื่อใช้ในการประเมินระดับจริยธรรมทางสังคม โดยนำเสนอจริยธรรมทางสังคม
ของเด็กปฐมวัย ไว้ 2 ด้าน แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (Negotiation Strategies : NS) เป็น
พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้จากการแสดงออกของบุคคลขณะที่มีปฏิสัมพันธ์และอยู่ในสถานะที่เกิดความไม่
สมดุล หรือมีความขัดแย้ง โดยสามารถสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 0 เป็นการใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้วิธีการรุนแรง
หรือใช้กำลัง มักพบในเด็กอายุ 3- 6 ปี

ระดับ 1 เป็นการใช้กลวิธีการเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยการออกคำสั่ง
เพียงฝ่ายเดียวหรือปฏิบัติตามผู้อื่น มักพบในเด็กอายุ 5 – 9 ปี

ระดับ 2 เป็นการใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้การจูงใจหรือ
ความร่วมมือกับผู้อื่น มักพบในเด็กอายุ 7 – 12 ปี

ระดับ 3 เป็นการใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยการร่วมมือกัน
โดยบูรณาการความต้องการของตนเองและผู้อื่นเข้าด้วยกัน เริ่มพบในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กสามารถพัฒนาจริยธรรมทางสังคม ด้านกลวิธีการเจรจา เพื่อ
หาข้อตกลงร่วมกัน ได้ถึงระดับ 2 คือ ใช้การจูงใจหรือความร่วมมือ โดยปรากฏเป็นพฤติกรรมแสดงออก
ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้ผู้อื่นด้วยความจริงใจ 2) กล่าวคำขอโทษ
ผู้อื่นอย่างจริงใจ 3) ตรวจสอบกับผู้อื่น โดยการถามเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีใครใช้ของหรืออุปกรณ์ที่ตนเอง
กำลังจะใช้ 4) เป็นผู้เกลี้ยกล่อมโดยใช้ทำที่อ่อนโยน 5) เป็นผู้ไกลเกลี่ย ประนีประนอม หรือเสนอทางเลือก
ที่จะตกลงกันได้ในความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย 6) แนะนำให้ผู้อื่นทำบางสิ่งบางอย่าง โดยตนเองร่วมทำด้วย
เป็นการแสดงถึงความร่วมมือ 7) ชูประเด็นความยุติธรรม เพื่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในการมีปฏิสัมพันธ์
ต่อกัน 8) ค้นหาที่มาของความรู้สึกผู้อื่น โดยการถาม หรือเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้อื่น 9) แสดง
เหตุผลจากความเห็นของกลุ่ม โดยใช้คำว่า พวกเรา หรือกลุ่ม 10) ใช้คำถามเพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับงาน
ช่วยให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ผล 11) เสนอให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยผู้อื่นไม่ต้องร้องขอแต่เป็นสิ่งที่
ผู้นั้นต้องการอยากได้ช่วยเหลือ 12) ขออนุญาตครู หรือผู้ใหญ่ เพื่อทำบางสิ่งบางอย่างสำหรับตนเอง

และผู้อื่น 13) อธิบายกฎเกณฑ์ให้ผู้อื่นรับรู้ 14) แสดงออกด้วยการอธิบายให้เหตุผลถึงความต้องการในเงื่อนไขของการร่วมมือ หรือการมีประสบการณ์ร่วมกัน 15) เสนอแนะเชิญชวนให้ผู้อื่นร่วมแสดงความคิดเห็น และ 16) ผลัดเปลี่ยนหรือการอ้างถึงบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้ผู้อื่นร่วมกันปฏิบัติตาม

2. ด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experiences : SE) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เมื่อมีความสมดุลแสดงให้เห็นเมื่อมีบรรยากาศที่มีความผ่อนคลายและเป็นมิตร โดยสามารถสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 0 การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน โดยการเลียนแบบผู้อื่นทันทีทันใด มักพบในเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ระดับ 1 การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน โดยการแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม มักพบในเด็กอายุ 5 – 9 ปี

ระดับ 2 การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน โดยการพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์ มักพบในเด็กอายุ 7 – 12 ปี

ระดับ 3 การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน โดยการร่วมมือที่เน้นถึงกระบวนการสะท้อนคิด เริ่มพบในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคม ด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน ได้ถึงระดับ 2 โดยการพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์ ปากฎเป็นพฤติกรรมแสดงออกของเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) แสดงอาการขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ 2) แสดงความเห็นอกเห็นใจต่อความทุกข์ของผู้อื่น หรือพยายามปลอบโยนผู้อื่นให้สบายใจ 3) ขยายความคิดของผู้อื่น 4) ใช้จินตนาการหรือแสดงบทบาท เพื่อให้ประสบการณ์ชัดเจนขึ้น 5) พุดคุยแสดงความเป็นมิตร สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือกับผู้อื่น 6) ย้อนระลึกถึงประสบการณ์ร่วมกันในการกระทำในอดีตของตนเองร่วมกับผู้อื่น 7) พุดคุยบางสิ่งบางอย่างที่เป็นความลับของตนเองให้ผู้อื่นฟัง หรือรับฟังความลับของผู้อื่น 8) พุดคุยกับผู้ใหญ่โดยอ้างความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น ซึ่งถือเป็นความคิดของกลุ่ม และ 9) พยายามสร้างความสนุกสนานให้ผู้อื่น เพื่อสะท้อนความคิดของผู้อื่นโดยไม่มีเจตนามุ่งร้ายแต่อย่างใด

การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมและพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องเข้าใจถึงการส่งเสริมความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งได้รับการอธิบายโดย ทฤษฎีจริยธรรมและทฤษฎีทางสังคมของ เพียเจต์ (DeVries; & Zan. 2012: 40 – 56; citing Piaget. 1932; 1965) ได้ทำการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังเกี่ยวกับจริยธรรมของเด็ก โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีความสำคัญอย่างมากต่อการที่เด็กจะสร้างความรู้สึเกี่ยวกับสังคมและจริยธรรม ค่านิยม ความสามารถทางสังคม และสติปัญญา ถือว่ามีอิทธิพลต่อพัฒนาการในทุกๆ ด้าน โดยทำให้เข้าใจเด็กปฐมวัยในมิติของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. **ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่** โดยสามารถอธิบายได้ถึงจริยธรรม 2 ประเภท ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และเชื่อว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีพัฒนาการเพิ่มสูงขึ้น หรือถดถอยลง ได้แก่

ขั้นที่ 1 จริยธรรมแบบพึ่งพาผู้อื่น (Heteronomus) เป็น *ความสัมพันธ์แบบบังคับควบคุม* โดยระยะเวลาของวัยเด็ก เป็นระยะเวลาที่เด็กเผชิญกับการที่พ่อแม่หรือผู้ใหญ่บอกหรือห้ามไม่ให้เด็กทำสิ่งต่างๆ การละเมิดคำสั่งสอน จึงมีผลทำให้เด็กถูกลงโทษทันทีทันใด และความยุติธรรมก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทันทีทันใด โดยถือว่า ผู้ใดไม่ทำตามเป็นคนไม่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เด็กเชื่อว่าการเกณฑ์หรือข้อบังคับทางจริยธรรม เป็นสิ่งที่ไม่มียืดหยุ่นและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก จึงทำให้เด็กเกิดการต่อต้าน รู้สึกว่าตนเองมีความต้อย และเกิดความรู้สึกยอมรับว่า ผู้อื่นมีคุณค่ามากกว่า ดีกว่าตนเอง เด็กขาดความเชื่อมั่นในด้านสติปัญญา และการบีบบังคับเด็กมากๆ เด็กอาจจะแสดงออกโดยการหยุดนิ่ง ไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบกับความคิด เด็กมักอยู่เฉยๆ ไม่มีคำถาม ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ และไม่มีแรงกระตุ้นในการคิดเพื่อตอบคำถาม หรืออธิบายเหตุผล ลักษณะเหล่านี้ สะท้อนถึงเด็กที่ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ขาดความสนใจในผู้อื่น ไม่มีการพึ่งพาตนเอง และส่งผลในทางลบให้กับเด็กเป็นอย่างมาก

ขั้นที่ 2 จริยธรรมแบบพึ่งพาตนเอง (Autonomus) เป็น *ความสัมพันธ์แบบร่วมมือ* และเป็นวิธีเดียวที่ เพียเจต์ กล่าวว่า เป็นวิธีที่ผู้ใหญ่จะเลิกใช้อำนาจโดยไม่จำเป็นและนำไปสู่การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ดังนั้นความร่วมมือจึงเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อจุดมุ่งหมาย โดยแต่ละคนเอาใจใส่และปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตนเองให้สามารถคิดอย่างอิสระ และสร้างสรรค์ เลิกใช้อำนาจโดยไม่จำเป็น และให้เด็กได้มีโอกาสควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ยอมรับในความต้องการความสนใจของเด็ก ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กที่เกิดจากการมีความสัมพันธ์แบบร่วมมือ เมื่อเด็กได้รับการยอมรับนับถือในความคิด และความปรารถนาที่มีของตนเองจากครู นำไปสู่การยอมรับนับถือผู้อื่น เด็กได้พัฒนาการพึ่งพาตนเอง จากการที่เด็กมีโอกาสควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เมื่อเด็กสามารถทำในสิ่งที่ตั้งใจ เด็กจะสร้างระบบของจริยธรรม สังคม สติปัญญา ความรู้สึก ความสนใจ ค่านิยม ได้อย่างมั่นคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เด็กสามารถเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความมั่นใจในตนเอง ผลลัพธ์ที่เกิดด้านอารมณ์ เด็กรู้สึกยอมรับและเห็นใจผู้อื่น เด็กสามารถตอบสนองต่อความร่วมมือด้วยเจตนาที่ดี มีความรู้สึกเชื่อมั่น และกระตือรือร้นในการศึกษา ค้นคว้า และหาเหตุผลสำหรับกฎเกณฑ์ ในด้านสติปัญญา เด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างกระตือรือร้นในการปรับความคิดของตนเอง รับรู้ความคิดของผู้อื่น สามารถใช้คำถามเพื่อค้นหาสาเหตุ สามารถวิเคราะห์ อธิบาย และประยุกต์สิ่งต่างๆ ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เด็กสามารถใช้กระบวนการสร้างความรู้ลงในโครงสร้างของสติปัญญา ที่สำคัญความสัมพันธ์แบบร่วมมือได้สร้างความรู้สึกของความปรารถนาดีต่อผู้อื่นและความรู้สึกทางจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับตนเอง เมื่อมีความรู้สึกปรารถนาดีต่อผู้อื่น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน มักได้รับการละเลยโดยเฉพาะในห้องเรียน ครูมักห้ามปรามไม่ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงทำให้เด็กจึงมีโอกาสน้อยที่จะได้พูดคุย สื่อสาร เล่นด้วยกัน ยกเว้นนอกเวลาเรียน จึงเป็นช่วงเวลาอันสั้นมากที่ไม่อาจยืนยันได้ว่า เด็กจะสามารถพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ ความเป็นมิตรต่อกัน ไปในทิศทางที่เหมาะสมเสมอไป การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมถือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาเด็ก ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ

1. เป็นการสร้างความสมดุลของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กไม่เคยประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ การที่จะมีความสมดุลขึ้นได้ เมื่อผู้ใหญ่ลดอำนาจการควบคุมลง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนำไปสู่การรู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้การลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง อย่างไรก็ตาม ความไม่สมดุลเกิดขึ้น เมื่อเด็กมีความขัดแย้ง
2. เป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือนและความต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น เด็กสร้างความสนใจที่มีต่อเพื่อน เป็นการกระตุ้นให้เด็กมีจิตสำนึกของตนเองที่จะยอมรับความปรารถนาของผู้อื่น ทำให้เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และตระหนักในความแตกต่าง ซึ่งทำให้เด็กรู้จักตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น

ความสนใจในเพื่อนได้นำเด็กปรับตัวไปสู่การมีจริยธรรมแบบพึ่งพาตนเอง วิธีการที่นำเด็กไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างกัน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการทำให้เด็กไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง สามารถรับรู้ทัศนะของผู้อื่น แรงกระตุ้นที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กรู้จักการแบ่งปันอย่างมีความหมาย รู้จักการแก้ปัญหาความขัดแย้ง รู้จักการสร้าง และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

ดังนั้น บทบาทพ่อแม่และครูในการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเพื่อน คือ การจัดเตรียมโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และเข้าแทรกแซงเมื่อเด็กมีความขัดแย้งเกิดขึ้น โดยนำเด็กไปสู่การแก้ปัญหาที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ใช้การชี้แจงให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของการกระทำ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์ และการปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่และครูต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กที่มักจะวู่วาม เอาแต่ใจตนเอง และเด็กต้องการเวลาและโอกาสในการเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองด้วย

2.5 ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสาร พบว่า มีปัจจัยเสี่ยงบางประการที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเกี่ยวเนื่องจากธรรมชาติของเด็กปฐมวัย และบริบทของสภาพปัญหาและความแตกต่างทางวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งโดยผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ 3 ประการคือ

2.5.1 ความเครียด (Stress)

สำหรับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังเผชิญกับความปัญหาความไม่สงบ ดังนั้น ต้องคำนึงถึง *ความเครียด (Stress)* ซึ่งความเครียด คือ การตอบสนองทางจิตวิทยา

ไปยังการรับรู้ที่มีต่อการสูญเสีย การควบคุมผลลัพธ์จากสถานการณ์หรือบุคคลที่เป็นปรปักษ์ และโอกาสของความเครียดที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนและทุกวัย แต่กระบวนการในการปรับให้เข้าสู่ภาวะปกติภายหลังความเครียดเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราทุกคนดีขึ้น จากการศึกษาวิจัย ชอร์ (Shore. 1997: 40) ได้เสนอผลการวิจัยที่ได้จากทดลองกับเด็กปฐมวัยที่มีประสบการณ์ทางลบของชีวิตอัน ได้แก่ การบาดเจ็บทางจิตใจ การถูกทอดทิ้ง สภาวะหดหู่ใจของแม่และความยากจน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสมองและพฤติกรรมของเด็ก สมองเพิ่มความตึงเครียดมากขึ้นทำให้เด็กมีความหดหู่เศร้าหมอง ไม่สามารถที่สร้างรูปแบบความผูกพันกับบุคคลอื่นในทางที่ดีได้ ขณะที่ผลการวิจัยในปัจจุบัน ของ อัลไมดา และคณะ (Almeida; Neupert; Banks; & Serido. 2005) พบว่า กลุ่มเด็กยากจน การเผชิญกับความรุนแรงทางอารมณ์ และความเครียดเรื้อรัง (Chronic Stress) ดังเช่น การที่เด็กได้รับประสบการณ์ที่เลวร้าย ได้สร้างรอยพิมพ์ใจต่อวิถีการดำรงชีวิตของพวกเขา ความรุนแรงของความเครียด หมายรวมถึง ผลที่เกิดจากการที่เด็กถูกทอดทิ้ง การได้รับความเจ็บช้ำทางจิตใจ (Trauma) การถูกทำร้าย หรือล่วงละเมิด การได้รับความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดความเครียดเรื้อรัง อันหมายถึง การคงอยู่ของความเครียดระดับสูงตลอดเวลาภาวการณ์ดังกล่าวดูเหมือนเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของเด็กกลุ่มนี้ เด็กจะมีการผ่อนคลายจากความเครียดน้อย มากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ

ดังนั้น ผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีทั้งความเครียดจากภาวะความไม่สงบและความยากจน จึงเป็นสภาพพื้นฐานของในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ทวีความรุนแรงมากขึ้น คงจะพอสันนิษฐานถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ว่า อาจไม่แตกต่างจากผลการวิจัยที่น่าเสนอมาข้างต้น

2.5.2 พฤติกรรมความก้าวร้าว (Aggression) ของเด็กปฐมวัย

พรอยด์ (Shaffer. 2000: 272; citing Freud) กล่าวว่า ความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ ที่เรียกว่า Thanatos ซึ่งเป็นสัญชาตญาณของความตาย และเป็นเสมือนองค์ประกอบที่ตอบสนองต่อพลังงานในการต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ทุกคนและเป็นพฤติกรรมของการทำลายล้างจากนิยามการกระทำดังกล่าว จึงได้นิยามไปสู่ลำดับของการกระทำโดยนำไปสู่การพิจารณาถึงการกระทำใดๆ ก็ตามที่ส่งความเจ็บปวด หรือความไม่สบายไปยังสิ่งอื่นก็ได้รับการตีความว่า เป็นความก้าวร้าว แต่อย่างไรก็ตาม นิยามด้วยความหมายข้างต้นยังไม่ได้รับการยอมรับมากนัก จนมีนิยามที่พิจารณาถึงเจตนา (Intention) ใช้ประกอบการกระทำ ทำให้เกิดความหมายและนิยามของความก้าวร้าว ว่าเป็นการกระทำใดๆ ที่ปรารถนาหรือจงใจให้เกิดความบาดเจ็บ หรือไม่พอใจแก่บุคคลที่กำลังดำรงอยู่และผู้นั้นต้องการหลีกเลี่ยง (Shaffer. 2000: 273; citing Baron; & Richardson. 1994)

ความก้าวร้าว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความก้าวร้าวแบบเป็นปรปักษ์ (Hostile aggression) เช่น การต้องการทำให้เกิดความบาดเจ็บ ทำลาย และ 2) ความก้าวร้าวแบบเป็นประโยชน์ (Instrumental Aggression) เป็นความก้าวร้าวที่แสดงออก เช่น การแกล้งเพื่อนเพื่อล้อเล่น แต่อย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่าการแสดงออกของความก้าวร้าวเป็นประเภทใดพิจารณาจากเจตนาของการกระทำ แต่สำหรับเด็กปฐมวัยแล้วบางครั้ง การพิจารณาแยกประเภทดูเหมือนจะยากลำบาก แบนดูรา (Shaffer. 2000: 273; citing

Bandura. 1973) กล่าวว่า การจะพิจารณาว่าการกระทำใดของเด็กเป็นความก้าวร้าวหรือไม่ต้องพิจารณาจากองค์ประกอบอื่นๆ ร่วมด้วย ได้แก่ ตัวแปรทางสังคม บุคลิกภาพ และสถานการณ์ และเจ้าตัวผู้กระทำเชื่อว่า สิ่งที่ทำนั้นเป็นความก้าวร้าว ซึ่งนั่นหมายรวมถึง องค์ประกอบในเรื่องของเพศ วัฒนธรรม ชนชั้นทางสังคม และประสบการณ์เริ่มต้น ดังนั้น บริบทที่ตอบสนองต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เจตนาของการแสดงออก และการพิจารณาและปฏิกิริยาโต้ตอบของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง และรวมถึง การพิจารณาจากสังคมถือเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงว่าพฤติกรรมใดเป็นความก้าวร้าว

เซฟเฟอร์ (Shaffer. 2000: 285 – 303) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมความก้าวร้าวของเด็กในช่วงปฐมวัยไว้ในมุมมองต่างๆ ดังนี้ ความก้าวร้าวในมุมมองของชีววิทยา ซึ่งมุมมองนี้ได้เน้นหนักถึงความแตกต่างของเพศที่มีผลต่อพฤติกรรมความก้าวร้าว พบว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวกว่าเพศหญิง ปรากฏให้เห็นในช่วงอายุประมาณ 2 ปีครึ่ง อันอาจเกี่ยวเนื่องกับอิทธิพลของระดับของฮอร์โมนเพศชายที่ชื่อว่า เทสโตสเตอโรน (Testosterone) ที่ทำให้เกิดความพร้อมในการต่อสู้และมีพฤติกรรมก้าวร้าว ความก้าวร้าวในมุมมองของการเรียนรู้ทางสังคม มองว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง ต่อพฤติกรรมก้าวร้าว แต่สิ่งที่มีอิทธิพล คือ วัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมย่อยของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความก้าวร้าวของเด็ก และรูปแบบของการแสดงออกถึงความก้าวร้าวที่เด็กได้เรียนรู้ในสังคม ความก้าวร้าวที่ได้รับอิทธิพลจากครอบครัว การฝึกหัดอบรมเลี้ยงดูเด็กของแต่ละครอบครัว โดยเฉพาะการลงโทษ หากใช้การเ็นชาและการเพิกเฉยปฏิบัติต่อเด็ก หรือการอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษทางกาย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจไม่เพียงแต่วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใช้กับเด็กเท่านั้น พฤติกรรมของเด็กก็มีส่วนทำให้พ่อแม่แสดงความก้าวร้าวออกมาเช่นกัน และหมายรวมถึงบรรยากาศทางอารมณ์ภายในครอบครัว โดยเฉพาะ เมื่อพ่อแม่มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในครอบครัว และส่งผลให้เด็กแสดงอาการก้าวร้าวต่อพี่น้องและผู้อื่นในบ้าน และรวมถึงบ้านที่ใช้ความรุนแรง อันเป็นพื้นฐานให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว การปรับลดพฤติกรรมความก้าวร้าวที่เกิดกับเด็ก จึงต้องอาศัยความอดทนของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่าง และรวมถึงการประนีประนอม การเข้าใจความรู้สึก และต้องให้ความรู้กับผู้ปกครองเพื่อป้องกันการเกิดความก้าวร้าวกับเด็ก จากสภาพความเป็นจริง

พฤติกรรมความก้าวร้าว (Aggression) ของเด็กปฐมวัย ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยเสี่ยงของการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เมื่อไม่อยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของครู เด็กมักเล่นกันเองอย่างรุนแรงและก้าวร้าว จึงถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

2.5.3 การมีอคติ (Prejudice) และการแบ่งแยก (Discrimination)

การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่มีบริบทของสังคมประกอบด้วย ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงมีโอกาสดังกล่าวที่เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้และรับผลกระทบจากความแตกต่างดังกล่าว

ซึ่งนำไปสู่อคติและการแบ่งแยก ดังนั้นเพื่อเตรียมการสำหรับการป้องกันและแก้ปัญหา จึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจ ดังนี้

อคติ (Prejudice) อัลพอร์ท (Cortvriend; et al. 2003; citing Allport. 1954) กล่าวว่า เป็นความเกลียด ความไม่พอใจที่อยู่บนพื้นฐานของความผิดพลาด และไม่ยืดหยุ่นที่นำไปสู่การแสดงออกโดยตรงต่อกลุ่มหรือทั้งหมด หรือไปสู่มุขบุคคล เพราะเขาเหล่านั้นเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยอาจเป็นความรู้สึกหรือการแสดงออก ความอคติ จึงเป็นเช่นทัศนคติ แต่แตกต่างจากทัศนคติของผู้อื่น เพราะอยู่บนพื้นฐานที่มีมาก่อนการพิจารณาต่อการมีทัศนคติในสิ่งนี้ เราพิจารณาคณะบางคนก่อนที่เราจะยืนยันความรู้ของพวกเขา และทัศนคติของเรามักจะไม่ยุติธรรม เมื่อเราทำสิ่งนี้ในการแยกแยะแบ่งกลุ่มของคน เช่น แบ่งคนขาวกับคนดำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มาจากความเชื่อที่ไม่พอใจ การมีอคติอาจหมายถึงการติดฉลาก (Labelling) ประเด็นที่น่าสนใจคือ การมีอคติต่อเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ หรือเพศ แต่อย่างไรก็ตาม ความมีอคติเกิดขึ้นและมีอยู่ในทุกสังคม

การแบ่งแยก (Discrimination) เป็นพฤติกรรมแสดงออกของความมีอคติ ตัวอย่างเช่น บุคคลมีอคติต่อคนผิวดำอาจจะไม่นั่งใกล้คนผิวดำในรถประจำทาง เป็นต้น ทฤษฎีจึงเป็นเสมือนเหตุของอคติที่กำหนดขึ้นในหลายระดับ ตัวอย่างเช่น ระดับของประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมวิทยา แต่ในทางจิตวิทยาได้ตระหนักถึงธรรมชาติของความมีอคติในระดับบุคคลมากกว่าระดับสังคมใหญ่ ดังนั้นอคติและการแบ่งแยก จึงเป็นรูปแบบของการแสดงถึงความชอบ และไม่ชอบที่มีต่อบุคคล เมื่อเราพบกันครั้งแรกตามความเข้าใจของเรา แต่เราอาจจะยากที่ทำความเข้าใจว่าทำไมเราถึงประทับใจหรือปฏิเสธ ทั้งที่ไม่เคยพบกันมาก่อน

อคติและการแบ่งแยกในเด็กปฐมวัย ได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับการที่เด็กพัฒนา อัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง (Self) ของเด็กในมิติต่างๆ อัลพอร์ท (Pang. 2002: 154 – 157; citing Allport. 1954) ได้แบ่งระดับของการมีอคติเป็น 4 ขั้น ที่สอดคล้องกับพัฒนาการจากขั้นที่ 1 อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับบุคคลอื่น ปรากฏให้เห็นในเด็กปฐมวัยอายุ 2 – 3 ปี ขั้นที่ 2 รับรู้การใช้ภาษาสะท้อนอารมณ์ ปรากฏให้เห็นในเด็กปฐมวัย อายุ 4 – 6 ปี ขั้นที่ 3 ปฏิเสธบุคคลอื่น ปรากฏให้เห็นในเด็กอายุ 7 – 11 ปี และ ขั้นที่ 4 มีอคติคงที่ ปรากฏให้เห็นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น รายละเอียดของระดับขั้นการมีอคติที่ปรากฏในเด็กปฐมวัย มีดังนี้

ขั้นที่ 1 อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับบุคคลอื่น (Curios of others) เป็นขั้นที่เกิดขึ้นขณะที่เด็กอายุ 2 – 3 ปี เด็กในวัยนี้มีความสนใจ อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับผู้อื่น อยากรู้อถึงความแตกต่างของผู้อื่น เด็กอาจสงสัยว่าทำไมคนอื่นผิวสีดำ หรือมีชื่อแตกต่างไปจากตนเอง ความแตกต่างไม่ได้เป็นการปฏิเสธผู้อื่นในเวลานี้ เด็กเริ่มต้นที่ค้นหาเพื่อแบ่งแยกลักษณะของบุคคล และวางตำแหน่งของตนเองในประเภทต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา เพศ และความสามารถทางกายภาพ ในเวลาเดียวกัน เด็กเข้าใจถึงความแตกต่างว่าเป็นการแบ่งแยกทางสังคม เด็กเรียนรู้ที่จะแบ่งแยกผู้คนบนพื้นฐานของการแบ่งแยกลักษณะทางกายภาพ และเมื่อเด็กอายุ 3 – 5 ปี เด็กมีความสนใจลักษณะที่แตกต่างทางกายภาพของผู้อื่น และสีผิวมักเป็นสิ่งที่เด็กให้ความสนใจมากในเวลานี้ เด็กไม่เพียงพยายามแบ่งแยกใครเป็นใคร แต่เด็กเริ่มต้น

ที่จะเข้าใจถึงความคิดรวบยอดของกลุ่ม และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ (Race) และความแตกต่างอื่น ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งมาจากครอบครัว เพื่อน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก สิ่งที่ค้นพบ คือ เด็กไม่ได้บอดสี (Color-blind) เด็กปฐมวัยและเด็กประถม จึงมีความตระหนักในเรื่องของสีผิวอย่างมาก นั้น หมายความว่า เด็กตระหนักอย่างจริงจังถึงความแตกต่างของเชื้อชาติ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างในเรื่องเพศ บางครั้งความมีอคติของเด็กมาจากโรงเรียนและครู ที่มีการจำกัดการรับรู้ และเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ของเด็ก หากมีอคติในเรื่องใด เด็กก็เรียนรู้และมีอคติในเรื่องนั้นด้วย

ขั้นที่ 2 รับรู้การใช้ภาษาสะท้อนอารมณ์ (Emotion language) อัลพอร์ต (Pang. 2002: 154 – 157; citing Allport. 1954) เชื่อว่า เด็กเริ่มต้นสังเกตโดยมีคำพูดของผู้คนที่ใช้อธิบายถึงผู้อื่นด้วยการสะท้อนอารมณ์ที่รุนแรงมายังตนเองเป็นประจำ ถ้อยคำต่างๆ เหล่านี้ บางครั้งใช้เพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกเจ็บปวด ซึ่งทำให้เด็กซึมซับ และก่อให้เกิดความเข้าใจทั้งทางบวกและทางลบ เมื่อเด็กอายุ 4 – 6 ปี เด็กส่วนใหญ่ได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างที่มีคุณค่าส่งมายังตนเองเป็นประจำ

เตอร์แมน – สปาร์ค และคณะ (Pang. 2002: 155; citing Deman-Sparks; et al. 1980) ค้นพบว่า สิ่งที่สำคัญของงานในพัฒนาการของเด็กในเรื่องของสี จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึกทางบวกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติและกลุ่มชน จึงเป็นการยาก โดยเฉพาะในบริบทของสังคมคนผิวขาว ที่มักมีทัศนคติในทางลบ และมีแบบแผนของจินตนาการ (Stereotypical image) ของผู้คนที่ถูกค้นพบในหลายๆ ที่สื่อมักกระตุ้นให้มีทัศนคติของความรู้สึก เด็กมักจะพยายามเข้าใจว่า การแบ่งแยกเชื้อชาติดังที่ปรากฏในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีพลเมืองที่เป็นชาวพื้นเมือง และการแบ่งแยกกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ ดังนั้น บุคคลอาจจะไม่รู้สึกว่าตนเองไม่ใช่ผู้ร่วมกระบวนการที่สมบูรณ์ (Full-fledged partner) ความมีอคติสามารถเป็นสาเหตุของบุคคลในการตั้งคำถามกับตนเอง และทำให้เกิดความสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเองได้ ขณะเดียวกัน แพง (Pang. 2002: 156) นำเสนอ ความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นชาติ (National identity) และอัตลักษณ์ของกลุ่มชน (Ethnic identity) ว่ามีความยากที่จะวิเคราะห์ เพราะมีความซับซ้อนที่จะอธิบายลักษณะบางประการที่เด็กอาศัยอยู่

ดังนั้น จึงควรยุติการมีอคติตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อไม่ให้อคติพัฒนาไปสู่ ขั้นที่ 3 ปฏิเสธบุคคลอื่น (Rejection of others) และ ขั้นที่ 4 อคติที่กลายเป็นความยั่งยืนคงทน (Prejudice becomes permanent) การลดอคติในมิติของการจัดการศึกษา ดังได้กล่าวมาแล้วว่า องค์ประกอบของการศึกษาโดยเฉพาะความสัมพันธ์ของความมีอคติและการแบ่งแยกกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การลดอคติและลดการแบ่งแยกเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ข้อเสนอแนะที่จะช่วยให้เด็กสามารถเผชิญกับอคติและสามารถปรับตัวอยู่ได้โดยไม่เจ็บปวดหรือฝังใจในทางลบจนก่อให้เกิดการต่อต้านและพัฒนาเป็นความรุนแรง จึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาและดำเนินการกันทุกฝ่าย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาพัฒนาการ โอกาส และปัจจัยเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการทำงานของทฤษฎีทางจิต (Scaling of Theory –of- Mind tasks) ของ เวลแมน และ ไลย์ (Wellman; & Liu. 2004: 523 – 541) ได้ทำการทดลองกับเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2 ปี จำนวน 75 คน เพื่อประเมินว่า เด็กมีความเข้าใจต่อบุคคลอื่นอย่างไร ผลการทดสอบ พบว่า เด็กมีพัฒนาการทางจิตก้าวหน้า โดยสามารถแสดงให้เห็นว่า เด็กเข้าใจในความเชื่อที่แตกต่างของบุคคล 2 คน ว่ามีความเชื่อที่แตกต่างกันได้ และมีความเชื่อที่ผิด (False belief) ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เด็กเชื่อว่า ถูกแต่ความจริงผิดได้ ซึ่งผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นถึงความจริง และการแสดงออกทางอารมณ์ที่นำไปสู่ความเข้าใจของเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน เป็นส่วนช่วยให้เด็กได้พัฒนาทฤษฎีทางจิต

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบต่าง ๆ ของทักษะทางอารมณ์ (Emotion Skills) และ ความสามารถทางสังคม (Social Competence) (Spritz, Sandberg, Maher; & Zajdel. 2010: 495 – 516) โดยทำการศึกษากับเด็กปฐมวัยจำนวน 44 คน ที่เข้าเรียนในโปรแกรมของ Head Start โดยการส่งเสริมความสามารถทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แม้การกำกับควบคุมอารมณ์ได้ปรากฏให้เห็นถึงความสำคัญในการทำนายทักษะทางสังคมและความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับครู แต่ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ มีนัยสำคัญของการทำนายความขัดแย้งระหว่างครูกับเด็ก และการเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ซึ่งในความเป็นจริง ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ ทำหน้าที่ในการเป็นสื่อประสานความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งระหว่างเด็กกับครู และเพื่อน ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติหรือการกำหนดนโยบายที่ต้องพิจารณาถึงความซับซ้อนของการเชื่อมโยงระหว่างทักษะต่างๆ ทางอารมณ์ของเด็กและการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือประเมินพฤติกรรมสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบอ่อนไหว (Chang – Sensitive Brief Behavior) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย (Gresham, Cook, Collins, Dart, Rasetshwane, Truelson; & Grant. 2010: 364 – 379) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือทดสอบกับเด็กปฐมวัยอายุ 6 – 12 ปี ที่ภูมิหลังมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำนวน 83 คน โดยแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น พบว่า สามารถเปลี่ยนแปลงแบบอ่อนไหวและใช้ในการทำนายถึงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเสนอความช่วยเหลือ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ แสดงความยินดีกับผู้อื่น ร่วมกิจกรรมต่างๆ กับผู้อื่นได้ อาสาช่วยเหลือผู้อื่น 2) ด้านความร่วมมือ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การทำตามคำแนะนำ การยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนในการเล่น การสงบสติอารมณ์ของตนเองได้ และการร่วมมือกับผู้อื่น 3) ด้านการกำกับควบคุมตนเอง มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การตอบสนองอย่างเหมาะสมเมื่อถูกตีหรือถูกผลัก

งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบประเมินพฤติกรรมของเด็กก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาล (The Preschool and Kindergarten Behavior Scale : PKBS-2) เพื่อศึกษาผลการตัวบ่งชี้ย่อยที่ใช้เพื่อประเมินทักษะทางสังคม และพฤติกรรมที่มีปัญหาในการศึกษาระดับปฐมวัย (Fernandez; et al. 2011: 1229 – 1252) พบว่า ตัวบ่งชี้ย่อยของทักษะทางสังคมที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยแบบประเมินนี้พัฒนาขึ้นโดย เมอร์เรล (Merrell) ซึ่งคณะวิจัยนี้

ได้นำไปทำการประเมินเด็กปฐมวัยในประเทศสเปน จำนวน 1509 คน ประกอบด้วย 3 ด้าน ด้านที่ 1 ความร่วมมือทางสังคม (Social cooperation subscale) ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ เด็กสามารถหมุนเวียน (Take turn) การใช้ของเล่นหรือสิ่งของอื่นๆ การแบ่งปันของเล่นและของอื่นๆ ของตนเองให้กับผู้อื่นได้ การร่วมมือและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้ การประนีประนอมกับเพื่อนอย่างเหมาะสม ด้านที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ การเชิญชวนให้ผู้อื่นร่วมเล่น การรู้สึกไหวรู้ (Sensitive) ต่อปัญหาของเด็กคนอื่น การแสดงความเมตตาต่อเด็กคนอื่น การถามผู้ใหญ่เพื่อให้อภัยเมื่อจำเป็น การมีส่วนร่วมกับครอบครัวหรือโรงเรียนในการพูดคุย การค้นหาการสนับสนุนจากผู้ใหญ่เมื่อรู้สึกไม่ดีต่างๆ และ ด้านที่ 3 ความมีอิสระภาพทางสังคม (Social independence) ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ การมีอิสระในการเล่นหรือทำงานด้วยตนเอง การยืนยันในสิทธิของตนเอง การได้รับเชิญจากเด็กคนอื่น ๆ ให้เข้าร่วมเล่น การเป็นที่ยอมรับหรือที่ชื่นชอบของเด็กคนอื่น การหัวเราะและมีความสนุกสนานกับเด็กคนอื่น การเล่นกับเพื่อนที่มีความแตกต่าง การปรับตัวได้ดีเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่าง การพยายามทำงานโดยขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การแสดงออกถึงความมั่นคงปลอดภัยในสถานการณ์ทางสังคม

งานวิจัยเรื่อง การรับรู้ถึงการมีมิตรไมตรี (Friendships) ของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ (Interethnic) และระหว่างกลุ่มเชื้อชาติ (Interracial) ในบริบทที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ (Pica-Smith, 2011: 119 – 132) โดยทำการศึกษาในช่วงอายุที่แตกต่างกัน พบว่า เด็กวัยอนุบาล ถึง ประถมศึกษาปีที่ 1 หรือ เกรด 1 ในโรงเรียนประถมศึกษาชนบททางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกา เด็กกลุ่มนี้มีนัยสำคัญทางสถิติระดับสูงของการยอมรับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์และเชื้อชาติ สูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และ ปีที่ 5 ซึ่งการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า เด็กวัยอนุบาล มีความสามารถในการยอมรับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์และเชื้อชาติได้มากกว่านักเรียนที่โตกว่า

งานวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งทางนโยบายของประเทศเคนยาและการปรับตัวของเด็ก (Kithakye; Morris; Terranova; & Myers, 2010: 1114 – 1128) ได้ศึกษาผลกระทบ 3 องค์ประกอบ คือ ด้านร่างกาย ด้านความเข้าใจตนเอง และด้านความเข้าใจผู้อื่น และระดับของสังคมวัฒนธรรมที่ได้รับอันเป็นการปรับตัวทางสังคมอารมณ์ของเด็ก และการเปลี่ยนแปลงในการมีพฤติกรรม เอื้อสังคม และการแก้ปัญหาความขัดแย้งและการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ในช่วงเวลาที่เกิดความรุนแรงดังกล่าว ตลอดเวลา 4 เดือน พบว่า เด็กส่วนใหญ่มีความยากลำบาก ขาดแคลนอาหารและการตอบสนองทางอารมณ์ เด็กจึงมีทัศนคติในทางลบต่อบุคคลอื่น และรวมถึงตนเอง ผลกระทบต่อประสบการณ์เลวร้าย ที่มีต่อการปรับตัว ไม่ว่าจะเด็กจะเป็นเพศชายหรือหญิงจากเหตุการณ์ดังกล่าว ในเคนยา ทำให้เด็กมีความก้าวร้าวเพิ่มมากขึ้น ขณะที่พฤติกรรมที่ดิงามเหมาะสมทางสังคมของเด็กลดลงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเด็ก เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นด้วย

ผลการศึกษาวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

3. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK

3.1 แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) และพาราไดม์การยกระดับการศึกษาปฐมวัย ด้วยการเปลี่ยนแปลงของแนวความคิดจากยุคสมัยใหม่ (Modernism) ไปสู่ ยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ถือเป็นปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่การศึกษาปฐมวัยต้องยอมรับเพื่อจัดการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง แนวคิดหลังสมัยใหม่ ได้ทำให้เกิดการตั้งคำถามอย่างมากกับวิธีการมองโลก และการเข้าถึงความจริง (Truth) ของสิ่งต่างๆ รวมทั้ง ความเชื่อว่า เป็นความจริงที่เป็นแก่นแกน (Essence) ของปัจเจกบุคคล วิธีการคิดในกระแสนี้ ได้รื้อถอนความเชื่อเกี่ยวกับการนิยามความหมาย ซึ่งสามารถเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบท จึงไม่ได้หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะตัวอีกต่อไป (อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. 2546)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel, Foucault) ทำให้เราสามารถเข้าใจความหมายและที่มาของสิ่งที่เรียกว่า วาทกรรม และอำนาจ และแนวคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่อง อำนาจ (Power) นั่นคือ ด้านที่อำนาจดำเนินการอย่างแนบเนียนและแทรกซึมในแนวนอนไปทั่วทั้งองค์สังคม การวิเคราะห์ในมิติใหม่นี้เลื่อนจากระดับ มหภาค เช่น อำนาจปกครองของรัฐ มาสู่ระดับจุลภาค เช่น อำนาจในโรงเรียน ในโรงพยาบาล และพื้นที่ประเภทอื่นๆ ทำให้มองเห็นถึงความซับซ้อน ยอกย้อนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ในส่วนต่างๆ ของสังคม ยิ่งไปกว่านั้น จุลมิติของอำนาจดังกล่าว ยังเชื่อมโยงกับกรอบความรู้ ความคิดของสังคม แต่ละยุค แต่ละสมัย ด้วยปฏิสัมพันธ์อันแน่นแฟ้น ผ่านสิ่งที่ ฟูโกต์ เรียกว่า วาทกรรม (Discourse) หมายถึง คำพูด ข้อเขียน ที่ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ ผลิตขึ้นและเผยแพร่ออกไปภายในกรอบความรู้เหล่านั้น แนวคิดเรื่องวาทกรรมนี้เองเป็นเสมือนกุญแจไขความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมต่างๆ อีกมากมาย (Foucault. 1988; อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. 2546; นพพร ประชากุล. 2554: 19 – 20)

ขณะเดียวกัน ฟูโกต์ ได้เล็งเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงลักษณะของอำนาจ ซึ่งมีคุณสมบัติ แทรกซึมแผ่ซ่านมากขึ้นโดยเข้าไปจัดการกับรายละเอียดต่างๆ ในกิจกรรมของมนุษย์มากขึ้น จนแผ่ซ่านอยู่ในทุกระดับ ทุกพื้นที่ของสังคม อำนาจกลายเป็นเหมือนโครงสร้างอย่างหนึ่ง ที่เปิดประตูให้ผู้คนอันหลากหลายเข้าไปสวมบทบาทเป็นผู้กระทำ และผู้ถูกกระทำ วนเวียนสลับกันไป เช่น เป็นครูเป็นนักเรียน และอำนาจก็ได้เพียงกดขี่ ลิดรอนหรือทำลาย หากยังผลิตสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมามากมาย เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สิ่งเหล่านี้ มีความชอบธรรมหรือไม่ เป็นอีกประเด็นหนึ่ง การขัดขืน ต่อต้านอำนาจ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งในโครงสร้างของอำนาจ ที่อาจย้อนกลับมายังอำนาจนั้น เอาไว้ อาจกล่าวได้ว่า ฟูโกต์ มองภาพของอำนาจที่แตกต่างจากนักทฤษฎีอื่นๆ ที่เคยมองไว้ สิ่งที่นำเสนอคือ ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นของวาทกรรมและอำนาจ จึงก่อเกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะเพียงแต่วาทกรรม ซึ่งอิงกับกรอบความรู้ในแต่ละยุคสมัยก็ไม่อาจเป็นปัจจัยเพียงพอที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติการทางสังคม ที่เป็นรูปธรรมขึ้นได้จึงจำเป็นต้องอาศัยอำนาจในการปฏิบัติการ (นพพร ประชากุล. 2554: 19 – 20)

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดพาราไดม์ การยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเกิดมุมมองใหม่ของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รับเอาแนวคิดหลังสมัยใหม่ มาใช้ ดาห์ลเบิร์ก และคณะ (Dahlberg; et al. 1999: 56 – 68) ได้นำเสนอการพัฒนาคุณภาพการจัด

การศึกษาระดับปฐมวัย และการดูแลเด็กให้ก้าวไปข้างหน้า โดยใช้แนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ เป็นฐานของการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยอธิบายว่า สิ่งที่เราได้เอียงกัน คือ เรากำลังดำรงชีวิตอยู่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ ดังนั้น **การเป็นเด็กปฐมวัยยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern childhood)** ซึ่งมีลักษณะของการเป็น **ผู้ร่วมสร้าง (Co construct)** ทั้งความรู้ อุดมการณ์และวัฒนธรรม นำไปสู่การจัดการศึกษาแบบใหม่ที่ยอมรับเด็กปฐมวัยในยุคหลังสมัยใหม่ ที่เด็กแต่ละคน (Individual children) ได้รับการพัฒนาระดับความซับซ้อน และความหลากหลายเพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่ทิศทางใหม่ของการยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องทำความเข้าใจและยอมรับว่า **เด็กปฐมวัยเป็นโครงสร้างทางสังคม (Social construction)** โดยเป็นผู้ถูกสร้างและดำเนินไปภายในกิจกรรมที่มีการร่วมพูดคุยเจรจาในกลุ่มของความสัมพันธ์ ทางสังคม ขณะที่เด็กปฐมวัยมีความจริงทางชีววิทยา และอยู่ในบริบทของความสัมพันธ์กับเวลา สถานที่ วัฒนธรรม และอื่นๆ ที่รวมถึง ชนชั้น เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม **เด็กปฐมวัยเป็นผู้แสดงหรือมีบทบาททางสังคม (Social actor)** การมีส่วนร่วมในการสร้าง การเลือกดำรงชีวิตของตนเอง และร่วมสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ **เด็กปฐมวัยมีสิทธิ (Right) และเสียง (Voice)** ของตนเองที่ต้องได้รับการฟังอย่างจริงจัง โดยใช้การพูดคุยแบบประชาธิปไตย การได้มีส่วนร่วมตัดสินใจ และการได้รับการทำความเข้าใจ **ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับการจัดการอำนาจ (The Exercise of power)** ที่ต้องการ คือ ความรัก โดยพยายามใช้อำนาจกับเด็กด้วยความระมัดระวัง และสิ่งที่ต้องยอมรับ คือ **การที่เด็กมีความร่ำรวย หรือมีความพร้อมสมบูรณ์ (Rich)** ในการเป็นผู้เรียนรู้ ไม่ใช่ เป็นผู้ว่างเปล่า เด็กจึงเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ ดังนั้นการศึกษาเพื่อพัฒนาและยกระดับการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาปฐมวัย จึงได้เกิดขึ้นโดยมีการนำทฤษฎี แนวคิด และหลักการต่างๆ มาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางของการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังสมัยใหม่ ได้แก่

1. การนำทฤษฎีระบบพลวัตไร้เส้นตรงไปใช้ (Implications of nonlinear dynamic systems theory) ฟรอมเบอร์ก (Fromberg, 2002) นำเสนอการนำทฤษฎีระบบพลวัตไร้เส้นตรงไปใช้กับเด็กปฐมวัย ผ่านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่อิสระ เช่น การเล่น โดยนำเสนอหลักการสำคัญ คือ การยอมรับว่าการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในยุคปัจจุบัน ต้องเปลี่ยนแปลงจากการใช้แนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ไปสู่การศึกษาปฐมวัยสู่แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ที่มีการเรียนรู้มีลักษณะของการส่งเสริมความร่วมมือ การรับฟังแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้อำนาจ การสร้างความสัมพันธ์แบบดูแลเอาใจใส่ การมีสิทธิในการเลือกและตัดสินใจร่วมกันในสิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้ กระบวนการ เป็นการใช้แผนการสอนที่ยืดหยุ่น ฉับพลัน มีความเป็นปัจจุบัน (Emergent) ใช้ไหวพริบปฏิภาณ สติปัญญาในการสอนเพื่อเท่าทันการเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งที่เด็กสนใจ การเล่นถือเป็นการเรียนรู้ ไม่อาจคาดเดารูปแบบต่างๆ ไว้ล่วงหน้า พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง มีความไหว (Sensitive) ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเริ่มต้น เน้นหาเน้นที่ความหมายและการเชื่อมโยง เต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์และความหมาย เน้นวิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้ของเด็ก ความรู้เป็นการจัดการด้วยตนเองเป็นพลวัต เปลี่ยนแปลงได้ การเล่นเป็นการเปลี่ยนแปลง

ที่ต้องเน้น มีรูปแบบและใช้การตีความที่หลากหลาย การประเมินผล มีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่ การวางแผน การค้นหาความรู้ และการใช้ความรู้ เป็นต้น

2. แนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการศึกษาระดับปฐมวัย (The best practices in early childhood education) เลวิน – เบนแฮม (Lewin – Benham. 2011: 1 – 18) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติ ที่ดีที่สุดมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทิศทางหลังสมัยใหม่ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์จากวิธีการ จัดประสบการณ์เรียนรู้แบบ Reggio Emilia ที่นับเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยที่ดีที่สุดในโลก และสิ่งที่ครูปฐมวัยควรปฏิบัติ คือ

2.1 ครูและผู้ปกครองต้องเชื่อมั่นว่า เด็กมีความสามารถที่ติดตัวมา นั่นคือ ความพร้อม หรือมากมีของความสามารถ (Rich) ความแข็งแรง (Strong) และการมีอำนาจ (Powerful)

2.2 การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ต้องใช้ การปฏิบัติแบบล่างขึ้นบน (Bottom – up practice) ซึ่งมีความแตกต่างไปจากเดิม ที่กำหนดจากบนลงล่าง (Top- down practice) นั่นคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างในเรื่องของเวลาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเรียนรู้ที่มาจากความสนใจของเด็ก การพูดคุยสนทนา (Conversation) เป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหาสิ่งที่เด็กสนใจ เรียนรู้ หรือปัญหาที่เด็กกำลังสนใจแก้ไข ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรนำมาใช้แทนสิ่งที่ครูกำหนดไว้ล่วงหน้า โดยเด็ก ไม่ได้มีส่วนร่วม

2.3 การส่งเสริมให้เด็กพัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง (Self regulation) เป็นสิ่งที่ ต้องทำ แทนการควบคุมด้วยวินัยที่เคร่งครัด ด้วยการส่งเสริมการเคารพในสิทธิของตนเอง ผู้อื่น และ ความรับผิดชอบให้กับเด็ก และการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู

2.4 การจัดสภาพแวดล้อมเป็นหลักสูตรของการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ การมีพื้นที่ที่สงบ การมีอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เด็กได้เลือกใช้ และการมีพื้นที่สำหรับจัดแสดง ผลงาน เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการในห้องเรียน

2.5 การใช้การจัดทำสารนิทัศน์การเรียนรู้ (Documentation) เพื่อสะท้อนสิ่งที่เด็กเรียนรู้ ช่วยให้ทั้งครู และเด็กได้ทบทวนประสบการณ์ วางแผน ประเมินการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนเป็น เครื่องมือ แสดงพัฒนาการของการเรียนรู้ที่ผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย

3. หลักการฝึกหัดเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice : DAP) ของสมาคมการศึกษาสำหรับเด็กแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา (The National Association for the Education of Young Children : NAEYC) (Bredekamp. 1987) ปัจจุบันได้เสนอแนวทางการพัฒนา เด็กปฐมวัย เพื่อการปฏิบัติการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยไว้ 12 ประการ (Bredekamp. 2011: 123 – 125) คือ

3.1 การพัฒนาเด็กด้านใดด้านหนึ่งจึงมีอิทธิพลต่อด้านอื่นๆ ของเด็กด้วย หลักสูตร รูปแบบ และวิธีการจัดประสบการณ์ ควรต้องมีความเข้าใจ และเตรียมการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม

3.2 ทุกจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ต้องปฏิบัติตามลำดับขั้น อย่างเหมาะสม โดยต้องพิจารณาถึงความพร้อมของเด็กที่มีมาก่อน ครูจำเป็นต้องรู้และมีความสามารถ

ในการคาดการณ์ (Predictable) แต่ไม่ใช่วิธีการแบบตายตัว (Rigid) ลำดับขั้นพัฒนาการและการเรียนรู้ จึงต้องสามารถประเมินเด็กได้อย่างแม่นยำ และสามารถวางแผนเพื่อการพัฒนาเด็กให้ก้าวหน้าในลำดับต่อไป

3.3 ผลที่เกิดขึ้นต่อพัฒนาการ และการเรียนรู้ มีอัตราที่แตกต่างกันจากเด็กคนหนึ่ง ไปยังเด็กอีกคนหนึ่ง เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องทำความรู้จักเด็กแต่ละคนเป็นอย่างดี ด้วยการสังเกต และประเมินเด็กความสามารถ ทักษะ ความรู้ และ การดำเนินการของเด็กแต่ละคน

3.4 พัฒนาการและการเรียนรู้ เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์แบบพลวัตและความต่อเนื่องของวุฒิภาวะทางชีวภาพ ประสบการณ์ และข้อจำกัดในการเรียนรู้ของเด็กที่ตั้งบนฐานของวุฒิภาวะ สิ่งที่ครูต้องรู้เพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น คือ การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ระยะแรก

3.5 ประสบการณ์ระยะแรกมีทั้งการเพิ่มพูนและการทำให้ล่าช้า ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กรายบุคคล ครูจำเป็นต้องรู้ถึงการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาระยะสั้น และระยะยาวที่ส่งผลต่อประสบการณ์ในระยะแรกเริ่มของเด็ก

3.6 ผลของพัฒนาการทำให้การกำกับควบคุมตนเอง การนำเสนอและสัญลักษณ์ ตลอดจนความสามารถต่าง ๆ สามารถพัฒนาความซับซ้อนเพิ่มสูงขึ้น ครูต้องเพิ่มความซับซ้อนในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สูงขึ้น ครูต้องนำเด็กสู่การพูดคุยสนทนาเพื่อนำไปสู่การคิด การแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน

3.7 เด็กสามารถพัฒนาได้ดีที่สุดเมื่อเด็กรู้สึกปลอดภัย การสร้างความสัมพันธ์ภาพที่มั่นคงกับผู้ใหญ่ โดยที่เด็กได้รับการตอบสนอง และมีโอกาสต่าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกกับเพื่อน ครูต้องป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทางร่างกาย และให้ความปลอดภัยกับเด็กเป็นรายบุคคล

3.8 พัฒนาการและการเรียนรู้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากอิทธิพลของบริบททางสังคม และวัฒนธรรม ครูต้องยอมรับว่าความสามารถของเด็กได้รับมาจากวัฒนธรรมของบ้าน อาจไม่ปรากฏให้เห็นในวัฒนธรรมของโรงเรียน แต่สิ่งที่ครูต้องรู้ว่าทั้งวัฒนธรรมและภาษาที่เด็กได้รับจากวัฒนธรรมของบ้าน คือ สิ่งที่มีความหมาย และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของเด็ก

3.9 เด็กมีความกระตือรือร้นทางปัญญาอย่างยิ่งในการค้นหาความเข้าใจต่อโลกที่มีอยู่รอบตัว เด็กเรียนรู้ในวิธีการต่างๆ กลยุทธ์ในการสอนแบบกว้างๆ และการมีปฏิสัมพันธ์จึงมีประสิทธิผลในการสนับสนุนทุกประเภทของการเรียนรู้ ครูต้องใช้กลวิธีการสอนที่หลากหลาย ทั้งการสอนโดยครูเป็นผู้แนะนำ การให้เด็กเป็นผู้แนะนำ เพื่อนำไปสู่ความต้องการจำเป็นของเด็กรายบุคคล เด็กบางคนต้องการการสนับสนุนมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ ทั้งการทดลองและการเล่น ครูจึงต้องใช้บริบทของการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้กิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และการเรียนรู้รายบุคคล การเรียนรู้จึงเป็นการสอนแบบรายบุคคลจากเด็กสู่เด็ก และวันต่อวัน

3.10 การเล่นเกม คือ เครื่องมือสำคัญสำหรับการพัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง พร้อมกับส่งเสริมพัฒนาความสามารถทางภาษา สติปัญญา และสังคม ครูต้องวางแผนเวลา สื่ออุปกรณ์ต่างๆ

สำหรับการเล่นเพื่อการศึกษาอย่างมีคุณค่า ครูต้องสังเกตการเล่นของเด็ก และเข้าร่วมกับเด็ก เพื่อให้การเล่นสามารถส่งเสริมเด็กได้อย่างแท้จริง

3.11 ความก้าวหน้าของพัฒนาการและการเรียนรู้ เกิดขึ้นเมื่อเด็กมีความท้าทายต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับที่สูงขึ้นจากระดับที่เป็นอยู่ และสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กมีโอกาสต่าง ๆ ในการฝึกหัดพัฒนาทักษะใหม่ที่จำเป็นต่าง ๆ ครูต้องจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทายระดับความสามารถของเด็ก แต่ต้องทำให้เด็กสามารถประสบความสำเร็จได้เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ อันจะเป็นการช่วยทำให้เด็กได้มีพัฒนาการเพิ่มสูงขึ้น

3.12 ประสบการณ์ต่าง ๆ ของเด็กต้องก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ และใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ เช่น การริเริ่ม การยืดหยุ่น การคงทน ครูต้องส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจในการเรียนรู้ และนำเด็กสู่การเรียนรู้ด้วยความสนใจใฝ่เรียนรู้ และสร้างสรรค์

จาก 3 แนวทางของการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับพาราไดม์การยกระดับการศึกษาปฐมวัยที่มีแนวคิดหลังสมัยใหม่เป็นฐานการพัฒนา ได้การสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนต่อศักยภาพที่มีอยู่ของเด็กปฐมวัยในฐานะผู้ร่วมสร้างสรรค์การเรียนรู้ เป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา และต้องได้รับการยอมรับในอัตลักษณ์วัฒนธรรมของตนเอง และการจัดการศึกษา จึงไม่ใช่การทำสำเนาซ้ำ (Reproduction) ทางความรู้ ด้วยการให้ความรู้กับเด็กด้วยวิธีการที่ผู้ใหญ่กำหนดไว้ ใช้การฝึกหัดทำซ้ำอย่างจริงจัง โดยขาดการมีส่วนร่วมของเด็ก การเปลี่ยนแปลงหลังสมัยใหม่ มีความหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งทางบวกและทางลบ แต่การจัดการศึกษาต้องตระหนักชัดว่า พฤติกรรมมีความซับซ้อน และบางครั้งสับสนยากที่จะทำความเข้าใจ การผสมผสานวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกัน จึงเป็นสิ่งที่เขานำมาพิจารณาและปรับใช้ ตอรับกับสถานการณ์ของห้องเรียนสิ่งที่สำคัญ คือ การเตรียมเด็กสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ซับซ้อนและมีหลากหลายของบุคลิกภาพ สังคม วัฒนธรรม และครูจึงต้องพร้อมสำหรับการเผชิญหน้าในแต่ละวันที่โรงเรียนและท่ามกลางเด็กนักเรียนที่ต้องเจอในแต่ละวัน และต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม เพื่อการปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย

3.2 หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิด คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีความรู้และการเรียนรู้ ที่อธิบายถึงสิ่งที่เรียกว่า อะไรคือ การรู้ (What is knowing) และวิธีการได้มาซึ่งสิ่งที่รู้ (How one come to know) แม้ว่า แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์จะไม่ใช้ทฤษฎีของการสอนแต่ก็ให้ข้อเสนอแนะที่แตกต่างไปจากวิธีการที่ใช้ในการเรียนการสอนส่วนใหญ่ในโรงเรียน ครูที่มีพื้นฐานของการฝึกหัดตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มองว่าการเรียนรู้เป็นการเสนอแนะวิธีการของการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการสร้างความเข้าใจอย่างมีความหมายภายใต้บริบทของประสบการณ์ที่พวกเขาสามารถค้นหารูปแบบ ตั้งคำถาม และสร้างวิธีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่ทำให้พวกเขาได้ความคิดรวบยอดได้กลวิธีจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องเรียนจึงเป็นเสมือนสังคมขนาดเล็กเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกิจกรรมวาทกรรมและการสะท้อนคิดให้กับผู้เรียน อันหมายถึงการปลดแอกการเรียนรู้ที่เน้นว่าครูเท่านั้นคือ ศูนย์กลางให้หมดไป แต่มุ่งไปที่การเรียนรู้เพื่อการยอมรับซึ่งกันและกัน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการมีพลังอำนาจในการเรียนรู้

ของผู้เรียน คือเป้าหมายสำคัญของแนวคิดนี้ (Fosnot. 1996: ix – 31)

เดอวีร์ส และ โคลเบอร์ก (DeVries; & Kohlberg. 1990: 17 – 87) กล่าวว่า แนวคิดนี้ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ไว้ 2 ประการ คือ 1) ธรรมชาติของประสบการณ์ทางจิตวิทยาในโรงเรียน มีความเป็นไปได้ในการที่จะส่งผลต่อความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านสังคม สติปัญญา จิตใจ และจริยธรรม และ 2) ทิศนะทางการศึกษาของโลกที่มีต่อครู และความสำคัญกับการฝึกหัดในห้องเรียน มีผลต่อธรรมชาติทางการเรียนรู้ของเด็กจากการประสบการณ์ทางจิตวิทยาในห้องเรียน และกระบวนการเรียนรู้ ว่าต้องมีลักษณะสำคัญคือ การส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม และการส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ภายในระหว่างวิธีการในการสร้างความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันของเด็กต่อเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ และนำไปสู่ประสบการณ์ใหม่

จากสมมติฐานดังกล่าวนำไปสู่หลักการสำคัญของการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มีดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ตามความสนใจ จากการศึกษาการพัฒนาสติปัญญาเพื่อนำไปสู่วิธีการส่งเสริมให้เด็กสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นจากภายใน ลักษณะของกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง จึงมีลักษณะที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ที่มาจากองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่

1.1 ความสนใจ (Interest) เป็นเสมือนแหล่งพลังงานของกระบวนการสร้างความรู้ เพราะความสนใจเป็นศูนย์กลางของการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองที่ทำให้เกิดการสังเกต การพิจารณา รายละเอียด ความสนใจยังมีผลด้านจิตใจ เพราะความสนใจนำไปสู่การพัฒนาสติปัญญา ถ้าปราศจากความสนใจ เด็กจะไม่พยายามที่จะเรียนรู้ และไม่สนใจต่อประสบการณ์ต่างๆ จึงทำให้กระบวนการปรับโครงสร้างความรู้ และกระบวนการปรับขยายโครงสร้างความรู้ไม่เกิดขึ้น เพราะเด็กไม่สนใจหาเหตุผลมาอธิบายหรือแก้ปัญหา ดังนั้นการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กจะต้องคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ

1.2 การเล่น (Play) เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างพฤติกรรมที่ถูกละเลย จากวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ที่คิดว่าการเล่นไม่มีหลักที่แน่นอน แต่แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ให้ความสำคัญ และนำการเล่นมาใช้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย โดยถือว่าการเล่นเป็นส่วนประกอบในการเรียนรู้ เพราะทำให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของชีวิต ได้ใช้ภาษาในการแสดงออก ได้แสดงความรู้สึกและใช้ความคิด การเล่นช่วยเติมเต็มชีวิตเด็ก การเล่นปราศจากการบังคับ หรือการลงโทษจากผู้ใหญ่ นอกจากนี้ การเล่นประเภทเกมต่างๆ ยังทำให้เด็กได้เรียนรู้กติกา ช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญา และจริยธรรมทางสังคมอีกด้วย

1.3 การทดลอง (Experimentation) เป็นสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากการลองผิดลองถูก และนำไปสู่ความรู้ที่ถูกต้องแท้จริง เป็นสิ่งที่ท้าทาย และกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสิ่งรอบตัว โดยเฉพาะความรู้ที่เด็กสร้างขึ้นเกี่ยวกับโลกทางกายภาพ ขณะเดียวกัน การทดลองนำเด็กไปสู่การนำกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งมั่นในสิ่งที่เด็กให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

1.4 **ความร่วมมือ (Cooperation)** เป็นการสนับสนุนความสัมพันธ์แบบร่วมมือให้เกิดขึ้น ทั้งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และระหว่างเด็กกับเพื่อนๆ ถือเป็นกระบวนการทางสังคม นอกจากนี้ ความขัดแย้ง (Conflict) ที่เกิดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ยอมรับในความปรารถนา ความต้องการ ความคิดของแต่ละบุคคลและความร่วมมือ จึงเป็นวิธีการที่เด็กการลดการยึดตนเองเป็น ศูนย์กลาง

2. บทบาทครูที่เป็นเสมือนเพื่อนและผู้แนะนำ แนวคิดคอนสตรัคติวิส ได้กำหนดบทบาท ของครูที่สำคัญ 3 ประการ คือ

2.1 จากบทบาทการเป็นผู้สอนไปสู่การเป็นผู้สร้าง โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เพื่อให้ เด็กได้เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ติดตามความสนใจ และสิ่งที่เด็กเรียนรู้เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของเด็ก บรรลุผล

2.2 จากการใช้การเสริมแรงไปสู่ความสนใจ โดยให้การสนับสนุน และกระตุ้นความสนใจ ของเด็กไปสู่การเรียนรู้ ด้วยการทำให้เด็กเกิดความสนใจ จึงเป็นเสมือนแรงจูงใจภายในที่นำเด็กไปสู่ การพัฒนาการเรียนรู้

2.3 จากการบังคับควบคุมไปสู่การพัฒนาเด็กให้พึ่งพาตนเอง โดยสร้างความสัมพันธ์ แบบร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก และพัฒนาเด็กไปสู่การมีจริยธรรมแบบพึ่งพาตนเอง

3. การส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้และแก้ปัญหาความขัดแย้งท่ามกลางชีวิตในสังคม การที่ เด็กได้ใช้ชีวิตท่ามกลางสังคมด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อพัฒนาการของเด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ การควบคุมตนเอง และการร่วมมือกันในกลุ่ม นำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกของการเป็นหมู่คณะ และ ความขัดแย้ง ยังเป็นสิ่งที่เด็กจำเป็นที่เด็กต้องเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาไปสู่การให้ความร่วมมือ บทบาทหนึ่งของครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิส คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ตระหนักถึง ผู้อื่น และเห็นถึงความจำเป็นในการร่วมมือกับผู้อื่น ความสัมพันธ์แบบร่วมมือ และนำไปสู่การพัฒนา การพึ่งพาตนเอง

นอกจากนี้ แนวคิดคอนสตรัคติวิสเชิงวิพากษ์ (Critical Constructivism) ซึ่ง เป็นการเปลี่ยนแปลงตามทิศทางหลังสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นกลไกของอำนาจที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการ สร้างความรู้ การตรวจสอบความรู้ ความจริง จากการตีความร่วมกันจากประสบการณ์ที่อยู่รอบตัว โดย ทำให้เกิดความเข้าใจว่า ความรู้ในชั้นเรียนต้องเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวกับความรู้ที่กำลังเรียนรู้ และสนับสนุนเชื่อมโยงการสร้างความคิด การทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทายให้ผู้เรียนสะท้อน ความคิด ค่านิยม ความเชื่อที่มีต่อโลกทัศน์ของผู้เรียนในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ด้วยการเปิดกว้าง ยอมรับความหลากหลาย (อภิภา ปรัชญพฤทธิ. 2555: 142 – 148)

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดคอนสตรัคติวิส เป็นแนวคิดหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับ เด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นให้เด็กเป็นผู้กระทำในกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองให้เกิดขึ้นโดยตั้งอยู่บน พื้นฐานของการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงบันดาลใจภายใน ควบคู่กันไปด้วยความเหมาะสมกับ การพัฒนาการ ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และมีความยืดหยุ่นหลากหลาย และมีความสอดคล้อง

กับแนวคิดหลังสมัยใหม่เป็นอย่างยิ่ง (Scarlett; Ponte; & Singh. 2009: xi) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดประสบการณ์ของการวิจัยครั้งนี้

3.3 หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษา (Peace Education) การศึกษาปฐมวัย NAEYC ได้เสนอหลักการ และแนวทางการปฏิบัติที่ดี ที่ได้รับการพูดคุย และตกลงว่า เป็นองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพในระดับปฐมวัยอย่างจริงจัง (Bredcamp. 1987; Stomfay- Stitz. 1993) ได้สนับสนุนจากการศึกษาวิจัย เพื่อยืนยันถึงความสำคัญช่วงพัฒนาการของเด็กปฐมวัยว่า เป็นเสมือนหน้าต่างแห่งโอกาส (Window of Opportunity) ที่ส่งผลทางบวกต่อเด็ก ในระยะยาวของชีวิต ในการก้าวสู่ขั้นแรกของช่วงชีวิตที่เต็มไปด้วยสันติภาพ ไม่มีการใช้ความรุนแรง อันจะช่วยให้เด็กมีวุฒิภาวะและพัฒนาสติปัญญาและจิตใจของตนเอง ได้แก่

1. การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการสนับสนุนให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ ในเวลาเดียวกันก็ส่งเสริมให้เด็กมีอารมณ์ความรู้สึก เห็นอกเห็นใจ และการเข้าใจทัศนะของผู้อื่นได้
2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่าง โรงเรียน และเด็ก และกิจกรรมที่เน้นพ่อแม่จึงเป็นบุคคลสำคัญที่การตัดสินใจผลกระทบที่เกิดกับเด็ก
3. การส่งเสริมทักษะเอื้อสังคม ได้แก่ ความร่วมมือ การตระหนักเอาใจใส่ต่อบุคคลอื่น และชื่นชมต่อความเหมือนและความแตกต่างท่ามกลางผู้คนที่หลากหลาย ทักษะต่างๆ เหล่านี้สามารถ ทำให้เด็กแก้ปัญหาอย่างสันติ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นที่ขาดไม่ได้เมื่อเด็กคือส่วนหนึ่งของ เรื่องราวที่เกิดขึ้น แก่นแกนของการพัฒนาทักษะเหล่านี้ จำเป็นต้องมีทางเลือกของการตอบสนองที่สามารถใช้ได้ กับความรุนแรงที่เกิดขึ้น
4. การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กที่สนับสนุนการจัดหลักสูตรสันติศึกษา เป็นที่รู้จักกันน้อยมากในการศึกษาปฐมวัย ห้องเรียนที่มีสันติภาพ (Peacefull Classroom) มีผลกระทบอย่างชัดเจน ต่อการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นและทักษะที่เด็กเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบในกลุ่ม
5. ครูต้องแสดงบทบาท และการเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคม และทัศนคติแห่งความสันติ ดังเช่น ดร.มาเรีย มอนเตสเซอร์รี่ ได้ถือว่าเป็นผู้บุกเบิกในการทำงานในวิชาชีพ การศึกษาปฐมวัยของเรา ที่เธอได้เป็นผู้บุกเบิกนักการศึกษาเพื่อสันติภาพ ที่ให้แบบอย่างของการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้

การตอบสนองต่อประเด็นดังกล่าว สมาคมนานาชาติเพื่อเด็กปฐมวัย (The Association for Childhood Education International : ACEI) ได้ดำเนินการและเพิ่มความต้องการจำเป็นในระดับสูง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพไว้ว่า “การศึกษาเพื่อสันติภาพไม่ใช่เพียงแค่การปราศจากสงคราม เด็กจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำเพื่อให้เกิดความคิดที่ชัดเจน ต้องมีความหลักแหลมแจ่มแจ้งในการวิเคราะห์ และกล้าเผชิญด้วยความไม่หวาดกลัว เด็กในรุ่นต่อไปจำเป็นต้องปฏิเสธการฆ่า (Reject killing) เนกเช่น ความป่าเถื่อนและการใช้วิธีการที่ไม่สร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง พลโลกสมควรจะต้องได้ พัฒนาไปสู่การเป็นผู้นำในอนาคตที่สามารถจะเผชิญหน้าและแก้ปัญหาด้วยการทูต (Diplomacy) และการสานเสวนา (Dialogue)” (ACEI. 2003: 2 – 3)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดสันติศึกษา (Peace Education) ที่มีหลักการสำคัญของการสอนให้เด็กเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยไม่ใช้ความรุนแรง โดยการเพิ่มสาระสำคัญในการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติภาพ และความยุติธรรมทางสังคมลงไป เพื่อเป็นเหตุผลสำคัญสู่การนำไปปฏิบัติ (Harris; & Morrison. 2003) จากแนวทางดังกล่าว สิ่งที่ต้องทำต่อไปคือ เราจะดำเนินการอย่างไรที่จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจของการสร้างสันติภาพในประเทศของตน รวมถึงโลกของเราที่ต้องการสิ่งนี้อย่างยิ่ง และโดยเฉพาะเป็นความต้องการอย่างยิ่งของการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพของโลก ดังคำพูดของ มหาตมะ คานธี (Walker; Mayer- Bowman; & Mayers-Walls. 2008: 381) กล่าวไว้ว่า *“ถ้าเราต้องการให้สันติภาพคงอยู่ในโลกของเรา เราจำเป็นต้องเริ่มต้นกับเด็กของเรา”* (If we are to ever have peace in the world, we must begin with our children) อาจกล่าวได้ว่า การสอนทักษะการสร้างสันติภาพ อาจเป็นสิ่งใหม่สำหรับครูบางคน และสำหรับบางคนแล้วเป็นสิ่งที่ได้พยายามทำมา แต่สิ่งที่ต้องเชื่อมั่นคือ นักการศึกษาปฐมวัยสามารถดำเนินการสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีทักษะการสร้างสันติภาพและการร่วมมือกันสร้างทักษะของการสร้างสันติภาพลงในการศึกษาปฐมวัย อันเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กพยายามสร้างสันติภาพเกิดขึ้นต่อไป

3.4 หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) ด้วยการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีภูมิหลังของความเป็นพหุวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยนำ 2 แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสังคมพหุวัฒนธรรม มาปรับใช้ได้แก่

1. **การฝึกหัดเด็กตามความเหมาะสมของพัฒนาการและวัฒนธรรม (Developmentally and Culturally Appropriate Practice)** มีหลักการสำคัญที่พัฒนาขึ้นโดยสมาคมแห่งชาติ เพื่อการศึกษาปฐมวัย (National Association for the Education of Young Children : NAEYC) ได้กำหนดทิศทาง และเป้าหมายการพัฒนาความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 – 6 ปี ไว้ 4 ประการ (Hall; & Rhomerg. 1995: 41 – 43; Bredekamp. 2011: 186 – 195) ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 การส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนสร้างความรู้ ความเชื่อมั่นในอัตลักษณ์ (Identity) ของตนเอง โดยเป้าหมายนี้รวมถึงตัวบุคคล และกลุ่มที่เป็นเด็กมาจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย หมายถึง การส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่น ไม่ใช่การสร้างความเหนือกว่า แนวทางในการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยบรรลุเป้าหมายที่ 1 คือ

1. การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล
2. การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับเพศ หมายถึง ความมั่นคงทางเพศว่าตนเองเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง
3. การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับความสามารถทางร่างกาย การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับตนเองในความสัมพันธ์กับครอบครัว เช่น ภาษา วิถีประเพณี พฤติกรรม และเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ของตนเอง

4. การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความมั่นคงทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับตนเองในฐานะที่สัมพันธ์กับกลุ่ม เช่น การเป็นเพื่อน ชนชั้น ชาติพันธุ์

5. การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับตนเองในความสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมที่สร้างขึ้น เช่น ชุมชน เมือง และประเทศ

เป้าหมายที่ 2 สนับสนุนให้เด็กแต่ละคนมีความสะดวกใจสบายใจ และมีปฏิสัมพันธ์แบบเห็นอกเห็นใจกับบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมอื่น เป้าหมายนี้รวมถึงพัฒนาการทางอารมณ์ ควบคู่กับการส่งเสริมความเข้าใจ ความชื่นชมในความเหมือนและความต่างของบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมอื่น ด้วยการแสดงออกถึงความเคารพในสิทธิของบุคคลอื่น และการเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่าง ตลอดจนมีความสุขใจในการที่จะพูดคุยกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม และปรับตัวให้เข้าใจถึงความแตกต่าง แนวทางในการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยบรรลุเป้าหมายที่ 2 คือ

1. การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับความเหมือนและความแตกต่างทางร่างกาย ความสามารถ พฤติกรรมทางสังคม และภาษา

2. การส่งเสริมความสามารถในการแยกแยะโดยผ่านการใช้มากกว่าการเชื่อ

3. การส่งเสริมความเข้าใจการเรียนรู้ร่วมกัน

4. การส่งเสริมการลดการยึดตนเองเป็นสำคัญ

5. การเพิ่มความสามารถของเด็กในการที่จะเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น

เป้าหมายที่ 3 สนับสนุนส่งเสริมเด็กแต่ละคน ในการคิดเชิงวิเคราะห์แบบมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เกี่ยวกับความลำเอียง (Bias) การคิดอย่างจริงจังเกี่ยวกับความลำเอียง หมายถึง การพัฒนาทักษะทางสติปัญญาในการแยกแยะความไม่ยุติธรรม และความคิดที่ไม่เป็นจริงข้อวิจารณ์ และพฤติกรรมที่มีต่อตนเอง หรือเอกลักษณ์ของบุคคลอื่น เช่น เพศ เผ่าพันธุ์ กลุ่มชน การไร้ความสามารถ อายุ หรือ ลักษณะอื่นๆ และอารมณ์ที่จะเห็นอกเห็นใจในการเรียนรู้ว่าความลำเอียงสร้างความเจ็บปวดแนวทางในการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยบรรลุเป้าหมายที่ 3 คือ

1. การส่งเสริมความสามารถในการเข้าใจภาพรวมและส่วนที่ย่อย

2. การส่งเสริมความสามารถในการตีความหมาย แปลความหมาย เปรียบเทียบและการคิดแบบมีวิจารณญาณ เกี่ยวกับบุคคล วัตถุ และเหตุการณ์ในทางบวกและทางลบ

3. การส่งเสริมความสามารถในการเริ่มต้นแก้ปัญหาในระดับนามธรรม

4. การส่งเสริมความสามารถในการเริ่มคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ของประสบการณ์ตรง

เป้าหมายที่ 4 การส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการยืนหยัดด้วยตนเอง และสำหรับผู้อื่นในการเผชิญหน้ากับความลำเอียง หมายถึง การช่วยให้เด็กแต่ละคนเรียนรู้และปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ของการพูดเมื่อ เด็กคนอื่นปฏิบัติในลักษณะที่มีอคติต่อตนเอง เมื่อเด็กปฏิบัติในลักษณะที่มีอคติกับเด็กคนอื่น และเมื่อผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความอคติ แนวทางในการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยบรรลุเป้าหมายที่ 4 คือ

1. การส่งเสริมการแสดงความคิด และความรู้สึกในวิถีทางที่สังคมยอมรับ

2. การส่งเสริมความเข้าใจในการตีความลักษณะการกระทำ ความรู้สึก และความคิด
3. การส่งเสริมการริเริ่มวางแผน และจัดการกระทำตามความเชื่อและค่านิยม

เดอร์แมน-สปาร์คส และคณะ (Pang. 2002: 158; citing Derman-Sparks; et al. 1989)

ได้เสนอจุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกทางบวก ต่อตนเองขณะที่การเรียนรู้ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม อันจะทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ห้องเรียนให้มีความเสมอภาค และความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยครูต้องยืนหยัดถึง ข้อความรู้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม แต่ไม่ใช่การยกย่องเกินจริงหรือแสดงถึงความโดดเด่นใน วัฒนธรรมของพวกเขาต้องส่งเสริมความสนใจใฝ่เรียนรู้ของเด็ก ความสนุกสนาน และความเห็นอกเห็นใจ ในความตระหนักถึงความแตกต่างและความเหมือนทางวัฒนธรรม ครูต้องช่วยให้เด็กเปลี่ยนการแสดงออก ให้มีความเหมาะสมในการตอบสนองต่อความแตกต่างและพัฒนาไปสู่การยอมรับ ความรู้สึกสะทอนใจ ในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ต้องช่วยให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับแบบแผนทางสังคมในการอยู่ ร่วมกัน และครูต้องช่วยให้เด็กพัฒนาเครื่องมือและความเชื่อมั่นในตนเองในการต่อต้านความมีอคติและ พฤติกรรมแบ่งแยก

2. วิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่เน้นการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง (A Caring

Centered Approach) ศาสตราจารย์ วาลีเรีย โอคา แพง (Valerie Ooka Pang) นำเสนอการจัดการศึกษา แบบพหุวัฒนธรรมด้วยวิธีการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง โดยการจัดการศึกษาภายใต้บรรยากาศของ การให้ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์แบบจริงใจและความเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ของการเรียนรู้ โดยมีบุคคลและวัฒนธรรมเป็นศูนย์กลาง เพื่อเป็นกรอบของการศึกษา โดยมีหลักการ สำคัญประการหนึ่งคือ การศึกษาในมุมมองของภาพรวมเป็นการพัฒนาบุคคลโดยองค์รวม แต่เป็นการสอน ให้เข้าใจถึงกระบวนการ ไม่ใช่เป็นเพียงการพัฒนาทักษะเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น การสอนหรือการจัด ประสบการณ์ จึงเป็นการรวมทักษะที่ซับซ้อน ความรู้ ความเชื่อ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมในการให้ครูและเด็กได้เติบโตโดยอยู่ภายใต้สภาวะของการดูแลเอาใจใส่ การมีชุมชน และ วัฒนธรรมในห้องเรียนเป็นฐานของการสร้างความสำเร็จและนำไปสู่การมีประสิทธิภาพทางสังคม นอกจากนี้ สิ่งที่เกิดประโยชน์มากขึ้นในอนาคตคือ การสร้างชุมชนของการเรียนรู้ที่มีพลังอำนาจ และพร้อมสำหรับการ เตรียมเด็กเพื่อทำงานกับสังคมอย่างยุติธรรม

แพง (Pang. 2001: 3 – 4) อธิบายถึง พลังอำนาจของวัฒนธรรม โดยกล่าวว่า เด็ก มาโรงเรียนพร้อมกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกันไป ด้วยความซับซ้อนของภูมิหลังทางวัฒนธรรม ที่ผสมผสานกลุ่มวัฒนธรรมย่อยๆ เข้าด้วยกัน ในความเป็นจริง ความเชื่อที่ว่ากลุ่มวัฒนธรรมย่อย ตัวอย่างเช่น กลุ่มวัฒนธรรมอาฟริกา-อเมริกัน ที่ได้ผสมผสานวัฒนธรรมผ่านสมาชิกกลุ่มต่างๆ และองค์ประกอบต่างๆ เช่น ภาษา ดนตรี สัญลักษณ์ และความเข้าใจบางประการ ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้ กลายเป็นพื้นฐานที่มาจาก บริบท และได้ถูกทำให้มีความชัดเจน (Shaped) โดยกลุ่มชนชั้นทางสังคมเฉพาะ ดังนั้น การศึกษาแบบ พหุวัฒนธรรมที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

หลักการพื้นฐานของการศึกษาพัฒนาธรรมแบบดูแลเอาใจใส่ เป็นเสมือนปรัชญาของการสอนเพื่อการจัดการศึกษาพัฒนาธรรม อันประกอบด้วย (Pang. 2001: 78 – 79)

1. การศึกษาพัฒนาธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในชีวิตของการเติบโตเป็นมนุษย์ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าครูและเด็กความเป็นครอบครัวเดียวกันที่ดูแลเอาใจใส่กันและกัน ทั้งในการดูแลตนเอง ดูแลชุมชน ผ่านการทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน

2. รากฐานของกรอบแนวคิดในการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง เกิดจากการบูรณาการหลักการจากการพัฒนามนุษย์ การศึกษาแบบประชาธิปไตย และบริบทของสังคมวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้

3. จริยธรรมในการดูแล หมายถึง ครูต้องค้นหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสอนเด็กทุกคน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องอ่อนไหว หรือไหวรู้ (Sensitive) ต่อการใกล้ชิด และการลดช่องว่างของผลสัมฤทธิ์ระหว่างเด็กส่วนใหญ่ และเด็กที่มาจากวัฒนธรรมกลุ่มน้อย โดยสร้างโอกาสให้เด็กทุกคนได้ประสบผลสำเร็จ

4. เด็ก คือ ผู้ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม เด็กได้ใช้การพูด การแลกเปลี่ยนความคิด และการสร้างสรรค์ในการใช้ภาษาที่ซับซ้อน และสถานการณ์ทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นส่วนสำคัญต่อบทบาทของการพัฒนาบุคคล และการสร้างอัตลักษณ์ แรงจูงใจ การเข้าใจบทบาททางเพศ การเรียนรู้ตามสมัยนิยมภายในวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางภาษา การสนับสนุนของครูในการพัฒนากระบวนการของการพัฒนาความสามารถแบบองค์รวมที่เด็กควรได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

5. การสร้างความสัมพันธ์แบบดูแลเอาใจใส่ เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเข้าใจซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของความจริงใจ การยอมรับ การซื่อสัตย์ต่อกัน ท่ามกลางครูและผู้เรียนที่แสดงออกในห้องเรียนผ่านการใช้ประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียน และในกระบวนการเรียนการสอน

6. ผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชน เป็นสมาชิกของเครือข่ายทางสังคม (Social network) ของผู้เรียน จนกระทั่งการเรียนรู้เกิดขึ้นในบริบทของสังคมวัฒนธรรม การพัฒนาความสัมพันธ์แบบจริงใจกับผู้อื่น ถือเป็นจุดสำคัญของการสอนที่มีประสิทธิภาพ

7. ครูต้องยืนยันถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเด็กและผู้ปกครอง และบูรณาการลงในองค์ประกอบทางวัฒนธรรมอย่างเปิดเผย โดยถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างเป็นธรรมชาติที่จะเชื่อมโยงลงสู่การเรียนการสอนในห้องเรียนและโรงเรียน

8. ครูและนักเรียนต้องพิจารณาถึงสิ่งที่ได้รับทั้งความกดดันทั้งส่วนบุคคลและสถาบัน โดยเข้าใจถึงผลของการมีอคติและการเลือกที่รักมักที่ชัง และการแบ่งแยกว่าผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ และสติปัญญาของผู้เรียน และความเข้าใจโรงเรียนว่า เป็นเช่นสถาบันทางสังคมที่มีความกดดันทั้งทางชาติพันธุ์ เพศ ชนชั้น และอคติอื่นๆ เด็กและครูจึงอยู่ในกระบวนการทดสอบอคติของบุคคล และการฝึกหัดในการถูกแบ่งแยก

9. ครูและนักเรียน มีความเห็นอกเห็นใจกันด้วยความเสมอภาคต่อกัน ความยุติธรรมในห้องเรียนของตนเอง ในโรงเรียนและชุมชนของทุกคน

10. เด็กมักมีแรงจูงใจ เมื่อหลักสูตรมีจุดประสงค์สอดคล้องกับชีวิตจริง ดังนั้น ครูจึงควรใช้การ บูรณาการเนื้อหาและวิธีการเพื่อพัฒนาเด็กในทุกด้าน

11. ครูที่ดูแลเอาใจใส่เด็กให้มีความเป็นประชาธิปไตย โดยการสอนให้เด็ก รู้จักการควบคุมตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง ร่วมมือ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

12. ครูเชื่อและปฏิบัติตามข้อสนับสนุน ถ้าเด็กไม่เรียนรู้ ครูต้องดูแลแลค้นหา วิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ และช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

จาก 2 แนวทางที่ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ วิธีการดังกล่าว นำไปสู่การสรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการ ยังต้องคำนึงถึงพัฒนาการ ความเป็นอัตลักษณ์ของเด็กที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ได้เน้นการยกระดับการสอนไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิต คุณค่าที่สำคัญคือ อำนาจ การเห็นอกเห็นใจ ความยุติธรรม ความเสมอภาค การมีส่วนร่วมต่อชุมชน ความเป็นประชาธิปไตย โดยเริ่มจากการดูแลเอาใจใส่ของครูที่มีต่อเด็กในห้องเรียน และการส่งเสริมให้ครูกระตุ้นหรือรื้อฟื้นที่จะเชื่อมโยงความต้องการของเด็กภายในบริบทของชุมชน และสังคมวัฒนธรรมสู่การเรียนรู้ ด้วยความเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม

3.5 วิธีการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย แบบโครงการ (Project Approach) ใน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำวิธีการจัดประสบการณ์แบบโครงการมาใช้เป็นฐานการพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ความหมาย และ ลักษณะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็ก ได้ศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้ง ในหัวข้อที่ตนสนใจ ด้วยการบูรณาการวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน วิธีนี้จึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย รวมทั้งยังเน้นการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยึดหยุ่นตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก (Chard. 1992)

แคทซ์ และ ชาร์ด (Katz; & Chard. 2000) ผู้ร่วมพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สำหรับเด็กปฐมวัย ได้เสนอลักษณะสำคัญและหลักการพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์แบบโครงการ มุ่งให้เด็กได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจโลกที่อยู่รอบตัว และปลูกฝังคุณลักษณะการเป็นผู้แสวงหาความรู้ ขณะเดียวกัน มุ่งส่งเสริมความร่วมมือมิตรภาพ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันเป็นผลมาจากการทำงาน การแก้ปัญหา การค้นคว้า ทดลองร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจอันดี และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม

2. การจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความสมดุลของกิจกรรมที่เด็กจะได้เรียนรู้ และปฏิบัติทั้งจากทางวิชาการ จากการเล่น และการทำงานในโครงการ

3. โรงเรียนและห้องเรียน ถือเป็นชุมชนหนึ่งของเด็กที่ได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลในสังคมโรงเรียน และห้องเรียนที่ได้ถืออยู่การจัดประสบการณ์แบบโครงการสนับสนุนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และถือเป็นชุมชนที่เด็กไม่สามารถแยกออกจากชีวิตประจำวันได้

4. การจัดประสบการณ์แบบโครงการยังเป็นวิธีการสอนที่ทำทลายความสามารถของครู ในฐานะเป็นผู้ร่วมงาน ผู้แนะนำ ผู้ช่วยเหลือ และเพื่อน แตกต่างจากบทบาทครูในวิธีการสอนแบบปกติที่ครูเป็นผู้กำหนดและเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ วิธีการสอนแบบโครงการนำไปสู่การพัฒนาการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

ขั้นตอนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สามารถแบ่งเป็นระยะได้ 4 คือ (Katz; & Chard. 1994; Edwards; Gandini; & Forman. 1993)

1. ระยะเตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการ (Preliminary Planning) เป็นระยะที่เด็กและครูใช้เวลาในการพูดคุย เพื่อค้นหาหัวข้อ และคัดเลือกหัวข้อสำหรับทำโครงการ หัวข้ออาจจะมาจากเด็กหรือครูเป็นผู้เสนอ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกหัวข้อ คือ หัวข้อ ควรจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก อย่างน้อยที่สุด เด็กควรจะต้องมีความคุ้นเคยกับหัวข้อเพื่อเด็กได้สามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวข้อได้ บูรณาการวิชาต่างๆ เข้าไปได้ และสามารถดำเนินการในโรงเรียนมากกว่าที่ไปทำที่บ้าน

2. ระยะเริ่มต้นโครงการ (Getting Project Start) เป็นระยะที่เด็กทบทวนประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่ ครูมักเริ่มต้นด้วยการสร้าง แผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ (Web) หรือ แผนภูมิความคิด (Concept Map) โดยใช้การระดมสมอง เพื่อวางแผนในการศึกษาและร่วมกันตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบโดยการสืบสอบ

3. ระยะดำเนินโครงการ (Project in Progress) เป็นการนำเด็กเข้าสู่การเรียนรู้ และประสบการณ์ใหม่ เพื่อการค้นหาวิธีการพิสูจน์ความรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการสืบสอบ ค้นคว้าโดยตรง การทัศนศึกษา การทำงานนอกสถาน การค้นคว้า ทดลอง ก่อสร้าง ประดิษฐ์ และอื่นๆ ในระยะนี้เด็กจะใช้เวลาการทำโครงการยาวนานกว่าทุกระยะ และมีผลงานต่างๆ ที่สะท้อนถึงการแสวงหาคำตอบและประสบการณ์ใหม่

4. ระยะสรุปและอภิปรายผลโครงการ (Consolidating Project) เป็นระยะการสำหรับนำเสนอผลการศึกษาในโครงการ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดง การจัดนิทรรศการ การสาธิต เพื่อให้ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และเพื่อนๆ ได้ชมผลงานและกิจกรรมที่จัดขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้วเด็กและครูจะร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้จากโครงการและวางแผนเตรียมการในโครงการอื่นต่อไป

กิจกรรมที่สำคัญในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ชาร์ด (Chard. 1992) ได้เสนอ 5 กิจกรรมสำคัญที่ประกอบอยู่ในโครงการ ได้แก่

1. กิจกรรมการพูดคุยสนทนา เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด และรับรู้ความคิดของผู้อื่น จึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญมาก ในการช่วยให้เด็กพัฒนาความคิด

2. กิจกรรมการปฏิบัติงานภาคสนาม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการกระทำ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สิ่งของ และรวมถึงการไปทัศนศึกษาสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เด็กได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษา

3. กิจกรรมการนำเสนอ เป็นกิจกรรมที่เด็กถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับหัวข้อ ผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น การวาด การปั้น การประดิษฐ์ การสร้าง การแสดง การร้องเพลง และอื่นๆ ตามความเหมาะสม

4. กิจกรรมการค้นคว้า เป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสวงหาความรู้อย่างหลากหลาย จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เช่น ของจริง และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น หนังสือ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ กิจกรรมการค้นคว้าทำให้เด็กได้พัฒนาความรู้ทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ และสนับสนุนการทำงานในโครงการให้บรรลุเป้าหมาย

5. กิจกรรมการจัดแสดง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้นำเสนอผลงานที่ทำในโครงการ ออกเผยแพร่ และทำให้บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครู เพื่อนๆ และผู้สนใจได้เข้าใจการเรียนรู้ในโครงการเพิ่มมากขึ้น และเป็นกรนำเสนอความสำเร็จ ความภาคภูมิใจของเด็กในโครงการ โดยส่วนใหญ่กิจกรรมนี้จะจัดขึ้นในระยะสิ้นสุดโครงการ

กล่าวโดยสรุปว่า ลักษณะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ และใช้กิจกรรมที่หลากหลายเปิดกว้างสำหรับเด็กในการเลือกทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ โดยร่วมมือกันวางแผน กำหนดแนวทางการเรียนรู้ และให้ระยะเวลาที่พอเพียงกับความต้องการของเด็ก มีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกกระตุ้นให้คิด และเป็นผู้ร่วมงาน โดยเด็กจะสามารถคิด ตัดสินใจเลือก และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการร่วมกัน อันเป็นผลมาจากความสนใจและความท้าทายของโครงการ ลำดับขั้นตอนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ถือเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย แนวทางดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนการดำเนินลำดับพัฒนาการของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กวัยอนุบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์, 2544) โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมุ่งพัฒนาพหุปัญญา โดยใช้แนวคิดการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural) เป็นฐาน ทำให้ได้รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการสอนที่มีหลักการสำคัญคือ การส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาพหุปัญญาภายใต้บริบทของการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการยอมรับและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเอง ผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างมี

ความสุข ประกอบด้วยการจัดประสบการณ์ 12 ชั้นการสอน คือ ชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น ชั้นที่ 2 เลือกประเด็นหัวข้อทำโครงการ ชั้นที่ 3 นำเสนอความรู้เดิมมาเป็นฐาน ชั้นที่ 4 วางแผนงานค้นคว้าที่สนใจ ชั้นที่ 5 ใช้กิจกรรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ชั้นที่ 6 สร้างเครือข่ายองค์ความรู้ทันสมัย ชั้นที่ 7 บูรณาการวัฒนธรรมความเป็นไทย ชั้นที่ 8 ร่วมแรงใจพัฒนางานในโครงการ ชั้นที่ 9 วิเคราะห์งานสังเคราะห์งาน แก้ปัญหา ชั้นที่ 10 เจริญ วางแผน และแก้ไข ชั้นที่ 11 ผลงานเสร็จนำเสนอความภูมิใจ และ ชั้นที่ 12 เตรียมการใหม่ โครงการอื่น ชื่นใจเอ๋ย ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ สามารถส่งเสริมให้กลุ่มทดลองที่เป็นเด็กวัยอนุบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน เพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ร่วมกับหลักสูตรระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาได้ง่าย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเห็นเด็กเป็นสำคัญ

(ปีที่ 1) (สิริมา ภิญญาอนันตพงษ์. 2545) ได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการร่วมกำหนดโจทย์ วางแผน คิดวิเคราะห์ ทดลองปฏิบัติ แก้ไขปัญหา ทบทวนและสืบค้น เพื่อให้สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวสะท้อนถึง การเป็นนักวิจัยที่มีอยู่ในตัวเด็ก ความสามารถนี้ จึงเป็นทักษะที่สำคัญของการเรียนรู้ และแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ที่เด็กต้องได้รับการพัฒนา ขณะทำงานวิจัยนี้ ได้เสนอแนวทางการประเมินเด็ก ด้วยการมีส่วนร่วมของเด็ก ใช้การเรียนรู้และบริบทในการค้นหา เพื่อประเมินเด็กตามสภาพจริง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะแก่แรงงานภาคการเกษตร : ศึกษากรณีจังหวัดน่าน (ดุษฎี โยเหลา. 2546) ทำได้เกิดผลการวิจัยที่พัฒนาไปสู่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ ICANDO เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส และกระบวนการพัฒนาที่ค้นพบ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และคณะ. 2547: 7 – 14; ประทีป จินฉิ่ง. 2547: 23 – 29) ผลการวิจัยได้รูปแบบ 6 ชั้น ที่เรียกว่า ICANDO ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 ความสนใจ (Interesting : I) ที่มาจากแรงบันดาลใจ หรือส่งเสริมให้เกิดเพื่อผลักดันให้เกิดเจตคติที่ดี ความตั้งใจและความพยายามในการพัฒนาตนเอง ชั้นที่ 2 การรู้จัก การคิดเป็น (Cognition : C) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเรียนรู้ และ ระยะที่ 2 การคิดวิเคราะห์และการวางแผน เพื่อนำไปสู่การมีวิสัยทัศน์ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ การวางแผน ชั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Action : A) เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง และทักษะในงานเกษตร ชั้นที่ 4 การคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Natural Conservation : N) เพื่อนำไปสู่การรักษาสภาพแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ชั้นที่ 5 การพัฒนา (Development : D) เป็นการกระทำที่ดีขึ้นเพื่อให้ผลผลิตที่ดี นำไปสู่ความสามารถในการวิเคราะห์ จุดเด่นจุดด้อย ความรับผิดชอบ การมีมนุษยสัมพันธ์ และชั้นที่ 6 ผลของการพัฒนา ที่ประสบความสำเร็จ (Outcome : O) เพื่อนำไปสู่ความเชื่อมั่น และแรงจูงใจในการพัฒนาอาชีพต่อไป ซึ่งจากการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ พบว่า ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่ดีได้แก่ มีความรักในงาน มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง ซื่อสัตย์ และมีทักษะในกระบวนการคิด การปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม ซึ่งนำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

การศึกษาวิจัยเรื่อง **นวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** บนวิถีความพอเพียง (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 2553) นวัตกรรมนี้ได้พัฒนาการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับเด็กปฐมวัย ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ FOR WORLD ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 กำหนดโจทย์ปัญหาที่ต้องการศึกษาในโครงการ (Focus the problem of the project : F) ขั้นที่ 2 ลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อการแก้ไข (Order the problem for solving : O) ขั้นที่ 3 ทบทวนประสบการณ์เดิมที่เด็กมีต่อสิ่งที่เด็กต้องการศึกษาในโจทย์ปัญหา (Review experiences and knowledge in the problem : R) ขั้นที่ 4 ร่วมกันตั้งคำถามต่างๆ เพื่อระดมสมอง (W-h questions for brainstorming the problem : W) ขั้นที่ 5 ตั้งสมมติฐาน (Organize the hypothesis : O) ขั้นที่ 6 ค้นคว้าแสวงหาความรู้ (Re-search the knowledge : R) ขั้นที่ 7 ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่ออกแบบให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ (Learning by doing for the purpose : L) ขั้นที่ 8 กำหนดเป็นคำตอบของการแก้ปัญหาที่ได้จากการเรียนรู้ในโครงการ (Define the answer of the problem : D) ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณลักษณะของการพัฒนาที่ยั่งยืนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยการเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ต้องพัฒนาพื้นฐานของความเข้าใจในวัฒนธรรมของเด็ก กิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความเหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม จึงสามารถทำให้เด็กทุกคนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมเรียนรู้ และมีโอกาสพัฒนาพหุปัญญาในทุกด้านได้ประสบผลสำเร็จได้ทุกคน

การศึกษาวิจัยเรื่อง **ครูต้องคิดได้ว่าควรออกนอกวง (Teacher is supposed to stay outside the circle)** (Lin. 2012: 121) ได้นำแนวคิดอำนาจแบบพลวัตร ในห้องเรียน โดยใช้แนวคิดของ ฟูโกต์ (Foucault) มาใช้เพื่อลดโครงสร้าง ของอำนาจ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ในบริบทห้องเรียน การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในไทย ประเทศไต้หวัน เพื่อค้นหาความคิดรวบยอดในห้องเรียนที่ว่าด้วยพลังพลวัตรในห้องเรียน การศึกษาวิจัยพบว่า เด็กตีความอำนาจของผู้ใหญ่และการควบคุมใน 3 รูปแบบที่ชัดเจน ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่เป็นเสมือนผู้มีอำนาจในการควบคุมสั่งการ (Power authority) 2) เป็นผู้ถือนิรันดร์ และ 3) บทบาทที่แตกต่างของครูกับเด็ก ซึ่งการวิจัยแสดงถึงสิ่งที่เด็กต้องการคือ การได้มอบอำนาจ หรือการให้อำนาจ (Empowerment) แก่เด็กในการคิด ตัดสินใจ การดำเนินชีวิตในห้องเรียนร่วมกัน อันเป็นอีกมุมมองหนึ่งที่ควรพิจารณา โดยการลดบทบาทของครูในการควบคุมสั่งการ

การศึกษาวิจัย เรื่อง **การผสมผสานเชื่อมโยง (Interweaving) ระหว่างวิธีการสอนแบบโครงการ(Project Approach) ที่ดำเนินการในสหรัฐอเมริกา กับ วิธีการสอนแบบ Reggio Emilia ที่ดำเนินการในอิตาลี** เป็นการศึกษาเชิงสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นสู่การเรียนการสอนแบบสะท้อนกลับ (Reflexive Pedagogy) (Tzu; & Chen. 2012: 69 – 83) พบว่า ทั้งวิธีสอนแบบโครงการและวิธีสอนแบบ Reggio Emilia มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีสอนแบบโครงการ มุ่งเน้นการค้นหาความรู้ที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์และสังคม โดยใช้กระบวนการ

เรียนรู้ที่เป็นระบบ และใช้การลงความเห็นจากหลักการทั่วไปสู่เรื่องเฉพาะ (Deductive) ใช้วิธีการอุปนัย การเรียนรู้จึงเป็นการเรียนรู้แบบผุดเกิด (Emerging) ซึ่งการวิจัยได้เพิ่มเติมรายละเอียดและบูรณาการใหม่ โดยพัฒนาเป็น การสอนแบบสะท้อนกลับ หรือ Reflexive เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยแบบ มีพลวัตร และเน้นการโต้แย้งด้วยเหตุผล เพื่อเชื่อมโยงและยกระดับวิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาจากการให้ เด็กมีอิสระในการออกแบบการเรียนรู้ การได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเองในวิธีการที่หลากหลาย และ เหมาะสมที่สุด ด้วยการให้เด็กได้มีโอกาสเลือกงานหรือกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง และยังคงอยู่ในการเรียนรู้ ที่เด็กต้องการเลือก และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายตามความเป็นจริง อันเป็นการถอดบทเรียน ที่ได้จากวิธีการสอนแบบโครงการ และวิธีการสอนแบบ Reggio Emilia เพื่อปรับใช้กับการศึกษาปฐมวัย ต่อไป

การวิจัยเรื่อง การสร้างสันติภาพและการแก้ปัญหาความขัดแย้งในเด็กปฐมวัย (Vestal; & Jones. 2004: 131 – 142) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ออกแบบเพื่อประเมินการอบรมครูในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้ง ค้นหาวิธีการให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และผลกระทบ ที่เกิดจากการที่เด็กแก้ปัญหาความขัดแย้งในศูนย์พัฒนาเด็ก Head Start โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบ ห้องเรียนของเด็กปฐมวัยที่มีครูผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 – 5 ปี จำนวน 64 คน จาก 11 ห้องเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็ก Head Start เด็กทุกคนที่เข้าร่วมการวิจัยมีภูมิหลังของครอบครัวไม่แตกต่างกัน คือ มีเศรษฐกิจฐานะค่อนข้างต่ำ และมีทักษะทางสังคมเท่าเทียมกัน และมีชาติพันธุ์เดียวกันกับคนในชุมชนที่ศึกษา ครูทุกคนเป็นเพศหญิง จำนวน 6 คน ที่เป็นกลุ่มทดลอง ผ่านการฝึกอบรม และครู 5 คน ที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมเป็นกลุ่มควบคุม ครูถูกจับคู่ในเรื่องอายุ และการศึกษา เชื้อชาติ และจำนวนปีที่เข้ามาสอนในศูนย์พัฒนาเด็ก Head Start การวิจัยครั้งนี้เป็นกึ่งทดลอง ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนจากครูปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมมีทักษะในการแก้ปัญหาทั่วไปและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กกลุ่มควบคุม เด็กมีพฤติกรรมเอื้อสังคมมากกว่า สิ่งที่ค้นพบนำไปสู่การพัฒนาการสอนเรื่องการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และสันติวิธีในเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจังต่อไป

การศึกษาวิจัยเชิงมานุษยวิทยา เรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา การกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) และ การกำกับควบคุมอารมณ์ (Emotional Regulation) โดยการค้นหาการรับรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ระบุตนเองว่าเป็นผู้มีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม (Cultural diversity) (Boyer. 2012: 169 – 186) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ทัศนคติที่มีต่อภูมิหลังทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง ทั้งการปฏิบัติและทางอารมณ์ของเด็ก ข้อค้นพบได้นำไปสู่วิธีการที่ควรเลือกใช้เพื่อให้เด็กที่มาจากรอบครัว ที่รับรู้ตนเอง มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นภูมิหลังสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีคือ การพูดคุย เพื่อแก้ปัญหาโดยการพัฒนาความรู้สึกไหวรู้หรืออ่อนไหวทางวัฒนธรรม (Cultural sensitive) ให้กับเด็ก ด้วยการสนับสนุนให้ครอบครัวพยายามทำความเข้าใจและตอบสนองความต้องการเฉพาะของเด็ก ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการช่วยให้เด็กได้พัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง นอกจากนี้

การจัดสภาพแวดล้อมและการแสดงตนเป็นแบบอย่างยังคงมีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาให้เด็กเป็นผู้เข้าใจตนเองและผู้อื่น อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากผลการศึกษารายงานการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประกอบการสังเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และประกอบการอภิปรายผลการวิจัยในลำดับต่อไป

4. การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 พัฒนาเป็นนิยามปฏิบัติการ ตัวแปรโครงสร้างและตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

นิยามปฏิบัติการ คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกทางความคิดและการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันด้วยความสงบและมีความสุข กำหนดไว้ 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง หมายถึง เด็กปฐมวัยแสดงออกทางความคิดและการปฏิบัติด้วยการพึงพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด และไม่รบกวนผู้ปกครองให้ซื้อสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครองให้ซื้อสิ่งที่ไม่มีประโยชน์

ด้านที่ 2 รู้ภัย หมายถึง เด็กปฐมวัยแสดงออกทางความคิดและการปฏิบัติในสถานการณ์เมื่อมีความขัดแย้งโดยสามารถคิดพิจารณาการกระทำผิดของตนเองด้วยการยอมรับผิดได้ด้วยตนเอง สามารถแสดงความขอโทษผู้อื่นได้ด้วยความจริงใจ สามารถให้อภัยผู้อื่นได้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้

ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี หมายถึง เด็กปฐมวัยแสดงออกทางความคิด และการปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ของการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถแบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น หมายถึง เด็กปฐมวัยแสดงออกทางความคิด และการปฏิบัติ ในสถานการณ์ต่างๆ ของการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สามารถ รอคอยตามลำดับได้ และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้

ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง เด็กปฐมวัยแสดงออกทาง ความคิด และการปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ของการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการยอมรับลักษณะเฉพาะ ของตนเอง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง และผู้อื่น และการยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามศาสนาและวัฒนธรรมตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง

แผนผังแสดงโครงสร้างการสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อกำหนดเป็นคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ดังนี้

ตาราง 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปร โครงสร้างของ คุณลักษณะ พึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขที่ เหมาะสมกับ เด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน	ความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรองค์ประกอบของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับองค์ความรู้ที่นำมาใช้ ในการวิจัยครั้งนี้												
	ตัวบ่งชี้ย่อย	องค์ความรู้ ตอนที่ 1 ความต้องการทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข บริบททางวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง						องค์ความรู้ ตอนที่ 2 พัฒนาการตามธรรมชาติ โอกาส ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการพัฒนา คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
		ปรัชญาของ APNIEVE- UNESCO ว่า ด้วยการอยู่ ร่วมกันอย่าง สันติและ สมานฉันท์	สนธิสัญญา ว่าด้วย สิทธิเด็ก	ปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียงและ แนวทาง พระราชทาน เข้าใจเข้าใจถึง พัฒนา	นโยบายแห่งรัฐ และแผนพัฒนา การศึกษาเพื่อ เสริมสร้างสันติ สุขในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดน ภาคใต้	บริบททาง วัฒนธรรมและ สภาพปัญหา ในพื้นที่สาม จังหวัด ชายแดน ภาคใต้	งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับ สุขภาพ ในพื้นที่สาม จังหวัด ชายแดน ภาคใต้	ทฤษฎี ทางจิต ของเด็ก ปฐมวัย	ทฤษฎี พัฒนาการ การกำกับ ควบคุม ตนเองของ เด็กปฐมวัย	ทฤษฎี พัฒนาการ เอื้อสังคมใน เด็กปฐมวัย	ทฤษฎี จริยธรรม ทางสังคม ของเด็ก ปฐมวัย	ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ พฤติกรรม ก้าวร้าว การมี อคติและการ แบ่งแยกในเด็ก ปฐมวัย	งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง
ด้านที่ 1 มีความ พอเพียง ในตนเอง (3 ตัวบ่งชี้)	ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี	/	/	*	*	/	/	/	*	/	/	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่าง ประหยัด	/	/	*	*	/	/	/	*	/	/	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครอง (ให้ข้อสั่งที่ไม่มีประโยชน์	/	/	*	*	/	/	*	*	/	/	/	/
ด้านที่ 2 รู้ภัย (3 ตัวบ่งชี้)	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิด ของตนเอง	*	/	/	*	/	/	*	*	*	*	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วย ความจริงใจ	*	/	/	*	/	/	*	*	*	*	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้	*	/	/	*	/	/	/	*	*	*	/	/

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร โครงสร้างของ คุณลักษณะ	ความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรองค์ประกอบของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับองค์ความรู้ที่นำมาใช้ใน ในการวิจัยครั้งนี้											
	ตัวบ่งชี้ย่อย	องค์ความรู้ ตอนที่ 1					องค์ความรู้ ตอนที่ 2					
		ความต้องการทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข บริบททางวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					พัฒนาการตามธรรมชาติ โอกาส ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการพัฒนา คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
พึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขที่ เหมาะสมกับ เด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน	ปรัชญาของ สันติสัญญา APNIEVE- UNESCO ว่า ด้วยการอยู่ ร่วมกันอย่าง สันติและ สมานฉันท์	ปรัชญา ว่าด้วย สิทธิเด็ก พอเพียงและ แนวทาง พระราชทาน เข้าใจเข้าถึง พัฒนา	นโยบายแห่งรัฐ และแผนพัฒนา การศึกษาเพื่อ เสริมสร้างสันติ สุขในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดน ภาคใต้	บริบททาง วัฒนธรรมและ สภาพปัญหา ในพื้นที่สาม จังหวัด ชายแดน ภาคใต้	งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง สภาพปัญหา ในพื้นที่สาม จังหวัด ชายแดน ภาคใต้	ทฤษฎี ทางจิต ของเด็ก ปฐมวัย	ทฤษฎี พัฒนาการ การกำกับ ควบคุม ตนเองของ เด็กปฐมวัย	ทฤษฎี พัฒนาการ เอื้อสังคมใน เด็กปฐมวัย	ทฤษฎี จริยธรรม ทางสังคม ของเด็ก ปฐมวัย	ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ ความเครียด พฤติกรรม ก้าวร้าว การมี อคติและการ แบ่งแยกในเด็ก ปฐมวัย	งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	
ด้านที่ 3 มี มิตรไมตรี (4 ตัวบ่งชี้)	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข	*	*	*	/	/	*	*	*	*	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้	*	*	/	/	/	/	/	*	*	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	*	*	/	/	/	/	/	*	*	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	*	*	/	/	/	/	/	*	*	/	/
ด้านที่ 4 มี ความอดกลั้น (3 ตัวบ่งชี้)	ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย	/	*	/	/	*	/	*	/	*	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้	/	*	/	/	*	/	*	/	*	/	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา	*	*	/	*	*	/	*	*	/	*	/

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร โครงสร้างของ คุณลักษณะ พึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขที่ เหมาะสมกับ เด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรองค์ประกอบของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับองค์ความรู้ที่นำมาใช้ ในการวิจัยครั้งนี้	องค์ความรู้ ตอนที่ 1 ความต้องการทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข บริบททางวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	องค์ความรู้ ตอนที่ 2 พัฒนาการตามธรรมชาติ โอกาส ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อ การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็ก ปฐมวัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง										
	ตัวบ่งชี้ย่อย	ปรัชญาของ สันติสัญญา ปรัชญา เศรษฐกิจ การศึกษาเพื่อ เสริมสร้างสันติ ในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดน ภาคใต้	นโยบายแห่งรัฐ บริบททาง งานวิจัยที่ ทฤษฎี ทฤษฎี ทฤษฎี ทฤษฎี ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง										
		ว่าด้วย สิทธิเด็ก พอเพียงและ แนวทาง พระราชทาน เข้าใจเข้าถึง พัฒนา	และแผนพัฒนา วัฒนธรรมและ เกี่ยวข้อง สภาปัญหา ในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดน ภาคใต้										
		UNESCO ว่า ด้วยการอยู่ ร่วมกันอย่าง สันติและ สมานฉันท์	ทฤษฎี พัฒนาการ พัฒนาการ จริยธรรม ความเครียด เกี่ยวข้อง ของเด็ก การกำกับ เอื้อสังคมใน ทางสังคม พฤติกรรม ปฐมวัย ควบคุม เด็กปฐมวัย ของเด็ก ก้าวร้าว การมี ปฐมวัย ตนเองของ ปฐมวัย อคติและการ แบ่งแยกในเด็ก ปฐมวัย										
ด้านที่ 5	ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับ ยอมรับความ แตกต่าง	*	*	*	*	*	/	*	*	*	*	*	/
ระหว่างบุคคล (5 ตัวบ่งชี้)	ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็น ที่แตกต่าง	*	*	*	*	*	/	*	/	*	/	*	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตน ตามศาสนาและวัฒนธรรมตนเอง	*	*	*	*	*	/	/	/	*	*	*	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติ ศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น	*	*	*	*	*	/	/	/	*	*	*	/
	ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ ภาษาที่แตกต่าง	/	*	*	*	*	/	*	/	/	/	*	/

* หมายถึง แนวคิด ทฤษฎี หลักการ หรือ งานวิจัย ที่สัมพันธ์ทางตรงกับการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รายงาน หรือ ตัวบ่งชี้ย่อยนั้นๆ
/ หมายถึง แนวคิด ทฤษฎี หลักการ หรือ งานวิจัย ที่สัมพันธ์ทางอ้อมกับการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้าน หรือ ตัวบ่งชี้ย่อยนั้นๆ

ส่วนที่ 2 การพัฒนากรอบแนวคิดการดำเนินการของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ 8 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK เพื่อให้ความเหมาะสมการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 2 องค์ความรู้ที่ใช้ในการพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK

โครงสร้างของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้น	ความสอดคล้องขององค์ความรู้ที่นำมาใช้การวิจัยครั้งนี้
1. ที่มา จุดมุ่งหมาย และ หลักการของรูปแบบ ฯ	ใช้ทุกองค์ความรู้บูรณาการร่วม + บริบททางวัฒนธรรมและสภาพปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ + การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช และแนวทางพระราชทานเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาประยุกต์ใช้ + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของรูปแบบ ฯ	
ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S)	พาราไดม์ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + หลักการของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสันติศึกษา + แนวคิดคอนสตรัคติวิส + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A)	พาราไดม์ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + หลักการของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสันติศึกษา + แนวคิดคอนสตรัคติวิส + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N)	พาราไดม์ของทิศทางใหม่ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + หลักการของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิส + การจัดประสบการณ์แบบโครงการ + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T)	พาราไดม์ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + หลักการของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิส + การจัดประสบการณ์แบบโครงการ + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I)	พาราไดม์ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + แนวคิดคอนสตรัคติวิส + จริยธรรมทางสังคม + การส่งเสริมสันติสุข+ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)	พาราไดม์ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + แนวคิดคอนสตรัคติวิส + การพัฒนาเด็กตามความเหมาะสมกับวัฒนธรรม + วิธีการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง + การส่งเสริมสันติสุข + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U)	พาราไดม์ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + แนวคิดคอนสตรัคติวิส + วิธีการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K)	พาราไดม์ของการศึกษาปฐมวัย ยุคหลังสมัยใหม่ + การจัดประสบการณ์แบบโครงการ + งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการดำเนินการวิจัย ออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

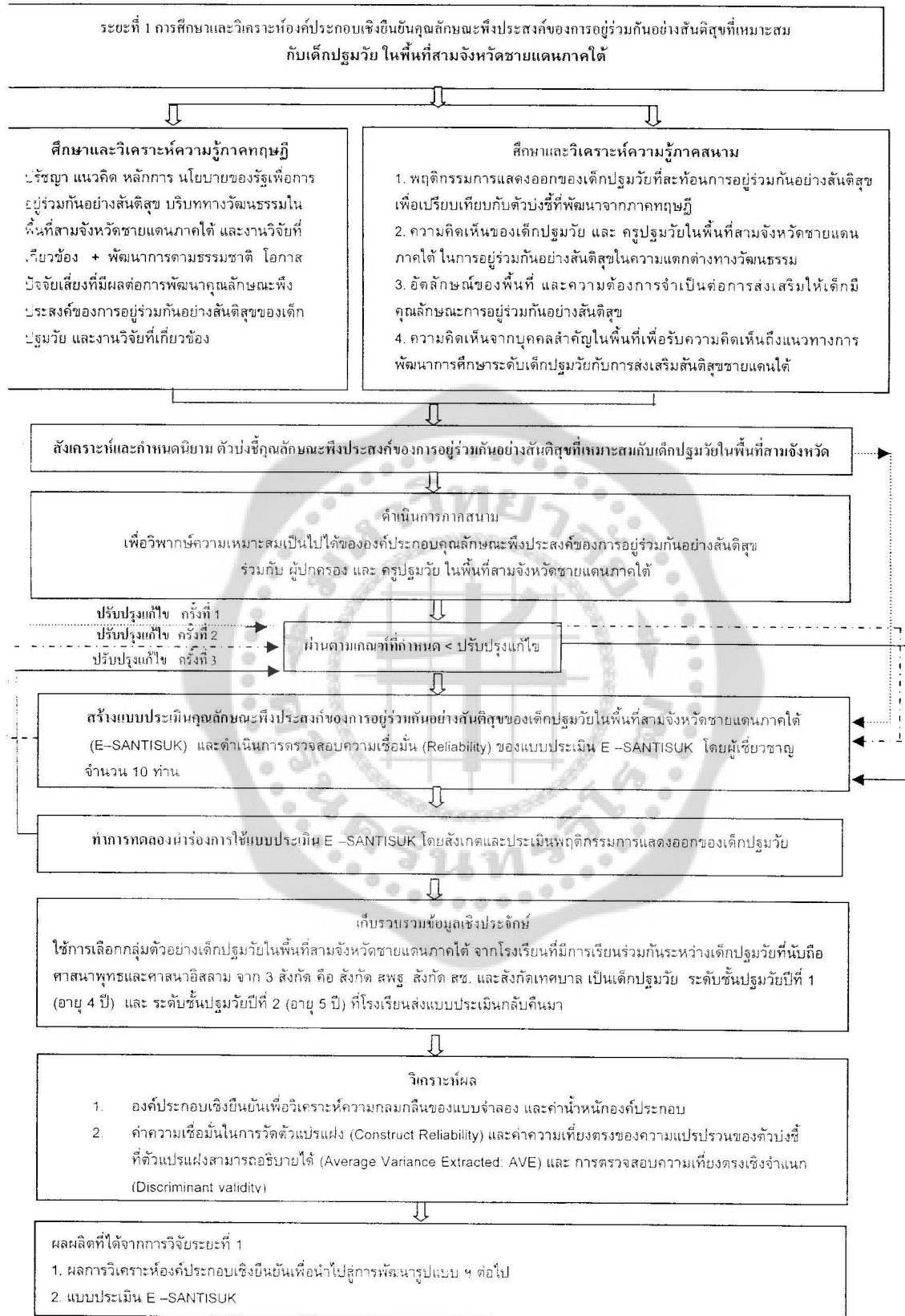
ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายละเอียดการดำเนินการแต่ละระยะ มีดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยระยะนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) และ 3) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1

ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด นิยามปฏิบัติการ ตัวแปร โครงสร้าง และตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการ 2 ส่วน ได้แก่

1.1 ศึกษาภาคทฤษฎี มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ของตัวแปรโครงสร้างกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขจากองค์ความรู้ภาคทฤษฎีดำเนินการดังนี้

1.1.1 ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสันติภาพและสันติสุข ได้แก่ ความหมายของสันติภาพสันติสุข ปรัชญาว่าด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ (UN) ความต้องการของสังคมไทยและพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางเพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช รัชกาลปัจจุบัน นโยบายแห่งรัฐ เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แผนพัฒนาการศึกษาเฉพาะกิจชายแดนใต้ สภาพสังคมวัฒนธรรมและปัญหาความไม่สงบของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของสงคราม และการเสริมสร้างสันติภาพให้กับเด็กของประเทศที่มีความขัดแย้ง ได้แก่ ฟิลิปปินส์ และ เนปาล เป็นต้น

1.1.2 ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีทางจิต (Theory of Mind) ทฤษฎีการพัฒนากำกับควบคุมตนเอง (Self-Regulation) ทฤษฎีพฤติกรรมการณ์เอื้อสังคม (Prosocial) ทฤษฎีจริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ผลกระทบจากความเครียด พฤติกรรมความก้าวร้าว การมีอคติและการแบ่งแยก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.3 กำหนดกรอบแนวคิด นิยามปฏิบัติการ กำหนดตัวแปรโครงสร้างและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นองค์ประกอบเชิงยืนยันเบื้องต้น และแนวทางในการดำเนินการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในภาคสนาม

1.2 ศึกษาภาคสนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ของตัวแปรโครงสร้าง และตัวแปรบ่งชี้ที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้นจากองค์ความรู้ภาคทฤษฎีกับสภาพความเป็นจริงและประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ กับโอกาสการเกิดพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด 2) อิทธิพลของภูมิหลังของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการแสดงออกของเด็กในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และ 3) ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มีต่อการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสันติสุข ดำเนินการภาคสนาม ครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

1.2.1 กิจกรรมการวาดภาพร่วมกันของเด็กปฐมวัย จุดมุ่งหมายเพื่อสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ที่นำไปสู่คุณลักษณะพึงประสงค์ของการ

อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอิทธิพลของภูมิหลังของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการแสดงออกของเด็กในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จากภาคทฤษฎีกับสภาพความเป็นจริง โดยการสังเกตเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.2.1.1 ขอความร่วมมือจาก 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา เพื่อทำการศึกษาสงเกตเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5ปี) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้กิจกรรมการวาดภาพร่วมกัน เรื่อง งานเลี้ยงวันเกิด กลุ่มละ 5 คน ในเวลา 20 นาที จากนั้น ดำเนินการจัดกิจกรรมการวาดภาพร่วมกันของแต่ละโรงเรียน โดยสังเกตโรงเรียนละ 1 ห้องเรียนๆ ละ 3 กลุ่ม ทำการบันทึกวีดิทัศน์และวิเคราะห์ผล

1.2.1.2 ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ที่นำไปสู่คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอิทธิพลของภูมิหลังของเด็กปฐมวัยกับพฤติกรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า

โรงเรียนที่ 1 เป็นเด็กปฐมวัยที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลาง และมีความพร้อม พ่อแม่รับราชการเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนใช้วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบบูรณาการ บุคลิกภาพครูปฐมวัย มีความเป็นระเบียบสูง ไม่แสดงการล้อเล่นกับเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์และสิ่งต่างๆ เป็นระบบ ครูกำหนดงานประจำให้เด็กปฐมวัย จำนวน 2 คน ทำหน้าที่หัวหน้าชั้น เด็กที่ได้รับมอบหมาย ใช้การออกคำสั่งควบคุมเพื่อนแทนครู สภาพของห้องเรียนเงียบสงบ แม่ไม่มีครูอยู่ ผลการดำเนินกิจกรรมวาดภาพร่วมกัน พบว่า ภาพวาดของเด็กได้สะท้อนเรื่องราวตามโจทย์ที่กำหนด ภาพวาดของเด็กแต่ละคนอยู่ในมุมที่รับผิดชอบ ภาพจึงไม่ไปในทิศทางเดียวกัน เด็กแสดงความสนใจต่อสิ่งที่ทำร่วมกัน โดยการแบ่งปันสิ่งของในการใช้ เมื่อผู้วิจัยแจ้งว่าหมดเวลา เด็กในกลุ่มที่วาดภาพของตนเองเสร็จแล้ว พยายามให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่ยังทำงานไม่เสร็จ เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ วิธีการนำเสนอเรื่องราวของภาพ เด็กในกลุ่มใช้วิธี เลือกรูปเพื่อนคนหนึ่งเป็นคนนำพูด และที่เหลือคอยสนับสนุน ทำให้ทุกคนได้มีโอกาสบอกเล่าเรื่องราวจากภาพร่วมกัน

โรงเรียนที่ 2 เป็นเด็กปฐมวัยที่มาจากครอบครัวมีฐานะค่อนข้างยากจน พ่อแม่มีอาชีพรับจ้าง มีปัญหาการหย่าร้างสูง ทำให้ขาดความอบอุ่น โรงเรียนใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ และเตรียมความพร้อมอ่านเขียน ห้องเรียนมีจำนวนของเด็กค่อนข้างมาก ครูปฐมวัยมีบุคลิกภาพค่อนข้างใจดี มีความเป็นกันเองกับเด็ก รับผิดชอบงานอื่นๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาประจำห้อง พฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกหลากหลาย ได้แก่ เด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง มักต้องการความเอาใจใส่จากครู โดยเรียกร้องความสนใจแบบต่างๆ เมื่อครูพยายามให้เด็กทำกิจกรรมทั้งรายบุคคล และกลุ่ม เด็กบางคนเพิกเฉย แก่งแย่งเพื่อน และเล่นซุกซน ทำให้การควบคุมชั้นเรียนลำบาก ขณะที่เด็กที่มีความสนใจทำกิจกรรมได้รับการแทรกแซงจากเด็กที่เกเรบ่อยครั้ง ผลการดำเนินกิจกรรม พบว่า ภาพวาดสะท้อนเรื่องราวที่กำหนดไว้ เด็กแต่ละคนวาดภาพโดยใช้พื้นที่คนละมุมของภาพ ภาพจึงไม่ไปในทิศทางเดียวกัน เด็กมุ่งเน้นผลงานของตนเองให้เสร็จและไม่ใส่ใจต่อสิ่งที่เพื่อนทำ ไม่แบ่งปัน แยกชิงสิ่งของจากเพื่อน เมื่ออยู่ในภาวะกดดันเรื่องเวลา เด็กที่ทำงานเสร็จแล้วในกลุ่มเข้ามาต่อว่าเพื่อน เด็กบางคนเพิกเฉยต่อสิ่งที่

ต้องทำ บางคนรีบทำงานของตนเองให้เสร็จ เด็กที่ทำเสร็จแล้วมาแจ้งให้ครูทราบ และไปเล่นอิสระโดยไม่สนใจว่างานที่ทำเป็นงานกลุ่ม วิธีการนำเสนอเรื่องราวโดยมีตัวแทนเป็นผู้บอกเล่าและมักเล่าเรื่องในภาพของตนเอง

ภาพประกอบ 4 กิจกรรมการวาดภาพร่วมกันของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2553, พฤศจิกายน). *กิจกรรมการวาดภาพร่วมกันของเด็กปฐมวัย*. วันที่ 18 พฤศจิกายน 2553. ณ โรงเรียนในจังหวัดยะลา.

1.2.2 กิจกรรมการสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กปฐมวัย และครูปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์สุข รวมถึงประเด็นอื่นๆ ที่มีความไวรู้ และมีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมของเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการพูดคุยกับเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมการวาดภาพ จำนวน 20 คน ของ 2 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยเด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาอิสลาม และเด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาพุทธ โดยกำหนดคำถามไว้ว่า “หนูคิดว่าหนูเป็นคนไทยหรือไม่” ผลการพูดคุยพบว่า เด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ให้คำตอบเหมือนกัน คือ “พวกเขาไม่ใช่คนไทย” ขณะที่เด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาพุทธ ตอบว่า “เป็นคนไทย” เมื่อผู้วิจัยซักถามต่อไปว่า “ทำไมถึงคิดว่าไม่ใช่คนไทย” เด็กที่นับถือศาสนาอิสลามให้ คำตอบว่า “ถ้าเป็นคนไทยต้องนับถือพุทธ แม่บอกว่า เราเป็นอิสลาม” ผู้วิจัยถามว่า “แล้วอิสลาม ไม่ใช่คนไทยหรือ” เด็กกลุ่มดังกล่าวตอบว่า “ไม่ใช่ แม่บอกว่าเราไม่ใช่คนไทย” ผู้วิจัยถามต่อไปอีกว่า “คนไทยกับคนอิสลามอยู่ด้วยกันได้หรือไม่” เด็กตอบว่า “เราอยู่กันได้แต่ที่โรงเรียนที่บ้านเราอยู่กันไม่ได้ เราไม่เหมือนกัน” (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 2553, 18 พฤศจิกายน. สัมภาษณ์)

ทำการพูดคุยกับครูปฐมวัยที่นับถือศาสนาพุทธถึงประเด็นที่เด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาอิสลามบอกว่าตนเองไม่ใช่คนไทย ครูปฐมวัยกลุ่มนี้เล่าประสบการณ์ว่า “ทุกปีที่ทำการสอนมาต้องคอยบอกเด็กเสมอว่า เด็กทุกคนเป็นคนไทย ไม่ว่าจะศาสนาใดก็เป็นคนไทย เพราะเราอยู่ในประเทศไทย” นอกจากนี้ ครูยังกล่าวอีกว่า “สิ่งที่เด็กคิดและเชื่อว่าไม่ใช่คนไทย มักเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว โดยเฉพาะความคิดของผู้ปกครองที่ส่วนใหญ่มักให้ความเข้าใจว่าการเป็นคนมุสลิมไม่ใช่คนไทย โดยแบ่งแยกตามศาสนาและภาษาที่ใช้ เด็กจึงเข้าใจตามที่ผู้ปกครองสอนและเรียกตัวเองว่าคนอิสลาม” (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 2553, 19 พฤศจิกายน. สัมภาษณ์)

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน 2 โรงเรียน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ทศนคติที่เด็กได้รับจากครอบครัว โดยเฉพาะการยอมรับความเป็นคนไทย และความแตกต่างทางศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันของเด็ก ผู้ปกครอง เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้เด็กมีความเข้าใจต่อวิถีวัฒนธรรม และอาจเป็นสาเหตุสำคัญของการสร้างเงื่อนไขการไม่ยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในวิถีทางการปฏิบัติตน ตามหลักศาสนาของแต่ละศาสนา ซึ่งได้กำหนดไว้ในการวิจัยครั้งนี้

1.2.3 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับตัวแทนผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์สุข รวมถึงประเด็นอื่นๆ ที่มีความไวรู้ และมีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันของเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้คำถามหลัก คือ 1) ความหมายของสันติสุข 2) ลักษณะหรือพฤติกรรมใดท่านคิดว่าจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข และ 3) แนวทางการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุขในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยดำเนินการ 3 ครั้ง ดังนี้

1.2.3.1 กิจกรรมการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ครั้งที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) สังกัดเทศบาลนครยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เป็นตัวแทนของผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดยะลา ผู้ปกครองที่เข้าร่วมนับถือศาสนาพุทธ และนับถือศาสนาอิสลาม ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับเศรษฐฐานะปานกลาง อาศัยในเขตชุมชนเมือง ผู้วิจัยดำเนินการในวันที่ 12 ธันวาคม 2553 เวลา 14.00 – 15.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียน การดำเนินการครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเข้าร่วมจำนวน 24 คน

ผลวิเคราะห์การดำเนินการ พบว่า ผู้ปกครองเข้าร่วมส่วนใหญ่ให้ความสนใจและเข้าใจความหมายและความสำคัญของสันติสุข โดยมุ่งเน้นไปที่ ความเสมอภาค และความยุติธรรม โดยผู้ปกครองต้องการให้พัฒนาเด็กปฐมวัยในการอยู่ร่วมกันด้วยการส่งเสริมให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน การไม่แบ่งแยกว่าตนเองเป็นนับถือศาสนาพุทธ หรือศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ ผู้ปกครองได้แสดงถึงความต้องการให้เด็กได้เรียนรู้การปฏิบัติศาสนกิจทางศาสนาทั้งของตนเองและผู้อื่น เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรม และต้องการให้เด็กไทยพุทธเข้าใจภาษามลายูท้องถิ่น หรือภาษายาวี เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสาร

ภาพประกอบ 5 การดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง ครั้งที่ 1

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2553, พฤศจิกายน). กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1 วันที่ 12 ธันวาคม 2553. ณ โรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) จังหวัดยะลา

1.2.3.2 กิจกรรมการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ครั้งที่ 2 ร่วมกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) สังกัดเทศบาลนครยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เป็นตัวแทนของผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดยะลา ประกอบด้วย ผู้ปกครองที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม รวมถึง ผู้ปกครองที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงาน โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนไทยมุสลิม ส่วนใหญ่มีระดับเศรษฐฐานะปานกลาง โดยดำเนินการในวันที่ 22 ธันวาคม 2553 เวลา 14.00 – 15.30 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียน มีผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 27 คน การดำเนินการครั้งนี้ใช้การแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ผู้ปกครองร่วมกันระดมสมองและให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ

ผลวิเคราะห์การดำเนินการ พบว่า ผู้ปกครองสนใจและเข้าใจความหมายของสันติสุข คือ การอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ไม่แบ่งแยกศาสนา การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย คือ การส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน เสียสละ ให้อภัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความอดทน โดยถือเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญของศาสนาอิสลาม การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การไม่แบ่งแยก ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการส่งเสริมให้เด็กมีความพอเพียง โดยมุ่งเน้นที่การประหยัด และการไม่รบกวนให้ผู้ปกครองซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น โดยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีฐานะยากจน อีกทั้ง หลักการของความพอเพียง ยังเป็นการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาอิสลาม และยังต้องการการไม่แบ่งแยกในการปฏิบัติของครูที่มีต่อเด็กอยากให้ครูมีความเสมอภาคยุติธรรมไม่ลำเอียง และต้องการให้ปลูกฝังความเข้าใจต่อความเป็นไทยให้กับเด็กทุกคน

ภาพประกอบ 6 การดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง ครั้งที่ 2

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2553, พฤศจิกายน). กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2 วันที่ 22 ธันวาคม 2553. ที่โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) จังหวัดยะลา .

1.2.3.3 กิจกรรมการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ครั้งที่ 3 ร่วมกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดตานีนรสโมสร) สังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เป็นตัวแทนของผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ผู้ปกครองที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม โรงเรียนตั้งอยู่ในวัด โดยส่วนใหญ่มีระดับเศรษฐกิจฐานะปานกลาง โดยดำเนินการในวันที่ 23 ธันวาคม 2553 เวลา 14.00 – 15.30 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียน มีผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 22 คน ร่วมกันการระดมสมอง

ผลวิเคราะห์การดำเนินการ พบว่า ผู้ปกครองให้ความหมายของสันติสุข คือ การอยู่ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยก การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ผู้ปกครองสนใจ คือ การส่งเสริมให้เด็กประพฤติตนเป็นคนดีโดยไม่ลัทธิขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่พูดจาโกหก ไม่มีนิสัยก้าวร้าว และที่สำคัญต้องไม่ล้อเลียนในความแตกต่างทางศาสนา ต้องการให้เด็กรู้จักวิถีการปฏิบัติตนของแต่ละศาสนา ไม่แบ่งแยก ให้รู้จักสามัคคีกัน ต้องการให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือส่วนรวม เช่น การช่วยกันเก็บของเล่นในห้องเรียน ช่วยกันทำความสะอาด มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อดทนต่อการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ สามารถทำกิจกรรมร่วมกันกับผู้อื่นได้ โดยอยากให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กทั้งสองศาสนาได้ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และต้องการให้เด็กสามารถเข้าใจภาษาทั้งภาษาไทยและภาษามลายูท้องถิ่นเพื่อสามารถสื่อสารกันได้ เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

ภาพประกอบ 7 การดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง ครั้งที่ 3

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2553, พฤศจิกายน). กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 3 วันที่ 23 ธันวาคม 2553. ณ โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดตานีนรสโมสร) จังหวัดปัตตานี.

1.2.4 กิจกรรมการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากบุคคลสำคัญในการดำเนินการ ตามนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนใต้ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบาย ในการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนภาคใต้กับการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1.2.4.1 นายภาณุ อุทัยรัตน์ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการในตำแหน่งเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ คอ.บต ได้นำเสนอถึงประเด็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยชายแดนใต้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้ให้การสนับสนุนและเห็นด้วยว่า รูปแบบกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะช่วยให้โรงเรียนต่างๆ อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะป้องกันปัญหาของความไม่เข้าใจกัน ซึ่งเป็นที่มาของปัญหาในปัจจุบัน สิ่งที่ต้องการเน้นย้ำ คือ ควรหาโอกาสที่ช่วยให้การศึกษาปฐมวัยเป็นเสมือนการเชื่อมโยงความเข้าใจอันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน อันจะช่วยขยายการปฏิบัติการตามนโยบายสันติสุขอีกทางหนึ่ง (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 25 ธันวาคม 2553. สัมภาษณ์)

1.2.4.2 ดาโต๊ะอาซิส เบ็ญจาหาวัน ประธานที่ปรึกษาสภาสันติสุขชายแดนใต้ ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยว่า ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็ก จึงควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งตามหลักศาสนาอิสลาม การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ถือเป็นหน้าที่สำคัญของทุกฝ่าย การจัดการเรียนการสอนจึงไม่ควรแบ่งแยก แต่ควรให้เกิดความเข้าใจอันดีในความแตกต่างอย่างมีความหมายเพื่อการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ยังให้กำลังใจเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 27 ธันวาคม 2553. สัมภาษณ์)

1.2.4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี ผู้อำนวยการศูนย์แก้ไข ความขัดแย้งและสันติวิธี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวัง สถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch) ได้เสนอแนะถึงแนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ต้องสอนอย่างจริงจัง คือ การใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา การสร้างโอกาสให้ เด็กต่างวัฒนธรรมได้เกิด พื้นที่ (Space) ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างร่วมกัน โดย การส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันจะเป็นสะพานเชื่อมความเข้าใจอันดี ที่สำคัญการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องคำนึงต้องไม่ละเมิดแนวทางของหลักศาสนาอื่น โดยเฉพาะหลักศาสนาอิสลาม ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้จึงมีความเป็นกลางไม่เน้นหนักไปทางใดทางหนึ่ง นอกจากนี้ ครูในฐานะผู้ใกล้ชิด จึงต้องไม่มีอคติทางวัฒนธรรม เพราะอคติเป็นอุปสรรคสำคัญของการสกัดกั้นความเข้าใจกันอันนำมาซึ่งปัญหาและ ความขัดแย้ง การศึกษาของภาคใต้ จึงต้องมุ่งสอนให้เด็กเข้าใจถึงวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นเพื่อการ เคารพซึ่งกันและกัน (Mutual respected) อันเป็นหัวใจสำคัญของสันติภาพและความสงบสุข (จิรภรณ์ มั่น เสรษฐวิทย์. 22 มกราคม 2554. สัมภาษณ์)

ผลวิเคราะห์การสัมภาษณ์พูดคุยกับบุคคลสำคัญที่ปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สิ่งที่ต้องเน้นย้ำ คือ การยอมรับในความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยการส่งเสริมให้เด็ก ปรุ้มวัยยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเองและผู้อื่น — ควรมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ของการอยู่ร่วมกันด้วยการ ยอมรับในคุณค่าของแต่ละบุคคล อันจะเป็นการลดเงื่อนไขความแตกต่าง

ขั้นที่ 2 ร่วมตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแปรโครงสร้างและตัวแปรบ่งชี้องค์ประกอบเชิง ยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน — อย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้มีความชัดเจนก่อนดำเนินการต่อไป จึงได้ทำการวิพากษ์ความเหมาะสมเป็นไปได้ ของนิยามปฏิบัติการ ตัวแปรโครงสร้าง ตัวแปรบ่งชี้องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุขที่พัฒนาขึ้น จำนวน 5 ด้าน และ 18 ตัวบ่งชี้ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

2.1 ประสานครูปฐมวัยและผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จาก 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ในวันที่ 15 มกราคม 2554 2) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดตานีนรสโมสร) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ในวันที่ 22 มกราคม 2554 และ โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากิติ) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ในวันที่ 25 มกราคม 2554 แต่ละโรงเรียนมี ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่ำกว่า 30 คน

2.2 ดำเนินกิจกรรม ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการเสริมสร้างให้เด็กปฐมวัย มีสันติสุขใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามวันเวลาดังกล่าว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อนำเสนอตัวแปรโครงสร้าง และ ตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่พัฒนาขึ้น โดยให้มีส่วนร่วม ได้แก่ ครู ปฐมวัย ผู้ปกครอง ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมกับการนำไปใช้ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และ 3) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง

ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) ครูปฐมวัยและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยอมรับนิยามปฏิบัติการสันติสุข 5 ด้าน และตัวบ่งชี้ย่อย 18 ตัว ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสามารถมีความเป็นไปได้จริงในการปฏิบัติ 2) ผู้ปกครองทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธต้องการเน้นย้ำคือ ให้เด็กรู้จัก และเข้าใจวิถีปฏิบัติตามหลักศาสนาและการเรียนการสอนไม่ขัดกับหลักศาสนา 3) เห็นด้วยกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการเสริมสร้างสันติสุข เพราะสอดคล้องกับนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนภาคใต้ และ 4) ความคาดหวังอื่นๆ ต้องการให้เด็กเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการอยู่ร่วมกัน อย่างร่มเย็นเป็นสุขเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

2.3 นำข้อค้นพบมาทำการปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 1 โดยทำการปรับปรุงการใช้ภาษาให้สื่อความหมายชัดเจน และเตรียมการสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญในลำดับต่อไป

ขั้นที่ 3 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการสร้าง แบบประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) ซึ่งแบบประเมินนี้ ประกอบด้วย 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ที่ผ่านการวิพากษ์และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบประเมินเด็กปฐมวัยรายบุคคล ใช้การสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structure observation) ตามแนวทางและสถานการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้ครูสามารถแสวงหาข้อมูลได้ชัดเจน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2547: 191 – 193) โดยมีคู่มือประกอบการประเมิน ใช้ผู้ประเมิน จำนวน 2 คน คือ 1) ครูปฐมวัยประจำชั้น และ 2) ผู้ร่วมสังเกตการณ์ 1 คน ร่วมกันพิจารณา ก่อนลงคะแนน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตรงในการประเมิน ระยะเวลาการสังเกตและทำการประเมินให้ดำเนินการ ภายใน 2 – 3 สัปดาห์ แบบประเมินนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยที่เข้ารับการประเมิน ได้แก่ 1) ชื่อนามสกุล 2) เพศ 3) ระดับชั้นที่กำลังศึกษา 4) อายุ 5) ศาสนาที่นับถือ 6) ที่อยู่ของโรงเรียน

ส่วนที่ 2 การประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพิจารณาพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัย ต่อการปฏิบัติตนตามตัวบ่งชี้แต่ละตัว และแต่ละระดับ โดยใช้มาตราวัดแบบรูบริค (Rubric Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์ของไดร์ฟัส (The Dreyfus Model of skill acquisition) (Dreyfus; & Dreyfus. 1980) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติตนตามตัวบ่งชี้ได้อย่างเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติตนตามตัวบ่งชี้ได้อย่างเหมาะสม ดีมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติตนตามตัวบ่งชี้ได้อย่างเหมาะสม แต่มีคำแนะนำบ้าง

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติตนตามตัวบ่งชี้ได้เพิ่มมากขึ้น

ระดับ 1 หมายถึง เริ่มรับรู้และปฏิบัติตนตามตัวบ่งชี้แต่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

3.2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา จำนวน 2 ท่าน 3) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 ท่าน และทำการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item – objective Congruence Index : IOC) (Mehrens; & Lehmann. 1973: 109) ผลการประเมินได้ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 ทุกข้อผ่านเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาในแบบประเมินมีความเหมาะสมและ เป็นไปได้อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีข้อเสนอแนะและการปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2 ดังนี้

3.2.1 ด้านการเป็นผู้มีความพอเพียง จำนวน 3 ข้อ ข้อที่ 3 ควรแก้ไขจากการเก็บและออมเงิน พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ยังใช้จ่ายเงินไม่เป็น ดังนั้น จึงเสนอแนะให้ปรับเป็นประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงปรับเป็น การไม่รบกวนพ่อแม่ชื่อของโดยไม่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาใช้และพฤติกรรมที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยได้

3.2.2 ด้านการเป็นผู้รู้ภัย จำนวน 3 ข้อ ไม่มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง

3.2.3 ด้านการเป็นผู้มีมิตรไมตรี จำนวน 3 ข้อ ไม่มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง

3.2.4 ด้านการเป็นผู้มีความอดกลั้น จำนวน 3 ข้อ ไม่มีประเด็นปรับปรุง

3.2.5 ด้านการเป็นผู้เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จำนวน 5 ข้อ ข้อที่ 16 เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวิถีวัฒนธรรมของตนเอง และข้อที่ 17 เด็กปฐมวัยเข้าใจและยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวิถีวัฒนธรรมของผู้อื่น เสนอแนะให้กำหนดขอบเขตการอธิบายพฤติกรรมที่สังเกตให้ชัดเจน

3.3 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน เพื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญนนิตพงษ์. 2545: 131 โดยดำเนินการทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ในระดับปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 31 คน และ ระดับปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน รวมทั้งสิ้น 63 คน ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้ และกำหนดให้ครูประจำชั้น และ ครูผู้ช่วย 1 คน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กเรียนรู้ตามปกติ ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยรายข้อ 2.36 โดยค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่า 2.19 และค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่า 2.63 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบประเมินทั้งหมด เท่ากับ .93 แสดงว่า แบบประเมิน E-SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นในระดับดีมาก

3.4 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 3 ตามข้อเสนอแนะภายหลังการทดลองนำร่อง โดยการเสนอแนวทางการสังเกตเพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณา

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามแนวทางของ คอมมีย์ และ ลี (Meyers; Gamst; & Guarino. 2006: 467 – 468; citing Comrey; & Lee. 1992) ได้เสนอแนะว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ดีไม่ควรต่ำกว่า 200 ไม่ต่ำกว่า 500 ถือว่ามีขนาดดีมาก และหากถึง 1,000 ถือว่า เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดดีเยี่ยม จึงได้กำหนดประชากร และการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยระยะที่ 1 ดังนี้

4.1 ประชากรวิจัย ระยะที่ 1 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดและลักษณะเหมาะสม ในการเป็นตัวแทนประชากร ที่สะท้อนถึงความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างในสภาพจริง ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความตรงภายนอกเชิงนิเวศวิทยา (Ecological external validity) (Gliner; & Morgan. 2000: 152 – 160) เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มา สามารถนำไปสู่การอธิบายถึงสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ต้องการศึกษา ดังนั้น ประชากรเด็กปฐมวัย ที่ต้องการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงต้องกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5ปี) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ที่ครอบคลุมทุกสังกัดที่เปิดสอน ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสังกัดสำนักเทศบาล จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส โดยการใช้การประมาณการจำนวนจากปี 2553 เป็นฐานในการคำนวณ พบว่า มีเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 86,596 คน ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2553

สังกัด	จำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษา			
	จังหวัดยะลา	จังหวัดปัตตานี	จังหวัดนราธิวาส	รวมแต่ละสังกัด
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	12,557	16,323	34,780	63,660
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)	4,019	6,005	6,630	16,654
สังกัดสำนักงานเทศบาลเมือง / นคร	1,420	1,262	3,600	6,282
รวมทั้งหมด	23,590	17,996	45,010	86,596

ที่มา: สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12. (2553). จังหวัดยะลา

4.2 กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ได้มา ดังนี้

4.2.1 กำหนดสัดส่วนโควตา (Quota sampling) โรงเรียนใน 3 สังกัด โดยใช้ข้อมูลตาราง 12 พบว่า ประชากรเด็กปฐมวัยระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ใน

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รองลงมา คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสังกัดสำนักงานเทศบาล ตามลำดับ

4.2.2 ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 โดยต้องการข้อมูลที่มา จาก 1) โรงเรียนในเขตเมืองและในชนบท 2) ในห้องเรียนมีทั้งเด็กปฐมวัยที่เป็นนับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามเรียนร่วมชั้น 3) คาดว่า ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน และครูปฐมวัยในการสำรวจและส่งข้อมูลกลับคืน จากนั้น ผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อให้ได้จำนวนโรงเรียนและโอกาสได้ข้อมูลกลับไม่ต่ำกว่า 500 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีจำนวนโรงเรียนในแต่ละสังกัด ดังนี้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จังหวัดละ 7 โรงเรียน รวม 21 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จังหวัดละ 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน และสังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดละ 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 33 โรงเรียน และคาดว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ประมาณ 1,300 คน

4.2.3 ดำเนินการขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยขออนุญาตผู้บริหารมอบหมายให้ครูปฐมวัยประจำชั้นได้เป็นผู้สังเกต และทำการประเมินเด็กปฐมวัยรายบุคคลในห้องเรียนของตนเอง และส่งแบบประเมินกลับคืนมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ภายในระยะเวลา 4 สัปดาห์ ผลปรากฏดังตาราง 4 พบว่า จาก 33 โรงเรียน มีโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือ จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.45 จำนวนข้อมูลกลับคืนและมีความสมบูรณ์ครบถ้วน รวมทั้งสิ้น 888 ชุด จาก 1,300 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 68.31 ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 888 คน

ตาราง 4 จำนวนโรงเรียน และข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การวิจัยระยะที่ 1

สังกัด	ชื่อโรงเรียน/สถานที่ตั้ง/จังหวัด	จำนวน ข้อมูล
--------	----------------------------------	-----------------

1	สังกัดเทศบาลนครยะลา	โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) อ.เมือง จ.ยะลา	134
2	สังกัดเทศบาลนครยะลา	โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อ.เมือง จ.ยะลา	168
3	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนนิบงชนูปถัมภ์ อ.เมือง จ.ยะลา	53
4	สังกัด สช.	โรงเรียนดารุลฮูดาห์วิทยา อ.รามัน จ.ยะลา	50
5	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนอนุบาลปัตตานี อ.เมือง จ.ปัตตานี	92
6	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนมายอสถิตยภูกา อ.มายอ จ.ปัตตานี	30
7	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนบ้านยะรัง อ.ยะรัง จ.ปัตตานี	30
8	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนอนุบาลนราธิวาส อ.เมือง จ.นราธิวาส	60
9	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนเมืองนราธิวาส อ.เมือง จ.นราธิวาส	60
10	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนวัดตันติการาม มิตรภาพ 109 อ.ระแงะ จ.นราธิวาส	45
11	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนราชพัฒนา อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส	26
12	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนบ้านละหาร อ.จะแนะ จ.นราธิวาส	20
13	สังกัด สพฐ.	โรงเรียนมะรือโบออก มิตรภาพ 119 อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส	30
14	สังกัด สช.	โรงเรียนพิมานวิทย์นราธิวาส อ.เมือง จ.นราธิวาส	30
15	สังกัด สช.	โรงเรียนแหลมทองวิทยา อ.ระแงะ จ.นราธิวาส	60
		รวม	888

ตาราง 5 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย การวิจัยระยะที่ 1 แบ่งตามสังกัดของโรงเรียน

สังกัด	จำนวน โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัย	คิดเป็น ร้อยละ
1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	10	446	50.23
2 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)	3	140	15.77
3 สังกัดสำนักงานเทศบาล	2	302	34.00
รวม	15	888	100.0

จากตาราง 4 และ 5 ข้อมูลที่ได้แบ่งเป็น 1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีมากที่สุด คือ จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.23 รองลงมาสังกัดสำนักงานเทศบาล

จำนวน 2 โรงเรียน แต่คิดเป็นร้อยละ 34.00 และน้อยที่สุดจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.77

ตาราง 6 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยระยะที่ 1 แบ่งตามระดับชั้น

สังกัด	จำนวนข้อมูลที่ได้รับ	ค่าร้อยละ (Percent)
1 ระดับชั้น ประถมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี)	446	50.23
2 ระดับชั้น ประถมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)	442	46.78
รวม	888	100.00

ตาราง 7 จำนวน ร้อยละของกรุ่มตัวอย่าง การวิจัยระยะที่ 1 แบ่งตามการนับถือศาสนา

ศาสนาที่นับถือ	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าร้อยละ (Percent)
ศาสนาพุทธ	212	.24	23.9
ศาสนาอิสลาม	676	.76	76.1
รวม	888	1.00	100.0

จากตาราง 6 และ 7 จำนวนข้อมูลแบบประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 888 ชุด แบ่งเป็น 1) ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 446 และ 2) ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5ปี) จำนวน 442 มีจำนวนใกล้เคียงกัน และสัดส่วนการนับถือศาสนาของเด็กปฐมวัย มีความตรงตามสภาพจริงของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ผู้นับถือศาสนาอิสลามมากกว่าผู้นับถือศาสนาพุทธ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับซึ่งมีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 888 คน พบว่า มีความเหมาะสมตามเกณฑ์การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อยู่ระดับดีมาก จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.3.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS

4.3.2 วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

เพื่อหาความสัมพันธ์ของแต่ละตัวบ่งชี้ว่า มีความเพียงพอที่จะใช้วิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้หรือไม่ โดยใช้โปรแกรม SPSS

4.3.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (First order confirmatory factor analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงการวัดระหว่างตัวแปรแฝง (Latent variable) กับตัวแปรสังเกต (Observed variable) ซึ่งมีตัวแปรแฝงทั้งหมด 5 ตัว คือ ด้านขององค์ประกอบของคุณลักษณะดังกล่าว 5 ด้าน โดยกำหนดให้ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านนั้นๆ โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.30 และหาค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

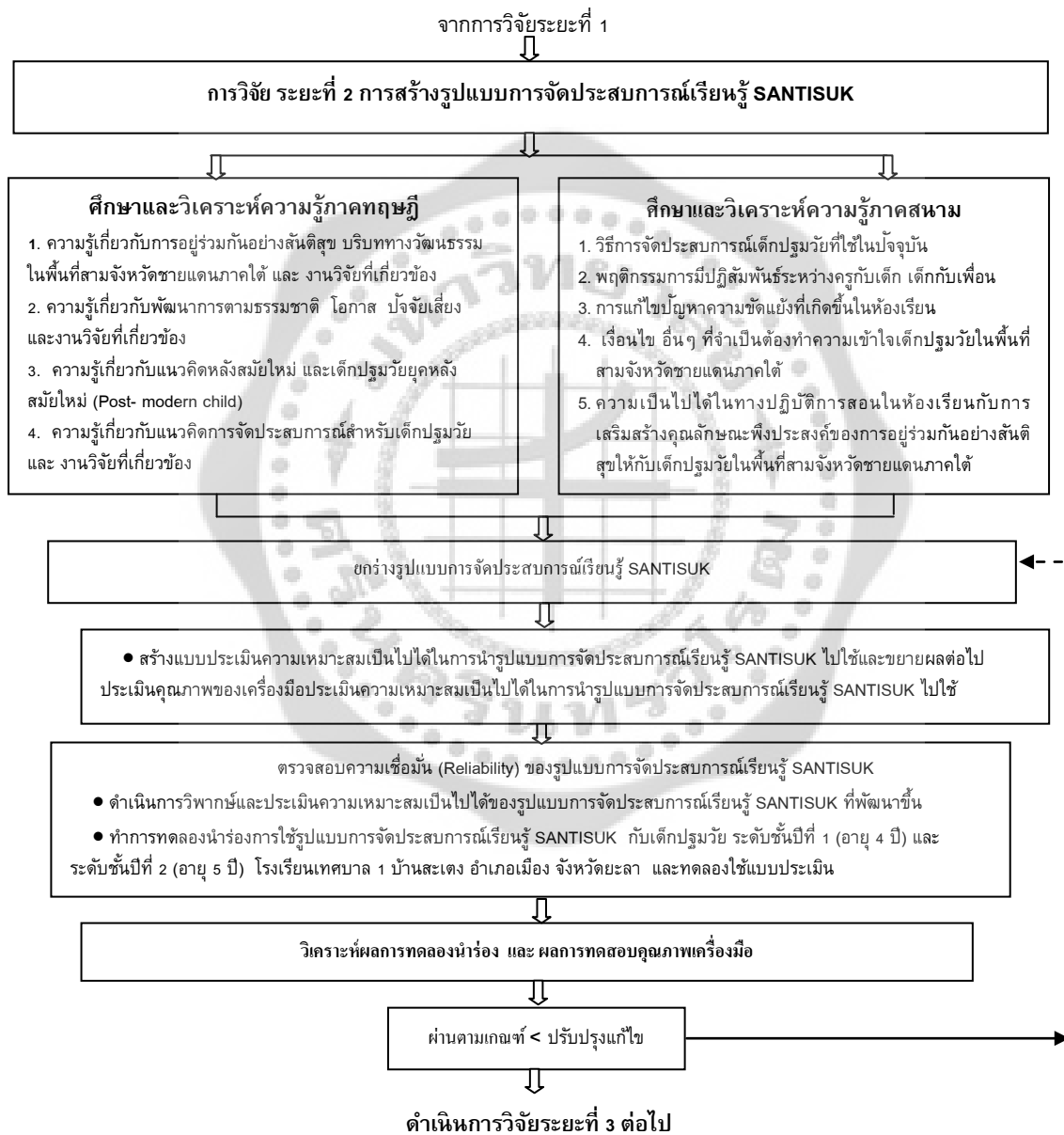
4.3.4 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second order confirmatory factor analysis) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโครงสร้าง (Construct variable) กับตัวแปรสังเกต (Observed variable) หรือตัวบ่งชี้ (Indicators) ขององค์ประกอบที่คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผู้วิจัยระบุไว้ ประกอบด้วย 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนเหมาะสมเพียงใด โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.30 และหาค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

4.3.5 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct reliability) ของการวัดตัวแปรสังเกต และคำนวณค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ที่ตัวแปรแฝงสามารถอธิบายได้ (Average Variance Extracted : AVE)

4.3.6 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) โดยพิจารณาว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 18 ตัว สามารถวัดตัวแปรแฝงทั้ง 5 ด้านขององค์ประกอบที่แยกจากกันได้หรือไม่ โดยทำการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยัน ที่กำหนดให้ตัวบ่งชี้ 18 ตัว วัดตัวแปรแฝง เพียงแค่องค์ประกอบเดียว ถ้าตัวบ่งชี้ 18 ตัวนี้ วัดตัวแปรแฝง 5 ด้านที่แยกจากกัน แบบจำลองที่กำหนดให้มีตัวแปรแฝงเพียงแต่ตัวเดียว จะต้องมีความกลมกลืนที่ต่ำกว่าแบบจำลองที่กำหนดให้มีตัวแปรแฝง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะพิจารณาจากผลต่างของ χ^2 ของแบบจำลองทั้งสองว่ามีนัยสำคัญหรือไม่ ที่ระดับ df เท่ากับ ผลต่างของ df ของแบบจำลองทั้งสอง

4.4 นำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในรายงานการวิจัย และเครื่องมือการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) เตรียมการสำหรับดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยระยะนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** และ 2) เพื่อสร้างแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ดำเนินการ ดังนี้

ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2

ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด ลำดับขั้นตอนที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนที่เป็นไปได้ เพื่อพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ดำเนินการ 2 ส่วน ได้แก่

1.1 ศึกษาองค์ความรู้ภาคทฤษฎี ดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดหลังสมัยใหม่(Postmodernism) พาราไดม์ การยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัย วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษา (Peace Education) ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) และแบบโครงการ (Project Approach) จิตวิทยาพัฒนาการ และปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีทางจิต (Theory of Mind) ทฤษฎีการพัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง (Self-Regulation) ทฤษฎีพฤติกรรมทางเอื้อสังคม (Prosocial) ทฤษฎีจริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ผลกระทบจากความเครียด พฤติกรรมความก้าวร้าว การมีอคติและการแบ่งแยก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดลำดับขั้นตอนที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และวิธีการสอนที่เป็นไปได้เพื่อพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ฉบับร่างเป็นแนวทางศึกษาความเป็นไปได้ภาคสนาม

1.2 ศึกษาองค์ความรู้ภาคสนาม ดำเนินการดังนี้

1.2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อสังเกตกระบวนการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ระหว่างเด็กกับเพื่อน วิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ และปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นเงื่อนไขของการจัดการศึกษาในบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และขออนุญาตโรงเรียน 2 แห่งในจังหวัดยะลาเพื่อสังเกตวิธีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ และการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ในห้องเรียนมีเด็กปฐมวัยที่มีภูมิหลังของการนับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม มาจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจฐานะปานกลางถึงยากจน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยทำการสุ่มสังเกตระหว่างช่วงเวลา 08.30 – 15.30 น. ระหว่างวันที่ 7 – 24 มิถุนายน 2554 โรงเรียนละ 3 วัน

1.2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมแสดงออกของเด็กปฐมวัยกับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พบว่า เด็กปฐมวัยที่มาจากครอบครัวยากจน และขาดความอบอุ่นจากครอบครัว มักเรียกร้องความสนใจจากครูและเพื่อน ดังนั้น การจัดประสบการณ์เรียนรู้และบทบาทครู จึงอาจต้องก้าวข้ามการจัดระเบียบเพื่อการควบคุมพฤติกรรมเด็ก ไปสู่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายใต้กติการ่วมกัน และบรรยากาศการเรียนรู้ที่แสดงถึงความเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน ต้องเปิดโอกาสให้มีการพูดคุยและเสนอความคิดเห็น ร่วมลงมือปฏิบัติ และส่งเสริมให้เกิดการยอมรับว่า ความขัดแย้ง และความแตกต่างเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันได้ด้วยการเปิดพื้นที่ของการอยู่ร่วมและยอมรับ

ขั้นที่ 2 สร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อให้เกิดโอกาสของการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำข้อมูลและแนวทางที่ได้ศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคสนาม มาสังเคราะห์และสร้างองค์ประกอบของรูปแบบฯ โดยมี 8 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และ 6 ส่วน พื้นฐาน ได้แก่ 1) ความเป็นมา และจุดมุ่งหมาย 2) หลักการ 3) แผนที่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK 4) กิจกรรมพื้นฐาน 5) โอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยขณะดำเนินการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK และ 6) บันทึกการเรียนรู้

2.2 ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมสอดคล้องและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นกับการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนสาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน อาจารย์ผู้สอนด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ผู้สอนด้านอิสลามศึกษา จำนวน 1 ท่าน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 ท่าน การประเมิน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดย ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้องและเป็นไปได้มากที่สุด ไปจนถึง ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้องและเป็นไปได้น้อยที่สุด

ผลการประเมินความเหมาะสมสอดคล้องและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ตาราง 8 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบของรูปแบบฯ	Min	Max	Mean	SD	แปลผล
ส่วนที่ 1 ความเป็นมา และจุดมุ่งหมายของรูปแบบฯ	3.00	5.00	4.10	.57	เหมาะสม
ส่วนที่ 2 หลักการ	3.00	5.00	4.00	.47	เหมาะสม
ส่วนที่ 3 แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ ของรูปแบบฯ (Roadmap of SANTISUK)	4.00	5.00	4.40	.52	เหมาะสม
ส่วนที่ 4 กิจกรรมพื้นฐานในรูปแบบฯ	4.00	5.00	4.60	.52	เหมาะสม
ส่วนที่ 5 โอกาสและแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	3.00	5.00	4.30	.82	เหมาะสม
ส่วนที่ 6 บันทึกการเรียนรู้ที่ใช้ในรูปแบบฯ	3.00	5.00	3.90	.74	เหมาะสม
รวม	3.90	4.60	4.22	.27	เหมาะสม

รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น และผลการประเมิน มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเป็นมา และจุดมุ่งหมายของการพัฒนารูปแบบ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น เป็นการนำเสนอความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และจุดมุ่งหมายของรูปแบบฯ และความต้องการจำเป็นของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกด้านแต่สิ่งสำคัญคือ การที่ต้องปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างหลากหลาย อันเป็นบริบทของสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีนำความแตกต่างดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขของความขัดแย้ง ดังนั้น รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยองค์รวม ด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเสริมสร้างโอกาสของการพัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการประเมินในส่วนที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .57 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมเป็นไปได้มาก

ส่วนที่ 2 หลักการของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ 1) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน 2) ส่งเสริมโอกาสและการเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลายให้กับเด็กปฐมวัย 3) ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนา ผลการประเมินในส่วนที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .47 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้มาก

ส่วนที่ 3 แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของรูปแบบฯ ประกอบด้วย 8 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) ที่ดำเนินการตามทฤษฎีระบบไม่เป็นเส้นตรง (Non linear system) ตามทิศทาง การจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิด หลังสมัยใหม่ (Postmodern) แต่ละชั้นมีความเชื่อมโยงต่อเนื่อง และมีชั้นที่ 5 และ ชั้นที่ 6 สามารถบูรณาการร่วมกับทุกชั้นได้ โดยใช้แผนที่การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK (Roadmap of learning SANTISUK) ผลการประเมินในส่วนที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .51 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้มาก

ส่วนที่ 4 กิจกรรมพื้นฐาน โดยผู้วิจัยเสนอแนะกิจกรรมพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางของการนำไปสู่การเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ กิจกรรมการพูดคุยสนทนา กิจกรรมการค้นคว้า กิจกรรมการทำงานภาคสนาม การทดลองปฏิบัติ กิจกรรมการสร้างความสุขสงบทางใจ กิจกรรมการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี กิจกรรมการเชิดหุ่น กิจกรรมการจัดแสดง กิจกรรมการเป็นกิจกรรมพื้นฐานได้ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้ใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ผลการประเมินในส่วนที่ 4 ได้ค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน .51 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้มาก

ส่วนที่ 5 โอกาสส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ให้กับเด็กปฐมวัยในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** ที่พัฒนาขึ้น โดยเสนอแนวทาง การดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยบรรลุ 18 ตัวบ่งชี้ ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผลการประเมินในส่วนที่ 5 ได้ค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .82 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้มาก

ส่วนที่ 6 บันทึกการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกการจัดประสบการณ์แต่ละขั้นของรูปแบบ **SANTISUK** เพื่อให้ครูปฐมวัย สามารถวางแผนดำเนินการจัดประสบการณ์ในแต่ละระยะแต่ละขั้นที่ช่วยให้ผู้ใช้รูปแบบสามารถทบทวน วางแผน เตรียมการสำหรับการจัดประสบการณ์ ส่วนประกอบนี้ถือเป็นจุดที่แตกต่างไปจากการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่วางแผนที่ครูเป็นผู้กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยการปรับมาเป็นการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ผลการประเมินในส่วนที่ 6 ได้ค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .74 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้ค่อนข้างมาก

ขั้นที่ 3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้และขยายผลต่อไป ดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ และขยายผลต่อไป จำนวน 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้และขยายผลต่อไป สำหรับบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ระบุสถานภาพผู้ประเมิน ส่วนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้และขยายผลต่อไป ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1) วิธีดำเนินการแต่ละขั้นของรูปแบบฯ กับโอกาสในการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ข้อ ด้านที่ 2) การนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ จำนวน 3 ข้อ ด้านที่ 3) รูปแบบการเรียนรู้ **SANTISUK** กับความสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายและทิศทาง การพัฒนาประเทศ จำนวน 2 ข้อ และ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ เกณฑ์การประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับ 5 มากที่สุด ไปจนถึง ระดับ 1 น้อยที่สุด

ชุดที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้และขยายผลต่อไป สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย แบบประเมินชุดนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ระบุข้อมูลพื้นฐานผู้ปกครองคือ การเป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ชื่อ – นามสกุล ระดับชั้น และโรงเรียน ส่วนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ และขยาย

ผลต่อไป จำนวน 9 ข้อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ เกณฑ์การประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้มากที่สุด แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับ 5 มากที่สุด ไปจนถึง ระดับ 1 น้อยที่สุด

3.2 ทำการประเมิน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item – objective Congruence Index : IOC) ของแบบประเมินทั้ง 2 ชุด เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา จำนวน 1 ท่าน 3) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอิสลามศึกษา จำนวน 1 ท่าน และ 4) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดค่า IOC ต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ซึ่งผลประเมินครั้งนี้ ได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.8 – 1.0 ทุกข้อผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สำหรับแบบประเมินชุดที่ 2 ผู้วิจัยเพิ่มข้อความขอความอนุเคราะห์ให้ครูปฐมวัย หรือผู้ที่สามารถสื่อสารด้วยภาษามลายูท้องถิ่นได้ช่วยแปลความเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่ไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้เข้าใจข้อความดังกล่าว เตรียมการ สำหรับตรวจสอบความเชื่อมั่น ร่วมกับการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ลำดับต่อไป

ขั้นที่ 4 ทดลองนำร่อง (Pilot study) การใช้รูปแบบฯ และทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ ดำเนินการ ดังนี้

4.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากคุณสมบัติพื้นฐาน คือ 1) โรงเรียนมีเด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามเรียนร่วมกัน 2) ผู้บริหารและครูปฐมวัยให้ความสนใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ และ 3) ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบประสิทธิภาพผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่จะดำเนินการในระยะต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ทดลองนำร่องครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

4.1.1 กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย จำนวน 2 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) มีเด็กปฐมวัย จำนวน 25 คน เป็นเด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาพุทธ 5 คน และนับถือศาสนาอิสลาม 20 คน ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 30 คน เป็นเด็กปฐมวัยที่นับถือศาสนาพุทธ 4 คน และนับถือศาสนาอิสลาม 26 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา รวมทั้งสิ้น 55 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัย จำนวน 2 ระดับชั้น ได้แก่ 1) ครูปฐมวัยประจำ ระดับ ชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 1 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ประจำการอยู่ในห้องเรียน จำนวน 1 คน 2) ครูปฐมวัยประจำ ระดับ ชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 1 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ประจำการอยู่ในห้องเรียน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน

4.2 ดำเนินการทดลองนำร่องรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

4.2.1 ขออนุญาตโรงเรียนเพื่อดำเนินการทดลองนำร่องอย่างเป็นทางการ และขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนขออนุญาตผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ทำการทดลองอย่างเป็นทางการ

4.2.2 จัดอบรมปฏิบัติการเพื่อเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ให้กับกลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัย เพื่อชี้แจงแนวทางของการดำเนินการ พร้อมจัดสภาพห้องเรียนให้พร้อมการดำเนินการทดลองนำร่อง โดยทำการอบรมปฏิบัติการครั้งนี้ ในวันที่ 29 – 30 ตุลาคม 2554 ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) อำเภอเมืองจังหวัดยะลา

4.2.3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ดำเนินการทดลองนำร่อง ตั้งแต่วันที่ 1 – 22 พฤศจิกายน 2554 ระยะเวลาดำเนินการ 22 วัน

4.2.4 วิเคราะห์ผลที่ได้จากการทดลองนำร่องการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่พบเห็นและสภาพปัญหามาร่วมกันพิจารณาระหว่างนักวิจัยกับครูปฐมวัย และนักศึกษาที่เข้าร่วมการสังเกตการณ์ และนำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการทดลองนำร่อง มาทำการปรับปรุงรูปแบบฯ ต่อไป ดังได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ตอนที่ 2

4.3 ภายหลังการทดลองนำร่อง ดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในกรนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ จำนวน 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 4 คน และนักศึกษาศาขการศึกษปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การทดลองนำร่อง จำนวน 6 คน เป็นผู้ประเมิน รวมทั้งสิ้น 10 คน ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินชุดที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยรายข้อ 4.34 มีค่าต่ำสุด 4.00 และมีค่าสูงสุด 4.7 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบประเมินทั้งชุดโดยรวมเท่ากับ .8319 แสดงว่า แบบประเมินที่พัฒนาขึ้นมีความเชื่อมั่นในระดับดีมาก

ชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการทดลองนำร่อง จำนวน 20 คน ทำการประเมิน ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินชุดที่ 2 พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยรายข้อ 4.05 มีค่าต่ำสุด 3.70 และมีค่าสูงสุด 4.50 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบประเมินทั้งชุดโดยรวมเท่ากับ .8533 แสดงว่า แบบประเมินที่พัฒนาขึ้นมีความเชื่อมั่นในระดับดีมาก

4.4 นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงรูปแบบฯ และเครื่องมือการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ เพื่อเตรียมการสำหรับดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพและการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยระยะนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น 2) เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้จากการนำ รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ มีขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3

ขั้นที่ 1 เตรียมการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยเลือกใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลองที่มีความเข้มแข็ง (Strong quasi – experimental design) โดยกำหนดให้ทุกกลุ่มทดลองได้มาจากการสุ่ม และใช้วิธีการวัดซ้ำในหลายกลุ่มหลายเวลา (Multiple group time–series design) (Gliner; & Morgan. 2000: 97 – 102) โดยการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวัดซ้ำ 3 ครั้ง และทำการคัดเลือกโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในการทดลองใช้รูปแบบฯ ดังนี้

1.1 คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมปฏิบัติการวิจัย (Research School : RS) เพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับแบบแผนการวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องเลือกใช้โรงเรียนที่ร่วมปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้เกิดโรงเรียนต้นแบบสำหรับการใช้และขยายผลรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัย

ต่อไป การคัดเลือกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะ ได้พิจารณาจากคุณสมบัติที่กำหนด คือ 1) โรงเรียนเปิดสอนระดับปฐมวัย แต่ละระดับชั้นมีมากกว่า 1 ห้องเรียน 2) มีเด็กนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามเรียนร่วมกัน และ 3) ผู้บริหารและครูปฐมวัยพร้อมให้ความร่วมมือดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือจากโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว พบว่า โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) สังกัดเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) สังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และ โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) สังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เข้าร่วมเป็นโรงเรียนปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ มีข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้

ตาราง 9 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย

โรงเรียน	จำนวนห้องเรียนระดับ		จำนวนเด็ก (คน)
	ปฐมวัยชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี)	ชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)	
โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) สังกัดเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	5	5	295
โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) สังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี	4	4	282
โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) สังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส	4	4	185

1.2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยจาก 3 โรงเรียนๆ ละ 2 ระดับชั้นๆ ละ 1 ห้องเรียน ด้วยวิธีการจับฉลากทำให้ได้กลุ่มทดลองทั้งสิ้น 6 กลุ่ม คือ ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) 3 กลุ่ม จำนวน รวม 91 คน และ ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) 3 กลุ่ม จำนวนรวม 98 คน รวมทั้งสิ้น 189 คน ดังนี้

ตาราง 10 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มทดลองเด็กปฐมวัย

โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย	จำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย		จำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย	
	ระดับปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี)		ระดับปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)	
	เพศ	ศาสนา	เพศ	ศาสนา

	ชาย	หญิง	พุทธ	อิสลาม	ชาย	หญิง	พุทธ	อิสลาม
โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยที่ 1								
จังหวัดยะลา	14	13	14	13	14	16	19	11
จำนวนรวม (คน)	27			30				
โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยที่ 2								
จังหวัดปัตตานี	18	16	13	21	19	20	9	30
จำนวนรวม (คน)	34			39				
โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยที่ 3								
จังหวัดนราธิวาส	16	14	4	26	12	17	3	26
จำนวนรวม (คน)	30			29				
รวมทั้งสิ้น (คน)	91			98				

กลุ่มทดลองที่ 1 (E1- RU-1) คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) โรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 27 คน เป็นชาย จำนวน 14 คน เป็นหญิง จำนวน 13 คน นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 14 คน และศาสนาอิสลาม จำนวน 13 คน

กลุ่มทดลองที่ 2 (E2- RU-1) คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) โรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 30 คน เป็นชาย 14 คน เป็นหญิง จำนวน 16 คน นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 19 คน และศาสนาอิสลาม จำนวน 11 คน

กลุ่มทดลองที่ 3 (E1-RU-2) คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 34 คน เป็นชาย 18 คน เป็นหญิง จำนวน 16 คน นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 13 คน และศาสนาอิสลาม จำนวน 21 คน

กลุ่มทดลองที่ 4 (E2- RU-2) คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5ปี) โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 39 คน เป็นชาย 19 คน เป็นหญิง จำนวน 20 คน นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 9 คน และศาสนาอิสลาม จำนวน 30 คน

กลุ่มทดลองที่ 5 (E1-RU-3) คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากัด) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 30 คน เป็นชาย 16 คน เป็นหญิง จำนวน 14 คน นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 4 คน และศาสนาอิสลาม จำนวน 26 คน

กลุ่มทดลองที่ 6 (E2-RU-3) คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 29 คน เป็นชาย 12 คน เป็นหญิง จำนวน 17 คน นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 3 คน และศาสนาอิสลาม จำนวน 26 คน

1.3 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ทดลองใช้รูปแบบฯ และประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำใช้รูปแบบฯ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 บุคลากรทางการศึกษาจาก 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าสายชั้นที่เข้าสังเกตการณ์ทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน 2) ครูปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน และ 3) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จาก 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ขณะทดลองใช้รูปแบบฯ ได้แก่ 1) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) อำเภอเมืองจังหวัดยะลา จำนวน 30 คน 2) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 21 คน และ 3) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้น 77 คน

ขั้นที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะและใช้แบบแผนดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

E1- RS-1	T ₁	X	T ₂	X	T ₃	E2- RS-1	T ₁	X	T ₂	X	T ₃
E1- RS-2	T ₁	X	T ₂	X	T ₃	E2- RS-2	T ₁	X	T ₂	X	T ₃
E1- RS-3	T ₁	X	T ₂	X	T ₃	E2- RS-3	T ₁	X	T ₂	X	T ₃

ภาพประกอบ 10 แบบแผนดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ของการวิจัยครั้งนี้

E1	หมายถึง	กลุ่มทดลองระดับชั้นปีที่ 1
E2	หมายถึง	กลุ่มทดลองระดับชั้นปีที่ 2
RS-1	หมายถึง	โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยที่ 1 ยะลา
RS-2	หมายถึง	โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยที่ 2 ปัตตานี
RS-3	หมายถึง	โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยที่ 3 นราธิวาส
T ₁	หมายถึง	การวัดครั้งที่ 1 ก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

T ₂	หมายถึง	การวัดครั้งที่ 2 สัปดาห์ที่ 5 ขณะดำเนินการทดลองทั้งหมด 10 สัปดาห์
T ₃	หมายถึง	การวัดครั้งที่ 3 ภายหลังกการทดลอง 1 สัปดาห์
X	หมายถึง	ทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้น

2.1 ระยะเวลาการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 ขออนุญาตโรงเรียนที่เข้าร่วมเป็นโรงเรียนปฏิบัติการวิจัยเพื่อทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย และครูปฐมวัยอย่างเป็นทางการ พร้อมนัดหมายกำหนดการดำเนินการอบรมปฏิบัติการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ครูปฐมวัย และ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย เป็นเวลา 2 วัน ระหว่างวันที่ 19 – 20 พฤศจิกายน 2554 เป็นวันหยุดราชการ ได้รับความอนุเคราะห์ให้ดำเนินการ ณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2.1.2 อบรมปฏิบัติการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้น ให้กับ 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย ประกอบด้วย ครูปฐมวัยจำนวน 6 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 6 คน มีกิจกรรมสำคัญ คือ 1) วิธีดำเนินการจัดประสบการณ์แต่ละขั้นของรูปแบบการเรียนรู้ SANTSUK 2) แนวทางการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และวิธีการบันทึกการเรียนรู้ 3) การทดลองใช้แบบประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสำหรับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTSUK) และ 4) การวางแผนการนิเทศติดตามผลการทดลองร่วมกัน

2.1.3 ครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใน 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย จัดสภาพแวดล้อม สื่อ อุปกรณ์ เพื่อเตรียมการสำหรับการทดลอง

2.1.4 ดำเนินการสังเกตและประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย รายบุคคล ระหว่างวันที่ 21 – 25 พฤศจิกายน 2554 ด้วยแบบประเมิน E-SANTSUK เพื่อทำการวัดครั้งที่ 1 ก่อนการทดลอง (Pre-test)

2.2 ขณะดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แต่ละกลุ่มทดลองของ 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ภายใต้วีธีที่เด็กปฐมวัยร่วมกันยืนยืนความสนใจร่วมกัน แม้ว่า บางกลุ่มใช้หัวข้อที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา แต่ผ่านขั้นการยืนยืนร่วมกันกับเด็กปฐมวัยในห้องเรียน โดยเริ่มดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 28 พฤศจิกายน 2554 – 3 กุมภาพันธ์ 2555 เป็นเวลา 10 สัปดาห์ จำนวน 48 วันทำการ ช่วงเช้า เวลาประมาณ 08.00 – 12.00 น. สามารถสรุปหัวข้อที่เด็กปฐมวัยแต่ละกลุ่มทดลองดำเนินการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ SANTSUK ดังนี้

ตาราง 11 หัวข้อเรื่องที่เด็กปฐมวัยเลือกสำหรับเรียนรู้ในรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

กลุ่มทดลองที่ 1	กล้วยพืชสารพัดประโยชน์	ผักสวนครัวรั้วกินได้	ผีเสื้อแสนสวย	ทะเลแสนสวย
E1- RS-1	28 พ.ย. – 16 ธ.ค. 54	19 – 30 ธ.ค. 54	2 – 13 ม.ค. 55	16 ม.ค. – 3 ก.พ. 55
ระดับชั้นปีที่ 1	จำนวน 13 วัน	จำนวน 10 วัน	จำนวน 10 วัน	จำนวน 15 วัน
กลุ่มทดลองที่ 2	นาข้าว	ผักสวนครัวรั้วกินได้	นมแสนวิเศษ	เรารักจังหวัดยะลา
E2- RS-1	28 พ.ย. – 16 ธ.ค. 54	19 – 30 ธ.ค. 54	2 – 13 ม.ค. 55	16 ม.ค. – 3 ก.พ. 55
ระดับชั้นปีที่ 1	จำนวน 13 วัน	จำนวน 10 วัน	จำนวน 10 วัน	จำนวน 15 วัน
กลุ่มทดลองที่ 3	ดอกไม้หลากสี	ห้องโลกไปกับเทคโนโลยี	ผักผลไม้	สัตว์โลกผู้น่ารัก
E1- RS-2	28 พ.ย. – 16 ธ.ค. 54	19 ธ.ค. 54 – 6 ม.ค. 55	9 – 20 ม.ค. 55	23 ม.ค. – 3 ก.พ. 55
ระดับชั้นปีที่ 1	จำนวน 13 วัน	จำนวน 15 วัน	จำนวน 10 วัน	จำนวน 10 วัน
กลุ่มทดลองที่ 4	ดอกไม้หลากสี	ห้องโลกไปกับเทคโนโลยี	ผักผลไม้	สัตว์โลกผู้น่ารัก
E2- RS-2	28 พ.ย. – 16 ธ.ค. 54	19 ธ.ค. 54 – 6 ม.ค. 55	9 – 20 ม.ค. 55	23 ม.ค. – 3 ก.พ. 55
ระดับชั้นปีที่ 2	จำนวน 13 วัน	จำนวน 15 วัน	จำนวน 10 วัน	จำนวน 10 วัน
กลุ่มทดลองที่ 5	ข้าวโพด	ไข่ไก่	ผักบุ้ง	สื่อสร้างสรรค์
E1-RS-3	28 พ.ย. – 9 ธ.ค. 54	13 ธ.ค. – 27 ธ.ค. 54	28 ธ.ค. 54 – 17 ม.ค. 55	18 ม.ค. – 3 ก.พ. 55
ระดับชั้นปีที่ 1	จำนวน 9 วัน	จำนวน 11 วัน	จำนวน 15 วัน	จำนวน 13 วัน
กลุ่มทดลองที่ 6	ไข่แฟนซี	ปลาสวยงาม	มะพร้าวน้ำรั้ว	ผีเสื้อแสนสวย
E2-RS-3	28 พ.ย. – 9 ธ.ค. 54	13 ธ.ค. 54 – 6 ม.ค. 55	9 ม.ค. – 20 ม.ค. 55	23 ม.ค. – 3 ก.พ. 55
ระดับชั้นปีที่ 2	จำนวน 9 วัน	จำนวน 19 วัน	จำนวน 10 วัน	จำนวน 10 วัน

2.2.2 จัดกิจกรรมการนิเทศติดตามผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อรายงาน ผลการทดลองจาก 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน 2554 – 3 กุมภาพันธ์ 2555 ผู้วิจัยทำหน้าที่นิเทศ ประสาน ให้คำแนะนำ ติดตามผลการทดลองของทุกโรงเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยการนิเทศ ทุก 2 สัปดาห์ และจัดให้มีกิจกรรมพบปะพูดคุยเพื่อให้ทุกกลุ่มทดลองได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จำนวน 2 ครั้ง คือ สัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 10 ของการทดลอง เพื่อเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เป็นผู้ทำการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSISUK มาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น และค้นหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมร่วมกัน พบว่าได้รับข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) เพื่อหาวิธีการบูรณาการความเข้าใจทางวัฒนธรรมโดยการเพิ่มเติมกิจกรรมการเชิดหุ่น โดยมีหุ่นไทยมุสลิม หุ่นไทยพุทธ และหุ่นไทยจีน ใช้เป็นสื่อในการนำเสนอประเด็นข้อสงสัยต่างๆ ให้กับเด็ก ทำให้เกิดความสนุกสนาน ชวนติดตามได้อย่างมาก

2.2.3 สัปดาห์ที่ 5 ของการทดลอง ครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แต่ละกลุ่มทดลองของ 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย ดำเนินการสังเกตและประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย ด้วยแบบประเมิน E-SANTSISUK ระหว่างวันที่ 26 – 30 ธันวาคม 2554 เพื่อทำการวัดครั้งที่ 2 ขณะการทดลอง (Mid-test)

2.2.4 ร่วมกันเสนอแนะการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยเปิดเวทีให้ครูปฐมวัย และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้ง 3 โรงเรียน ร่วมปฏิบัติการวิจัย ร่วมกันเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ให้มีความสมบูรณ์ และเตรียมการสำหรับการขยายผลการใช้

2.3 ภายหลังทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ภายหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แต่ละกลุ่มทดลอง ดำเนินการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย รายบุคคล ระหว่างวันที่ 6 – 17 กุมภาพันธ์ 2555 ด้วยแบบประเมิน E-SANTISUK เพื่อทำการวัดครั้งที่ 3 ภายหลังการทดลอง (Post-test)

2.3.2 ทำการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้และขยายผลต่อไป 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 บุคลากรทางการศึกษาจาก 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย และกลุ่มที่ 2 ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เข้าสังเกตการณ์ทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ขั้นที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำองค์ประกอบทั้ง 6 ส่วนของรูปแบบฯ มาทำการปรับปรุงใหม่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประกอบการขยายผล โดยจัดลำดับสาระการนำเสนอให้เหมาะสม พร้อมนำเสนอเป็นตัวอย่างที่ได้จากการทดลองประกอบการนำเสนอ

3.2 ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการขยายผลการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ให้กับครูปฐมวัยและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใน 3 โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนที่ร่วมปฏิบัติการวิจัยเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมสูง มีจำนวนห้องเรียนปฐมวัยหลายห้อง และอยู่ในเขตเมือง สามารถพัฒนาเป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นต่อไปได้

3.3 ดำเนินการอบรมการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยร่วมกับครูปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบฯ เป็นผู้ให้การอบรม ดำเนินการในวันอาทิตย์ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 34 คน และ 2) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 27 คน และกำหนดให้ครูปฐมวัยแต่ละห้องเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ นำความรู้ไปทดลองปฏิบัติจริงกับเด็กปฐมวัยในห้องเรียนของตนเอง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และจัดทำแฟ้มเสนอผลการทดลอง เพื่อเตรียมการเข้าร่วมกิจกรรมการนำเสนอผลงานร่วมกัน

3.4 นำรูปแบบฯ มาบูรณาการในการเรียนการสอน โดยนำมาใช้ในรายวิชา 1107442 กระบวนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 มีนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 94 คน

โดยให้นักศึกษาได้ทดลองนำความรู้ไปจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กปฐมวัย เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และจัดทำแฟ้มงานเสนอผลการทดลองรายงาน เพื่อเตรียมการเข้าร่วมกิจกรรมการนำเสนอผลงานร่วมกัน

3.5 จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลการวิจัย ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เสริมสร้างความเข้าใจ พัฒนาเด็กปฐมวัย สู่สันติสุข ในวันอาทิตย์ที่ 5 มีนาคม 2555 เวลา 08.30 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมอาคารมหาชิรราชกรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อให้ครูปฐมวัยและนักศึกษาที่เข้ารับการขยายผล ได้นำเสนอผลการทดลอง โดยจัดแสดงนิทรรศการผลงานและแฟ้มงานที่ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่ดำเนินการโดยโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย เพื่อให้ผู้สนใจเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมครั้งนี้ ดังภาพประกอบต่อไปนี้

3.6 ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยให้ผู้เข้ารับการขยายผล ประกอบด้วย 1) ครูปฐมวัย จำนวน 34 คน 2) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 27 คน และ 3) นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 94 คน รวมทั้งสิ้น 155 คน ทำการประเมินชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรทางการศึกษา และวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อใช้ในการปรับปรุงรูปแบบฯ ต่อไป

ภาพประกอบ 11 ผู้วิจัยและที่ปรึกษานำเสนอรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัย

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, กุมภาพันธ์). *กิจกรรมเสริมสร้างความเข้าใจ พัฒนาเด็กปฐมวัย สู่สันติสุข*. วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2554 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

ภาพประกอบ 12 ครูปฐมวัยนำเสนอผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, กุมภาพันธ์). กิจกรรมเสริมสร้างความเข้าใจ พัฒนาเด็กปฐมวัย สู่สันติสุข. วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2554 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

ภาพประกอบ 13 นิทรรศการแสดงผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, กุมภาพันธ์). กิจกรรมเสริมสร้างความเข้าใจ พัฒนาเด็กปฐมวัย สู่สันติสุข. วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2554 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์และนำเสนอผล ได้แบ่งการวิเคราะห์และนำเสนอผลไว้ 2 ส่วน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1.2 วิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่มีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่วัดก่อนการทดลอง ขณะทดลอง และหลังการทดลองว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (ANOVA for repeated measures)

4.1.3 วิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่มีต่อองค์ประกอบรายด้านของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ทั้งระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ที่วัดก่อนการทดลอง ขณะทดลอง และหลังการทดลอง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (ANOVA for repeated measures)

4.1.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่มีผลต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) กับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) การวิเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบฯ ที่มีให้คุณลักษณะดังกล่าวมีความแตกต่างไปตามกลุ่มของเด็กปฐมวัยระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และระดับปฐมวัยปีที่ 2 หรือไม่อย่างไร โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบวัดซ้ำ (ANCOVA for repeated measures)

4.1.5 วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการนำเสนอโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 5 จัดทำรายงานการวิจัย บทความวิจัย และนำเสนอผลการวิจัย ดำเนินการ ดังนี้

5.1 นำเสนอผลการวิจัยระดับชาติ โดยนำเสนอบทความวิจัยเรื่อง *คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (The Desirable Characteristic of Living Together with Peace and Happiness for Preschoolers in Three Southern Border Provinces)* ในงานประชุมวิชาการ : การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พลังการเรียนรู้ก้าวสู่สากล” เนื่องในโอกาสคล้ายวันสถาปนาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และวัน

ศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันพุธที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2555 เวลา 13.45 – 14.00 น. ห้องประชุมชั้น 3 ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาพลินธุ์

5.2 นำเสนอผลงานวิจัยระดับนานาชาติ โดยนำเสนอบทความวิจัยเรื่อง *SANTISUK Experiential Learning Model for Enhancement of Desirable Characteristic of Living Together with Peace and Happiness Appropriate for Preschoolers in Three Southern Border Provinces.* ในงานประชุมวิชาการ The International Conference “The Excellence in Teacher Education and Research Innovation” 24 – 28 December 2012 ณ โรงแรม The Royal Orchid Sheraton กรุงเทพฯ In Section : Regional Cooperation / Perspectives in Teacher Education วันที่ 26 พฤศจิกายน 2555 เวลา 13.00 – 13.30 น.

5.3 ตีพิมพ์บทความทางวิชาการ เรื่อง รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ *SANTISUK* เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (The *SANTISUK* Experiential Learning Model for Enhancement of Desirable Characteristic of Living Together with Peace and Happiness Appropriate for Preschoolers in Three Southern Border Provinces.) ในวารสาร พฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม 2556 หน้า 37 – 55.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้และขยายผลต่อไป

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
Mean	แทน	ค่าเฉลี่ย
Min	แทน	ค่าต่ำสุด
Max	แทน	ค่าสูงสุด
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Factor Loading	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
χ^2	แทน	ค่าสถิติ ไค-สแควร์ (Chi-square)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)
R^2	แทน	Standardize factor loading square
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
Standardize RMR	แทน	ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean square Residual)

RMSEA	แทน	ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation)
PNFI	แทน	ดัชนีความกลมกลืนเชิงประหัต (Parsimonious Normed Fit Indexes)
CAIC	แทน	ดัชนีความกลมกลืนเชิงประหัต CAIC
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบ เอฟ (F- test)
MD	แทน	ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง (Mean Difference)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
partial η^2	แทน	ค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) Partial Eta Square
SANTISUK	แทน	คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
S	แทน	ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง
s1	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
s2	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างประหยัด
s3	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครองซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น
A	แทน	ด้านที่ 2 รู้ภัย
a4	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง
a5	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ
a6	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้
N	แทน	ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี
n7	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
n8	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้
n9	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
n10	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
T	แทน	ด้านที่ 4 มีความอดทนอดกลั้น
t11	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
t12	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้
t13	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
I	แทน	ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล
i14	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง
i15	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง
i16	แทน	ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวิถีวัฒนธรรมของตนเอง

- i17 แทน ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตามหลักศาสนาวิถีวัฒนธรรม
ของผู้อื่น
- i18 แทน ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 446 และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5ปี) จำนวน 442 รวมทั้งสิ้น 888 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ดังนี้

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์ประกอบของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้		Min	Max	Mean	SD
ด้านที่ 1 มีความ พอเพียงในตนเอง (Self – sufficiency)	ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี (s1)	1.00	5.00	3.81	.84
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด (s2)	1.00	5.00	3.67	.87
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครองซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น (s3)	1.00	5.00	3.84	.93
ด้านที่ 2 รู้ภัย (Apologize)	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง (a4)	1.00	5.00	3.70	.86
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ (a5)	1.00	5.00	3.73	.88
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้ (a6)	1.00	5.00	3.81	.82
ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี (Neighbor)	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (n7)	1.00	5.00	4.15	.84
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้ (n8)	1.00	5.00	3.86	.84
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (n9)	1.00	5.00	3.70	.88
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ (n10)	1.00	5.00	3.67	.91

ตาราง 12 (ต่อ)

องค์ประกอบของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้		Min	Max	Mean	SD
ด้านที่ 4 มีความอด กลั้น (Tolerance)	ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (t11)	1.00	5.00	3.87	.89
	ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้ (t12)	1.00	5.00	3.72	.86
	ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (t13)	1.00	5.00	3.70	.86
ด้านที่ 5 เคารพ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล (Individual difference respected)	ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง (i14)	1.00	5.00	3.61	.84
	ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง (i15)	1.00	5.00	3.60	.86
	ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและ วัฒนธรรมของตนเอง (i16)	1.00	5.00	3.76	.85
	ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและ วัฒนธรรมของผู้อื่น (i17)	1.00	5.00	3.70	.84
	ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง (i18)	1.00	5.00	3.75	.86

จากตาราง 12 แสดงค่าคะแนนต่ำสุดที่ได้จากการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คือ 1.00 และคะแนนสูงสุดของการประเมิน คือ 5.00 ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.60 – 4.15 แสดงว่า ทั้ง 18 ตัวบ่งชี้ ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น สามารถปรากฏในเด็กปฐมวัยค่อนข้างมาก

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ของแต่ละตัวบ่งชี้ว่า มีความเพียงพอที่จะใช้วิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้หรือไม่ ดังนี้

ตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวบ่งชี้องค์ประกอบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

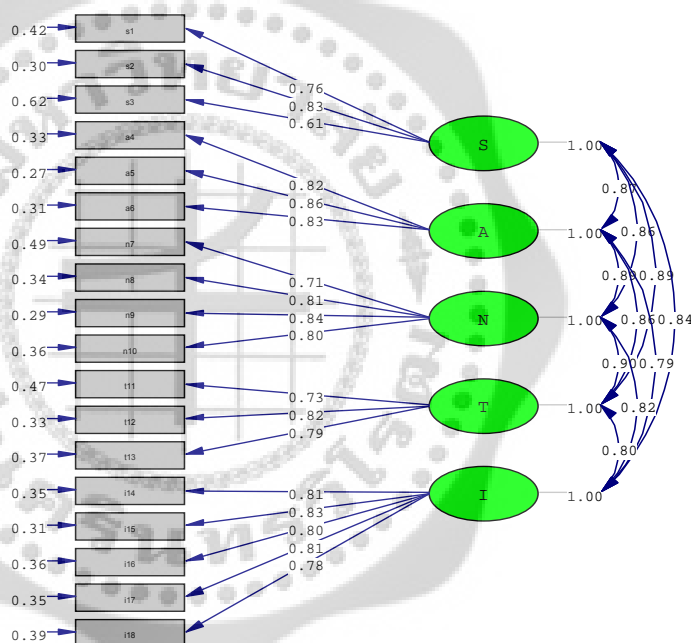
ตัวบ่งชี้	ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง(S)			ด้านที่ 2 รู้จัก (A)			ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี (N)				ด้านที่ 4 มีความอดทน (T)			ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล (I)				
	s1	s2	s3	a4	a5	a6	n7	n8	n9	n10	t11	t12	t13	i14	i15	i16	i17	i18
s1	1.00																	
s2	0.64	1.00																
s3	0.42	0.55	1.00															
a4	0.57	0.62	0.45	1.00														
a5	0.59	0.59	0.44	0.70	1.00													
a6	0.55	0.59	0.43	0.66	0.72	1.00												
n7	0.48	0.48	0.48	0.53	0.54	0.60	1.00											
n8	0.52	0.53	0.54	0.58	0.63	0.64	0.63	1.00										
n9	0.56	0.59	0.49	0.59	0.67	0.61	0.57	0.69	1.00									
n10	0.51	0.59	0.42	0.55	0.59	0.59	0.53	0.63	0.70	1.00								
t11	0.50	0.59	0.42	0.53	0.52	0.52	0.55	0.51	0.56	0.60	1.00							
t12	0.57	0.58	0.43	0.60	0.58	0.58	0.50	0.58	0.60	0.58	0.59	1.00						
t13	0.55	0.55	0.45	0.57	0.59	0.59	0.50	0.57	0.62	0.55	0.53	0.68	1.00					
i14	0.53	0.58	0.36	0.55	0.53	0.54	0.48	0.51	0.52	0.54	0.45	0.52	0.53	1.00				
i15	0.52	0.58	0.38	0.57	0.56	0.55	0.50	0.54	0.58	0.55	0.49	0.52	0.54	0.75	1.00			
i16	0.54	0.57	0.43	0.53	0.53	0.53	0.54	0.52	0.53	0.55	0.54	0.52	0.48	0.60	0.64	1.00		
i17	0.48	0.57	0.44	0.53	0.47	0.51	0.48	0.52	0.55	0.55	0.49	0.50	0.49	0.62	0.63	0.71	1.00	
i18	0.50	0.56	0.43	0.56	0.52	0.53	0.49	0.51	0.53	0.52	0.50	0.49	0.51	0.61	0.64	0.62	0.66	1.00

N = 888, ค่าสหสัมพันธ์ทุกตัวในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่าง 18 ตัวบ่งชี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.36 ถึง 0.75 ซึ่งทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันในทางบวก เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อยภายในของทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึ่งพอใจในสิ่งที่ตนเองมี (s1) กับตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด (s2) มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ($r = .64$) ด้านที่ 2 รู้จัก ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ (a5) กับตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้ (a6) มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ($r = .72$) ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (n9) กับตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ (n10) มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ($r = .70$) ด้านที่ 4 มีความอดทน ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้ (t12) กับตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (t13) มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ($r = .68$) และ ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง (i14) กับตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง (i15) มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ($r = .75$) ซึ่งทุกตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะใช้วิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (First order confirmatory factor analysis) มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงการวัดระหว่างตัวแปรแฝง (Latent variable) กับตัวแปรสังเกต (Observed variable) คือ ตัวบ่งชี้ในการวัดคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบบจำลองสมมติฐานเป็นแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ซึ่งมีตัวแปรแฝงทั้งหมด 5 ตัว คือ ด้านขององค์ประกอบของคุณลักษณะดังกล่าว 5 ด้าน โดยกำหนดให้ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านนั้นๆ ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ขององค์ประกอบที่คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

Chi-Square=605.23, df=125, P-value=0.00000, RMSEA=0.066

ภาพประกอบ 14 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานการวิเคราะห์จากแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 14 ค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 1

ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณา	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าที่ได้	แปลผล
ดัชนีความกลมกลืนแบบสมบูรณ์ (Absolute Fit Indexes)			
1. Chi-Square	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	$\chi^2 = 605.23, df = 130, p < .01$	ไม่กลมกลืน
2. Standardized RMR	>.08	0.03	มีความกลมกลืน
3. RMSEA	<.08	0.07	มีความกลมกลืน
4. GFI	>.90	0.93	มีความกลมกลืน
ดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Indexes)			
1. NNFI	>.90	0.95	มีความกลมกลืน
2. CFI	>.90	0.96	มีความกลมกลืน
ดัชนีความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Indexes)			
1. PNFI	>.50	0.78	มีความกลมกลืน
2. CAIC	CAIC _{Model} < CAIC _{Saturated}	CAIC _{Model} = 963.52 CAIC _{Saturated} = 1331.91	มีความกลมกลืน

จากตาราง 14 ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบอันดับที่ 1 พบว่า ดัชนีความกลมกลืนเกือบทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงค่าดัชนี ค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ค่าสถิติ χ^2 มีจุดอ่อนที่อาจมีนัยสำคัญทางสถิติได้ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมาก แม้ว่าจะแบบจำลอง จะมีความกลมกลืนแล้วก็ตาม (Brown; & Cudeck. 1999) และเมื่อพิจารณาร่วมกันดัชนีตัวอื่นๆ แล้ว ทุกตัวบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่า ทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองที่วัดมีความกลมกลืนกับข้อมูล

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง เป็นการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโครงสร้างกับตัวแปรสังเกตหรือตัวบ่งชี้ สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ ซึ่งก็คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวบ่งชี้ จะพิจารณาตามเกณฑ์ของ คอมเรย์ และ ลี (Tabachnick; & Fidell. 1996: 667; citing Comrey; & Lee. 1992) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้มีค่าสูงกว่า .71 แสดงว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม .63 แสดงว่า อยู่ในระดับดีมาก .55 แสดงว่า อยู่ในระดับดี .45 แสดงว่า อยู่ในระดับพอใช้ และ .32 แสดงว่า อยู่ในระดับไม่ดี

ตาราง 15 ค่าสถิติความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้และตัวแปรแฝงของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
เชิงยืนยัน อันดับที่ 1

ตัวบ่งชี้และตัวแปรแฝงองค์ประกอบ		Factor Loading	R ²	Construct Reliability	Average Variance Extracted (AVE)
ด้านที่ 1 มี	ตัวบ่งชี้ที่ 1 ฟังพอใจในสิ่งที่ตนเองมี (s1)	0.76	0.58	0.95	0.55
ความพอเพียงใน	ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด (s2)	0.83	0.70		
ตนเอง (Self – sufficiency)	ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครองซื้อสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ (s3)	0.61	0.38		
ด้านที่ 2 รู้ภัย (Apologize)	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง (a4)	0.82	0.67	0.86	0.69
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ (a5)	0.86	0.73		
	ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้ (a6)	0.83	0.69		
ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี (Neighbor)	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (n7)	0.71	0.51	0.83	0.61
	ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้ (n8)	0.81	0.66		
	ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (n9)	0.84	0.71		
	ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ (n10)	0.80	0.64		
ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น (Tolerance)	ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (t11)	0.73	0.53	0.90	0.65
	ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้ (t12)	0.82	0.67		
	ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (t13)	0.79	0.63		
ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference respected)	ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง (i14)	0.81	0.65	0.93	0.86
	ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง (i15)	0.83	0.69		
	ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง (i16)	0.80	0.64		
	ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น (i17)	0.81	0.65		
	ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง (i18)	0.78	0.61		

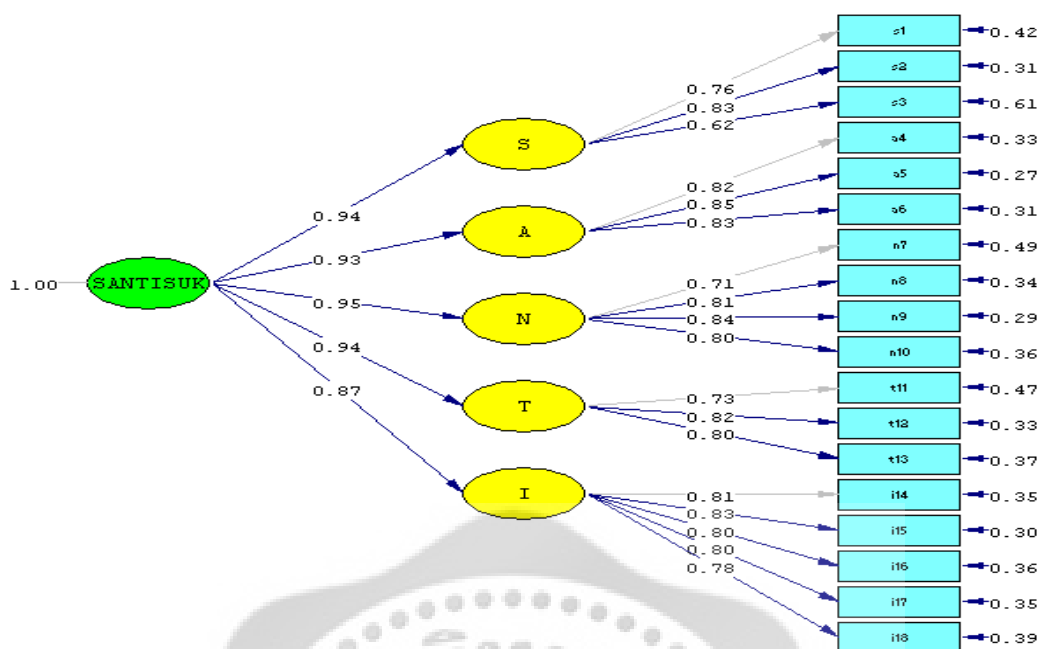
หมายเหตุ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเกือบทุกตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับดีเยี่ยม มีเพียงตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครองซื้อสิ่งที่ไม่ดีประโยชน์ (s3) ที่อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง (Construct Reliability) มีค่าอยู่ระหว่าง .83 ถึง .95 ซึ่งทุกค่ามากกว่า .70 แสดงว่าตัวแปรแฝงทุกตัวที่วัดโดยตัวบ่งชี้ มีความเชื่อมั่นในระดับสูง เมื่อพิจารณาความเที่ยงตรง พบว่า ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ที่ตัวแปรแฝงสามารถอธิบายได้ (Average Variance Extracted : AVE) ทุกตัวมีค่ามากกว่า .50 แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความเที่ยงตรงในการวัดตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวบ่งชี้จะวัด (Convergent validity) (Fornell; & Larcker. 1981)

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) โดยพิจารณาว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 18 ตัว สามารถวัดตัวแปรแฝงทั้ง 5 ด้านขององค์ประกอบที่แยกจากกันได้หรือไม่ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยัน ที่กำหนดให้ตัวบ่งชี้ 18 ตัว วัดตัวแปรแฝงเพียงแค่องค์ประกอบเดียว ถ้าตัวบ่งชี้ 18 ตัวนี้ วัดตัวแปรแฝง 5 ด้านที่แยกจากกัน แบบจำลองที่กำหนดให้มีตัวแปรแฝงเพียงแค่ตัวเดียว จะต้องมีความกลมกลืนที่ต่ำกว่าแบบจำลองที่กำหนดให้มีตัวแปรแฝง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะพิจารณาจากผลต่างของ χ^2 ของแบบจำลองทั้งสองว่ามีนัยสำคัญหรือไม่ ที่ระดับ df เท่ากับ ผลต่างของ df ของแบบจำลองทั้งสอง ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลองที่กำหนดให้มีตัวแปรแฝงตัวเดียว มีค่า χ^2 เท่ากับ 1641.29 ที่ df เท่ากับ 135 ในขณะที่แบบจำลองที่กำหนดให้ตัวแปรแฝงมี 5 ด้าน มีค่าเท่ากับ 605.23 ที่ df เท่ากับ 125 โดย ผลต่างของ χ^2 ระหว่างแบบจำลองทั้งสอง จึงเท่ากับ 1036.6 และผลต่างของ df เท่ากับ 10 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 18 ตัว สามารถวัดตัวแปรแฝง 5 ด้านขององค์ประกอบคุณลักษณะที่แยกจากกันได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ตัวแปรแฝงทั้ง 5 ด้านนี้ มีความแตกต่างกัน มากเพียงพอที่จะแยกเป็นตัวแปรแฝงคนละตัว

1.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second order confirmatory factor analysis) มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสามารถสะท้อนหรือวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมเดียวกันหรือไม่ โดยแบบจำลองสมมติฐานเป็นแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ซึ่งกำหนดให้ตัวแปรแฝงอันดับที่ 1 คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้านที่วัดจากตัวแปรสังเกต คือ ตัวบ่งชี้ 18 ตัว ส่วนตัวแปรแฝงอันดับที่ 2 ก็คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมที่วัดจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ซึ่งก็คือตัวแปรแฝงอันดับที่ 1 ในแบบจำลอง ผลการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ขององค์ประกอบที่คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

Chi-Square=629.24, df=130, P-value=0.00000, RMSEA=0.066

ภาพประกอบ 15 คำสัมประสิทธิ์มาตรฐานผลการวิเคราะห์จากแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 16 ค่าดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2

ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณา	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าที่ได้	แปลผล
ดัชนีความกลมกลืนแบบสมบูรณ์ (Absolute Fit Indexes)			
1. Chi-Square	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	$\chi^2 = 629.24, df = 130, p < .01$	ไม่กลมกลืน
2. Standardized RMR	>.08	0.03	มีความกลมกลืน
3. RMSEA	<.08	0.07	มีความกลมกลืน
4. GFI	>.90	0.93	มีความกลมกลืน
ดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative fit indexes)			
1. NNFI	>.90	0.95	มีความกลมกลืน
2. CFI	>.90	0.96	มีความกลมกลืน
ดัชนีความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Indexes)			
1. PNFI	>.50	0.80	มีความประหยัด
2. CAIC	$CAIC_{Model} < CAIC_{Saturated}$	$CAIC_{Model} = 948.59$ $CAIC_{Saturated} = 1331.91$	มีความประหยัด

จากตาราง 16 ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบ อันดับที่ 2 พบว่า ดัชนีความกลมกลืนเกือบทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงค่าดัชนี ค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ค่าสถิติ χ^2 มีจุดอ่อนที่อาจมีนัยสำคัญทางสถิติได้ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมาก แม้ว่าจะแบบจำลอง จะมีความกลมกลืนแล้วก็ตาม (Brown; & Cudeck. 1999) และเมื่อพิจารณาร่วมกันดัชนีตัวอื่นๆ แล้ว ทุกตัวบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่า ทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองที่วัดมีความกลมกลืนกับข้อมูล

1.3.2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง เป็นการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโครงสร้างกับตัวแปรสังเกตหรือตัวบ่งชี้ สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ ซึ่งก็คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวบ่งชี้พิจารณาตามเกณฑ์ของ คอมเรย์ และ ลี (Tabachnick; & Fidell. 1996: 667; citing Comrey; & Lee. 1992) ดังนี้

ตาราง 17 ค่าสถิติความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของตัวแปรแฝง 5 ด้านของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2

ตัวแปรแฝงขององค์ประกอบ	Factor Loading	R ²	Construct Reliability	Average Variance Extracted (AVE)
ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง (Self – sufficiency)	0.94	0.88		
ด้านที่ 2 รู้ภัย (Apologize)	0.93	0.86		
ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี (Neighbor)	0.95	0.90		
ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น (Tolerance)	0.94	0.88		
ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference respected)	0.87	0.75		
			0.93	0.86

จากตาราง 17 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเกือบทุกด้าน อยู่ในระดับดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง (Construct Reliability) มีค่า .93 ซึ่งมากกว่า .70 แสดงว่า ตัวแปรรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน มีความเชื่อมั่นในระดับสูง เมื่อพิจารณาความเที่ยงตรง พบว่า ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ที่ตัวแปรแฝงสามารถอธิบายได้ (Average Variance Extracted : AVE) มีค่า .86 มีค่ามากกว่า .50 แสดงว่า ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงในการวัดตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวบ่งชี้จะวัด (Convergent Validity) (Fornell; & Larcker. 1981)

สรุปผลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ตามที่กำหนดไว้ในสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

2.1 ผลการทดลองนำร่องการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK การทดลองนำร่องครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น โดยมีหัวข้อที่เด็กสนใจเรียนรู้ร่วมกันในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 คือ กลัวย และพัฒนาเป็นโครงการกลัวยพิชิตสารพัดประโยชน์ ขณะที่เด็กปฐมวัยชั้นปฐมวัยปีที่ 2 สนใจเรื่อง ข้าว และพัฒนาเป็นโครงการนาข้าว ระหว่าง วันที่ 1 – 22 พฤศจิกายน 2554 ระยะเวลาดำเนินการ 22 วัน

ขณะทดลองนำร่องครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสร้างสรรค์ พัฒนาร่วมกัน (Appreciate Inquiry : Nippa. 2010: 4) โดยผู้วิจัยจัดโอกาสและเวลาสำหรับการพูดคุย ภายหลังจากทดลองในช่วงบ่ายของแต่ละวันขณะทดลองนำร่อง ประกอบด้วย ผู้วิจัย นักศึกษาศาขาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ จำนวน 6 คน ครูปฐมวัย 2 คน และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่เข้าร่วมดำเนินการทดลองนำร่อง 2 คน รวม 11 คน ได้ร่วมกันสังเกตและวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามประเด็นต่างๆ ได้แก่ 1) วิธีการจัดประสบการณ์ ตามลำดับขั้นของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่ได้กำหนดไว้ 2) โอกาสการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยขณะทดลอง 3) พฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย 4) พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และ 5) ข้อค้นพบอื่นๆ โดยผู้ที่ร่วมสังเกตการณ์และผู้ดำเนินการทดลองนำร่อง ได้ร่วมกันนำเสนอประเด็นที่สังเกตพบจากการดำเนินการ ปัญหา พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่สะท้อนแต่ละตัวบ่งชี้ พร้อมกับร่วมพูดคุยเพื่อขอความคิดเห็นจากผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมและสังเกตการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ ยังได้ร่วมพูดคุยกับเด็กปฐมวัยในฐานะผู้เรียนรู้ ซึ่งวิธีการนี้ ได้ช่วยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมกันเสนอแนะแนวทางวิธีการที่คิดว่าเหมาะสม ด้วยความรู้สึกถึงคุณค่าของการทำสิ่งนี้ด้วยความชื่นชม สร้างสรรค์ มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และทำให้ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นได้ อย่างเหมาะสมชัดเจน ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นข้อสรุปร่วมกัน ในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การทดลองนำร่องใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

องค์ประกอบ	ผลการประเมินร่วมกัน	แนวทางการแก้ไขปรับปรุง
1. ภูมิหลังของรูปแบบฯ กับ การส่งเสริมการพัฒนาการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็ก ปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	- มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ในการดำเนินการ	-
2. หลักการของรูปแบบการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น	- สามารถปรากฏในทุกชั้นการเรียนรู้ - มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ในการดำเนินการ	-
3. ความเหมาะสมเป็นไปได้ใน การนำรูปแบบฯ ไปใช้กับเด็ก ปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)	- มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ในการดำเนินการ	-
4. การดำเนินการตามรูปแบบ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ขั้นที่ 1 Share ideas together : S ₁ ร่วมแสดงความคิดเห็น	- ระยะแรกเด็กมีความลังเล แต่สามารถทำได้ดีเมื่อเด็กมองเห็น บรรยากาศการเรียนรู้ที่ครูสนใจและรับฟัง ความคิดเห็น และรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญ - พบปัญหาการใช้ภาษาไทยไม่ได้ของเด็ก ครูที่เข้าใจภาษามลายูท้องถิ่นร่วม สื่อสาร - สามารถบูรณาการคุณลักษณะการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุขได้	- ต้องเปิดโอกาสให้เด็กแสดง ความคิดเห็น - ต้องลดการควบคุมของครูเพื่อให้ เด็กกล้าแสดง ความคิดเห็นที่แตกต่าง - ครูต้องลดความคาดหวัง ในคำตอบ - ต้องมุ่งเน้นการให้เด็กเป็นผู้ฟัง มาเป็นร่วมคิดร่วมทำ
ขั้นที่ 2 Assure agreement together : A ร่วมยืนยัน จุดมุ่งหมาย	- การให้เด็กลงมติเพื่อเลือกและตัดสินใจ ทางเลือกที่เด็กเสนอเป็นสิ่งที่ใหม่ ต้องให้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและการเลือก - เด็กสนใจในขั้นนี้มากเพราะต้องการรู้ว่า เพื่อนคนอื่น ๆ สนใจเหมือนตนเองหรือไม่ - ต้องเน้นย้ำกติกา และสอนเรื่อง การยอมรับผลการตัดสินใจ - มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ในการดำเนินการ	- เพิ่มเติมแนวทางการยืนยันผลที่ นอกเหนือจากการลงมติ แต่อาจ ใช้การเลือกโดยการร่วมพิจารณา ความเหมาะสมและเป็นไปได้จาก หัวข้อที่เด็กเสนอ แต่ต้องอยู่ ภายใต้อาการยอมรับของเด็กด้วยกัน

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ผลการประเมินร่วมกัน	แนวทางการแก้ไขปรับปรุง
<p>ขั้นที่ 3 New experiences network created together : N ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการได้ดีเมื่อใช้การทำแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ (web) เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมและมองเห็นสิ่งที่เด็กสนใจเรียนรู้ จัดทำลงในกระดาษ บันทึกวันที่เพื่อนำมาใช้ทบทวนและดูพัฒนาการ - มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการดำเนินการ 	<ul style="list-style-type: none"> - เสนอตัวอย่างการทำแผนภูมิเครือข่ายแบบต่างๆ ที่ได้จากการทดลองเพื่อให้เป็นแนวทางการเรียนรู้เพื่อทบทวน - ต้องนำมาใช้ต่อเนื่องตลอด
<p>ขั้นที่ 4 Take action together : T ร่วมลงมือปฏิบัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมควรวางแผนให้สอดคล้องกับความสนใจ และไม่ย่อท้อกับการเตรียมการที่อาจต้องเผชิญกับความยากลำบาก เช่น กิจกรรมการทำนาข้าว ต้องหาที่สำหรับทำนา - ความสนใจ ความกระตือรือร้นและการใช้ความพยายามในการเรียนรู้ร่วมกันได้เกิดขึ้น - กิจกรรมจะเชื่อมโยงไปสู่ขั้นการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แผนที่การจัดประสบการณ์ (Roadmap) ร่วมกับการวางแผนกิจกรรมร่วมกับเด็ก - ควรทำบันทึกพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับขั้น
<p>ขั้นที่ 5 Identify problems for solving together : I ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นขั้นการเรียนรู้ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับขั้นต่างๆ ได้ - มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการดำเนินการ 	<ul style="list-style-type: none"> - เสนอเป็นขั้นเชื่อมโยงบูรณาการกับทุกชั้น เพื่อให้เห็นความสำคัญของการร่วมพิจารณาแก้ไขปัญห
<p>ขั้นที่ 6 Share cultural understanding together : S ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เสนอเป็นขั้นเชื่อมโยงบูรณาการกับทุกชั้น เพื่อให้เห็นความสำคัญของการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม สามารถดำเนิน ผ่านการเล่านิทานและกิจกรรมเชิดหุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูต้องมีความเข้าใจและไม่มียึดติดต่อการดำเนินชีวิตในวิถีวัฒนธรรมและศาสนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>ขั้นที่ 7 Unite together in diversity : U ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมที่ดำเนินการในขั้นนี้เน้นให้เด็กได้วางแผนการจัดกิจกรรมกับเด็กต่างห้องเรียน และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน กับการเรียนรู้ของเด็กที่บูรณาการภายใต้โครงการที่เด็กกำลังเรียนรู้

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ผลการประเมินร่วมกัน	แนวทางการแก้ไขปรับปรุง
<p>ชั้นที่ 8 Knowledge management broadcast together : K ร่วมขยายความรู้ด้วย การจัดการ</p>	<p>- เด็กสามารถประเมินการเรียนรู้และ ความประทับใจที่มีต่อการเรียนรู้ใน โครงการที่เด็กทำร่วมกันได้เป็นอย่างดี - เด็กต้องนำเสนอผลงานของตนเอง - มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ในการดำเนินการ</p>	<p>- เสนอให้เห็นความสำคัญของ การให้เด็กประเมินตนเอง ประเมิน ผู้อื่น และผลงานที่ทำร่วมกัน</p>
<p>4. กิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญเพื่อ การดำเนินการจัดประสบการณ์ ของรูปแบบเรียนรู้ SANTISUK ที่ พัฒนาขึ้น ได้แก่ 1) กิจกรรมการ พูดคุยสนทนา 2) กิจกรรม การศึกษาค้นคว้า 3) กิจกรรมภาคสนาม/การทดลอง ปฏิบัติ 4) กิจกรรมการสร้างความสุขสงบ ทางใจ 5) กิจกรรมการแก้ปัญหา ด้วยสันติวิธี 6) กิจกรรมการเชิดหุ่นกระชา 7) กิจกรรมการจัดแสดง และ 8) กิจกรรมการประเมินผล</p>	<p>- ทุกกิจกรรมที่เสนอเป็นเพียงพื้นฐานให้ ผู้ใช้สามารถวางแผนและกิจกรรมเพื่อใช้ ในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK - กิจกรรมการสร้างความสุขทางใจ เป็น การช่วยให้เด็กมีสมาธิและมีสติใน การควบคุมตนเองเพิ่มมากขึ้น กิจกรรม เชิดหุ่นกระชาทำให้การดำเนินการขั้นที่ 6 มีความสนุกสนาน และทำให้เด็กสนใจ เข้าใจถึงวิถีวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น - กิจกรรมการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เป็น การนำเด็กสู่การพูดคุยถึงปัญหา ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อให้เด็กร่วมรับรู้ และหาทางแก้ไข เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องทำ</p>	-
<p>5. วิธีการวัดและประเมินผล</p>	<p>- สามารถใช้แบบประเมิน E-SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น และข้อมูลจาก บันทึกการเรียนรู้ประกอบการประเมิน</p>	-
<p>6. โอกาสการนำรูปแบบการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นกับหลักสูตร สถานศึกษา</p>	<p>- สามารถนำไปใช้ร่วมกับหลักสูตร สถานศึกษาได้ โดยนำเด็กสู่ความสนใจใน หน่วยการเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้ ร่วมกัน รูปแบบๆ ที่พัฒนาขึ้นสามารถ ขยายความสนใจของเด็กได้เพิ่มมากขึ้น</p>	-

ข้อค้นพบที่ได้จากการทดลองนำร่อง และการนำไปใช้ มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เป็นการจัดแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้จากล่างขึ้นบน (Bottom-up Practice) คือ สร้างสรรค์การเรียนรู้ที่มาจากความสนใจของเด็กหรือข้อตกลงร่วมกัน ดังนั้น การใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ (Roadmap) ที่กำหนดไว้ในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK สามารถทำได้ และมีความเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ี้ เพราะช่วยให้ครูสามารถเตรียมตัวสำหรับการดำเนินการเพื่อให้เด็กเข้าสู่ลำดับการเรียนรู้ ขั้นที่ 1 คือ Share ideas together : S ได้ และเมื่อ ดำเนินไปสู่ขั้นที่ 2 ร่วม Assure agreement together : A โดยเด็กได้ตกลงร่วมกันว่าต้องการเรียนรู้เรื่องใดแล้ว จากนั้น ครูสามารถเตรียมการวางแผนออกแบบกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เด็กสนใจเรียน และการส่งเสริมคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข บูรณาการลงไปขณะที่เด็กเรียนรู้ และทำกิจกรรมต่างๆ ที่สัมพันธ์กับขั้นการเรียนรู้ของรูปแบบ SANTISUK วิธีการนี้ ทำให้ครูและเด็กได้ร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

2. ครูเป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนรูปแบบฯ ดังนั้น บุคลิกภาพและความสามารถของครูปฐมวัย ต้องมีความช่างสังเกตและเห็นคุณค่าของการค้นหาศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตัวเด็ก จากการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK พบว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 2 ที่กำลังเรียนเรื่องข้าว ครูต้องสงสัยและตั้งประเด็นว่า มีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ข้าวออกจากรวง จากนั้น เปิดโอกาสให้เด็กคิดวางแผนแก้ปัญหาและทำงานร่วมกันในกลุ่ม การค้นหาวิธีการร่วมกัน เด็กเริ่มนำประสบการณ์เดิมมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แม้ว่า จะมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันบ้าง ผู้วิจัยสังเกตพบว่า มีเด็ก 2 คน พุดคุยถึงนวดข้าวด้วยเท้า เพราะที่บ้านทำนา เพื่อนในกลุ่มสนใจรับฟัง แต่เด็กไม่กล้าทดลองทำ จนกระทั่ง ผู้วิจัยเชิญชวนให้เด็กทั้ง 2 คน สาธิตวิธีการนวดข้าวด้วยเท้า ให้เพื่อนดู พบว่า เด็กสามารถทำได้ดี และเป็นการช่วยให้เพื่อนได้เรียนรู้วิธีการดังกล่าว การเชิญชวนให้เพื่อนทดลองความรู้สึกสนุกทำท่าย และน่าสนใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้กับเด็กไปพร้อมกัน

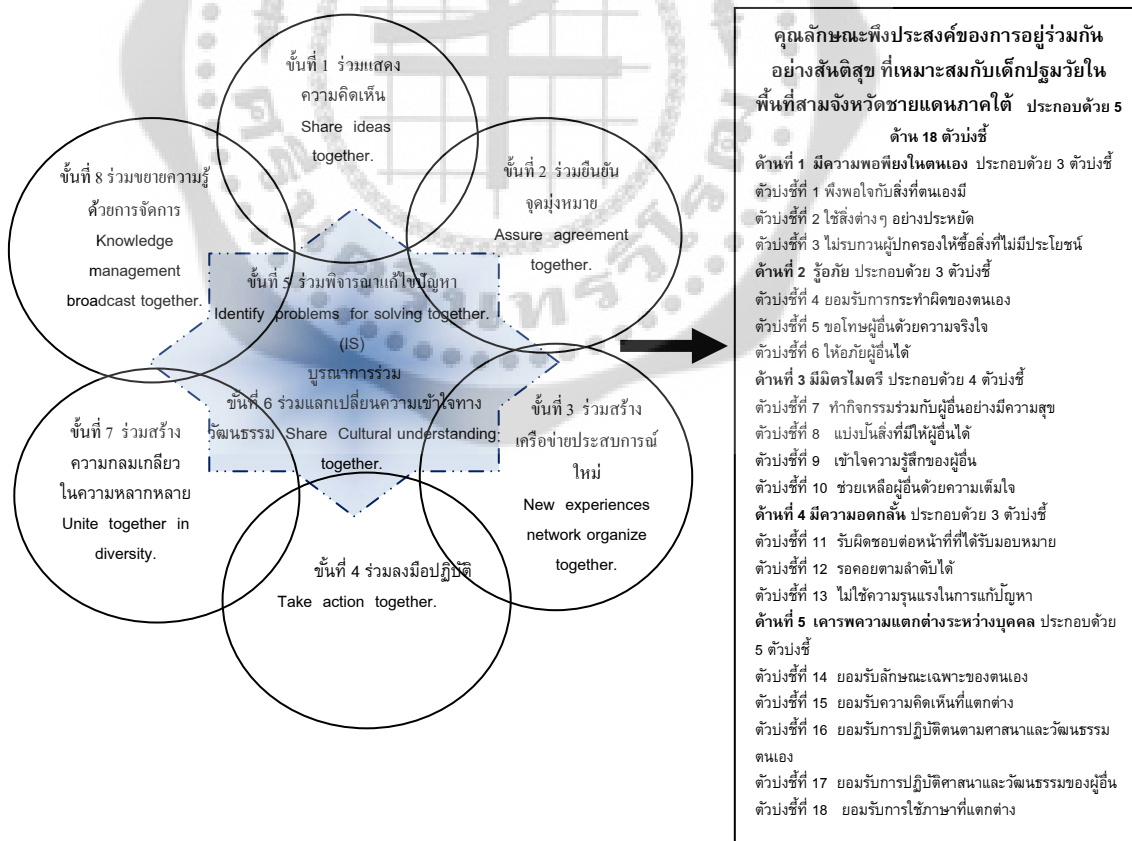
3. โอกาสของการเสริมสร้างและการพัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้กับเด็กปฐมวัย จากการทดลองนำร่องครั้งนี้ ได้เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้เกิดขึ้น การออกแบบการจัดการห้องเรียนเป็นสิ่งที่รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ได้ให้ความสำคัญและคำนึงถึงสิทธิ ความเสมอภาค ตัวอย่างเช่น การให้โอกาสเด็กชายและเด็กหญิงอยู่กลุ่มเดียวกัน การให้โอกาสเลือกกลุ่มเอง การให้โอกาสทำงานกับเพื่อนที่ไม่คุ้นชิน การให้โอกาสเด็กแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การให้โอกาสเด็กรายบุคคลและรายกลุ่มในการควบคุมและจัดการตนเอง และแม้แต่การใช้ความขาดแคลนเป็นโอกาสของการฝึกหัดเด็กเรื่องความพอเพียง พร้อมกับการส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน รอคอย ช่วยเหลือผู้อื่น เหล่านี้เป็นต้น เพียงแต่ครูต้องมีความชัดเจนและสามารถเชื่อมโยงหรือเน้นย้ำได้

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จากการดำเนินการทดลองนำร่องได้รับความสนใจจากผู้ปกครองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite

together in diversity : U) ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากการทดลองนำร่อง พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ผู้วิจัยร่วมพูดคุยได้กล่าวว่า บุตรหลานของตนเองกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น ขอบนำเรื่องราวไปเล่าให้ฟัง มีความกระตือรือร้นสนใจอยากมาโรงเรียน การส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถบูรณาการลงในทุกชั้นของการใช้รูปแบบฯ

5. การใช้บันทึกการเรียนรู้เป็นเครื่องมือทบทวนและวางแผนการดำเนินการ องค์ประกอบของรูปแบบฯ ได้มีการใช้บันทึกการเรียนรู้ตามแนวทางที่ผู้วิจัยกำหนด ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนรู้เพื่อใช้ในการทบทวนการเรียนรู้ และโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย และเป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยให้มีความละเอียดอ่อนและตระหนักในคุณค่าและโอกาสของการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว

สรุปผลการวิจัยระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายหลังจากปรับปรุงตามข้อค้นพบ ทำให้ได้ รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ดัง ภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น

จาก ภาพประกอบ 16 แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่ประกอบด้วยลำดับการเรียนรู้ 8 ชั้น มีลำดับการดำเนินการ และบูรณาการร่วม ในกรณีเกิดความขัดแย้ง ครูปฐมวัยสามารถนำเด็กเข้าไปสู่การพิจารณาแก้ปัญหาด้วยกัน โดยใช้ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา หากเกิดกรณีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม สามารถใช้ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของการเรียนรู้ในเวลานั้น จึงทำให้รูปแบบฯ มีลักษณะผสมผสานที่เรียกว่า ไม่เป็นเส้นตรง (Non-linear) อันเป็นลักษณะเด่นของรูปแบบ ที่สอดคล้องกับพาราไดม์การยกระดับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในยุคหลังสมัยใหม่

ข้อค้นพบอื่น ๆ จากการทดลองนำร่อง ได้แก่

1. การจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ ควรเริ่มต้นด้วยการมีส่วนร่วมของเด็ก นำเด็กเข้าสู่ความสนใจ
2. ควรให้ความสำคัญกับปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยครูต้องลดการใช้อำนาจควบคุมสั่งการ แต่เลือกใช้การเห็นอกเห็นใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและการส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิด พิจารณาถึงผลลัพธ์ของการกระทำของตนเอง
3. ควรบูรณาการความเข้าใจอันดีทางวัฒนธรรม เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะประเด็นความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาเกิดขึ้นบ่อยครั้ง นอกจากนี้ ปัญหาเล็กน้อย อาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่มีทัศนคติทางลบของผู้ปกครองมาเกี่ยวข้อง
4. ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารที่แตกต่าง จำเป็นต้องให้เด็กเรียนรู้ร่วมกัน เด็กไทยมุสลิมมีความยากลำบากในการค้นหาคำศัพท์ภาษาไทย เพื่อใช้สื่อสาร มักกลายเป็นเครื่องมือแสดงการแบ่งแยกและนำไปสู่การไม่ต้องการเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน
5. ควรใช้กระบวนการกลุ่มผสมผสานกับการทำงานอิสระ และต้องมีเวลาให้กับเด็ก ในการเล่นร่วมกัน เป็นสิ่งที่เด็กต้องการมาก
6. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจและรับรู้ในสิ่งที่เด็กเรียน ลดความขัดแย้ง ทั้งนี้ เพราะทัศนคติของผู้ปกครองถือเป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเด็ก

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น ผลการวิเคราะห์ทางสถิติและผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่กำหนดว่า ขณะทดลองและภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น เด็กปฐมวัย ทั้ง 2 ระดับชั้น ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ที่เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK มีคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน

อย่างสันติสุข เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐาน ตามลำดับ ดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายด้าน และโดยรวม

คุณลักษณะพึงประสงค์การอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข	วัดครั้งที่ 1		วัดครั้งที่ 2		วัดครั้งที่ 3	
	ก่อนการทดลอง		ขณะทดลอง		หลังการทดลอง	
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD
ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง	2.28	0.46	3.13	0.51	4.18	0.54
ด้านที่ 2 รู้ภัย	2.45	0.48	3.30	0.47	4.32	0.49
ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี	2.48	0.44	3.36	0.41	4.37	0.47
ด้านที่ 4 มีความอดทน	2.45	0.49	3.30	0.53	4.30	0.55
ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.52	0.43	3.34	0.42	4.34	0.44
รวม	2.45	0.38	3.30	0.39	4.31	0.44

N = 189

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า ขณะทดลอง (M = 3.30, SD = 0.39) และหลังการทดลอง (M = 4.31, SD = 0.44) ภายหลังจากทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น เด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง (M = 2.45, SD = 0.38)

3.1.2 การวิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่มีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่วัดก่อนการทดลอง ขณะทดลอง และหลังการทดลอง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (ANOVA for repeated measures) ซึ่งเริ่มด้วยการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าความแปรปรวนของผลต่างทุกคู่ต้องเท่ากัน (Sphericity) โดยใช้สถิติทดสอบ Mauchly's Test ผลปรากฏว่าได้ค่า $W(2) = .444$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) แสดงว่า

ข้อมูลที่ใช้ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว ดังนั้น จึงแก้ปัญหาโดยการปรับค่าองศาอิสระ (degree of freedom : df) ด้วยวิธีการของ Greenhouse-Geisser ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	partial η^2
เวลาที่วัด (Time)	327.00	1.28	254.39	2565.72*	<.01	.93
ความคลาดเคลื่อน Error (Time)	23.96	241.66	.099			

หมายเหตุ ใช้การปรับองศาอิสระ ด้วยวิธีการ Greenhouse-Geisser; * $p < .05$

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า คะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น จากการวัดซ้ำในเวลาที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(1.28, 241.66) = 2565.72, p < .01, \text{partial } \eta^2 = .93$) แสดงว่า มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยการควบคุมความคลาดเคลื่อนตามวิธีของ Bonferroni เพื่อดูว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างมีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 21 เปรียบเทียบรายค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง ของคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

Time	Mean	Time	Mean	Mean Difference	SE	p
วัดครั้งที่ 2		วัดครั้งที่ 1				
ขณะทดลอง	3.30	ก่อนการทดลอง	2.45	0.85*	0.03	<.01
วัดครั้งที่ 3		วัดครั้งที่ 1				
หลังการทดลอง	4.31	ก่อนการทดลอง	2.45	1.86*	0.03	<.01
วัดครั้งที่ 3		วัดครั้งที่ 2				
หลังการทดลอง	4.31	ขณะทดลอง	3.30	1.01*	0.01	<.01

*p < .05

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้ารับการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยความแตกต่างของคะแนน ขณะทดลอง (MD = 1.86, SE = .03) และภายหลังการทดลอง (MD = 1.01, SE = .01) มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างของคะแนนที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง (MD = 0.85, SE = .03) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ทำให้เด็กมีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มสูงขึ้น ทั้งขณะทดลอง และหลังการทดลอง

3.1.3 การวิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่มีต่อองค์ประกอบรายด้านของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ที่วัดก่อนการทดลอง ขณะทดลอง และหลังการทดลอง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (ANOVA for repeated measures) ซึ่งเริ่มด้วยการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าความแปรปรวนของผลต่างทุกคู่ต้องเท่ากัน (Sphericity) โดยใช้สถิติทดสอบ Mauchly's Test ผลปรากฏว่า ได้ค่า $W(2) = .579$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) แสดงว่า ข้อมูลที่ใช้ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว ดังนั้น จึงแก้ปัญหาโดยการปรับค่าองศาอิสระ (degree of freedom : df) ด้วยวิธีการของ Greenhouse-Geisser ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ 3 ครั้ง องค์ประกอบรายด้านคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	partial η^2
ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง	339.79	1.41	241.39			
ความคลาดเคลื่อน	40.76	264.64	0.15	1567.33*	<.01	.89
ด้านที่ 2 รู้ภัย	331.08	1.58	209.31			
ความคลาดเคลื่อน	36.61	297.38	0.12	1700.28*	<.01	.90
ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี	338.16	1.48	228.72			
ความคลาดเคลื่อน	31.18	277.95	0.11	2039.20*	<.01	.91
ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น	323.69	1.47	220.01			
ความคลาดเคลื่อน	33.31	276.59	0.12	1826.62*	<.01	.91
ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล	310.77	1.56	199.36			
ความคลาดเคลื่อน	28.61	293.07	0.09	2041.97*	<.01	.92

* ใช้การปรับองศาอิสระ ด้วยวิธีการ Greenhouse-Geisser; $p < .05$; $N = 189$

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างการวัดองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 2 ระดับชั้น พบว่า ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง ($F(1.41, 264.64) = 1567.33$, $p = .00$, partial $\eta^2 = .89$) ด้านที่ 2 รู้ภัย ($F(1.58, 297.38) = 1700.28$, $p = .00$, partial $\eta^2 = .90$) ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี ($F(1.48, 277.95) = 2039.204$, $p = .00$, partial $\eta^2 = .91$) ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น ($F(1.47, 276.59) = 1826.62$, $p = .00$, partial $\eta^2 = .91$) และด้านที่ 5 เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล ($F(1.56, 293.07) = 2041.97$, $p = .00$, partial $\eta^2 = .92$) ทั้ง 5 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK มีผลทำให้การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้ง 5 ด้านของเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ เพื่อดูว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดมีความแตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ Bonferroni อีกครั้ง ดังนี้

ตาราง 23 เปรียบเทียบรายค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

องค์ประกอบรายด้าน	Time	Mean	Time	Mean	Mean Difference	SE	p	partial η^2
ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง	2	3.14	1	2.29	0.85*	0.04	<.01	.94
	3	4.18	1	2.29	1.89*	0.04	<.01	
ด้านที่ 2 รู้ภัย	3	4.18	2	3.14	1.04*	0.02	<.01	.94
	2	3.30	1	2.45	0.85*	0.03	<.01	
ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี	3	4.32	1	2.45	1.87*	0.04	<.01	.95
	3	4.32	2	3.30	1.02*	0.02	<.01	
ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น	2	3.36	1	2.48	0.88*	0.03	<.01	.95
	3	4.37	1	2.48	1.89*	0.03	<.01	
ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล	3	4.37	2	3.36	1.01*	0.02	<.01	.96
	2	3.30	1	2.45	0.84*	0.03	<.01	
	3	4.30	1	2.45	1.85*	0.04	<.01	
	3	4.30	2	3.30	1.00*	0.02	<.01	
	2	3.34	1	2.53	0.82*	0.03	<.01	
	3	4.34	1	2.53	1.81*	0.03	<.01	
	3	4.34	2	3.34	0.99*	0.02	<.01	

*p < .05; N = 189; time : 1 = ก่อนการทดลอง, 2 = ขณะทดลอง, 3 = หลังการทดลอง

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า ขณะทดลอง และภายหลังการทดลองส่งผลให้คะแนนคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง 5 ด้านเพิ่มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่มีผลต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) กับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) การวิเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบฯ จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขแตกต่างกันไปตามกลุ่มของเด็กปฐมวัยระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 และ ระดับปฐมวัยปีที่ 2 หรือไม่อย่างไร ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบวัดซ้ำ (ANCOVA for repeated measures) โดยให้คุณลักษณะพึงประสงค์ที่วัดก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วมเพื่อควบคุมคุณลักษณะพึงประสงค์นี้ที่มีอยู่ในตัวเด็กก่อนที่ทำการทดลองใช้รูปแบบฯ และให้การวัดคุณลักษณะพึงประสงค์ขณะทดลอง และภายหลังทดลองเป็นผลของการวัดซ้ำภายในบุคคลเดียวกัน (Within - Subjects Effects) โดยใช้ระดับชั้นปีเป็นผลของกลุ่มที่เกิดจากการแบ่ง

บุคคลออกเป็นคนละกลุ่ม (Between-subjects Effects) เนื่องจากผลการวัดซ้ำมีเพียงแค่ 2 ครั้ง ดังนั้น การวิเคราะห์นี้ จึงไม่มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ความแปรปรวนของผลต่างทุกคู่ต้องเท่ากัน (Sphericity) ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบวัดซ้ำ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขโดยรวม ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ด้วยการควบคุมระยะก่อนการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	partial η^2
ผลภายในบุคคล						
เวลาที่วัด (time)	2.10	1	2.10	123.84*	<.01	.40
เวลาที่วัด(time) * ก่อนทดลอง (pre)	0.00	1	0.00	0.14	.71	.00
เวลาที่วัด(time) * ระดับชั้น (e)	0.17	1	0.17	9.85*	<.01	.05
ความคลาดเคลื่อน (Error (time))	3.16	186	0.02			
ผลระหว่างบุคคล						
ก่อนทดลอง (pre)	11.16	1	11.16	45.82*	<.01	.20
ระดับชั้น (e)	2.54	1	2.54	10.43*	<.01	.05
ความคลาดเคลื่อน (Error)	45.30	186	.24			

* $p < .05$, $N = 189$, Covariates Values : pre = 2.4512

จากตาราง 24 ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่วัดกับตัวแปรร่วม คือ การวัดก่อนการทดลอง ปรากฏว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F((1, 186) = 0.14$, $p = .71$, partial $\eta^2 = .00$) แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะพึงประสงค์ที่วัดก่อนการทดลองกับคุณลักษณะพึงประสงค์ที่เป็นผลจากการทดลอง คือ ขณะทดลองและหลังการทดลองเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม ดังนั้น จึงไม่ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมที่ว่า อิทธิพลของตัวแปรร่วมกับตัวแปรผลจะต้องเท่ากันในทุกๆ กลุ่ม (Homogeneity of Regression Slops) เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ของการวัดซ้ำกับระดับชั้น ปรากฏว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($F(1,186) = 9.85$, $p < .00$, partial $\eta^2 = .05$) แสดงให้เห็นว่า ผลของคุณลักษณะพึงประสงค์ที่เกิดจากการใช้รูปแบบข ที่เกิดขึ้น มีความแตกต่างระหว่างระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) กับ ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) เพื่อตรวจสอบว่า ผลการทดลองนี้แตกต่างไปตามระดับชั้นปีของเด็กอย่างไร ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ผลอิทธิพลหลัก (Simple main effects analysis) แยกตามเวลาที่วัดซ้ำ และตามระดับชั้น ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตาราง 25 และตาราง 26 ดังนี้

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลหลักแยกตามการวัดซ้ำ

Time	ระดับ ชั้นปฐมวัย	Mean	ระดับ ชั้นปฐมวัย	Mean	Mean Difference	SE	p
1	ปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)	4.24	ปีที่ 1 (อายุ 4 ปี)	3.19	0.21*	0.05	<.01
ขณะทดลอง							
2	ปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)	4.37	ปีที่ 1 (อายุ 4 ปี)	3.40	0.12*	0.06	.03
หลังทดลอง							

*p < .05, n ระดับชั้นปีที่ 1 = 91, n ระดับชั้นปีที่ 2 = 98, N = 189, Covariates Values : pre = 2.4512

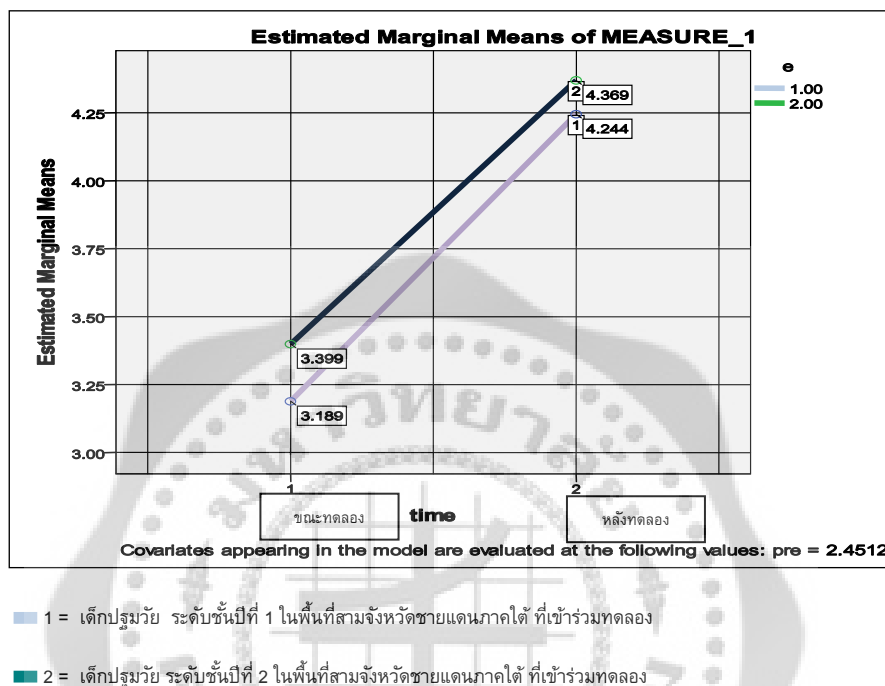
ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลหลักแยกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	Time	Mean	Time	Mean	Mean Difference	SE	p
ปีที่ 1 (อายุ 4 ปี)	2 หลังการทดลอง	4.24	1 ขณะทดลอง	3.19	0.21	0.05	<.01
ปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)	2 หลังการทดลอง	4.37	1 ขณะทดลอง	3.40	0.12	0.06	0.03

*p < .05, n ระดับชั้นปีที่ 1 = 91, n ระดับชั้นปีที่ 2 = 98, N = 189, Covariates Values : pre = 2.4512

จากตาราง 25 และ 26 เมื่อควบคุมให้เด็กปฐมวัยทุกคน มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่มีอยู่ก่อนการทดลอง ผลที่เกิดจากการทดลอง ปรากฏว่า คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เกิดขึ้นจากการทดลอง เด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) ทั้งขณะทดลอง และหลังการทดลอง

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถแสดงเป็นกราฟเปรียบเทียบการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ขณะทดลองและภายหลังการทดลอง เมื่อทำการควบคุมค่าเฉลี่ยความแตกต่างของคะแนนระยะก่อนการทดลอง ดังนี้

ภาพประกอบ 17 เปรียบเทียบการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ขณะทดลองและภายหลังการทดลอง

จากภาพประกอบ 17 แสดงให้เห็น การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ไม่ว่าจะขณะทดลองและภายหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 5 ปี) มีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นกว่าเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น แต่เมื่อพิจารณาความแตกต่างของคุณลักษณะพึงประสงค์ของทั้ง 2 ระดับชั้น พบว่า เด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) มีโอกาสที่จะพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ได้เพิ่มสูงขึ้นใกล้เคียงกับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี)

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ส่งผลให้ขณะทดลอง ภายหลังการทดลอง เด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 2 ระดับชั้น มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นจริงตามสมมติฐานที่กำหนด

3.2 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การดำเนินการแต่ละขั้นของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น การวิเคราะห์นี้ได้นำข้อมูลที่ได้จากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ (Roadmap of SANTISUK Learning model) และบันทึกการเรียนรู้การจัดประสบการณ์จาก 6 กลุ่มทดลอง ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 3 กลุ่ม และ ระดับปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 3 กลุ่ม ของโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย 3 แห่ง จากจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส และทำการวิเคราะห์โอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการนี้ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างเพื่อแสดงการดำเนินการที่ต่อเนื่องของลำดับการจัดประสบการณ์ 8 ขั้นของรูปแบบฯ ประกอบการพิจารณา พร้อมผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) พบว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ขั้นที่ 1 เป็นขั้นที่มุ่งส่งเสริมบทบาทของเด็กในฐานะผู้ร่วมสร้างสรรค์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมสำคัญคือ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อค้นหาสิ่งที่เด็กสนใจ และนำมาเป็นทางเลือกในการค้นหาหัวข้อเรียนรู้ร่วมกันในลำดับต่อไป ดังตัวอย่างบันทึกการเรียนรู้ ต่อไปนี้

บันทึกการเรียนรู้ ชั้นการเรียนรู้ที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ 28 พฤศจิกายน 2554

1. ครูใช้วิธีการใดในการนำเด็กสู่การสนทนาพูดคุยในขั้นนี้ คือ

ครูใช้วิธีการเล่านิทานที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะโน้มน้าวให้เด็กอยากเรียนพร้อมกับตั้งคำถามให้เด็กตอบ

1.1 สื่ออุปกรณ์ บทบาทและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ครูเลือกใช้ คือ

ครูใช้นิทานปลา หมวกปลา เพลงปลา และหุ่นนิ้วมือปลาในการเรียนรู้

1.2 สิ่งที่เด็กสนใจและนำเสนอ คือ นิทานเรื่องปลาเจ็ดตัว ซึ่งในเนื้อหาของนิทานเล่มนี้ต้องการให้เด็กเกิด
ความตระหนักในการอนุรักษ์ทะเล จากสิ่งที่ครูเล่าทำให้เด็กแต่ละคนสนใจ

1.3 เหตุจูงใจของการคิดและนำเสนอของเด็ก เพราะเด็กมีประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องปลา และทะเล เด็ก
บางคนบ้านอยู่ใกล้ทะเล บางคนพบเห็นปลาและได้รับการกระตุ้นความสนใจจากนิทาน และเพลง

ภาพประกอบ 18 การเรียนรู้ชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together)

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, พฤศจิกายน). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น.
28 พฤศจิกายน 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) จังหวัดนราธิวาส.

จากการทดลองดำเนินการชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น พบว่า ครูปฐมวัยใช้วิธีการที่น่าสนใจ โดยเล่านิทานเรื่องปลาเจ็ดตัวเพื่อกระตุ้นความสนใจกลุ่มทดลองเด็กปฐมวัย และนำเข้าสู่การพูดคุยเรื่องทะเล และเรื่องปลา เพราะเด็กมีประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องปลาและทะเล เด็กบางคนบ้านอยู่ใกล้ทะเล บางคนพบเห็นปลา เพราะเป็นช่วงฤดูฝน มีปลาให้เห็นมากมาย ส่วนอีกเหตุผลหนึ่ง เพราะได้รับการกระตุ้นความสนใจจากนิทาน เพลง และหุ่นนิ้วมือปลา ชั้นที่ 1 สามารถวิเคราะห์โอกาสของการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 27 ชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะ
พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<ol style="list-style-type: none"> 1. กระตุ้นเด็กด้วยคำถามเพื่อให้เด็กได้นำเสนอสิ่งที่เด็กสนใจ 2. ให้เด็กแสดงความคิดเห็น ด้วยการกำหนดข้อตกลงร่วมกันถึงวิธีการนำเสนอเช่น การนำเสนอตามลำดับ 3. แสดงความสนใจในความคิดเห็นของเด็กทุกคน เช่น การพยักหน้ารับ และไม่ขัดจังหวะ แต่อาจเสริมความเข้าใจ และช่วยสรุปสิ่งที่เด็กนำเสนอ 4. ส่งเสริมให้เด็กฟังเพื่อนอย่างตั้งใจ และให้กำลังใจเพื่อน 5. ขณะดำเนินกิจกรรม ต้องสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และถ้าพบประเด็นปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกันและใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I) 6. เชื่อมโยงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของเด็ก (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) 7. ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเพื่อสื่อสารกับเด็กไทยมุสลิมที่ไม่เข้าใจภาษาไทย และ นำเด็กไทยพุทธ เรียนรู้และเข้าใจภาษามลายูท้องถิ่น 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามศาสนาและวัฒนธรรมตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

3.2.2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) พบว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 2 เป็นการนำหัวข้อเรื่อง
ที่เด็กนำเสนอ มาคัดเลือกหัวข้อเรื่องใดมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยหมายรวมถึง ตัวครู
และเด็กที่มีหน้าที่ในการร่วมพิจารณา ความเหมาะสมเป็นไปได้ เพื่อคัดเลือกหัวข้อที่จะนำมาเรียนรู้
ร่วมกัน 1 หัวข้อ ซึ่งอาจใช้การตกลงร่วมกัน หรือ การหยั่งเสียง เช่น การลงมติ และวิธีอื่นๆ ที่เด็กทุกคน
ยอมรับว่ามีความยุติธรรม ดังตัวอย่างการทดลอง ต่อไปนี้

บันทึกการเรียนรู้ ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

2.1 หัวข้อที่เสนอเพื่อการเลือก คือ 1) ทะเล 2) ปลา 3) จระเข้ 4) ชนม 5) ปลาฉลาม

2.2 วิธีการที่เลือกใช้เพื่อการตัดสินใจร่วมกัน คือ วิธีการเลือกเพื่อตัดสินใจร่วมกัน โดยให้เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิดว่าในกลุ่มของตนเองต้องการเรียนรู้เรื่องอะไรในหัวข้อ 5 ประเด็น แล้วมาเสนอในหัวข้อที่กลุ่มแต่ละกลุ่มตัดสินใจเลือก

2.3 ผลสรุปเด็กเลือกร่วมกันยืนยันสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ คือ เด็กแต่ละกลุ่มได้เสนอหัวข้อเรื่อง ปลา เป็นส่วนใหญ่ ทำให้เด็กเลือกร่วมกันยืนยันสิ่งที่ต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับ ปลา

2.4 จุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ร่วมกัน คือ

1. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพประมงการจับปลาที่มีในท้องถิ่น
2. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับ ปลา

ภาพประกอบ 19 การเรียนรู้ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together)

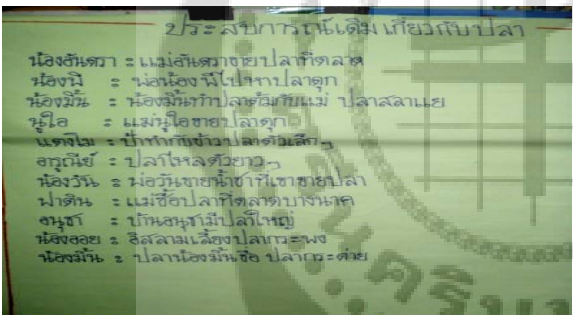
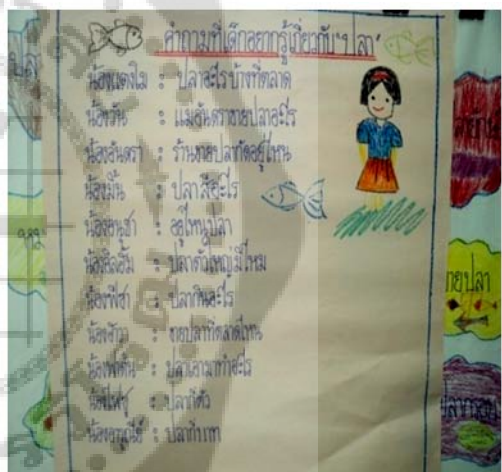
ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554 พฤศจิกายน). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 29 พฤศจิกายน 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1(ถนนภูผากิติ) จังหวัดนราธิวาส.

จากตัวอย่าง ความสนใจของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองเด็กมีความคิดเห็นที่แตกต่าง จึงแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ สำหรับเป็นทางเลือก ได้แก่ 1) ทะเล 2) ปลา 3) จระเข้ 4) ชนม และ 5) ปลาฉลาม จากนั้นให้เด็กตัดสินใจเลือกด้วยตนเองว่าสนใจเรียนหัวข้อใด และให้ยอมรับว่าหัวข้อใดเลือกมากที่สุดหัวข้อนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนเรียนรู้ร่วมกัน ครูอธิบายวิธีการเลือกด้วยการใช้สิทธิยกมือเพียงครั้งเดียว พบว่า เด็กแต่ละกลุ่มได้เสนอหัวข้อเรื่อง ปลา เป็นส่วนใหญ่ ทำให้เด็กเลือกร่วมกันยืนยันสิ่งที่ต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับปลา จึงเป็นหัวข้อที่เด็กทุกคนยอมรับเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งคำว่า ปลา ภาษามลายูท้องถิ่นเรียกว่า อีแก เด็กๆ ทำให้เด็กไทยพุทธ ได้เรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับปลา ชั้นที่ 2 สามารถวิเคราะห์โอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 28 ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะ
พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
1. นำหัวข้อที่เด็กเสนอบันทึกบนกระดาน โดยอาจใช้สัญลักษณ์ ช่วยเพื่อให้เด็กทุกคนรู้ว่าหัวข้ออะไรบ้าง	ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย
2. ควรใช้ภาษามลายูท้องถิ่นร่วมกับภาษาไทยเพื่อให้เด็กไทย มุสลิมและเด็กไทยเรียนรู้และเข้าใจร่วมกัน	ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง ตัวบ่งชี้ที่ 15 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. นำเด็กค้นหาวิธีการให้เด็กเลือกหัวข้อ เมื่อพบว่า มีหัวข้อเสนอ มากกว่า 1 โดยอาจเลือกใช้การลงมติแบบต่างๆ เช่น การหย่อน บัตร การถามรายบุคคลแบบออกเสียง หรือแบบลับ เพื่อให้ได้ 1 หัวข้อในการเรียนรู้และเด็กส่วนใหญ่ยอมรับ	ตัวบ่งชี้ที่ 1 ฟังพอใจในสิ่งที่ตนเองมี ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้ ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง
4. อธิบายเรื่องสิทธิในการเลือกของแต่ละคนว่ามีเพียง 1 ครั้ง 1 หัวข้อ ให้เวลาเด็กพิจารณา และตัดสินใจลงมติดด้วยตนเอง จากนั้น นับคะแนนให้ปรากฏชัด และสรุปผล	ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง
5. ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกันและใช้สันติวิธี ในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อ แก้ไข (Identify problems for solving together : I)	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามศาสนา และวัฒนธรรมตนเอง
6. หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทาง วัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)	ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติศาสนาและ วัฒนธรรมของผู้อื่น
7. สรุปหัวข้อที่ยืนยันร่วมกัน และนำเด็กพูดคุยถึงหัวข้อที่จะ เรียนรู้ร่วมกันต่อไป	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข

3.2.3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่าย
ประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) พบว่า การจัดประสบการณ์
เรียนรู้ชั้นที่ 3 เป็นการนำเด็กพูดคุยในหัวข้อที่ได้รับการยืนยันร่วมกัน เพื่อเริ่มต้นสำหรับวางแผนพัฒนา
กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการร่วมกำหนดจุดมุ่งหมายของสิ่งที่เรียน จัดทำแผนภูมิเครือข่าย
การเรียนรู้ (Experience network) และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเป็นโครงการ (Project)
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บันทึกการเรียนรู้ ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experience network organize together : N) เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2554	
<p>3.1 สิ่งใดที่เด็กรู้แล้วเกี่ยวกับสิ่งนี้ คือ ปลาอยู่ในทะเล ปลาเอามาต้มกินได้ ปลาสามารถเลี้ยงได้</p> <p>3.2 สิ่งใดที่เด็กอยากรู้เกี่ยวกับสิ่งนี้ คือ ปลาหายใจทางไหน ปลากินอะไรเป็นอาหาร ปลาทำเป็นอาหารอะไรได้บ้าง ปลาที่มีชนิด ปลาเลี้ยงอย่างไร</p> <p style="text-align: center;">แผนภูมิเครือข่าย ปลา</p> 	<p>3.3 สิ่งใดที่เด็กควรรู้เกี่ยวกับสิ่งนี้ คือ การหายใจของปลาทุกชนิด อาหารของปลา การทำอาหารจากปลา ประโยชน์ของปลา ชนิดของปลาต่าง ๆ การดูแลและอนุรักษ์ปลา</p> <p>3.4 แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนี้อยู่ที่ใด แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนี้อยู่ที่ใด แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนี้อยู่ที่ใด แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนี้อยู่ที่ใด แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนี้อยู่ที่ใด</p> <p>3.5 ตามความคิดของเด็กคิดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร 1) ได้ช่วยแม่ซื้อปลาที่ตลาด 2) สามารถเลี้ยงปลาได้ดีขึ้น 3) ช่วยแม่ทำอาหารจากปลา</p>

ภาพประกอบ 20 การเรียนรู้ ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New Experiences Network Organize Together)

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, พฤศจิกายน). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 30 พฤศจิกายน 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1(ถนนภูผากิติ) จังหวัดนราธิวาส.

จากบันทึกการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์เดิมของเด็กที่มีเกี่ยวกับปลา พบว่า เด็กมีพ่อแม่ขายปลาในตลาด แม่ทำอาหารจากปลาให้รับประทาน รู้จักวิธีการเลี้ยงปลา และยังรู้ว่าคนไทยมุสลิมนิยมเลี้ยงปลากะพงในกระชัง จากนั้น เด็กร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การทำโมบายปลา

หมวกปลา ยาปลากรอบ เป็นต้น ชั้นที่ 3 สามารถวิเคราะห์โอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 29 ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New Experiences Network Organize Together) กับ โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New Experiences Network organize Together : N)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>1. นำเด็กพูดคุยสนทนาในหัวข้อที่ทุกคนร่วมยืนยัน เพื่อค้นหาประสบการณ์เดิมของเด็ก ได้แก่ 1) อะไรที่เด็กรู้ 2) อะไรที่เด็กสนใจอยากรู้ 3) อะไรที่เด็กควรรู้ 4) วิถีวัฒนธรรม หรือแหล่งเรียนรู้ใดที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหัวข้อนี้ 5) กิจกรรมอะไรที่เด็กอยากทำ และ 6) เด็กสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้อย่างไร</p> <p>2. นำเด็กร่วมกิจกรรมการสร้าง <i>แผนภูมิเครือข่ายประสบการณ์การเรียนรู้</i> ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกิจกรรม เพื่อพัฒนาเป็นโครงการ (Project) เด็กสามารถร่วมวาดภาพสื่อความหมาย และดำเนินการตกแต่ง โดยสามารถเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กสนใจได้อีก</p> <p>3. จัดพื้นที่ให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันได้ และจัดอุปกรณ์บางอย่างโดยไม่จำเป็นที่เด็กทุกคนต้องมี เช่น กรรไกร ยางลบ</p> <p>4. ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกัน หาข้อตกลงร่วมกัน หรือวิธีอื่น ๆ ที่ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I)</p> <p>5. หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)</p> <p>6. ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นและภาษาไทยเพื่อความเข้าใจร่วมกัน</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่าง ๆ อย่างประหยัด</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

3.2.4 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take Action Together : T) พบว่า เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่นำเด็กนำมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายภายใต้โครงการที่กำหนดร่วมกัน และดำเนินการตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน จึงเป็นขั้นนำเด็กสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาประสบการณ์ใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บันทึกการเรียนรู้ ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together.)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ 1 ธันวาคม 2554 ถึง 14 ธันวาคม 2554

4.1 เด็กร่วมทำกิจกรรมอะไรบ้าง (อ้างอิงจากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นที่ 4) กิจกรรม หมวกปลา จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กได้นำเสนอความเข้าใจเกี่ยวกับปลา

กิจกรรม โมบายปลา จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กนำความรู้เกี่ยวกับปลาชนิดต่างๆ มาจัดทำเป็นโมบายปลาร่วมกัน

กิจกรรม ปลาสวยงามของหนู จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กดูแลและอนุรักษ์ปลาสวยงามได้

กิจกรรม ยำปลากรอบ จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กทำอาหารยำปลากรอบเป็นอาหารรับประทานร่วมกันได้
เรือปลายักษ์ จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กร่วมกันสร้างสรรค์การแข่งขันที่เคารพกติการ่วมกัน

ภาพประกอบ 21 การเรียนรู้ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take Action Together)

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, ธันวาคม). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 1 – 14 ธันวาคม 2554. ณ โรงเรียนเทศบาล 1(ถนนภูผากิติ) จังหวัดนราธิวาส .

จากตัวอย่างการดำเนินการชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์โอกาสของการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

ตาราง 30 ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take Action Together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together :T)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเด็กทบทวนแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ และพูดคุยถึงกิจกรรมของโครงการที่เด็กยืนยันเรียนรู้ร่วมกัน 2. ร่วมกันลำดับกิจกรรมที่เด็กจะเรียน โดยครูควรเริ่มจากนำเสนอประสบการณ์เดิมที่มีไปสู่การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ 3. จัดหาสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้ศึกษาอย่างลุ่มลึก 4. จัดอุปกรณ์ต่างๆ ให้ใช้ และเน้นย้ำให้เด็กรู้จักการใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า 5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และทำโครงการร่วมกับเด็ก และเป็นแบบอย่างของความพอเพียง 6. ให้เด็กลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยและใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I) 7. ส่งเสริมเด็กต่างวัฒนธรรมทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสามารถใช้ภาษามลายูท้องถิ่นและภาษาไทยเพื่อความเข้าใจร่วมกัน หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึ่งพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนให้ผู้อื่นของที่ไม่ใช่ประโยชน์</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

3.2.5 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ปัญหา (Identify problems for solving together : I) พบว่า เป็นขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาร่วมกันแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี จึงเป็นขั้นการจัดประสบการณ์ที่สามารถบูรณาการได้กับทุกขั้นของรูปแบบฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บันทึกการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I)

5.1 ขณะดำเนินกิจกรรมในโครงการ ปลา เด็กเผชิญกับปัญหาท้าทายเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คือ ปัญหาการแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรม โดยเวลาที่ให้ทำงานเป็นกลุ่มเด็กส่วนมากจะชอบแย่งการทำ เวลาแย่งกันบางครั้งก็เกิดการทะเลาะกัน ไม่เล่นด้วย ต้องสนทนากันเด็กทุกครั้งเวลาทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กเข้าใจในเรื่องของการแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นและการรู้จักขอโทษ การให้อภัยผู้อื่น

5.2 ทุกคนร่วมหาแนวทางในการพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้คำแนะนำกับเด็กว่า ให้เลือกเด็กหนึ่งเป็นกลุ่ม อุปกรณ์แบ่งเป็นกลุ่ม โดยทุกคนใช้ร่วมกันแต่รอคอยตามลำดับ เมื่อใช้แล้วให้เก็บไว้ตรงกลางกลุ่ม เพื่อให้คนอื่นได้หยิบใช้ได้สะดวก

5.3 สิ่งที่ครูได้เน้นย้ำ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จากเหตุการณ์นี้ คือ การรู้จักแบ่งปันของเล่นหรือสิ่งที่มีอยู่ และการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยไม่แบ่งแยก

5.4 เด็กในห้องเรียนได้เรียนรู้อะไรจากประเด็นปัญหานี้

1. เด็กรู้จักการแบ่งปันของเล่นและสิ่งต่างๆที่ทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เด็กสามารถเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ภาพประกอบ 22 การเรียนรู้ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together)

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, พฤศจิกายน). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 29 พฤศจิกายน 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) จังหวัดนราธิวาส.

ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา สามารถวิเคราะห์โอกาสของการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 31 ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together) กับ โอกาส การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา โดยนำประเด็นปัญหา ของการทำงานร่วมกันที่ครูคิดว่าเป็นสิ่งที่ควรนำมาหารือ บันทึกสิ่งที่ เด็กเสนอ และ ร่วมพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เป็น ข้อตกลงร่วมกันในห้องเรียน 2. จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยนำเสนอแนวทางการอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยนิทาน หรือการเชิดหุ่นประกอบ 3. ร่วมกันตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน 4. ระมัดระวังคำพูดการแสดงออกของเด็ก โดยไม่ให้นำความ แตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา มาเกี่ยวข้อง เพราะอาจนำไปสู่ การเพิ่มความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น 5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา กับเด็ก เสนอแนะถึงสิ่งที่ควรให้การช่วยเหลือแก่เด็ก <p>*** บูรณาการร่วมกับทุกชั้น ควรปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เมื่อพบว่าเด็กมีความขัดแย้งกับเด็ก ที่ใช้ความรุนแรงควรเข้า แทรกแซงโดยแยกเด็กจากกันเพื่อป้องกันอันตราย 2. เมื่อเด็กสงบและสามารถควบคุมตนเองได้ เปิดโอกาสให้เด็กได้ พุดคุยถึงสาเหตุของความขัดแย้ง และรับฟังเด็กทั้งสองฝ่าย โดย สื่อสารด้วยภาษาที่เด็กเข้าใจ และแปลเพื่อให้เด็กทุกคนเข้าใจ ตรงกัน 3. ใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา มุ่งเน้นการเจรจาหาทางออกร่วมกัน และใช้การลงโทษ เมื่อพิจารณาว่าผิดกฎที่ตกลงกันได้ 4. ต้องนำความขัดแย้งเป็นโอกาสของการเรียนรู้อยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข ซึ่งทุกความขัดแย้งมีทางออกเสมอ 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของ ตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการทำผิดของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข</p>

3.2.6 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยน ความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural Understanding Together : S) พบว่า เป็นขั้นการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ที่ครูปฐมวัยสามารถนำสิ่งที่เด็กกำลังเรียนรู้เชื่อมโยงไปกับวิถีชีวิต การส่งเสริมวิธีการปฏิบัติตน ด้วยความเคารพในคุณค่าของทุกวัฒนธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บันทึกการเรียนรู้ ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม

(Share Cultural Understanding Together : S)

6.2 เด็กได้รับการบูรณาการเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม ขณะทำกิจกรรม อย่างไร

บูรณาการ โดยขณะทำกิจกรรม ยำปลากรอบ สิ่งที่บูรณาการลงไป คือ การทำงานร่วมกันโดยไม่แบ่งแยก และการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา โดยครูให้แต่ละกลุ่มมีทั้งเด็กไทยมุสลิม และเด็กไทยพุทธร่วมกันทำกิจกรรม เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้เด็กไทยพุทธ สวดมนต์ตามศาสนาของตนเอง จากนั้นเด็กไทยมุสลิมขออูฮ์ ก่อนรับประทานอาหารร่วมกัน

6.3 เด็กได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม อย่างไร

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการไหว้ที่ถูกต้องวิธีตามหลักวัฒนธรรมสากลของไทย และการสละสลามตามหลักศาสนาอิสลาม การไหว้เป็นมารยาททางสังคมที่เด็กทุกคนต้องเรียนรู้ ขณะเดียวกัน ได้แนะนำให้เด็กไทยพุทธ เข้าใจเกี่ยวกับการสละสลาม ซึ่งเป็นการทักทายของผู้นับถือ ศาสนาอิสลาม จากนั้น ให้เด็กทุกคนฝึกการไหว้ และให้เด็กไทยมุสลิมทำการสละสลามที่ถูกต้องวิธี

2. กิจกรรมการเซตหุ่นเพื่อนำเสนอความเข้าใจในประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยพุทธ และคนไทยมุสลิม

โดยหุ่นเป็นตัวแทนเด็กไทยพุทธ และเด็กไทยมุสลิม ได้เชื่อมโยงไปที่การทำอาหารจากปลา สามารถรับประทานได้ทั้งคนไทยพุทธและคนไทยมุสลิม โดยครูเล่าว่า วิธีชีวิตของคนไทยพุทธต้องไปวัด สวดมนต์พระ และมีประเพณีลอยกระทงที่คนไทยนิยมทำเพื่อบูชาพระพุทธรูปเจ้า ส่วนคนไทยมุสลิมต้องไปมัสยิด ไปละหมาดและขออูฮ์ และมีประเพณีวันรายอ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญเพื่อเฉลิมฉลองการถือศีลอด และเป็นการพบปะญาติพี่น้อง

ภาพประกอบ 23 การเรียนรู้ ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural Understanding Together)

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, ธันวาคม). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น 6. ธันวาคม 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผาภักดี) จังหวัดนราธิวาส.

ชั้นที่ 6 เป็นสิ่งที่ช่วยให้รูปแบบฯ ดำเนินการจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถวิเคราะห์โอกาสของการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 32 ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural Understanding Together) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural Understanding Together : S)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>จัดกิจกรรมภายใต้โครงการ โดยบูรณาการเนื้อหาสาระ ผ่าน กิจกรรมต่าง ๆ หรือใช้การเชิดหุ่นที่มีหุ่นแต่งกายแสดงความเป็น ไทยพุทธ ไทยมุสลิม ในการเรียนรู้ร่วมกันในความแตกต่างทาง วัฒนธรรม และ เสนอภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ซึ่งสัมพันธ์กับ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของเด็ก</p> <p>*** บูรณาการร่วมกับทุกชั้น ควรปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนาของทุกศาสนา ได้แก่ เด็กไทยมุสลิมทำการขอคูอาร์ก่อนรับประทานอาหาร ก่อน นอน เด็กไทยพุทธ สวดมนต์ก่อนนอน โดยครูแนะนำให้เด็กปฏิบัติ ด้วยความเคารพ เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ซักถามในข้อสงสัย และ อธิบายความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและศาสนาให้ เด็กเข้าใจ หากไม่สามารถให้คำตอบได้ควรปรึกษาผู้รู้ และหา โอกาสให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณี ไม่ทำการเปรียบเทียบเด็กโดยใช้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และศาสนา มาเกี่ยวข้อง หรือ การพูดถึงเด็ก และผู้ปกครองที่แสดง อคติทางวัฒนธรรมและศาสนา ส่งเสริมให้เด็กต่างศาสนาทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เช่น เป็นผู้ให้ความรู้ และ การให้เด็กมีส่วนร่วมดำเนินงานประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและภาษามลายูท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงไป ถึงวัฒนธรรมและมารยาทในการใช้ภาษาที่ถูกต้อง 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

3.2.7 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียว ในความหลากหลาย (Unite Together in Diversity : U) พบว่า ชั้นนี้เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่ ขยายโอกาสและพื้นที่การเรียนรู้สู่สังคมรอบข้าง ด้วยการส่งเสริมให้เด็ก เรียนรู้การดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกัน ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บันทึกการเรียนรู้ ชั้นการเรียนรู้ที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย
(Unite Together in Diversity : U)

7.1 แผนกิจกรรมที่นำเด็กขยายโอกาสและพื้นที่การเรียนรู้สู่สังคมรอบข้าง เพื่อการพัฒนาประสบการณ์
ความรู้ใหม่ สร้างความเข้าใจต่อการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการอยู่
ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม คือ กิจกรรมการทำทัศนศึกษาเกี่ยวกับปลาชนิดต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตในตลาด

จากกิจกรรมการให้เด็กได้สำรวจตลาด เพื่อสังเกตปลาชนิดต่าง ๆ การเดินทางในครั้งนี้มีเพื่อนต่างห้อง คือ
ห้องสี่เขียวร่วมเดินทางด้วย โดยตกลงกับเด็ก ๆ ว่า ทุกคนซักถามแม่ค้าในตลาดขาย เช่น ขายผัก ขายผลไม้ ขาย
ปลา และสังเกตว่าผู้คนเป็นอย่างไร ขณะทำการสำรวจ เด็กไทยพุทธ ไปพบแม่ค้ามุสลิม ไม่สามารถใช้ภาษาไทย
สื่อสารพูดคุยได้ น่องวัน เป็นเด็กไทยมุสลิมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นได้ จึงทำหน้าที่ซักถามโดยนำคำถามจากเพื่อน
ที่สงสัย มาถามแม่ค้า และนำคำตอบจากแม่ค้ามาแปลให้เพื่อนฟัง จากนั้น ในจุดที่สอง แม่ค้าเป็นคนไทยพุทธ
คราวนี้ น่องแดงไม่ได้รับอาสาเป็นคนสัมภาษณ์ การทำเช่นนี้ ทำให้เด็กได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และคลายข้อ
สงสัยเกี่ยวกับปลา

7.2 ผลที่ได้รับ คือ เด็กได้ศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน และผู้คนในตลาด ทำให้เด็กมีความเข้าใจ
ภาษาอื่น และยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง และสร้างความรู้สึกร่วมกันของการมีมิตรในการอยู่ร่วมกัน

ภาพประกอบ 24 การเรียนรู้ ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together
in Diversity)

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, ธันวาคม). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น.
10 ธันวาคม 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากิติ) จังหวัดนราธิวาส.

ขั้นที่ 7 จึงเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คนในชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา
ประสบการณ์ ความรู้ใหม่ สร้างความเข้าใจต่อการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม สามารถวิเคราะห์โอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์
ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 33 ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite Together in Diversity) กับ
โอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่
สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite Together in Diversity : U)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม ภายใต้โครงการที่กำลัง ดำเนินการ โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมาย ที่สำคัญคือ การได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือ การได้รับความรู้ใหม่จาก ผู้ที่เกี่ยวข้อง และร่วมถึงการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 2. ให้เด็กร่วมเสนอวิธีการปฏิบัติ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ของตนเองในการดำเนินกิจกรรม 3. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆ สำหรับทำกิจกรรม โดยเน้นย้ำ การใช้อย่างประหยัด 4. ส่งเสริมเด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ผู้ปกครอง หรือชุมชน 5. ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกัน และใช้สันติ วิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหา เพื่อแก้ไข (Identify Problems for Solving Together : I) 6. ส่งเสริมเด็กต่างวัฒนธรรมทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีประเด็น ทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 8. ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นและภาษาไทยเพื่อความเข้าใจร่วมกัน 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนให้ผู้อื่นของที่ไม่มี ประโยชน์</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

3.2.8 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้
ด้วยการจัดการ (Knowledge Management Broadcast Together : K) พบว่า เป็นการจัดประสบการณ์
เรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ ด้วยการให้เด็กปฐมวัยได้ จัดแสดงผลงานการเรียนรู้ที่ดำเนินการ
มาร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง พิจารณาคัดเลือกจัดเก็บผลงานในแฟ้มงานของตนเอง และ
ประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

**บันทึกการเรียนรู้ ชั้นที่ 8 ขยายความรู้ด้วยการจัดการ
(Knowledge Management Broadcast Together : K) 15 ธันวาคม 2554**

8.1 เด็กได้นำเสนอผลงานการเรียนรู้ในโครงการที่ทำ อย่างไร
เด็กได้ร่วมกันวางแผนและดำเนินการจัดนิทรรศการผลงานของตนเองและผู้อื่น เพื่อชื่นชมผลงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเชิญชวนให้เพื่อนต่างห้องเข้าชม

8.2 เด็กทำการประเมินตนเองในการเรียนรู้ อย่างไร
ครูนำเด็กพิจารณาผลงานตนเอง ว่าผลงานแต่ละชิ้น
เด็กๆ ได้ตั้งใจทำหรือไม่ และชื่นชมผลงานให้เด็กคัดเลือก
ผลงานใส่แฟ้มของตนเอง

8.3 เด็กประเมินผู้อื่นในการเรียนรู้ อย่างไร
เด็กนำผลงานกลุ่มที่ทำร่วมกันมานำเสนอและให้เพื่อนๆ กลุ่มร่วมกันประเมิน

8.4 สิ่งใดที่คิดว่าควรแก้ไขปรับปรุงในการเรียนรู้ร่วมกัน

1. การทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและการแบ่งปันสิ่งของในการทำกิจกรรมร่วมกัน
2. ฝึกการใช้สิ่งของอย่างประหยัด แบ่งปันสิ่งของในกลุ่มร่วมถึงรู้จักการรอคอยตามลำดับก่อน – หลัง

8.5 สิ่งใดคือความประทับใจและนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ใน
ครั้งต่อไป คือ เด็กและผู้ปกครองมีความร่วมมือในการทำกิจกรรม
ทุกกิจกรรมในห้องเรียน

ภาพประกอบ 25 การเรียนรู้ ชั้นที่ 8 ขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge Management Broadcast Together)

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2554, ธันวาคม). การทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 15 ธันวาคม 2554 ณ โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผาภักดี) จังหวัดนราธิวาส.

เมื่อเด็กดำเนินกิจกรรมในชั้นที่ 8 ทำให้เด็กได้รับความรู้ ประสบการณ์ ทักษะต่างๆ ที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้เป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ในชั้นนี้มีโอกาสของการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตาราง 34 ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (*Knowledge Management Broadcast Together*)
กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยใน
พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (<i>Knowledge Management Broadcast Together : K</i>)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมกันพิจารณาว่าการทำโครงการของตนเองมีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดูจากแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ ในชั้นที่ 3 หากทุกคนเห็นว่า กิจกรรมดำเนินการครบแล้ว ดำเนินการปิดโครงการ 2. นำเด็กดำเนินการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการเรียนรู้ในโครงการ 3. ส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการนำเสนอผลงาน 4. จัดกิจกรรมต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมและประหยัด 5. ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกัน และใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (<i>Identify problems for solving together : I</i>)) 6. ส่งเสริมเด็กต่างวัฒนธรรมทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 7. เมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอผลงาน นำเด็กสรุป ความรู้ ประสบการณ์ ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และเพื่อนว่า มีสิ่งใดที่ชอบ สิ่งใดที่ไม่ชอบและจัดทำแฟ้มงานของตนเอง 8. ส่งเสริมการสื่อสารภาษาไทยและภาษามลายูท้องถิ่น 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 1 ฟังพอบอกกับสิ่งที่ตนเองมี</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

จากผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพการดำเนินการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ *SANTISUK* ที่พัฒนาขึ้นกับโอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตัวอย่างการทดลองข้างต้น ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า การดำเนินการแต่ละขั้นของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ช่วยให้เด็กมีภาวะของความสมดุลระหว่างการเรียนรู้ จากบทบาทของครูปฐมวัยในฐานะผู้ดำเนินการ สนับสนุนการเรียนรู้ และบทบาทของเด็กปฐมวัย ในฐานะผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยการส่งเสริมให้เด็กสามารถทำงาน หรือกิจกรรมที่เกิดจากการร่วมพิจารณาร่วมกัน และแสดงออกถึงการพัฒนาตนเอง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพนี้ ได้สนับสนุนผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่า เด็กปฐมวัยทั้งระดับปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และ ระดับปฐมวัย ปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ที่เข้ารับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ *SANTISUK* มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของ

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ขณะทดลอง และภายหลังการทดลอง เพิ่มสูงขึ้นกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปใช้

ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ผู้ประเมินมาจากโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าสายชั้นที่เข้าสังเกตการณ์ทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน 2) ครูปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน และ 3) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน โดยใช้แบบประเมินชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรทางการศึกษา

กลุ่มที่ 2 ผู้เข้ารับกรขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการขยายผล จำนวน 34 คน 2) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 27 คน และ 3) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 94 คน รวมทั้งสิ้น 155 คน โดยใช้แบบประเมินชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรทางการศึกษา

กลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จากโรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) อำเภอเมืองจังหวัดยะลา จำนวน 30 คน 2) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 21 คน และ 3) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากักดี) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้น 77 คน โดยใช้แบบประเมินชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

เกณฑ์ที่ใช้ และการแปลผลประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ คือ

5.00 – 4.50	หมายถึง สามารถนำไปใช้และขยายผล ระดับดีเยี่ยม
4.49 – 3.50	หมายถึง สามารถนำไปใช้และขยายผล ระดับดีมาก
3.49 – 2.50	หมายถึง สามารถนำไปใช้และขยายผล ระดับปานกลาง
2.49 – 1.50	หมายถึง สามารถนำไปใช้และขยายผล ระดับน้อย
1.49 – 1.00	หมายถึง สามารถนำไปใช้และขยายผล ระดับน้อยที่สุด

4.1 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้การนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้และขยายผลต่อไป ตามทัศนะของกลุ่มที่ 1 ผู้ทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 18 คน ผลการประเมิน ดังนี้

ตาราง 35 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ตามทัศนะของผู้ทดลองใช้

ด้าน/ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้		
	Mean	SD	แปลผล
<p>ด้านที่ 1 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นกับโอกาสในการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ข้อ (ข้อ 1 – 9)</p> <p>1. ขั้นที่ 1 ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Share ideas together : S) เป็นการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยร่วมแสดงความคิดเห็น ความสนใจ เพื่อเสนอเป็นหัวข้อสำหรับเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.33	.49	ดีมาก
<p>2. ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้คิดพิจารณาความเป็นไปได้และตัดสินใจ เพื่อเลือกหัวข้อการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.33	.49	ดีมาก
<p>3. ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยนำหัวข้อที่ร่วมผ่านการยืนยันร่วมกันมาคิดวางแผน เพื่อจัดทำแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ ที่ครูและเด็กสามารถใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.17	.79	ดีมาก
<p>4. ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันที่หลากหลาย ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เชื่อมโยงบูรณาการให้สามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.56	.51	ดีเยี่ยม
<p>5. ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้คิดพิจารณานำปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนมาพูดคุย และช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาอย่างยุติธรรมโดยทุกคนมีส่วนร่วมรับรู้และปฏิบัติร่วมกัน ลดการใช้อำนาจควบคุม ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.06	.54	ดีมาก

ตาราง 35 (ต่อ)

ด้าน/ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้		
	Mean	SD	แปลผล
ด้านที่ 1 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นกับโอกาสในการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ข้อ (ข้อ 1 – 9)			
6. ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตนเอง และผู้อื่น ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย	4.44	.51	ดีมาก
7. ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนต่างห้อง ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย	4.33	.69	ดีมาก
8. ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ให้เด็กได้นำเสนอผลการเรียนรู้และประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย	4.39	.70	ดีมาก
9. ภาพรวมรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) และเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	4.44	.51	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 1	4.34		ดีมาก

ตาราง 35 (ต่อ)

ด้าน/ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้		
	Mean	SD	แปลผล
ด้านที่ 2 การนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้/ประยุกต์ใช้ จำนวน 3 ข้อ (ข้อ10 – 12)			
10. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้เพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยในระบบโรงเรียน	4.50	.71	ดีเยี่ยม
11. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักสูตรระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาของท่าน	4.61	.61	ดีเยี่ยม
12. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเด็กได้ทุกด้าน	4.67	.49	ดีเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 2	4.59		ดีเยี่ยม
ด้านที่ 3 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตเฉพาะกิจชายแดนใต้ พ.ศ. 2552 – 2555 (1 ข้อ)			
13. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการดำเนินการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตเฉพาะกิจชายแดนใต้ พ.ศ. 2552-2555 ที่มุ่งเสริมสร้างความมั่นคง ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสันติศึกษา สิทธิมนุษยชน การจัดการข้อพิพาทและความขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์ เพื่อความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.44	.51	ดีมาก
ด้านที่ 4 ความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN) (1 ข้อ)			
14. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการดำเนินการที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN) โดยมุ่งเน้นที่การสร้างโอกาสของร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำรงชีวิตร่วมกันด้วยความเข้าใจอันดีต่อกันท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.33	.69	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านทุกด้าน	4.44		ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติม มีดังนี้

ความคิดเห็นของผู้บริหารของโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยทั้ง 3 โรงเรียน ที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK พบว่า นอกจากรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ทุกด้านแล้ว ยังช่วยให้ผู้ปกครองที่เป็นไทยพุทธ และไทยมุสลิม มีความเข้าใจในวัฒนธรรมร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง และเป็นฐานของการสร้างความสันติสุข ทั้งภายในโรงเรียนและชุมชน ดังปรากฏในข้อความต่อไปนี้

<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>ข้อสังเกตจากครอบครัวระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ เห็นได้ว่าผู้ปกครองกับโรงเรียน และโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับนักเรียนและครอบครัวผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า และสามารถลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาได้เป็นอย่างดี และจะเรียนรู้อีกต่อไป</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>
<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>เห็นว่าการที่โรงเรียนได้พัฒนาเด็กปฐมวัยได้ดี</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>
<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>การที่โรงเรียนได้พัฒนาเด็กปฐมวัยได้ดี และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี และพัฒนาการศึกษาของเด็กในระดับประถมศึกษา</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>

ภาพประกอบ 26 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหารต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2555 มกราคม). การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 10 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

สำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความคิดเห็นต่อการนำไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และเป็นแนวทางของการพัฒนาการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง ช่วยให้เด็กปฐมวัย ได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดสิ่งที่ได้เรียนรู้และมีความสุขในการเรียนรู้ และมุ่งเน้นการปฏิบัติจริงที่ทำให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาการเรียนรู้ควบคู่กับการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

นอกจากนี้ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยยังได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของรูปแบบการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น กับความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำมาใช้ในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ของไทย ดังนี้

<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>จากการที่ดิฉัน ได้เข้าร่วม โครงการ วิจัย และ ทดลอง ใช้รูปแบบ การ จัดประสบการณ์ ของ SANTISUK เป็นวิธีการที่ต่างจาก ที่ใช้ เดิม ได้เห็น เด็ก ได้มีความรู้ และ ประสบการณ์ ได้ เรียนรู้ ไป ทำ กิจกรรม ร่วม กับ เพื่อน และ มี ๗ คน ของ ปี ชั้น อนุบาล ๓ ได้ เข้าใจ และ ใช้ อย่าง มีความสุข และ มีความสุข</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>
<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>การจัดทำ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ วิจัย มี สิ่ง ที่ ดี มาก เหมือน เด็ก ใช้ การ สื่อ หมาย มี สิ่ง ได้ มี ร. ชม ชม ชม ครึ่ง ใช้ สื่อ วัสดุ แวดล้อม ด้าน การ มี ความ กิจกรรม ร่วม กับ เด็ก สหกรณ์ ทรัพย์ เพื่อ ก้าว สู่ หน้า อนาคต รู้ รัก การ ทำงาน และ ครอบ ครอบ มี ความ มี เมตตา ใจ</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>
<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>รูปแบบการจัดประสบการณ์ของ SANTISUK เป็นรูปแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ดี มาก เหมาะ สม ที่ จะ ทำ มา ใช้ ใน สถานการณ์ สถานการณ์ ใน สถานการณ์ ที่ ยาก ยาก นี้ ซึ่ง จาก ได้ ใช้ ได้ ดี แล้ว แต่ เห็น การ เปลี่ยนแปลง ของ เด็ก เกิด ความ ดี จาก ที่ พัง ปร. สงค์ ไม่ มี เปลี่ยนแปลง ใน การ ทำ กิจกรรม ร่วม กัน ส่วน ไม่ มี ความ ที่ ดี อย่าง เห็น ได้ ใจ ใจ</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>
<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>รูปแบบการจัดประสบการณ์ของ SANTISUK ภาษา สม กับ ระดับ ของ การ เรียน รู้ ของ เด็ก และ มี สิ่ง ที่ ดี มาก</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>

ภาพประกอบ 27 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2555ม มกราคม). การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 10 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นร่วมกับครูปฐมวัยกลุ่มทดลอง ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>ดิฉันชอบมาก ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพราะ จะทำให้ นักเรียนเข้าใจเนื้อหา หรือกิจกรรมมากยิ่งขึ้น และนักเรียนก็มีความสุข มีการแบ่งปัน มากขึ้น การสอนแบบ SANTISUK ก็เป็นภาระ น้อยกว่า แบบอื่น ๆ ที่ผมเคย ผู้สอนมากกว่า อย่าง ถัดมาๆ อยู่ ที่ ดิฉัน ไม่เคย เห็น มาก ก่อน</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>
<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>การจัดกิจกรรมที่ผสมผสานได้ทั้งด้านร่างกายไปใช้กับเด็ก ได้เพราะกระทำไปแต่ก็ได้เรียนรู้ร่วมกันแล้ว และ การลดความเครียดจากกลุ่มผู้สอนไปใช้กับเด็กไป ก็ลดความเครียดได้ และลดความเครียดลง</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือครั้งนี้</p>
<p>ข้อที่ 15 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>การจัดกิจกรรมที่ผสมผสานไปใช้ SANTISUK เป็น การลดความ เครียดที่มาก อีกแบบหนึ่ง เพราะ เป็น การสอน ที่สั้นๆ มีจุดมุ่งหมายที่ แน่นอน สั้นๆ ไม่มีความยุ่งยาก สอนตามความสนใจ เพื่อให้นักเรียน ไปอย่างมีความสุข</p> <p>ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความร่วมมือครั้งนี้</p>

ภาพประกอบ 28 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการศึกษาปฐมวัย
ต่อการใช้รูปแบบ ฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2555, มกราคม). การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่
พัฒนาขึ้น. 10 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

สรุป ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้
SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้และขยายผลต่อไป ตามทัศนะของ กลุ่มที่ 1 ผู้ทดลองใช้รูปแบบการจัด
ประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะ
การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขไปใช้กับเด็กปฐมวัย ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ประยุกต์ใช้ ในการจัด
ประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ในระดับดีเยี่ยม มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา
การศึกษาในเขตเฉพาะกิจชายแดนใต้ พ.ศ. 2552 – 2555 ระดับดีมาก และความสอดคล้องกับทิศทาง
การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN) ระดับดีมาก

4.2 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างน่าพอใจในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ไปใช้โดยกลุ่มที่ 2 ผู้เข้ารับการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 155 คน ผลการประเมิน ดังนี้

ตาราง 36 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างน่าพอใจของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ตามทัศนะของ ผู้รับการขยายผล

ด้าน/ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้อย่าง		
	Mean	SD	แปลผล
<p>ด้านที่ 1 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้นกับโอกาสในการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ข้อ (ข้อ 1 – 9)</p> <p>1. ขั้นที่ 1 ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Share ideas together: S) เป็นการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยร่วมแสดงความคิดเห็น ความสนใจ เพื่อเสนอเป็นหัวข้อสำหรับเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างน่าพอใจในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p> <p>2. ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้คิดพิจารณาความเป็นไปได้อย่างดีและตัดสินใจ เพื่อเลือกหัวข้อการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างน่าพอใจในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p> <p>3. ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยนำหัวข้อที่ร่วมผ่านการยืนยันร่วมกันมาวางแผนจัดทำแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างน่าพอใจในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p> <p>4. ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันที่หลากหลาย ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เชื่อมโยงบูรณาการให้สามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างน่าพอใจในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p> <p>5. ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้คิดพิจารณานำปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนมาพูดคุย และช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไขปัญหา อย่างยุติธรรมโดยทุกคนมีส่วนร่วมรับรู้ ปฏิบัติลดการใช้อำนาจควบคุมโดยครูเพียงฝ่ายเดียว ขั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างน่าพอใจในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.32	.61	ดีมาก
	4.28	.70	ดีมาก
	4.22	.66	ดีมาก
	4.47	.63	ดีมาก
	4.09	.63	ดีมาก

ตาราง 36 (ต่อ)

ด้านประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้		
	Mean	SD	แปลผล
<p>ด้านที่ 1 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นกับโอกาสในการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ข้อ (ข้อ 1 – 9)</p> <p>6. ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) เป็นชั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ชั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.28	.67	ดีมาก
<p>7. ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) เป็นชั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนต่างห้อง ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ชั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.35	.62	ดีมาก
<p>8. ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นชั้นการเรียนรู้ที่ให้เด็กได้นำเสนอผลการเรียนรู้และประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ชั้นตอนนี้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย</p>	4.31	.69	ดีมาก
<p>9. ภาพรวมรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) และเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้</p>	4.38	.62	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 1	4.29		ดีมาก

ตาราง 36 (ต่อ)

ด้าน/ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้		
	Mean	SD	แปลผล
ด้านที่ 2 การนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้หรือประยุกต์ใช้ จำนวน 3 ข้อ (ข้อ 10 – 12)			
10. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้เพื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยในระบบโรงเรียน	4.45	.70	ดีมาก
11. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักสูตรระดับปฐมวัยในสถานศึกษาของท่าน	4.43	.59	ดีมาก
12. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเด็กได้ทุกด้าน	4.40	.66	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 2	4.42		ดีมาก
ด้านที่ 3 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตเฉพาะกิจชายแดนใต้ พ.ศ. 2552 – 2555 (1 ข้อ)			
13. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการดำเนินการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตเฉพาะกิจชายแดนใต้ พ.ศ. 2552 – 2555 ที่มุ่งเสริมสร้างความมั่นคง ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสันติศึกษา สิทธิมนุษยชน การจัดการข้อพิพาท และความขัดแย้ง และการสร้างความสมานฉันท์เพื่อความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.45	.57	ดีมาก
ด้านที่ 4 ความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN) (1 ข้อ)			
14. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการดำเนินการที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN) โดยมุ่งเน้นที่การสร้างโอกาสของร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำรงชีวิตร่วมกันด้วยความเข้าใจอันดีต่อกันท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.37	.63	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านทุกด้าน	4.38		ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติม

นักศึกษาศาขการศึกษปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ได้รับการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองปฏิบัติจริง ได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นเสมือนบทสรุปของการพัฒนาและการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 37 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้อของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ตามทัศนะของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ด้าน/ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้		
	Mean	SD	แปลผล
1. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together) เพื่อนำเสนอสิ่งที่ตนเองสนใจร่วมกับผู้อื่น ท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้อในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยและเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.23	.65	ดีมาก
2. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็ก ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้คิดพิจารณาความเป็นไปได้และตัดสินใจ เพื่อเลือกหัวข้อการเรียนรู้ ท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้อในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยและเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.29	.67	ดีมาก
3. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็ก ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยคิดวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้อในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยและเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.51	.70	ดีเยี่ยม
4. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็ก ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) เป็นการให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในสิ่งที่เด็กได้วางแผนมาแล้ว ท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้อในการนำไปใช้และเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.60	.61	ดีเยี่ยม
5. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็ก ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้คิดพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนมาพูดคุย และช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาอย่างยุติธรรมร่วมกัน ท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้อในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยและเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.36	.67	ดีมาก

ตาราง 37 (ต่อ)

ด้านประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสมเป็นไปได้		
	Mean	SD	แปลผล
6. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็ก ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยและเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.35	.76	ดีมาก
7. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็ก ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนต่างห้อง ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยและเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.31	.75	ดีมาก
8. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ได้ส่งเสริมให้เด็ก ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นการเรียนรู้ที่ให้เด็กได้นำเสนอผลการเรียนรู้และประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันท่านคิดว่า ขั้นตอนนี้มีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยและเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.36	.74	ดีมาก
9. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK ที่บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ช่วยทำให้บุตรหลานกระตือรือร้น อยากมาโรงเรียน และ สนุกกับการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น	4.55	.76	ดีเยี่ยม
10. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK บุตรหลานของท่านกำลังเรียนอยู่ขณะนี้ ที่ ช่วยทำให้บุตรหลานอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รู้จักการให้อภัย มีน้ำใจ ใฝ่ดี มีความพอเพียงในสิ่งที่ตนเองมี มีความอดทนอดกลั้น และเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาทั้งของตนเองและผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น	4.60	.67	ดีเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยรวม	4.42		ดีมาก

จากตาราง 37 แสดงให้เห็นว่า ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยรูปแบบ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ทุกขั้นของการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมความเหมาะสมในการนำรูปแบบการเรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับเด็กปฐมวัย พบว่า อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติม พบว่า ผู้ปกครองมีความด้วยพึงพอใจต่อการจัด
ประสบการณ์เรียนรู้ให้กับบุตรหลานด้วยรูปแบบการเรียนรู้ SANTISUK ดังข้อความที่ว่า

<p>ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม</p> <p>รู้สึกชอบที่ได้รู้ใช้ในงานช่วยในลูกหลานได้รู้ความรู้อย่างละเอียดมากขึ้น รวมทั้งได้รู้จักเพื่อนใหม่ๆ และครูดีและรักเด็ก ดี และกล้าพูด กล้าทำ รู้จักตนเอง และกล้าทำ</p>
<p>ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม</p> <p>รู้สึกชอบและอยากให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมการสวดมนต์เช้าค่ำ และ และอยากทำไปโรงเรียน เพื่อร่วมกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้ง</p>

ภาพประกอบ 30 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2555, มกราคม). การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบฯ
ที่พัฒนาขึ้น. 20 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ได้ช่วยให้ผู้ปกครอง มี
ทัศนคติที่ดีและมีความร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนาการศึกษาของบุตรหลานร่วมกันทางโรงเรียน อีกทั้ง
ช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความสุขและอยากมาโรงเรียน ดังข้อความที่ว่า

<p>ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม</p> <p>ทางตรงไปตรงมา ได้ดี มาก เพราะเด็กทุกคนไม่ยอมไปโรงเรียน ตอน มีไปโรงเรียน ทางปกติแล้ว เพราะเขาไปทุกวันเมื่อคืนก่อน ๒๐๑๖</p>
<p>ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม</p> <p>ได้ ๕๐, ไรท์ จ : ดี ๑๑๖ : ๕๕ ว่า คนที่มีวิธีการสอนดีมาก ๑๑ : ๖๐ รอมคุดที่คนดูเอง คิดได้เองกับโรงเรียนจันทบุรีในวัด ๑๑๑๑๑ โรงเรียน ๑๑๑ : ๕๕ โรงเรียน</p>
<p>ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม</p> <p>ขอขอบคุณโรงเรียนแห่งนี้ ครทุกท่าน ที่ได้จัดการ เรียนการสอนในลักษณะที่ ได้ดี รู้จักการให้สังคม กับนักเรียน ได้ (๕๕) สอนได้ ดี ตาม</p>
<p>ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม</p> <p>ไว้ทุกอย่าง พุดชาชาวไทย อั้้น คัว แลตง ๑๑๑</p>

ภาพประกอบ 31 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2555, มกราคม). การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 20 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

ทัศนะของผู้ปกครองที่ตระหนักถึงคุณค่าของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นกับการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยที่เรียกตนเองว่า ไทยมุสลิม สามารถใช้ภาษาไทย และการเข้าใจภาษาของผู้อื่นในการสื่อสารได้ดีขึ้น ซึ่งรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองว่า ได้ตอบสนองความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่ออยู่ร่วมกันในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังข้อความใน ภาพประกอบ 32

<p>ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--

ภาพประกอบ 32 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

ที่มา: จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2555, มกราคม). การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น. 20 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

สรุปผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ไปใช้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับดีมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK สามารถสรุปสาระสำคัญ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้ ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ตามที่กำหนดไว้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ขณะทดลองและภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบ สร้างแบบประเมินE-SANTISUK ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีการดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ความรู้เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด นิยามปฏิบัติการตัวแปรโครงสร้าง และตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการศึกษาคำรู้ภาคทฤษฎี เพื่อค้นหาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและดำเนินการภาคสนาม โดยการศึกษาสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ความคิดเห็นของครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีสันติสุข ทำให้ได้องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้

ขั้นที่ 2 ร่วมตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแปรโครงสร้างและตัวแปรบ่งชี้องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการวิพากษ์ความเหมาะสมเป็นไปได้อันขององค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่พัฒนาขึ้น ให้ตัวแทนครูปฐมวัย และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมวิพากษ์และเสนอแนะ เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 1

ขั้นที่ 3 สร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) พัฒนาแบบประเมิน E-SANTISUK เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน ผลการประเมินได้ค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแบบประเมินทั้งชุด พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และอยู่ในระดับดีมาก

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการสำรวจข้อมูล ด้วยแบบประเมิน E-SANTISUK เพื่อประเมินเด็กปฐมวัยรายบุคคลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเริ่มจากการกำหนดสัดส่วนโควตา โรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยในพื้นที่ จำนวน 3 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสังกัดเทศบาล ใช้การเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 33 โรงเรียน และส่งแบบประเมินไปทั้งสิ้น 1,300 ชุด พบว่า มีโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือส่งแบบประเมินกลับ 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.45 มีข้อมูลกลับคืน 888 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68.31 แบ่งเป็น 1) ระดับ ชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) จำนวน 446 ชุด และ 2) ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5ปี) จำนวน 442 ชุด ซึ่งเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับดีมาก นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis : CFA) โดยใช้ด้วยโปรแกรม LISREAL 8.30 เพื่อหาความกลมกลืนของแบบจำลองการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สาม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) และค่า Average Variance Extracted ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** และสร้างแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** ดำเนินการศึกษารายงานองค์ความรู้ภาคทฤษฎี และภาคสนาม สังเคราะห์รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** ประกอบด้วย 8 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together: K) ที่ดำเนินการตามทฤษฎีระบบไม่เป็นเส้นตรง (Non linear system) ตามทิศทางการจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิด หลังสมัยใหม่ (Postmodern) แต่ละขั้นมีความเชื่อมโยงต่อเนื่อง และมีขั้นที่ 5 และขั้นที่ 6 สามารถบูรณาการร่วมกับทุกขั้น

ขั้นที่ 2 สร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความเป็นมา และจุดมุ่งหมายของรูปแบบฯ ส่วนที่ 2 หลักการ ส่วนที่ 3 แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของรูปแบบฯ (Roadmap of **SANTISUK**) ส่วนที่ 4 กิจกรรมพื้นฐานในรูปแบบฯ ส่วนที่ 5 โอกาสและแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และส่วนที่ 6 บันทึกการเรียนรู้ที่ใช้ในรูปแบบฯ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน เพื่อประเมินรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และสามารถนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยได้ในระดับมาก

ขั้นที่ 3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรทางการศึกษา และชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย นำแบบประเมินทั้ง 2 ชุด เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน ทำการประเมินได้ค่า IOC ทุกข้อผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 4 ทดลองนำร่อง (Pilot study) การรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นกับเด็กปฐมวัยระดับ ชั้นปีที่ 1 (อายุ 4ปี) จำนวน 25 คน ระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) จำนวน 30 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ทั้งสิ้น 55 คน โดยครูปฐมวัยประจำระดับชั้น และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5

สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่ประจำการอยู่ในห้องเรียน เป็นผู้ทดลองใช้รูปแบบฯ และดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพของแบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนา ขึ้นไปใช้ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของแบบประเมินทั้งคู่โดยรวมมีความเชื่อมั่นในระดับดีมาก

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพและขยายผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบประสิทธิผล และประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1.1 เลือกแบบเจาะจงโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย ตามคุณสมบัติที่กำหนด พบว่ามีจำนวน 3 โรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) สังกัดเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม) สังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และโรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากัด) สังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

1.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยการจับฉลากห้องเรียนในแต่ละระดับชั้นของแต่ละโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย ให้ได้ระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้ในการทดลอง ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4ปี) 3 กลุ่ม จำนวนรวม 91 คน และระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) 3 กลุ่ม จำนวนรวม 98 คน กลุ่มทดลองทั้งสิ้น 6 กลุ่ม จำนวน 189 คน

1.3 เลือกแบบเจาะจงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทดลองใช้รูปแบบฯ ได้แก่ ครูปฐมวัยประจำชั้นกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยละ 2 คน รวม 6 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เป็นผู้ร่วมดำเนินการทดลอง โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยละ 2 คน รวม 6 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

1.4 เลือกแบบเจาะจงกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1.4.1 บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าสายชั้นที่เข้าสังเกตการณ์ โรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัยละ 2 คน รวม 6 คน 2) ครูปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบฯ จำนวน 6 คน และ 3) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ร่วมดำเนินการทดลอง จำนวน 6 คน

1.4.2 ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ หรือทำกิจกรรมต่างๆ ขณะทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น รวมทั้งสิ้น 77 คน

ขั้นที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบแผนกึ่งทดลองที่มีความเข้มแข็ง (Strong Quasi –Experimental Design) ทุกกลุ่มทดลองได้มาจากการสุ่ม และใช้วิธีการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย รายบุคคล ด้วยแบบประเมิน E-SANTSUK แบบวัดซ้ำ 3 ครั้ง คือ ก่อนการทดลอง ขณะทดลอง และภายหลังการทดลอง

3.1 ก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการอบรมปฏิบัติให้ครูปฐมวัย ผู้ทดลองใช้รูปแบบฯ และการวัดครั้งที่ 1

3.2 ขณะดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ใช้เวลา 10 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการนิเทศติดตามผล จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และทำการวัดครั้งที่ 2 ขณะทดลอง

3.3 ภายหลังทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ใช้เวลา 1 สัปดาห์ ทำการวัดครั้งที่ 3 ภายหลังการทดลอง และขอความร่วมมือในการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้และขยายผลต่อไป โดยมีผู้บริหาร ครูปฐมวัย นักศึกษาฝึกประสบการณ์ และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง เป็นผู้ประเมิน

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ด้วยวิธี General Linear Model to ANOVA for repeated measurement และทำการเปรียบเทียบรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดทางเดียว (One –Way ANOVA repeated measurement)

ขั้นที่ 4 ขยายผลการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ให้กับบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการอบรมให้ความรู้กับครูปฐมวัย จำนวน 34 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 สาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 27 คน นำความรู้ไปทดลองปฏิบัติจริงกับเด็กปฐมวัยในห้องเรียนของตนเอง และจัดทำแฟ้มเสนอผลการทดลองเข้าร่วมกิจกรรมการนำเสนอผลงานร่วมกัน การบูรณาการการวิจัยลงสู่การเรียนการสอน ให้กับมีนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 94 คน ได้ทดลองนำความรู้ไปจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กปฐมวัย และจัดทำแฟ้มงานเสนอผลการทดลองรายงานเข้าร่วมกิจกรรมการนำเสนอผลงานร่วมกัน และจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลการวิจัย ภายใต้กิจกรรม เสริมสร้างความเข้าใจ พัฒนาเด็กปฐมวัย สู่สันติสุข ในวันอาทิตย์ที่ 5 มีนาคม 2555 เวลา 08.30 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมอาคารมหาชิรलगรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อให้ครูปฐมวัยและนักศึกษาที่เข้ารับการขยายผล ได้นำเสนอผลการทดลอง โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมทั้งสิ้น 200 คน จากนั้น ให้กลุ่มที่เข้ารับการขยายผลประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน สรุปได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ โดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านมีมิตรไมตรี (0.95) มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่าทุกด้าน รองลงมาคือ ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง (0.94) ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น (0.94) ด้านที่ 2 รู้จักภัย (0.93) และด้านที่ 5 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (0.87) อยู่ในระดับดีเยี่ยม แบบจำลองสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 888 คน ค่าสถิติไคสแควร์ที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมาก แต่ค่า Standardized RMR (0.029) ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) (0.066) ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI) (0.93) ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index : NNFI) (0.95) ดัชนีวัดระดับความพอเหมาะพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparison Fit Index : CFI) (0.96) โมเดลมีความกลมกลืนดีกว่าโมเดลที่ไม่มีความสัมพันธ์ และดัชนีความกลมกลืนเชิงประหยัด Parsimony Normed Fit Index (PNFI) (0.80) ดังนั้น คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ เป็นจริงตามที่กำหนดไว้ในสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน ทำการประเมินค่าความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่ศึกษาและเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ พบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .26 แสดงว่า มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ผลการทดลองนำร่อง พบว่า รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้จากล่างขึ้นบน (Bottom-up Practice) คือ สร้างสรรค์การเรียนรู้ที่มาจากความสนใจของเด็กหรือข้อตกลงร่วมกัน ดังนั้น จึงต้องใช้แผนที่การจัดประสบการณ์รูปแบบ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น (Roadmap of SANTISUK Learning Model) บันทึกการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือดำเนินการ การเรียนรู้ทั้ง 8 ชั้น มีโอกาสส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้โดยง่าย และครูเป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการใช้รูปแบบฯ ให้มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยระดับปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และเด็กปฐมวัย ระดับปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เข้ารับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยรูปแบบ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 6 กลุ่ม จาก 3 โรงเรียนที่เข้าร่วมปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ขณะทดลอง และภายหลังการทดลอง เพิ่มขึ้นกว่า ก่อน

การทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังพบว่า เมื่อกำหนดให้ก่อนการทดลองทั้งเด็กปฐมวัย ระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) มีการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพิ่มสูงกว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) แต่แนวโน้มการพัฒนาพบว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) มีแนวโน้มพัฒนาได้เพิ่มสูงมากกว่าเด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ทั้งผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ทำให้สมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ครั้งนี้เป็นจริง

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ผลการประเมิน กลุ่มที่ 1 ผู้ทดลองใช้ และกลุ่มที่ 2 ผู้รับการขยายผล เป็นบุคลากรทางการศึกษา พบว่า 1) การเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขไปใช้กับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก 2) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตเฉพาะกิจชายแดนใต้ พ.ศ 2552 – 2555 อยู่ในระดับดีมาก 3) ความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN) อยู่ในระดับดีมาก 4) การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับดีมาก และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นทำให้เด็กปฐมวัย มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถนำไปใช้ได้และขยายผลต่อไปได้ ผลการประเมินโดยรวมจากทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง **การศึกษารูปแบบการประกอบและการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK** พบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ขณะทดลอง และภายหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับชั้นปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เข้ารับการจัดประสบการณ์ด้วยรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และมีความเหมาะสมเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้อยู่ในระดับดีมาก ผลการวิจัยดังกล่าว เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปราย ผลการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ความเหมาะสมพอดีของตัวแปรโครงสร้าง และตัวแปรบ่งชี้ขององค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. กลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1. ความเหมาะสมพอดีของตัวแปรโครงสร้างและตัวแปรบ่งชี้ขององค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการ

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่ได้จากข้อมูลการสำรวจ เพื่อประเมินพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.83 ถึง 0.95 และ องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นจริงตามที่กำหนดไว้ในสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ โดยแต่ละด้านมีความสอดคล้องกับองค์ความรู้ภาคทฤษฎีที่ได้ทำการศึกษา และองค์ความรู้ภาคสนาม ที่ได้จากการการศึกษาสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นและความมุ่งหวังของครูปฐมวัย ผู้ปกครองต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะดังกล่าว พร้อมกับนโยบายแนวทางของประเทศที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีสันติสุข สิ่งสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการวิจัยระยะที่ 1 ครั้งนี้ ด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ถึง 888 คน ด้วยแบบประเมิน E-SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นในการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่ ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่า Construct reliability เท่ากับ 0.93 และค่า Average Variance Extracted เท่ากับ 0.86 แสดงให้เห็นว่า แบบประเมินมีความเชื่อมั่นและความตรงในการประเมินอยู่ในระดับสูงอีกด้วย ผู้วิจัยขอเสนอความเหมาะสมพอดีของตัวแปรโครงสร้างและตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง ประกอบด้วยมีตัวบ่งชี้ย่อย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าสหสัมพันธ์ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี ($r = 0.76$) ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด ($r = 0.83$) ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับดีเยี่ยม ยกเว้น ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนให้ผู้ปกครองซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น ($r = 0.62$) ทั้ง 3 ตัวบ่งชี้ เป็นพฤติกรรมของการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยที่สามารถพบเห็นได้ การที่เด็กไม่พอใจในสิ่งที่ตนมี ไม่รู้จักการประหยัด หรือรบกวนผู้ปกครองให้ซื้อสิ่งของต่างๆ อันเป็นตัวบ่งชี้ที่ผู้ปกครองและครูปฐมวัยคาดหวังให้เกิดการพัฒนาในเด็กปฐมวัย และเชื่อมั่นว่า การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เป็นพื้นฐานสำคัญของการทำให้มีสันติสุข กอรปกับสภาพความเป็นจริงของการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประเด็นความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวิเคราะห์แนวทางของกรรมาธิการของสหประชาชาติ (United Nations : UN) พบว่า พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดความมั่นคงของมนุษย์อย่างรุนแรง อันเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ประกอบด้วยหลายมิติ ได้แก่ ความยากจน การขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร จึงเกิดความยากจนในชนบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีความเชื่อมโยงกับผลกระทบจากความไม่สงบ และเมื่อทำการประเมินความมั่นคงของมนุษย์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (อัมมาร สยามมาลา คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. 2550: 1 – 7)

ดังนั้น จุดเน้นขององค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่ควรต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนด ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง โดย *น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* มาปรับใช้ เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ที่ช่วยสร้างโอกาสในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยดำรงอยู่

และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น มีความพอประมาณ ที่หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล ที่หมายถึง การตัดสินใจทำสิ่งใดจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เพื่อการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ที่เกิดจากการคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล (จักรภพ ณ ภาสกรนิช. 2547: 21 – 26) และ *น้อมนำแนวทางพระราชทาน* เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาปรับใช้ ด้วยการส่งเสริมให้เด็กตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากความไม่พอเพียง (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551) และนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551: 8 – 9) ที่น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ปรองดอง และความสงบสุขของประชาชน และยังสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ที่มุ่งเน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ โดยมุ่งเน้นให้พัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สภาการศึกษา. 2553) ที่สำคัญ UNESCO (2001: 4) ได้ กำหนดให้ ความพอเพียงเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสันติภาพทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การกำจัดความยากจน เพื่อการกินดีอยู่ดีของประชาชน

ด้านที่ 2 รู้ภัย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง ($r = 0.82$) ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ ($r = 0.85$) และตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้ ($r = 0.83$) ทั้งหมดมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับดีเยี่ยม องค์ความรู้ที่นำมาใช้เป็นฐานการพัฒนาในด้านที่ 2 รู้ภัย คือ บทบัญญัติที่ว่าด้วย วัฒนธรรมของสันติภาพ (Cultural of peace) การรู้ภัย เป็นพื้นฐานของนำไปสู่สันติสุขที่อยู่ภายในจิตใจ (Inner Peace) ของตนเองและส่งผลต่อการทำให้สังคมสันติสุข (Social peace) เกิดความรัก ปรองดอง สามัคคี (UNESCO. 2001: 4 – 12) สำหรับพฤติกรรม ตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ยังพบว่า การกล่าวคำขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ การยอมรับการกระทำผิดของตนเอง เป็นพฤติกรรมบ่งชี้ของการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคม (Sociomoral) ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในเด็กปฐมวัย (DeVries; & Zan. 2012: 26 – 35) และจากผลการวิจัยการพัฒนาจริยธรรมทางสังคม โดยการทดลองใช้โปรแกรมการจัดประสบการณ์แบบโครงการให้กับเด็กปฐมวัยของไทย พบว่า เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาจริยธรรมทางสังคมได้ถึงระดับ 2 ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกับผู้อื่น การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้ (จิรภรณ์ วสุวัต. 2540) และเป็นสิ่งที่เพียเจต์ ถือว่า เป็นพัฒนาการที่สำคัญยิ่งของการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่แสดงถึงพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือน และความต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น ทำให้เด็กสร้างความสนใจต่อเพื่อน ช่วยกระตุ้นให้เด็กเป็นผู้มีจิตสำนึกที่จะยอมรับความปรารถนาของผู้อื่น ทำให้ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (DeVries; & Kohlberg. 1990; citing Piaget)

นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ และตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้ ยังเป็น ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการดำเนินการภาคสนาม ที่พบว่า ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้นี้เป็นพฤติกรรมคาดหวังของครู ปฐมวัยและผู้ปกครองในพื้นที่สาม ที่กำลังเผชิญกับสถานการณ์ความไม่สงบ และปัญหาความขัดแย้ง ซึ่ง ปรากฏชัดใน *แนวทางการสร้างความสมานฉันท์สำหรับสังคมไทย* ที่ได้ทำการศึกษาและเสนอแนวทางให้ใช้ การให้อภัยเป็นทางเลือกของการเสริมสร้างสันติสุข โดยทุกฝ่ายต้องตระหนักชัดถึงคุณค่าของชีวิตทั้งใน ฐานะผู้ให้อภัย และผู้ได้รับการให้อภัย อีกทั้งตระหนักถึงความทุกข์ยากของเหยื่อความรุนแรงในทุกชั้น ทุกมิติ (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. 2549: 60 – 63) ด้วยความสำคัญดังกล่าว จึง เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องได้กำหนดเป็นด้านที่ 2 ขององค์ประกอบเชิงยืนยัน ในการวิจัยครั้งนี้

ด้านที่ 3 มิมิตรไมตรี ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข ($r = 0.71$) ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้ ($r = 0.81$) ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของ ผู้อื่น ($r = 0.84$) และตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ($r = 0.80$) ทั้งหมดมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ใน ระดับดีเยี่ยม องค์ความรู้ที่นำมาใช้เป็นจุดเน้นของด้านที่ 3 คือ จากการศึกษาทฤษฎี*พฤติกรรมเอื้อสังคม (Prosocial) ของเด็กปฐมวัย* พบว่า โดยธรรมชาติเด็กสามารถแสดงให้เห็นถึงการมีพฤติกรรมเอื้อสังคม จาก การเป็นผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น การดูแลเอาใจใส่ต่อผู้อื่น การมีจิตอาสา เด็กแสดงให้เห็น ถึงการให้ความสนใจช่วยเหลือผู้อื่น รับรู้ถึงการแสดงความเข้าต่อผู้อื่นได้เพิ่มมากขึ้น โดยปรากฏชัดเจน ในช่วงปฐมวัยตอนปลาย คือ อายุ 4 – 5 ปี จึงเป็นสัญญาณที่สำคัญของการบ่งชี้ว่า เด็กพัฒนาการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมแบบเอื้อสังคม นั้นหมายถึง ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในสิ่งที่พวกเขาจำเป็นต้อง เลือกระหว่างความต้องการของตนเองกับความต้องการของผู้อื่น และการที่เด็กเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือ แบ่งปัน แลกเปลี่ยนกับผู้อื่น จึงสะท้อนถึงพัฒนาการและความสามารถทาง ด้านอารมณ์ ที่เด็กได้พัฒนา โดยแสดงให้เห็นจากการที่เด็กเห็นอกเห็นใจ หรือเข้าข้างผู้อื่น อันเป็นการสะท้อนถึงการที่เด็กมี พัฒนาการเอื้อสังคมเพิ่มมากขึ้น (Krantz. 1994: 459) และยังสอดคล้องกับ *ปรัชญาของ APNIEVE- UNESCO ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์* (UNESCO. 1998) และ*แนวทางการพัฒนาและ ส่งเสริมสันติภาพขององค์การ UNICEF* ที่กำหนดให้เด็กต้องมีทักษะที่สำคัญ คือ การพัฒนาความสามารถ ในการร่วมมือกัน และทัศนคติที่เด็กควรมีเพื่อเสริมสร้างสันติภาพ คือ การเห็นอกเห็นใจ การปรองดอง การมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (UNICEF. 1999: 14 – 16)

สิ่งที่น่าสนใจ อีกประการหนึ่งที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ถึงการมีมิตรไมตรี (Friendships) ของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ (Interethnic) และระหว่างกลุ่มเชื้อชาติ (Interracial) ในบริบทที่มี ความหลากหลายชาติพันธุ์ (Pica-Smith. 2011: 119 – 132) พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถ ในการยอมรับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์และเชื้อชาติ ได้มากกว่านักเรียนที่โตกว่า อันเป็นสิ่งที่ ช่วยสนับสนุนโอกาสของการพัฒนาด้านมิตรไมตรีให้กับเด็กปฐมวัย และจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง ยืนยันในการวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่า ด้านมิตรไมตรี ($r = 0.95$) มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่าทุกด้าน จึงเป็นสิ่งที่ แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการตามธรรมชาติ และศักยภาพของการเป็นผู้มีมิตรไมตรี ซึ่งทำให้ ด้านที่ 3 เป็นผู้มีมิตรไมตรี จึงเป็นองค์ประกอบเชิงยืนยันของการวิจัยครั้งนี้

ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($r = 0.73$) ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้ ($r = 0.82$) และตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ($r = 0.80$) ทั้งหมดมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับดีเยี่ยม องค์ความรู้ที่นำมาใช้เป็นจุดเน้นของด้านที่ 4 คือ ทฤษฎีพัฒนาการการกำกับควบคุมตนเอง (Self – Regulation) ของเด็กปฐมวัย บรอนสัน (Bronson. 2000: 198) พบว่า เด็กได้ยกระดับของการควบคุมตนเองจากภายนอกเป็นการควบคุมตนเองจากภายใน ซึ่งเด็กปฐมวัยอายุ 4 – 5 ปี เพิ่มความสามารถของการกำกับตนเองจากภายใน ได้ดีกว่าเด็กเล็ก ๆ เพราะพัฒนาการทางสมองที่ทำให้เด็กสามารถในการหยุดยั้ง (Refraining) พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไว้ และสามารถเก็บไว้ในใจ โดยเพิ่มความซับซ้อนในการชี้แนะ และสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ซึ่งธรรมชาติของการกำกับควบคุมตนเองด้านสติปัญญา พัฒนาการนี้แสดงให้เห็นสูงสุดเมื่ออายุประมาณ 3 – 6 ปี ในระหว่างเวลานี้ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ 11 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการกำกับควบคุมตนเองทางด้านสังคมและอารมณ์ โดยเด็กสามารถแสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงความสามารถของตนเอง โดยการมีความอดทนอดกลั้น อดทนอดกลั้น และความพยายามที่ทำการต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ และตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้ และตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา สามารถเกิดขึ้นได้จากการที่เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองเมื่อไม่ได้ในสิ่งที่หวัง หรือผิดหวัง และการแสดงออกของเด็กนั้นมีความเหมาะสมกับสังคมที่สามารถ ซึ่งสามารถพบได้ในเด็กปฐมวัย อายุ 4 – 6 ปี (Jahromi; & Stifter. 2008: 125 – 150) และสิ่งที่ผู้วิจัยได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย พบว่า เมื่อเด็กปฐมวัยมีปัญหาความขัดแย้ง การแสดงออกถึงความไม่พอใจที่เด็กมีด้วยการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และคำพูดที่บ่งบอกความไม่พอใจ และอาจพัฒนาไปสู่การทะเลาะแย่งชิง และทุบตีกัน หรือการมองเพื่อนเสมือนเป็นวัตถุที่ตนเองจะทำอะไรก็ได้

จากการดำเนินการภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่ เมื่อไม่อยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของครู เด็กมักเล่นกันเองอย่างรุนแรง และแสดงความก้าวร้าวต่อกัน อาจกล่าวได้ว่า เด็กมีพฤติกรรมความก้าวร้าว (Shaffer. 2000: 273) ดังนั้น ตัวบ่งชี้ด้านความอดกลั้น ที่พัฒนาขึ้นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สอดคล้องกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมของสันติภาพ (UNESCO. 1998) และยังคงช่วยลดปัจจัยเสี่ยงโดยเฉพาะพฤติกรรมของความก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยให้ลดลง เพราะถือว่า ความอดกลั้นจะเป็นโอกาสสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในเด็กปฐมวัย ทางหนึ่ง โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เด็กปฐมวัยต้องเผชิญหน้ากับการใช้ความรุนแรง

ด้านที่ 5 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง ($r = 0.81$) ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ($r = 0.83$) ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง ($r = 0.80$) ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น ($r = 0.80$) และตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง ($r = 0.78$) ทั้งหมดมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับดีเยี่ยม องค์ความรู้ที่เป็นจุดเน้นของด้านที่ 5 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right

of the Child) (United Nations. 1989) สำหรับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่สำคัญคือ การทำอะไรให้เด็กได้เคารพในสิทธิของตนเอง และสิทธิของผู้อื่น อันนำไปสู่ความเข้าใจในความเหมือนและความแตกต่าง ที่มีวัฒนธรรมเป็นตัวแบ่ง ด้วยความสำคัญของสนธิสัญญาสิทธิเด็ก ผู้วิจัยจึงได้ทำการสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ย่อยที่ครอบคลุม ทั้งสิทธิเด็กในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะ หรืออัตลักษณ์ของตนเอง ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับ มาตราที่ 29 ข้อ 3 ที่กำหนดให้ เด็กต้องพัฒนาให้เป็นผู้ยอมรับนับถือบิดามารดา อัตลักษณ์ของวัฒนธรรมตนเอง ภาษา และค่านิยม ของวัฒนธรรมแห่งตน และค่านิยมของความเป็นชาติ (National Values) ที่เด็กอาศัยอยู่ จากประเทศที่ตนถือกำเนิด และเพื่อความศิวิไลต์ที่แตกต่างไปจากตนเองมีอยู่ ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้พัฒนาขึ้นจาก มาตราที่ 13 กล่าวว่า เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูล และตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา และวัฒนธรรมของผู้อื่น และตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง ที่พัฒนาขึ้นจาก มาตราที่ 30 กำหนดให้ รัฐใดที่มีความหลากหลายของเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ภาษาของชนกลุ่มน้อยหรือบุคคลพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่ เด็กที่เกิดจากกลุ่มคนเหล่านี้ ต้องไม่ได้รับการปฏิเสธสิทธิ ในชุมชนที่มีบุคคลกลุ่มคนเหล่านี้ต้องได้รับการเข้าร่วมในวัฒนธรรมของพวกเขา ได้รับการอบรมขัดเกลาและปฏิบัติตามหลักศาสนาของพวกเขาและรวมถึงการใช้ภาษาของตนเอง

ซึ่งด้านที่ 5 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสอดคล้องกับแนวทาง การเสริมสร้างสันติภาพ และโอกาสของการส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้สร้างสันติภาพ โกล (Gow. 2002: 1 – 3) ได้นำเสนอไว้ว่า จากพื้นฐานของสิทธิเด็กดังกล่าว นำไปสู่การพัฒนาให้เด็กได้มีสิทธิในการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เพื่อมีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสันติภาพ โดยเชื่อมั่นว่า เด็กมีศักยภาพท่ามกลางพลังของการสร้างสันติภาพ ซึ่งเราทุกคนควรจะรับฟัง เรียนรู้จากเด็กและสนับสนุนความพยายามของพวกเขา และสอดคล้องกับ กระบวนทัศน์หรือทิศทางการยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับยุคหลังสมัยใหม่ โดย ดาห์ลเบิร์กและคณะ (Dahlberg; et al. 1999: 56 – 68) ได้นำเสนอการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการดูแลเด็กให้ก้าวไปข้างหน้า ด้วยมุมมองใหม่ นั่นคือ การเป็นเด็กปฐมวัยยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern Childhood) ที่เด็กปฐมวัยต้องมีลักษณะของการเป็นผู้ร่วมสร้าง (Co Construct) ความรู้ อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การจัดการศึกษาแบบใหม่ที่ยอมรับความเป็นตัวตนของเด็กแต่ละคน (Individual Children) ที่ต้องได้รับการพัฒนาระดับความซับซ้อน และความหลากหลายเพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในฐานะ เด็กปฐมวัยเป็นโครงสร้างทางสังคม (Social Construction) โดยเป็นผู้ถูกสร้างและดำเนินไปภายในกิจกรรมที่มีการร่วมพูดคุยเจรจา เด็กปฐมวัยเป็นผู้แสดงหรือมีบทบาททางสังคม (Social Actor) การมีส่วนร่วมในการสร้างและเลือกการดำรงชีวิตของตนเอง และร่วมสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กปฐมวัยมีสิทธิ (Right) และเสียง (Voice) ของตนเอง ในสิ่งที่ต้องได้รับการฟังอย่างจริงจัง โดยใช้การพูดคุยแบบประชาธิปไตยได้ตัดสินใจ และได้รับการทำความเข้าใจ

อย่างไรก็ตาม มีตัวบ่งชี้หลายในการวิจัยครั้งนี้ ที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือประเมินพฤติกรรมสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบอ่อนไหว (Chang – Sensitive Brief Behavior)

เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย (Gresham; et al. 2010: 364 – 379) ที่ใช้ในการทำนายถึงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเสนอความช่วยเหลือ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ แสดงความยินดีกับผู้อื่น ร่วมกิจกรรมต่างๆ กับผู้อื่นได้ อาสาช่วยเหลือผู้อื่น 2) ด้านความร่วมมือ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนในการเล่น และการร่วมมือกับผู้อื่น 3) ด้านการกำกับควบคุมตนเอง และการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบประเมินพฤติกรรมของเด็กก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาล (*The Preschool and Kindergarten Behavior Scale : PKBS – 2*) เพื่อศึกษาผลการตัวบ่งชี้ย่อยที่ใช้เพื่อประเมินทักษะทางสังคม และพฤติกรรมที่มีปัญหาในการศึกษาระดับปฐมวัย โดยแบบประเมินนี้พัฒนาขึ้นโดย เมอร์เรล (Merrell) (Fernandez; et al. 2011: 1229 – 1252) พบว่าตัวบ่งชี้ย่อยของทักษะทางสังคมที่ผ่านการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันแล้ว และสามารถนำไปใช้ประเมินกับเด็กปฐมวัยในบริบทต่างๆ ได้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความร่วมมือทางสังคม ด้านที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และด้านที่ 3 ความมีสุขภาพทางสังคม ทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่พัฒนาขึ้นนี้ มีความเป็นสากล และมีความน่าสนใจในการพัฒนาต่อ เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทักษะทางอารมณ์และสังคม จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบต่างๆ ของทักษะทางอารมณ์ (*Emotion Skills*) และ ความสามารถทางสังคม (*Social Competence*) (Spritz, Sandberg Maher; & Zajdel. 2010: 495 – 516) พบว่า ต้องพิจารณาถึงความซับซ้อนของการเชื่อมโยงระหว่างทักษะต่างๆ ทางอารมณ์ของเด็ก และการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ค่า Construct Reliability เท่ากับ 0.93 และค่า Average Variance Extracted เท่ากับ 0.86 และผลการวิจัยที่ได้ แสดงให้เห็นว่า แบบประเมิน E- SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาให้เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินทักษะทางอารมณ์ (*Emotion Skills*) และความสามารถทางสังคม (*Social Competence*) ของเด็กปฐมวัยในลำดับต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ ประกอบด้วยตัวแปรโครงสร้างทั้ง 5 ด้าน และ 18 ตัวบ่งชี้ย่อย เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด และได้ข้อค้นพบที่เป็นอีกมุมมองหนึ่งของการนิยามเชิงปฏิบัติการของความหมายคำว่า “สันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่ชัดเจน ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ต่อไป

2. กลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ เป็นจริง พบว่า ขณะทดลอง และภายหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยระดับปฐมวัยปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) และระดับปฐมวัยปีที่ 2 (อายุ 5 ปี) ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เข้ารับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพิ่มสูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้สนับสนุนการทดสอบสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว และผลการประเมินความ

เหมาะสมเป็นไปได้ของนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ได้โดยรวมจาก 3 กลุ่มที่เกี่ยวข้อง พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ โดยมุ่งเน้นถึงกลไกการขับเคลื่อน (Mechanism Movement) ของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นที่ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การเสริมสร้างความเข้าใจ อันดีต่อกัน 2) การเสริมสร้างโอกาสการ เข้าถึง องค์ความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย และ 3) การส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนา และ 8 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่เรียกว่า SANTISUK ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together) ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together) ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together) ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together) ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together) ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural understanding together) ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity) และ ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together)

การดำเนินการของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยหลายเรื่องที่น่าเสนอถึงโอกาสของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาให้เป็นผู้มีความสามารถในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้วยวิถีแห่งสันติภาพ ไม่ใช้ความรุนแรง และการเรียนรู้ร่วมกัน ดังผลการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างสันติภาพโดยเด็กเป็นผู้สร้างสันติภาพ ที่เกิดขึ้นในประเทศที่เผชิญกับความขัดแย้งในประเทศฟิลิปปินส์ เวอร์ริคาร์เรีย และ ลากัวเตีย (Velicaria; & Laguardia. 2002: 17 – 21) พบว่า วิธีดำเนินการให้บทบาทและความสำคัญของเด็ก เป็นเสมือนสะพานเชื่อมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และศาสนา เพื่อให้เกิดการวัฒนธรรมของความเข้าใจและความเป็นเอกภาพ ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่ควรตระหนักและถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสันติภาพ ด้วยความเป็นเด็ก ซึ่งมีคุณลักษณะที่ล้ำค่าคือความตรงไปตรงมา อ่อนน้อมถ่อมตน รักสันติโดยธรรมชาติ ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้ใหญ่กลับมีความมืดบอด ดังนั้น จึงมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการส่งเสริมสันติภาพโดยใช้เด็กเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ ประกอบด้วยผู้ที่เป็นคริสเตียน และมุสลิม ผ่านโรงเรียนประถมศึกษาที่สร้างขึ้นในชุมชน เด็กในครอบครัวเหล่านี้ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันและแลกเปลี่ยน จนกลายเป็นความสัมพันธ์ที่ดี และสันติภาพให้เกิดขึ้นของผู้ใหญ่ในพื้นที่ กรณีดังกล่าว พบว่า ประเทศเนปาล คริสชอร์ ชเลสทรา (Kishor, Shrestha. 2007: 61 – 72) ได้กำหนดเป็นข้อตกลงว่าด้วย “เด็กเป็นเสมือนเขตสันติภาพ (Children as a Zone of Peace) ” เพื่อปกป้องอันตรายที่อาจจะเกิดกับเด็ก และงานวิจัยเรื่องการรับรู้ถึงการมีมิตรไมตรี (Friendships) ของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ (Interethnic) และ ระหว่างกลุ่มเชื้อชาติ (Interracial) ในบริบทที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ (Pica-Smith. 2011: 119 – 132) พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการยอมรับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์และเชื้อชาติได้มากกว่านักเรียนที่โตกว่า

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกลไกการขับเคลื่อนกลไกดำเนินการของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นได้แก่

2.1 รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่นำมาใช้และประยุกต์ เพื่อเป็นฐานการพัฒนา ดังนี้

2.1.1 การห้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช และแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาประยุกต์ใช้ โดยนำหลักของความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีใน และเงื่อนไข คุณธรรมมาใช้ เพื่อตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มุ่งเน้นการวางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกันในห้องเรียนอย่างประหยัด และคุ้มค่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้รู้จักการประหยัดและออม เป็นต้น และนำแนวทางเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ที่มุ่งให้ทุกคนทุกฝ่ายต่างเข้าใจกัน และยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานในการจัดการความขัดแย้ง สร้างความรัก ความสามัคคี และความสมานฉันท์ เคารพในลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วัฒนธรรม ความเชื่อ และความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วม (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551) ผู้วิจัยจึงได้นำทั้ง 2 แนวทางพระราชทานมาใช้เป็นหลักการของรูปแบบ และให้ความสำคัญกับการดำเนินการในทุกชั้นของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม

2.1.2 การนำพาราไดม์การยกระดับ (Paradigm shift) ของการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) มาปรับใช้ โดยมุ่งเน้นให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของความเป็นเด็กปฐมวัยยุคหลังสมัยใหม่ (*Postmodern Childhood*) ที่มีความเชื่อมั่นและยอมรับว่าเด็กปฐมวัยเป็นโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ได้ถูกมองในมิติของ *การจัดการด้านอำนาจ (The Exercise of Power)* โดยสิ่งที่เด็กต้องการ คือ ความรัก และการดำเนินการกับเด็ก จึงต้องเป็นการใช้อำนาจอย่างเหมาะสมและด้วยความระมัดระวัง เด็กจึงเป็นผู้ที่มีความพร้อมสมบูรณ์ (Rich) ในการเป็นผู้เรียนรู้ ไม่ใช่ เป็นผู้วางเปล่า พาราไดม์ใหม่ของการยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัย ครูปฐมวัย ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องทำความเข้าใจและยอมรับ (Dahlberg; et al. 1999: 56 – 68) แนวคิดและวิธีการดังกล่าวมานี้จึงก่อให้เกิดการรื้อถอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจากการใช้แนวคิด พฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ไปสู่การศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ได้พัฒนารูปแบบให้มีลักษณะของการส่งเสริมความร่วมมือ การรับฟังแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้อำนาจ การสร้างความสัมพันธ์แบบดูแลเอาใจใส่ การมีสิทธิในการเลือกและตัดสินใจร่วมกันในสิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้ การดำเนินการของรูปแบบจึงได้มุ่งเน้น *ความร่วมมือร่วมใจกัน (Together)* ด้วยการนำปัญหาความขัดแย้งมาเป็นโอกาสของการพัฒนาความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

2.1.3 การนำความรู้เกี่ยวกับสันติศึกษา มาบูรณาการในรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยศูนย์กลางของการเรียนรู้ในสันติศึกษา คือ การสนับสนุนในการมีส่วนร่วมในการสนทนา (Dialogue) เพื่อค้นหาความเข้าใจ การเป็นผู้ร่วมนำเสนอเพื่อให้ได้ข้อตกลงร่วมกัน การทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ โดยเฉพาะความขัดแย้ง ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นในสร้างการเปลี่ยนแปลง ทั้งระดับบุคคลและระดับสังคมที่เด็ก

ต้องได้รับการฝึกหัด และสามารถดำเนินการได้โดยไม่ใช้ความรุนแรง (Harris. 2002) จากแนวคิดดังกล่าวนี้ โดยมุ่งสร้างโอกาสสร้างความเข้าใจ และวิธีการสร้างสันติภาพให้กับเด็กปฐมวัย โดยการศึกษาปฐมวัย ต้องทำให้เด็กเป็นสมาชิกที่ดีในการอยู่ร่วมกันในโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุข (Stomfay-Stitz. 1993) พร้อมกับมุ่งส่งเสริมทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความร่วมมือ การสะท้อนคิด (Reflection) การไม่ใช้ความรุนแรงในการสื่อสาร ด้วยความเห็นอกเห็นใจ การคิดเชิงวิเคราะห์ การมีจินตนาการเชิงสันติ และสอนให้เด็กสนใจรับฟังผู้อื่นอย่างกระตือรือร้น (Active listening) (Cabezudo; & Reardon. 2002; Harris; & Morrison. 2003) โดยผู้วิจัยนำใช้ในพัฒนาขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) และ ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U)

2.1.4 การนำหลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในการเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ด้วยลักษณะสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) มาใช้ โดย 1) การส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม 2) การส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ภายในระหว่างวิธีการในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในปัจจุบันต่อเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ และนำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ (DeVries; & Zan. 2012) และเชิงวิพากษ์ของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Critical Constructivism) มุ่งเน้นกลไกของอำนาจที่มามีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างความรู้ การตรวจสอบความรู้ ความจริง จากการตีความร่วมกันจากประสบการณ์ที่อยู่รอบตัว โดยทำให้เกิดความเข้าใจว่า ความรู้ในชั้นเรียนต้องเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวกับความรู้ที่กำลังเรียนรู้ และครูควรมีบทบาทในการสนับสนุนเชื่อมโยงการสร้างความคิด การทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความท้าทายให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด ค่านิยม ความเชื่อที่มีต่อโลกทัศน์ของผู้เรียนในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ด้วยการเปิดกว้างยอมรับความหลากหลาย (อภิภา ปรัชญพฤทธิ. 2555: 142 – 148)

ผู้วิจัยนำหลักการของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มาพัฒนาร่วมกับทุกชั้น แต่เน้นที่ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) ที่มุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยได้ร่วมกันริเริ่ม มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ การปรับเปลี่ยนบทบาทของครูจากการเป็นผู้สั่งสอนมาสู่การเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้ ได้มีโอกาสร่วมมือกับเพื่อนบุคคลอื่นๆ ในการเรียนรู้แก้ปัญหา และช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมท่ามกลางบุคคลต่างๆ อย่างมีความสุข และยังสามารถนำมาใช้กับขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) และขั้นที่ 8 ร่วมขยายการเรียนรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together: K)

2.1.5 การนำแนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม มาปรับใช้ โดยนำ แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมกับพัฒนาการและวัฒนธรรม (Developmentally and Culturally Appropriate Practice : DCAP) มีเป้าหมายสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยยอมรับ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองในทางบวก 2) การช่วยให้เด็กมีประสบการณ์และค่านิยมต่อความ

หลากหลายของผู้คน มีทักษะเอื้อสังคม ความร่วมมือ ซึ่งชมต่อความเหมือนและความต่าง และ 3) การส่งเสริมให้เด็กได้คิดวิเคราะห์และต่อต้านการมีอคติ (Bredenkamp. 2011: 183 – 195) และเลือกใช้ *วิธีการจัดการศึกษาพัฒนาธรรมที่เน้นการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง (A Caring Centered Approach)* (Pang. 2001) ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาของเด็กที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ด้วยบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างความสัมพันธ์แบบจริงใจ และการทำความเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของการเรียนรู้ โดยมีบุคคลและวัฒนธรรมเป็นศูนย์กลาง องค์ประกอบของวิธีการจัดการศึกษาพัฒนาธรรมที่เน้นการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง มี 3 ประการ คือ 1) ต้องมีความเห็นอกเห็นใจจากครู บรรยากาศของโรงเรียนที่เป็นไปในทางบวก และความสัมพันธ์ที่จริงใจ 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการของประชาธิปไตย โดยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ปฏิบัติในการร่วมแก้ไขปัญหา และการสร้างกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน และ 3) โรงเรียนควรระมัดระวัง ในการนำเสนอเรื่องวัฒนธรรม และใช้การบูรณาการวัฒนธรรมที่บ้านของเด็กสู่การเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้วิจัยนำมาพัฒนาเป็นขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding : S) และ ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U)

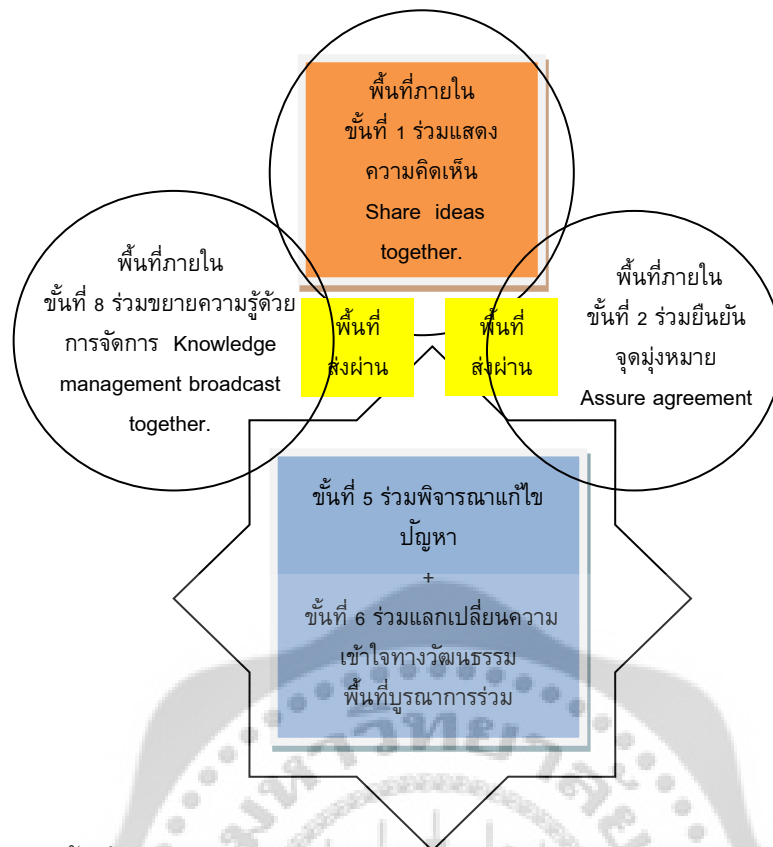
2.1.6 การนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาใช้ ผลการวิจัย พบว่า มี 5 ด้านที่เด็กต้องมี ได้แก่ ด้านที่ 1 ความพอเพียงในตนเอง ด้านที่ 2 รู้ภัย ด้านที่ 3 มิมีตรีไมตรี ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น และ ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และข้อค้นพบจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับ ใช้ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังปรากฏในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางที่สำคัญที่ควรคำนึงถึงในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการบนพื้นฐานของพัฒนาการ สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก โดยเฉพาะความรุนแรงที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลให้เด็กมีโอกาสพัฒนาพฤติกรรมความก้าวร้าว อันเป็นอุปสรรคสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมควรมีขั้นตอน การเรียนรู้ที่ช่วยขยายโอกาสการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน นำสภาพปัญหาความขัดแย้งมาเป็นโอกาสของการพัฒนาการเรียนรู้ และใช้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นฐานของการเรียนรู้ในความเหมือนและความแตกต่าง

2.2 สร้างพื้นที่ (Space) การเรียนรู้ที่อยู่ร่วมกันให้เกิดขึ้นในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้น ด้วยกลไกของการขับเคลื่อนรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างพื้นที่ในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์ของการจัดวางลำดับของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTSUK ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แนวคิดของ ฟูโกต์ (Foucault. 1988) ที่นำเสนอเกี่ยวกับ *พื้นที่ของความเป็นอื่น (Other Space)* หรือ *Heterotopias* ได้กลายมาเป็นแนวคิดสำคัญของกลุ่มนักคิดหลังสมัยใหม่ในยุคปัจจุบัน สิ่งที่ฟูโกต์ นำเสนอมีประโยชน์อย่างมากต่อการอธิบายถึง *การควบคุมเชิงพื้นที่ที่มีการใช้อำนาจ และความรู้ ให้ขับเคลื่อนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย* พื้นที่ตามแนวคิดของ ฟูโกต์ จึงมี 2

ลักษณะ คือ 1) พื้นที่ในอุดมคติ ซึ่งไม่มีอยู่จริง หรือ ยูโทเปีย (Utopias) และ 2) พื้นที่แบบพิเศษ หรือ Heterotopias ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงสะท้อนหรืออยู่ระหว่างพื้นที่ในอุดมคติกับพื้นที่จริง จึงมีมิติของพื้นที่จริง และมีมิติในอุดมคติอยู่ด้วยกัน ทั้งมีการประสานเชื่อมโยงกันระหว่างเวลาและไม่ประสานเชื่อมโยงกัน หากแต่เป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของเรา โดยขึ้นอยู่กับสิ่งที่ฟูโกต์ ได้เรียกว่า พื้นที่ของการจัดวาง (Space of emplacement) ที่อยู่ในชุดของความสัมพันธ์ต่างๆ ที่ถูกกำหนดไว้แล้ว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วางแผนการจัดวางพื้นที่เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริง โดยมุ่งเน้นการดำเนินการแต่ละขั้นของรูปแบบ ที่มีทั้งการดำเนินกิจกรรมระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเพื่อนๆ เด็กกับสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ที่ได้จัดให้มีขึ้นทั้งภายในและนอกห้องเรียน และการขับเคลื่อนความเข้าใจของการดำเนินการไปสู่องค์ประกอบอื่นๆ ที่เข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้วิจัย จึงนิยามความหมายของพื้นที่ เพื่ออธิบายถึงกลไกการดำเนินการของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของพื้นที่ออกเป็น 3 ประเภทที่ใช้ในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

ภาพประกอบ 33 พื้นที่ (Space) ในมิติของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SNTISUK ที่พัฒนาขึ้น

2.2.1 พื้นที่ภายใน (Inner Space) หมายถึง การดำเนินการในแต่ละชั้นของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้อาณาบริเวณของพื้นที่ คือ การดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของชั้นตอนนั้นๆ ที่ได้เกิดขึ้น ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่หลักของครูปฐมวัยและเด็กปฐมวัยในการดำเนินการเรียนรู้ กิจกรรม สื่ออุปกรณ์ และรวมถึงบุคคลอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง และชุมชนที่สนับสนุนการเรียนรู้ในชั้นนั้นๆ ตัวอย่างเช่น การดำเนินการของพื้นที่ภายในของชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S) โดยชั้นนี้มีกิจกรรมสำคัญ คือ การนำเด็กปฐมวัยเข้าสู่การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อค้นหาความสนใจ และนำความสนใจที่เด็กเสนอมาเตรียมการสำหรับการคัดเลือกเป็นหัวข้อ สำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นต้น

2.2.2 พื้นที่บูรณาการร่วม (Integrated space) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่แทรกเสริม เพิ่มเติมไปจากชั้นการเรียนรู้ตามลำดับปกติ ซึ่งรูปแบบการจัดประสบการณ์ SNTISUK ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จำนวน 2 ชั้น ที่ใช้ในการบูรณาการร่วม ได้แก่ ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I) เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้ง ที่ครูพิจารณาถึงวิกฤติ เช่น อาจเกิดอันตราย ซึ่งเป็นสถานะที่จำเป็นเร่งด่วนต้องคลี่คลายแก้ไข และเมื่อครูและเด็กพิจารณาว่าต้องการถกเถียง หรือเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน และ ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) เมื่อพิจารณาเห็นว่า เด็กต้องการความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม หรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างเกิดขึ้นทางวัฒนธรรม จาก ภาพประกอบ 33 ได้ใช้สัญลักษณ์วงแหวน 8 เหลี่ยม อยู่ตรงกลางที่สามารถเข้าถึงทุกวงกลม ซึ่งทั้ง 2 ชั้น บูรณาการร่วมดังกล่าว คือ การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสร่วมมือกับผู้อื่น มีโอกาสได้เรียนรู้และแก้ปัญหาความขัดแย้งท่ามกลางชีวิตในสังคม การที่เด็กได้ใช้ชีวิตท่ามกลางสังคมด้วยตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อพัฒนาการของเด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการควบคุมตนเอง และการร่วมมือกันในกลุ่ม นำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกของการเป็นหมู่คณะ

และความขัดแย้ง ยังเป็นสิ่งที่เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาไปสู่การให้ความร่วมมือ การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับความคิด และความปรารถนาของผู้อื่น นำไปสู่การลดการยึดตนเองเป็น ศูนย์กลางและมีทักษะแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (DeVries; & Kohlberg. 1990: 17 – 87)

2.2.3 พื้นที่ส่งผ่าน (Transition Space) หมายถึง ช่วงรอยต่อระหว่างขั้นการจัด ประสบการณ์แต่ละขั้น เป็นช่วงเวลาที่ครูเตรียมการสำหรับนำเด็กเข้าสู่ขั้นการเรียนรู้ในลำดับต่อไป เช่น ก่อนเข้าสู่การเรียนรู้ ครูปฐมวัยเตรียมให้เด็กนั่งเป็นวงกลม นั่งสมาธิเพื่อให้สงบก่อนเข้าสู่กิจกรรม เป็นต้น ซึ่ง บางครั้ง อาจเป็นช่วงเวลาต่อเนื่องไป และบางช่วงอาจเป็นการเตรียมความเข้าใจของเด็ก เพื่อเข้าสู่ กิจกรรมต่อไป เช่น ระหว่างขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share idea together) ไปสู่ ขั้นที่ 2 ร่วม ยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) ช่วงจังหวะดังกล่าว เด็กอาจยังไม่รู้ว่าตนเองมีสิทธิ ในการเลือกหัวข้อ และอาจไม่รู้ว่าควรทำอย่างไร จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องอธิบายถึงวิธีการเลือกหัวข้อ หรือข้อตกลงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กเข้าใจวิธีการ รู้กติกา และสามารถทำตามข้อตกลงร่วมกันได้ และจึง ดำเนินการในขั้นที่ 2 หากพิจารณาในภาพประกอบ 8 พบว่า ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นลำดับขั้นที่เด็กนำเสนอผลงานการเรียนรู้ ร่วม ประเมินการเรียนรู้ จัดแสดงนิทรรศการ และอื่นๆ อันเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสิ้นสุด 1 วงจร ของ รูปแบบการจัดประสบการณ์ SANTISUK ดังนั้น เมื่อต้องเตรียมเด็กเข้าสู่วงจรการเรียนรู้ของรูปแบบนี้ ต่อไป การมีพื้นที่ส่งผ่าน จึงทำให้ครูปฐมวัย สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เด็กเรียนรู้ไปแล้ว ในหัวข้อของ โครงการที่ผ่านมาไปสู่หัวข้อใหม่ได้ โดยเริ่มต้นเข้าสู่วงจรของรูปแบบ SANTISUK ด้วยการนำประสบการณ์ เดิมของเด็กมาเชื่อมโยง สู่ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น ต่อไป ความสำคัญต่อพื้นที่ส่งผ่านจึงเป็นการ เชื่อมโยงขั้นการสอน โดยเพื่อเตรียมเด็กสู่การขับเคลื่อนไปสู่การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในลำดับ ขั้นตอนต่อไป

จากความเข้าใจในการดำเนินการกับพื้นที่ทั้ง 3 ประเภทที่พัฒนาขึ้น เป็นไปตามแนวทางของ ทฤษฎีระบบพลวัตไร้เส้นตรง เป็นการสอนที่ยืดหยุ่น จับพลัน มีความเป็นปัจจุบัน (Emergent) พร้อม รับมือกับการเปลี่ยนแปลง และมีความไวรู้ (Sensitive) ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเริ่มต้น (Fromberg. 2002: 138) ทำ ให้กลไกการขับเคลื่อนของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นจึงมีความเชื่อมโยง ประสานสัมพันธ์กัน (Interweave) ที่ช่วยให้แต่ละขั้นสามารถทำงานร่วมกันได้ (Interwork) อย่างเป็น ธรรมชาติ ดังนั้น การประกอบสร้าง (Constructed) ของกลไกรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องสามารถ นำไปใช้จริงโดยไม่มีเงื่อนไขอื่นๆ ที่นำไปสู่อคติ การลำเอียง ความไวรู้ หรือความขัดแย้งทางวัฒนธรรมใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งรูปแบบคำนึงถึงการสร้างความสนใจของเด็ก การทำให้เด็ก มี เป้าหมาย โดยการร่วมกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน การทำให้เด็กมีส่วนร่วมวางแผน การลงมือปฏิบัติที่ หลากหลาย การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน พร้อมกับยอมรับธรรมชาติของความขัดแย้ง ที่อาจ เข้ามาขัดขวางแต่เป็นสิ่งจำเป็น และนำมาซึ่งความท้าทายทางความคิด ลักษณะดังกล่าว จึงสอดคล้องกับ หลักการฝึกหัดเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice : DAP) โดย

NAEYC ได้เสนอแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อการปฏิบัติการจัดการศึกษาที่ครูต้องจัดเตรียมกิจกรรม การเรียนรู้ที่ท้าทายระดับความสามารถของเด็ก แต่ต้องทำให้เด็กสามารถประสบผลสำเร็จได้เพื่อกระตุ้น การเรียนรู้และทำให้เด็กได้พัฒนาเพิ่มสูงขึ้น และครูต้องรู้ว่าทั้งวัฒนธรรมและภาษาที่เด็กได้รับจากวัฒนธรรม ของบ้าน คือ สิ่งที่มีความหมาย และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของเด็กอย่างยิ่ง และที่สำคัญ พัฒนาการและการเรียนรู้ เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์แบบพลวัตและความต่อเนื่องของวุฒิภาวะทาง ชีวภาพ และประสบการณ์ การนำไปใช้ในการปฏิบัติ พร้อมทั้งป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ระยะแรก เพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น (Bredenkamp. 2011: 123 – 125)

จากการวิจัยที่ได้กำหนดความเข้าใจเชิงสัญลักษณ์เรื่องของพื้นที่ ดังได้อธิบายมาแล้วข้างต้น จึง เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้มุ่งเน้น คือ บรรยากาศการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกัน การนำพาเด็กไปสู่เป้าหมายของแต่ละชั้นการจัด ประสบการณ์ ที่จะทำให้เด็กมีสมาธิ มีความสนใจ และมีภาวะความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีความสุขในการ เรียนรู้ สำหรับการดำเนินการของรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ การสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ อยู่ร่วมกันอย่างสันติ สุข จึงเป็นการผสมผสานความคาดหวังกับสภาพจริง โดยต้องการความเหมาะสมเป็นไปได้กับธรรมชาติ พัฒนาการ และบริบททางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างโอกาส ของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แต่ละชั้นการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ในเชิงสัญลักษณ์ ความสัมพันธ์และการจัดวาง ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การสร้างกลไกการขับเคลื่อนของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นต่อไป

2.3 ใช้กิจกรรมโครงการ (Project) นำเด็กเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลาย ด้วยรูปแบบการ จัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มี 8 ชั้นการจัดประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการ สำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเด็ก เข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลาย โดยนำหลักการสำคัญของการดำเนินการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Katz; & Chard. 1994) ที่พัฒนาขึ้นในสหรัฐอเมริกา กับวิธีการจัดประสบการณ์แบบ Reggio Emilia Approach ที่พัฒนาขึ้นในอิตาลี และถือเป็นวิธีการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ดีที่สุด (Best Practice) โดยวิธีสอนนี้ได้มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมั่นในความสามารถของเด็ก และการเคารพในสิทธิ ของเด็กเป็นสำคัญ ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ที่สำคัญคือการเห็นคุณค่าในสิ่งที่เด็กนำเสนอ อย่างหลากหลาย (Benham. 2011: 9 – 10) ซึ่งมีลักษณะการสอนแบบสะท้อนกลับ (*Reflexive pedagogy*) และได้ พัฒนาทำการวิเคราะห์วิธีสอนทั้ง 2 แบบ โดยนำจุดเด่นของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการมุ่งส่งเสริม ให้เด็กพัฒนาความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ และสังคม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ แต่ขณะทำการทำ โครงการในวิธีการจัดประสบการณ์แบบ Reggio Emilia เป็นวิธีการสร้างสรรค์ความหมาย (Meaning) ซึ่งมี จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาจิตใจ เด็กจึงเรียนรู้อย่างมีอิสระ และเป็นการเรียนรู้แบบอุปนัย เป็นการเรียนรู้ แบบผุดเกิด (Tzuoc; & Chen. 2012: 69 – 83)

การนำแนวทางของการจัดประสบการณ์แบบโครงการมาใช้ในรูปแบบการจัดประสบการณ์ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น เมื่อพิจารณาให้ชัดเจนจะเห็นได้ว่า แต่ละชั้น ผู้วิจัยได้พยายามพัฒนาให้เห็นถึง พัฒนาการของการเรียนรู้ที่เริ่มจากการค้นหาสิ่งที่สนใจ พัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกันภายใต้

หัวข้อที่เด็กสนใจและตกลงร่วมกัน โดยในขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) ได้ส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายภายใต้หัวข้อที่เด็กได้ดำเนินการในขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) และขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) และขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ คือ การดำเนินการจัดการความรู้ (Knowledge management) ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ การจัดนิทรรศการ การแสดงผลงาน และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มร่วมกัน ดังนั้น การส่งเสริมความเป็นพลวัต พร้อมกับการส่งเสริมให้เด็กได้โต้แย้งอย่างมีเหตุผล (Dialectical) เพื่อพัฒนาให้เด็กได้เรียนรู้การกำกับควบคุมตนเอง และจัดการตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายภายใต้โครงการ ได้นำเสนอผลงานและการจัดแสดงผลงาน การเก็บรวบรวมผลงานการเรียนรู้ และการบันทึกการเรียนรู้ที่ครูสามารถสะท้อนถึงสิ่งที่เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน โครงการ จึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยและเป็นกลไกสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นให้ประสบผลสำเร็จ

2.4 ดำเนินการใช้แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ (Roadmap) และบันทึกการเรียนรู้ของรูปแบบ SANTISUK ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แทน แผนการจัดประสบการณ์แบบดั้งเดิม การศึกษา วิจัยครั้งนี้ ได้พัฒนาวิธีการใหม่ของการวางแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้ แทนวิธีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้วางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้า มาเป็นการใช้แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของรูปแบบ SANTISUK เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการดำเนินการในทุกขั้นตอน และใช้แบบบันทึกการเรียนรู้ของรูปแบบ SANTISUK เพื่อบันทึกพัฒนาการของการเรียนรู้ การสะท้อนประสบการณ์ในสิ่งที่ได้เรียนรู้ และช่วยให้ครูได้วางแผน ทบทวนประสบการณ์ และประเมินการเรียนรู้ของเด็กได้ง่ายขึ้น ซึ่งวิธีการนี้สอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของการศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนวิถีความพอเพียง (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 2553) ที่มีลำดับขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้รูปแบบ FOR WORLD ที่ครูและเด็กวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ที่เริ่มจากการกำหนดโจทย์ปัญหาที่ต้องการศึกษาในโครงการ ดำเนินกิจกรรมค้นหาคำตอบร่วมกันไปจนถึง กำหนดเป็นคำตอบของการแก้ปัญหาที่ได้จากการเรียนรู้ในโครงการที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งทำให้เด็กเป็นผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง

การดำเนินการดังกล่าว มีความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการศึกษานปฐมวัย ที่มุ่งเน้นการดำเนินการแบบล่างขึ้นบน (Bottom – up Practice) ที่รับเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างในเรื่องของเวลาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเรียนรู้ที่มาจากความสนใจของเด็ก ใช้การพูดคุยสนทนาเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหาสิ่งที่เด็กสนใจเรียนรู้ และส่งเสริมให้เด็กกำกับควบคุมตนเอง (Self regulation) (Lewin – Benham. 2011: 1 – 18) และ สอดคล้องกับพาราไดม์การยกระดับการศึกษาปฐมวัยในการปฏิบัติตามทฤษฎีระบบแบบไม่เป็นเส้นตรง (Fromberg. 2002:137 – 141) นั้นหมายถึง การที่เด็กเป็นผู้พัฒนาความหมาย (Meaning) ให้เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งที่เด็กสนใจ การเรียนรู้จึงมีลักษณะผุดเกิด (Emergent) เนื้อหาสาระ (Content) ที่เด็กจะได้เรียนรู้ จึงมุ่งไปที่ความหมายและ

ความเชื่อมโยงถึงวิธีการที่เด็กจะเรียนรู้อย่างหลากหลาย ซึ่งพัฒนาไปสู่รูปแบบความเป็นพลวัตของหัวข้อเรื่องในการสอน (Dynamic – themes model of teaching) ช่วยให้ครูมีความยืดหยุ่นกับสิ่งที่เด็กสนใจเรียนรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับหลักการสำคัญของการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เดอร์วีรี และ โคลเบอร์ก (DeVries; & Kohlberg. 1990) ได้อธิบายถึง การส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ และด้วยความสำคัญ การใช้แผนที่มีการจัดประสบการณ์เรียนรู้รูปแบบ SNTISUK และบันทึกการเรียนรู้รูปแบบ SNTISUK จึงเป็นเครื่องมือของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และถือเป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่สำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ ที่ทำให้ครูและเด็กได้ร่วมมือออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และข้อค้นพบที่ได้จากการใช้บันทึกการเรียนรู้ พบว่า “การใช้บันทึกการเรียนรู้เป็นเครื่องมือทบทวน และวางแผนการดำเนินการ องค์กรประกอบของรูปแบบฯ ได้มีการใช้บันทึกการเรียนรู้ตามแนวทางที่ผู้วิจัยกำหนด ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนรู้เพื่อใช้ในการทบทวนการเรียนรู้และโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยให้มีความละเอียดอ่อนและตระหนักในคุณค่าและโอกาสของการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว” (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 2554: สัมภาษณ์)

2.5 สร้างความสมดุลของอำนาจในการจัดการเรียนรู้และการแก้ปัญหาด้วยการ

ส่งเสริมความร่วมมือ รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SNTISUK ที่พัฒนาขึ้น มุ่งเน้นการพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ ภายใต้อาณาจักรของการรักษาความสมดุลของอำนาจ ด้วยการสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างครูกับเด็ก การส่งเสริมความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเด็กกับเพื่อน และเด็กกับบุคคลอื่นๆ โดยถือเป็นโอกาสของการสนับสนุนให้การพัฒนาการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเกิดขึ้น แต่การควบคุมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าวให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ผู้วิจัยจำเป็นต้องกำหนดปัจจัยการสร้างสมดุลของอำนาจ โดยเฉพาะการกำหนดบทบาทของครู ที่ต้องปรับเปลี่ยนเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ และใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา ที่ต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง และหลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย ในยุคหลังสมัยใหม่ ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนสังคมผ่านการให้พลังอำนาจ (Empowerment) แก่เด็ก โดยการให้เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น เลือกลงตัดสินใจด้วยตนเอง ด้วยการมีอิสระในการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง ในวิธีการที่เหมาะสม

ฟูโกต์ (Vanderbroeck. 2012: 12; citing Foucault. 1971) นำเสนอทัศนะของการสร้างระเบียบวินัย (Discipline) ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของอำนาจในการกำกับให้ผู้คนอยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน โดยการควบคุมนี้เป็นไปในทุกระดับ แม้ว่าแนวคิดเรื่องวาทกรรม และอำนาจ อาจดูห่างไกลและมีความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับทัศนะและมุมมองของการศึกษาปฐมวัยของไทย แต่แนวคิดนี้ มีประโยชน์อย่างยิ่งในยุคหลังสมัยใหม่ แต่ยังคงมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ เพียเจต์ (DeVries;& Zan. 2012; citing Piaget. 1965) ที่อธิบายถึง จริยธรรม 2 ชั้น ได้แก่ จริยธรรมชั้นที่ 1 แบบพึ่งพาผู้อื่น (Heteronomus) อันเป็นชั้นจริยธรรมแบบบังคับข่มขู่ ที่เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่เด็ก โดยต้องการให้เด็ก ทำสิ่งต่างๆ ตามที่พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่กำหนด การใช้การห้าม หรือขอตกลงที่ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของเด็ก เด็กมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ วิธีการดังกล่าว มักใช้การลงโทษเด็กที่ละเมิดข้อตกลงแบบทันทีทันใด การกำหนดว่าอะไร

คือ ความถูกต้อง ดีงาม หรือความยุติธรรม คือ การทำตามข้อตกลงที่กำหนด โดยข้อบังคับจริยธรรมดังกล่าว ไม่มีการยึดหยุ่นหรือเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อนำมาใช้ในห้องเรียน จึงมีบรรยากาศของการเรียนรู้แบบ ข้อบังคับควบคุม ได้ส่งผลเสียให้เกิดขึ้นกับเด็กในทุกด้าน เด็กมีการต่อต้านหรือแอบกระทำความผิด เมื่อไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ใหญ่ ทำให้เด็กไม่รู้จักการคิด ไม่สามารถตั้งคำถาม ไม่สามารถการแก้ปัญหาหรือคิดวิเคราะห์ และไม่แสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในความสำเร็จใดๆ ของตนเอง เพียเจต์ ได้สนับสนุนให้เด็กพัฒนาตนเองไปสู่จริยธรรมขั้นที่ 2 คือ จริยธรรมแบบพึ่งพาตนเอง หรือ มีความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomus) ด้วยการสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือ ให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก อันเป็นโครงสร้างของการควบคุมอำนาจในห้องเรียน โดยลดบทบาทของครูในฐานะผู้ควบคุมสั่งการ เพียเจต์ (DeVries ;& Zan. 2012; citing Piaget. 1965) กล่าวว่า “ความสัมพันธ์แบบร่วมมือเป็นวิธีการเดียวที่ผู้ใหญ่เล็กใช้อำนาจโดยไม่จำเป็น และนำไปสู่การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน” ดังนั้น การดำเนินการในทุกชั้นจึงมุ่งเน้นให้ครูได้เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ร่วมลงมือปฏิบัติ และการส่งเสริมให้เด็กได้สร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างตนเองกับเพื่อน ความสัมพันธ์แบบร่วมมือจึงเป็นวิธีการที่ช่วยให้เกิดความสมดุลของอำนาจ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์แบบร่วมมือยังเป็นสิ่งที่สอดคล้องและเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีความพยายามในการสร้างสันติภาพ (Peacemaking Efforts) ด้วยการใช่วิธีการสานเสวนาเพื่อพูดคุยกัน แทนการใช่วิธีการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง

จากการดำเนินการดังกล่าว ในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พยายามรักษาความสมดุลของอำนาจ ดังแสดงให้เห็นถึงมิติการรักษาสมดุลของอำนาจในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ลดการใช้อำนาจสั่งการโดยไม่รับฟังความคิดเห็น แต่ใช้การร่วมมือกัน (Together) โดยการให้เด็กได้มีอำนาจเพื่อการจัดการควบคุมตนเอง ด้วยความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเอง มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ครูปฐมวัยจำเป็นต้องลดความคุ้นชินกับการควบคุมสั่งการ มาสู่ความร่วมมือที่ต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง และรวมถึง การพัฒนาให้เกิดขึ้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving : I) มาเป็นขั้นบูรณาการร่วมเพื่อใช้ในการสานเสวนา แก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ร่วมกันอย่างจริงจัง การใช้การลงมติ (Voting) เป็นทางเลือกของการหาข้อตกลงร่วมกัน ก็อาจไม่ยุติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยบางคนที่ผิดหวัง การส่งเสริมความเข้าใจในการยอมรับความผิดหวัง การแสดงความเห็นอกเห็นใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การยอมรับปัญหา การร่วมแก้ไข ต่างๆ ไปในทางร่วมมือจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดของการรักษาความสมดุลของอำนาจของการจัดการห้องเรียนเด็กปฐมวัย หากครูใช้อำนาจมากเกินไปในการควบคุมสั่งการ กำหนด จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สิ่งที่ต้องมุ่งเน้นพลังความร่วมมือที่คำนึงถึง สิทธิ ความถูกต้องชอบธรรมที่ทุกคนควรได้รับเท่าเทียมกัน จึงมีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง ครูต้องคิดได้ว่าควรออกนอกวง (Lin. 2012: 121) ผลวิจัยพบว่า เด็กตีความอำนาจของผู้ใหญ่และการควบคุมใน 3 รูปแบบที่ชัดเจน ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่เป็นเสมือนผู้มีอำนาจในการควบคุมสั่งการ (Power Authority) 2) เป็นผู้ถือวินัย และ 3) บทบาทที่แตกต่างของครูกับเด็ก ซึ่งการวิจัยแสดงถึงสิ่งที่เด็กต้องการคือ การได้มอบอำนาจ หรือ การให้อำนาจ แก่เด็กใน

การคิด ตัดสินใจการดำเนินชีวิตในห้องเรียนร่วมกัน อันเป็นอีกมุมมองหนึ่งที่ควรพิจารณา โดยการลดบทบาทของครูในการควบคุมสั่งการ

2.6 สร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้วยบริบทของพื้นที่และสภาพความเป็นจริงในห้องเรียนเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความแตกต่างทางศาสนาเป็นจุดเริ่มต้นของความแตกต่างในการปฏิบัติตนต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เด็กปฐมวัยได้รับการเรียนรู้จากครอบครัว และเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสิ่งสำคัญคือ ครูต้องรู้จักวัฒนธรรมของเด็ก และต้องตระหนักเสมอว่า เด็กคือ ผู้ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม และวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบหลักของการเรียนรู้ ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างเป็นธรรมชาติที่จะเชื่อมโยงลงสู่การเรียนการสอนในห้องเรียนและโรงเรียน ดังนั้น การส่งเสริมความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม จึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจเพิกเฉยได้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินด้วยคำหนึ่งถึง สันติสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก (Children Right) มาตรา 30 ที่กำหนดไว้ว่า “รัฐใดที่มีความหลากหลายของเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ภาษาของชนกลุ่มน้อยหรือบุคคลพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่ เด็กที่เกิดจากกลุ่มคนเหล่านี้ ต้องไม่ได้รับการปฏิบัติในชุมชนที่มีบุคคลกลุ่มคนเหล่านี้ต้องได้รับการเข้าร่วมในวัฒนธรรมของพวกเขา ได้รับการอบรมขัดเกลาและปฏิบัติตามหลักศาสนาของพวกเขาและรวมถึงการได้ใช้ภาษาของตนเอง” (United Nations. 1989) พร้อมกับ นำหลักการสำคัญการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมแบบดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง (A Caring Centered Approach) ที่มุ่งเน้น แนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมด้วยการดูแลเอาใจใส่เป็นศูนย์กลาง จึงเป็นการยกระดับการสอนไปสู่กระบวนการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย โดยมีการปฏิบัติต่อกันด้วยความเห็นอกเห็นใจ มีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ที่จริงใจ สนับสนุนการคิดวิเคราะห์ ร่วมสร้างกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันเพื่อความเป็นประชาธิปไตย โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประการคือ 1) เราทุกคน หมายถึง บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียน ทุกคนดูแลเอาใจใส่เด็ก 2) เด็กทุกคนมีแรงบันดาลใจภายในเพื่อการเรียนรู้ และ 3) การศึกษาควรสะท้อนถึงการเรียนรู้ในชีวิตจริง การดูแลเอาใจใส่ (Caring) จึงเป็นพื้นฐานของความสามารถของมนุษย์ (Pang. 2001: 60 – 79)

ผู้วิจัยจึงได้พัฒนา **ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share Cultural Understanding Together : S)** ในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ให้เป็นชั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่สามารถบูรณาการร่วมกับชั้นอื่นๆ เพื่อให้ครูและเด็กได้ใช้เป็นโอกาสของการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยดำเนินการผ่านกิจกรรมการใช้หุ่นกระดาษ ที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของเด็กแต่ละวัฒนธรรมในห้องเรียน โดยใช้การแต่งกายตามวัฒนธรรมเป็นสื่อ เพื่อให้ครูปฐมวัยใช้เป็นเครื่องมือการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross Cultural Communication) อันเป็นวิธีการที่สามารถดำเนินการได้ง่าย อีกทั้งยังส่งเสริมการสื่อสารความเข้าใจของเด็กและการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภาษาและยอมรับการใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาแม่ของเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่เป็นไทยมุสลิม สามารถสื่อสารเป็นภาษามลายูท้องถิ่นได้ พร้อมกับเรียนรู้ภาษาไทยโดยสร้างความรู้สึกถึงความสำคัญของภาษาที่เท่าเทียมกัน อันนำไปสู่การแบ่งปัน และรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา เรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) และการกำกับควบคุมอารมณ์ (Emotional Regulation) โดยการค้นหาการรับรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ระบุตนเองว่าเป็นผู้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) (Boyer. 2012: 169 – 186) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอทำให้ทัศนคติที่มีต่อภูมิหลังทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง ทั้งการปฏิบัติและทางอารมณ์ของเด็ก ข้อค้นพบได้นำไปสู่วิธีการที่ควรเลือกใช้เพื่อให้เด็กที่มาจากครอบครัวที่รู้ว่าตนเองมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นภูมิหลังสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี คือ การพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาโดยการพัฒนาความรู้สึกไหวรู้หรืออ่อนไหวทางวัฒนธรรม (Cultural Sensitive) ให้กับเด็กด้วยการสนับสนุนให้ครอบครัวพยายามทำความเข้าใจและตอบสนองความต้องการเฉพาะของเด็ก ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการช่วยให้เด็กได้พัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมและการแสดงตนเป็นแบบอย่าง ยังคงมีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาให้เด็กเป็นผู้เข้าใจตนเองและผู้อื่นอย่างถูกต้องเหมาะสม และผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กวัยอนุบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม (จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. 2544) พบว่า การเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ต้องพัฒนาพื้นฐานของความเข้าใจในวัฒนธรรมของเด็ก โดยสามารถปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม จึงสามารถทำให้เด็กทุกคนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมเรียนรู้และมีโอกาสพัฒนาพหุปัญญาในทุกด้านได้ประสบผลสำเร็จได้ทุกคน ซึ่งรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้ให้การส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางวัฒนธรรม (Cultural Competence) ร่วมด้วย อันหมายถึง การทำงานร่วมกับผู้คนต่างวัฒนธรรมด้วยการยอมรับในความแตกต่าง อย่างมีความสุข (Bredenkamp. 2011: 183)

ดังนั้น รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ได้สร้างการยอมรับในการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและศาสนาของตนเอง การยอมรับในการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและศาสนาของผู้อื่น และรู้สึกรัก อบอุ่นมั่นคง โดยครูปฐมวัยที่เข้าร่วมการทดลองได้พัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ไม่มีอคติหรือลำเอียงทางวัฒนธรรม แต่แสดงถึงการเป็นแบบอย่างของการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการไหวรู้ทางวัฒนธรรม ด้วยการที่ครูพยายามทำความเข้าใจเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม และจัดโอกาสของการนำเสนอความเข้าใจที่ถูกต้องทางวัฒนธรรม

2.7 การดำเนินการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น มาใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษา และผลการประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้อยู่ระดับสูง การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ ให้มีความเชื่อมโยงและบูรณาการร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.7.1 ครูผู้สอนต้องนำสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วในหลักสูตรสถานศึกษามาใช้เป็นหัวข้อ แต่ไม่ใช้การบังคับ ใช้การนำเด็กเข้าสู่การร่วมแสดงความคิดเห็นซึ่งอาจเป็นการตั้งคำถามนำ

เพื่อให้เด็กนำเสนอความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และเรื่องราวที่เกี่ยวกับหัวข้อที่ครูตั้งใจกำหนดให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน

2.7.2 ส่งเสริมการร่วมออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มาจากความสนใจของเด็ก ทำให้การเรียนรู้ในห้องเรียนมีชีวิตชีวา และต้องแสวงหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างลุ่มลึก

2.7.3 การดำเนินกิจกรรมพิเศษอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ในท้องถิ่น หรือ กิจกรรมวันสำคัญที่โรงเรียนจัดขึ้น สามารถบูรณาการร่วมกับชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) ซึ่งชั้นนี้มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้ร่วมทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ การทดลองปฏิบัติในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในชุมชนท้องถิ่น อันเป็นการเพิ่มประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมาย รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก และส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็ก

2.7.4 ครูสามารถใช้ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นส่วนสำคัญของการประเมินการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ซึ่งชั้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กปฐมวัยนำเสนอความรู้ ประสบการณ์ ผลงานที่ได้จากการเรียนรู้ในโครงการ และความภาคภูมิใจ โดยการจัดแสดงผลงานเป็นมุมแสดงผลงาน หรือนิทรรศการต่างๆ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับผู้ปกครอง และเพื่อนต่างห้องเรียน ซึ่งครูได้ประเมินเด็กเป็นรายบุคคลและกลุ่ม รวมถึงสามารถมองเห็นภาพรวมของการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน

2.7.5 ควรให้เวลาการดำเนินการเรียนรู้ ใน 1 วงจร ใช้เวลาประมาณ 1 – 2 สัปดาห์ แต่ยังคงคำนึงถึงความสนใจของเด็ก

การดำเนินการดังกล่าว มีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ ICANDO ที่มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพร้อมกับพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของการพึงพอใจในตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข และสร้างสรรค์ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; ฉันทนา ภาคบงกช; ทศนา ทองภักดี; และ ระพีพันธ์ พิมพะสุต. 2547: 7 – 14)

จากการอภิปรายให้ประเด็นที่ 2 กลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการออกแบบ การประกอบสร้างรูปแบบ การจัดวางลำดับขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เอื้อต่อโอกาสของการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์ประกอบร่วม เพื่อให้เกิดกลไกการขับเคลื่อนรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ในการเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สามารถดำเนินการได้จริง จึงมีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นหัวใจสำคัญของรูปแบบ และเป็นจุดเริ่มต้นปฏิบัติการที่สำคัญทางการศึกษาปฐมวัยที่แสดงให้เห็นถึงการให้พลังอำนาจในการพัฒนาการควบคุมกำกับตนเอง และการเป็นผู้สร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

หากมองโดยภาพรวมและเป้าหมายของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ให้ความสำคัญกับการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นฐานของการพัฒนาความเข้าใจ การส่งเสริมความร่วมมือ จึงมีความสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552 – 2555) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง ที่มุ่งส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวทางสันติศึกษา ส่งเสริมความเป็นชาติและสังคมพหุวัฒนธรรม ให้เข้าใจในประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และหลักศาสนาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับระดับการศึกษา มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต และการสร้างความสมานฉันท์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม และนำไปสู่สังคมสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. 2553 : 66 – 71)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงสนับสนุนยุทธศาสตร์ของ มหาตมะ คานธี กล่าวไว้ว่า “ *ถ้าเราต้องการให้สันติภาพคงอยู่ในโลกของเรา เราจำเป็นต้องเริ่มต้นกับเด็กของเรา* ” (If we are to ever have peace in the world , we must begin with our children) (Walker, Mayers- Bowman; & Mayers-Walls. 2008: 381) แม้ว่า ในความเป็นจริงของสังคมที่เด็กต้องเผชิญหน้ากับความสับสนวุ่นวาย ซึ่งองค์ประกอบของสันติภาพจำเป็นต้องพัฒนาในทุกด้าน ดังที่ กัลป์ตุง (Galtung. 1996) กล่าวว่า สันติภาพมีทั้งทางบวกและทางลบ เสมือนเหรียญสองด้าน และสิ่งที่ต้องการคือ การปราศจากความรุนแรงทั้งระดับบุคคลและระดับโครงสร้างที่ได้มาด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดสันติสุข อันเป็นการสร้างจินตนาการใหม่แห่งสันติภาพให้ผลิบานในตัวเด็ก ซึ่งนั่นหมายถึงโอกาสของสันติภาพที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ หรือประยุกต์ใช้

1.1 กระบวนการและผลการวิจัยระยะที่ 1 นำไปสู่ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ทำให้เกิดข้อค้นพบที่สำคัญคือ ตัวแปรโครงสร้างและตัวบ่งชี้ที่ทำให้นิยามความหมายของคำว่า สันติสุข ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีความเหมาะสมกับธรรมชาติพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สามารถเป็นฐานการพัฒนาตัวแปรอื่นๆ ให้กับเด็กปฐมวัย

1.2 แบบประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (E-SANTISUK) ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้

หรือประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้ และเครื่องมือในการประเมินพัฒนาด้านสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

1.3 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ เป็นตัวอย่างหนึ่งของการพัฒนาวัตกรรมการสอนแนวใหม่ ที่มีลักษณะไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) การดำเนินการ ทำให้เกิดความตระหนักชัดในบทบาทของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ต่อการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ที่จำเป็น ต้องมีลักษณะสำคัญ คือ มีไหวพริบปฏิภาณในการสอน (Teachable moment) นำสิ่งที่เด็กเสนอมาพิจารณาไตร่ตรอง มีความยืดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

1.4 รูปแบบจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น คำนึงถึงสิทธิ โอกาส และความจริงที่ว่า เด็กปฐมวัยทุกคนมีความแตกต่าง และมีฐานะที่เท่าเทียมกันในการเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ อย่างมีความหมาย อันเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ด้วยความรู้สึกร่วมใจกัน จึ่งพบว่า ทั้ง 8 ชั้น มีคำว่า ร่วมกัน (Together) ซึ่งครูปฐมวัยต้องเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความสมดุลในการใช้อำนาจอย่างเหมาะสม และสามารถประสานโอกาสและความเข้าใจให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือกับเพื่อน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการเรียนรู้ร่วมกัน

1.5 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาความขัดแย้งของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยถือเป็นโอกาสของการบูรณาการความเข้าใจอันดี และใช้การแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี ดังนั้น ครูจึงต้องมีสติควบคุมตนเอง โดยกำหนดรู้ต่อหน้าที่ สิ่งที่คุณต้องระมัดระวังในการนำเด็กสู่การพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข คือ การป้องกันอันตรายที่เกิดจากความขัดแย้ง การควบคุมเด็กไม่ให้ใช้ความรุนแรง ทั้งคำพูดและการกระทำ และยอมรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามาของเด็กด้วย

1.6 การสร้างบรรยากาศของความเข้าใจอันดีในการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ การปฏิบัติ ตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน เป็นสิ่งจำเป็นของการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ดังนั้น ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการมีอคติและความลำเอียงให้หมดไป พร้อมกับทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ปฏิบัติที่แตกต่างเหล่านั้น ด้วยใจเป็นธรรม ด้วยความรักที่เสมอภาคที่มีต่อเด็ก และไม่ควรนำความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใดๆ ไปเชื่อมโยงกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม

1.7 แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยรูปแบบ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมกับการบันทึกการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่สำคัญของการวางแผนดำเนินการ และประเมินการเรียนรู้ ในแต่ละชั้นของเด็กปฐมวัย ที่สะท้อนถึงโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การดำเนินการดังกล่าว สามารถเชื่อมโยงรวมกับการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ปกติของสถานศึกษา แต่มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับการจัดประสบการณ์ให้ตอบสนองความสนใจของเด็กได้อย่างแท้จริง จึงเป็นเครื่องมือที่ควรนำไปใช้หรือปรับใช้ให้กับเหมาะสมสำหรับการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

1.8 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัยในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศได้ และรวมถึงสามารถนำไปปรับใช้กับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของไทยในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาริวิจัยเพื่อนำเสนอแนะพระราชดำริ และพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน มาประยุกต์ใช้ทางการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ หรือกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมกับบริบทไทยในมิติอื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยต่อยอดการวิจัยครั้งนี้ ไปในทิศทางของการศึกษาเพื่อสันติภาพ เพื่อความเป็นประชาธิปไตย เพื่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเพื่อการเป็นพลโลก ซึ่งเป็นมิติที่ขยายบทบาทของการยอมรับในสิทธิ การดำรงคงอยู่ และความเป็นมนุษยชาติให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

2.3 ควรทำการวิจัยด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถเป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ย หรือเป็นผู้ร่วมหาข้อตกลงเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างสันติวิธีให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาโอกาสและทักษะทางสังคม ที่ทำให้เด็กลดการยึดตนเอง และเป็นสิ่งที่ทำหายอย่างมาก

2.4 ควรทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ผู้ดูแลเด็กและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีทัศนคติ ความรู้ ความสามารถในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยปราศจากอคติ มีความยุติธรรม เสมอภาค มีความเอาใจใส่ เป็นแบบอย่างของการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา และสามารถเสริมสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม อันนำไปสู่การรู้จักสามัคคีให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

2.5 ควรทำการวิจัยและพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของไทยให้สามารถเสริมสร้างสันติภาวะในครอบครัว เพราะผลการวิจัยครั้งนี้ มีหลายประเด็นที่นำความร่วมมือของผู้ปกครองมาใช้ในการพัฒนาเด็ก ซึ่งส่งผลดีกับเด็กปฐมวัย

2.6 ควรทำการวิจัยและพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมโดยนำหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนาที่มีแนวทางปฏิบัติในดำรงชีวิตอย่างสันติสุข มาประยุกต์ใช้ทางการศึกษาระดับปฐมวัย

2.7 ควรทำการวิจัย เพื่อหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มุ่งแสวงหาทางออก อันเกิดจากผลกระทบของความไม่สงบและความวุ่นวายทางการเมืองของไทยที่มีต่อเด็กปฐมวัย

2.8 ควรพัฒนาโจทย์การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัยที่มีความเฉพาะที่คำนึงถึงความเป็นจริงของสภาพปัญหาเด็กปฐมวัยในแต่ละบริบท มุ่งเน้นเชื่อมโยงถึงวิถีวัฒนธรรมของเด็ก และภูมิหลังทางครอบครัว อันเป็นเสมือนทุนเดิมที่ถูกสืบทอด เพื่อให้สามารถนำไปสู่การใช้และประยุกต์ใช้ต่อไป

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2552). *ธรรมนูญชีวิต 9 ประการตามรอยพระยุคลบาท*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นท์ติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). *รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) : เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี.
- จักรมณฑ์ ผาสุกวณิช. (2547). การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. 4(2): 21 – 26.
- จิรภรณ์ วสุวัต. (2540). *การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กวัยอนุบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- . (2553). *รายงานการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนวิถีความพอเพียง*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชูชัยมีย์ อาแว. (2552). ภาษามลายูปาตานี เป็นมรดกตกทอดทางอารยธรรมอันภาคภูมิใจแห่งโลกมลายู. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนา ภาพหลอกหลอน ณ ชายแดนใต้ของไทย : การเขียนประวัติศาสตร์ปาตานีและโลกอิสลาม*. 11 – 12 ธันวาคม 2552 ณ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 770 – 777. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดาโต๊ะอาซิส เบ็ญจาหาวัน. (2553, 27 ธันวาคม). *ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบายในการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนภาคใต้กับการจัดการศึกษาปฐมวัย*. สัมภาษณ์โดย จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. ที่สำนักงานที่ปรึกษาสภาสันติสุขชายแดนใต้ ยะลา.
- ดุษฎี โยเหลา. (2546). *รายงานการวิจัย เรื่อง ระบบการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะแก่แรงงานภาคการเกษตร : ศึกษากรณีจังหวัดน่าน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธันยาภรณ์ เพชรโยธา; และ รอพีฮะ สามะ. (2554, 12 มีนาคม). *การใช้บันทึกการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น*. สัมภาษณ์โดย จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. ที่โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากัด) นครราชสีมา.
- นพพร ประชากุล. (2554). *ฟูโกต์กับการสืบสาวความเป็นมาของสมัยใหม่*. ใน *ร่างกายใต้บังคับการ*. แปลจาก The Chapter “Les Corps Dociles” from *Surveiller et Punir*. (Editor by Michel Foucault). กรุงเทพฯ: โครงการคอบไฟ จัดพิมพ์.

- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2545). การประเมินการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิด และวิธีการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ประทีป จินฉ่ำ. (2547, กันยายน). ICANDO : กระบวนการพัฒนาที่ค้นพบ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 10(1): 23 – 29.
- ภาณุ อุทัยรัตน์. (2553, 25 ธันวาคม). ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบายในการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนภาคใต้กับการจัดการศึกษาปฐมวัย. สัมภาษณ์โดย จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. ที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; จันทนา ภาคบงกช; ทศนา ทองภักดี; และ ระพีพันธ์ พิมพ์สุขต. (2547). การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ ICANDO เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 10(1): 7 – 14.
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. (2554, 22 มกราคม). ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบายในการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนภาคใต้กับการจัดการศึกษาปฐมวัย. สัมภาษณ์โดย จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี; และ สุกรี หลังปู่เต๊ะ. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาความไม่สงบกับผลกระทบที่มีต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch). (2555). รายงานสิทธิเด็กในสถานการณ์ความขัดแย้งจังหวัดชายแดนใต้. โดย Children Voice for Peace. สืบค้นเมื่อ 2555, จาก <http://www.Deep/south/watch.org.th>
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2544). เอกสารประกอบการปฐมนิเทศข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นและพนักงานรัฐวิสาหกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2544. ยะลา: กองพัฒนาบุคลากร.
- . (2551). เอกสารประกอบการดำเนินการเชิงนโยบายการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: กองพัฒนาบุคลากร.
- สำนักงานสภาการศึกษา. (2553). แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552 – 2555. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- . (2553). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 – 2559). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12. (2553). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2553. ยะลา: ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศจังหวัดชายแดนภาคใต้.

- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การพัฒนาโครงการปีที่ 2 เด็ก นักวิจัย และการประเมินเน้นเด็ก เป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2547). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2557). *ดูแลลูกอย่างไรในวัยอนุบาล*. กรุงเทพฯ: บัญชี.
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สภาวิจัยแห่งชาติ.
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2555). *หลักสูตรและการเรียนรู้การสอนอุดมศึกษา : พาราไดม์และวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อินทภาษ.
- อัมมาร สยามวาลา; และ คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: โพลีเวส พลัส.
- ACEI. (2003). *ACEI Resolution on Child Soldiers*. Retrieved from <http://www.udel.edu/bateman/acei/CsoldierResolution.htm>.
- Almeida, D. M.; Neupert, S. D.; Banks, S. R.; & Serido, J. (2005). Do Daily Stress Processes Account for Socioeconomic Health Disparities. *The Journals of Gerontology Series B : Psychological Sciences and Social Sciences*. 60: 34 – 39.
- Bartsch, K.; & Wellman, H. (1995). *Children Talk About the Mind*. New York: Oxford University Press.
- Benham, A.L. (2011). *Twelve Best Practices for Early Childhood Education : Integrating Reggio and other Inspired Approaches*. New York: Teachers College Columbia University Press.
- Boyer, Wanda. (2012). Cultural Factors Influencing Preschoolers' Acquisition of Self – regulation and Emotion Regulation. *Journal of Research in Childhood Education*. 26:169 – 186.
- Bredekamp, S. (2011). *Effective Practices in Early childhood Education : Building a Foundation*. Boston, MA: Pearson Education.
- Bredekamp, Sue. (1987). *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs Serving Children from Birth Through Age 8*. Washington, DC.: National Association for the Education of Young Children.
- Bronson, M.B. (2000). *Self – regulation in Early Childhood : Nature and Nurture*. New York: The Guilford Press.
- Brown, W. Michael; & Cudeck, Robert. (1992, November). Alternative Ways of Assessing Model Fit. *Sociological Methods & Research*. 21(2): 230 – 258.

- Cabezudo, Alicia; & Reardon, A. Betty. (2002). *Rational for and Approach to Peace Education Book 1 of Learning to Abolish War : Teaching Toward a Culture of Peace*. New York: Hague Appeal for Peace.
- Chard, C.Sylvia. (1992). *The Project Approach : A Practical Guide for Teachers*. Edmonton, Alberta: University of Alberta Printing Services.
- Cortvriend, Penny; Taylor, Sandie; & Teaham, Regina. (2003). *Unit 4 Social Cognition : In Taylor Irene (edit) Active Psychology*. 2nd ed. Singapore: Pearson Education.
- Dahlberg, G.; Moss, P.; & Pence, A. R. (1999). *Beyond Quality in Early Childhood Education and Care : Postmodern Perspectives*. London: Falmer Press.
- DeVries, R.; Reese - Learned, H.; & Morgan, P. (1991). Sociomoral Development in Direct Instruction, Eclectic, and Constructivist Kindergartens : A Study of Children's Enacted Interpersonal Understanding. *Early Childhood Research Quarterly*. 6: 473 – 517.
- DeVries, Rheta; & Kohlberg, Lawrence. (1990). *Constructivist Early Education : Overview and Comparison with other Programs*. Washington, D.C.: NAEYC.
- DeVries, Rheta; & Zan, Betty. (2012). *Moral Classrooms, Moral Children : Creating a Constructivist Atmosphere in Early Childhood*. 2nd ed. New York: Teacher College Press.
- Dreyfus, E. Stuart; & Dreyfus, L. Hubert. (1980, February). *A Five-Stage Model of the Mental Activities Involved in Directed Skill Acquisition*. Retrieved August 15, 2013, from <http://www.stormingmedia.us/15/1554/A155480.html>.
- Edwards, C.; Gandini, L.; & Forman, G. (1993). *The Hundred Languages of Children : The Reggio Emilia Approach to Early Childhood Education*. Norwood, New Jersey: Ablex.
- Elkind, David. (2007). *The Hurried Child*. 25th ed. South Boston, MA: Da Capo press.
- Fernandez, Maria; et al. (2011). Confirmatory Factor Analysis of the PKBS-2 Subscales for Assessing Social Skills and Behavioral Problems in Preschool Education. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. 8(3): 1229 – 1252.
- Fornell, Clase; & Larcker, F. David. (1981, Febuary). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing*. 18(1): 39 – 50.
- Foucault, Michel. (1988). *Politics, Philosophy, Culture : Interviews and other Writings*. New York: Routledge.
- Fromberg, Doris Pronin. (2002). *Play and Meaning in Early Childhood Education*. Boston, Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Galtung, J.C. (1996). *Peace by Peaceful Means : Peace and Conflict, Development and Civilization*. London: Sage.

- Gliner, Jeffrey, A.; & Morgan, George A. (2000). *Research Methods in Applied Settings : An Integrated Approach to Design and Analysis*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gow, M. (2002). Partnering with Children for Peace. In *Children and Peacebuilding : Experiences and Perspective*. Melbourne, Australia: World Vision.
- Gresham, M.F.; Cook, R.C.; Collins, T.; Dart, E.; Rasetshwane, K.; Truelson, E.; & Grant, S. (2010). Developing a Chang-sensitive Belief Behavior Rating Scale as a Progress Monitoring Tool for Social Behavior : An Example Using the Social Skills Rating System Teacher form. *School Psychology Review*. 39(3): 364 – 379.
- Hall, N.; & Rhomerg, V. (1995). *The Affective Curriculum : Teaching the Anti –bias Approach to Young Children*. Scarborough Canada: Nelson Education.
- Harris, I. (2008). History of Peace Education. In *Encyclopedia of Peace Education*. Charlotte: Information Age Publishing. pp. 15 – 24.
- Harris, I.; & Morrison, M. (2003). *Peace Education*. 2nd ed. United Kingdom: McFarland.
- Jahromi, L.B.; & Stifter, C.A. (2008). Individual Differences in Preschoolers? Self – regulation and Theory of Mind. *Merril – Palmer Quarterly*. 54: 125 – 150.
- Katz, G. Lilian; & Chard, C. Sylvia. (2000). *Engaging Children’s Mind : The Project Approach*. 2nd ed. Stamford, Connecticut.: Albex.
- Keenan, Thomas. (2002). *An Introduction to Child Development*. California: Sage Publication.
- Kishor, Shrestha. (2007). Chapter Six : Nepal. In *From Conflict to Peace Building from Conflict to Peace Building : The Power to Education Initiatives-lesson from Around the World*. pp. 61 – 72. Paul, Connolly; & Jacqueline, Hayden (edits.). Redmond, WA: World Forum Foundation.
- Kithakye, M.; Morris, A.; Terranova, A.; & Myers, S. (2010). The Kenya Political Conflict and Children’s Adjustment. *Child Development*. 81: 1114 – 1128.
- Krantz, Murray. (1994). *Child Development : Risk and Opportunity*. Belmont, California: Wadsworth Publishing.
- Lewin-Benham, A.L. (2011). *Twelve Best Practices for Early Children Education : Integrating Reggio and other Inspired Approaches*. New York: Teachers College Columbia University Press.
- Lin, An-Chin. (2012). Teacher is Supposed to Stay Outside the Circle. *Young Children’s Conceptualization of Power Dynamics in the Classroom*. Singapore. Paper Present in PECERA
- Mehrens, W.A.; & Lehmann, I.J. (1991). *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*. 4th ed. Texas: Holt, Rinchart and Winston.

- Meyers, S. Lawrance; Gamst, Glenn; & Guarino, A.J. (2006). *Applied Multivariate Research : Design and Interpretation*. Thousand Oaks, California: Sage.
- NAEYC. (2003, July). *NAEYC Standards for Early Childhood Professional Preparation : Associate Degree Programs Approved by NAEYC Governing Board*. Retrieved from <http://www.families.naeyc.org/accredited-article/10-naeyc-program-standards>.
- NIPPA. (2010, June). *International Network on Peace Building with Young Children. Paper one : Protecting for Young Children in Regions Affected by Conflict – A Framwork for Practice*. Retrieved from <http://www.Nippa.com>.
- Pang, Ooka Valerie. (2001). *Multicultural Education : A Caring Centered Reflective Approach*. New York: McGraw-Hill.
- Perner, J. (1988). Higher – order Beliefs and Intention in Children’s Understanding of Social Interaction. In *Developing Theories of Mind*. pp. 271 – 294. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pica-Smith, Cinzia. (2011). Children’s Perceptions of Interethnic and Interracial Friendships in a Multiethnic School Context. *Journal of Research in Childhood Education*. 25: 119 – 132.
- Scarlett, W. George; Ponte, Iris Chin; & Singh, P. Jay. (2009). *Approaches to Behavior and Classroom Management : Integrating Discipline and Care*. Singapore: Sage.
- Shaffer, David R. (2002). *Developmental Psychology : Childhood and Adolescence*. 6th ed. Singapore: Thomsom Learning.
- Shore, R. (1997). *Rethinking the Brain : New Insight in to Early Development*. New York: Family and Work Institute.
- Sirima Pinyoanuntapong. (2013). The Development of Thai Early Childhood Education Curriculum to Promote Desirable Characteristics of Preschool Children. In *Social and Behavioral Sciences Symposium . 4th International Science, Social Science, Engineering and Energy Conference 2012 (I-SEEC 2012)*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 88: 321 – 327.
- Spritz, L. Becky; Sandberg, H. Elisabeth; Maher, Edward; & Zajde, T. Ruth. (2010). Models of Emotional Skills and Social Competence in the Head Start Classroom. *Early Education and Development*. 21(4): 495 – 516.
- Stomfay-Stitz, A.M. (1993). *Peace Education in America, 1828 – 1900 Sourcebook for Education and Research*. Metuchen, New Jersey: Scarecrow Press.

- Tabachnick, G. Barbara; & Fidell, S. Linda. (1996). *Using Multivariate Statistics*. 3rd ed. New York: Harper Collins College Publisher.
- Twomey, Fosnot Catherine. (1996). *Constructivism : Theory Perspectives, and Practice*. New York: Teacher College Press.
- Tzuo, Pei-Wen; & Chen, Der-Thang. (2012). Towards a Reflexive Pedagogy in Early Childhood Education : Interweaving the Project Approach and the Reggio Emilia Approach. *Asia – Pacific Journal of Research in Early Childhood Education*. 6(2): 69 – 83.
- UNESCO. (1998). *Learning to Live Together in Peace and Harmony : Values Education for Peace, Human Rights, Democracy and Sustainable Development for the Asia- Pacific Region*. Bangkok: UNESCO.
- . (2001). *Learning the Way of Peace : A Teachers' Guide to Peace Education*. New Delhi: UNESCO.
- UNESCO. (2002). *Learning to be : A Holistic and Integrated Approach to Value Education for Human Development*. Bangkok: UNESCO.
- UNICEF. (1999). *Peace Education in UNICEF: United Nations Children's Fund Programme Publications*. Retrieved from <http://www.unicef.org/education/files/PeaceEducation.pdf>.
- United Nations. (1989). *Convention on Rights of the Child*. Retrieved March 4, 2011, from <http://www2.ohchr.org/enlight/law/crc.htm>.
- Vanderbroeck, Michel. (2012). Evidence –based Practice, Professionalism and Respect for Diversity : A Tense Relation. *Asia-Pacific Journal of Research in Early Childhood Education*. 6(1): 1 – 20.
- Velicaria, Aimyleen; & Laguardia, Maria Cecil. (2002). Building Bridges of Peace in Mindanao : A Role for Children. In *Children and Peacebuilding : Experiences and Perspectives*. pp. 17 – 21. Australia: Melbourne.
- Vestal, A.; & Jones, N. A. (2004). Peace Building and Conflict Resolution in Preschool Children. *Journal of Research in Childhood Education*. 19(2): 131–142.
- Walker, Kathleen; Mayers - Bowman, S. Karen; & Mayers-Walls, Judith. (2008). Supporting Young Children's Efforts Toward Peacemaking : Recommendations for Early Childhood Educator. *Early Childhood Education Journal*. 35: 377 – 382.
- Wellman, M. Henry; & Liu, David. (2004). Scaling of Theory of Mind Tasks. *Child Development*. 75(2): 523 – 541.
- Wellman, Henry M. (1990). *The Child's Theory of Mind*. Cambridge, MA: MIT Press.

Wikipedia. (2012). *Etymology, Religious Beliefs and Peace, Movements and Activism, Theory and Trans-rational Peaces*. Retrieved 2012, 1 January, from <https://www.google.co.th/search?q=http+wikipedia+org+wiki+Peace+html&channel=inkdoctor>.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและร่วมวิพากษ์รูปแบบ
การจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรษา นิลวิเชียร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ผู้เชี่ยวชาญสาขาการศึกษาปฐมวัย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐดาว พิศาลพงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

อาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

อาจารย์ ดร. อุไรवास ปรีดีดีลิก

อาจารย์

สาขาสาขาการศึกษาปฐมวัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ ภควัดชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

อาจารย์ ดร. ชัมซุ สาอู

อาจารย์

อาจารย์สาขาอิสลามศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

นางชนันยาภรณ์ เพชรโยธา

ครูผู้สอน

ระดับปฐมวัย

โรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนภูผากัณฑ์)

อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

นางสนทิตา ทองธรรมชาติ

ครูผู้สอน

ระดับปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 1(บ้านสะเตง)

อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

นางนาสีปะห์ ฮะยีบุสุ

ครูผู้สอน
ระดับปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง)
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

นางปัทมาสน์ รัตนเสถียร

ครูผู้สอน
ระดับปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ)
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

นางสาววนิดา แขนา

ครูผู้สอน
ระดับปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดนพวงศาราม)
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

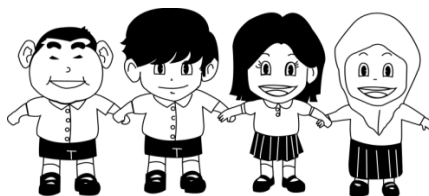
ภาคผนวก ข

รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์
ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้

ส่วนที่ 1

ความเป็นมา

ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยยังคงเป็นปัญหาเรื้อรัง และรุนแรงที่ทุกรัฐบาลต้องให้ความสำคัญ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เด็กปฐมวัยต้องอยู่ในภาวะการเผชิญ กับสภาวะการณ์อันเลวร้าย (Disaster) ทั้งทางตรงและทางอ้อม อันได้แก่ การตกเป็นเหยื่อของเหตุการณ์ การได้รับบาดเจ็บเสียชีวิต การเป็นเด็กกำพร้าเพราะพ่อแม่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ และรวมถึงการขาด โอกาสทางการศึกษา อันเนื่องมาจากโรงเรียนถูกเผาทำลาย ครูถูกทำร้าย และการขาดความสุข ใน การดำรงชีวิต เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจส่งผลให้เด็กปฐมวัยในพื้นที่ซึ่งสัมผัสกับพฤติกรรมความก้าวร้าว การใช้ความรุนแรง การมีอคติ แบ่งแยกและไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงปัญหาของการอยู่ ร่วมกันอย่างไม่สงบสุข

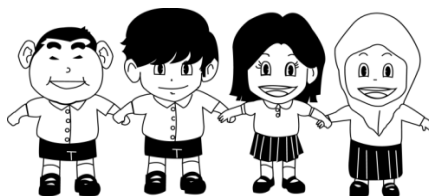
หนทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสันติสุข (Peace and Happiness) ที่มีเป้าหมายสูงสุดของ ความเป็นมนุษยชาติ คือ การอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองสงบสุข ไม่แบ่งแยกท่ามกลางความแตกต่างทั้ง ทางความคิดและการกระทำ ซึ่งองค์การสหประชาชาติ หรือ UNESCO ได้กำหนดเป็นภาระหน้าที่และ เป็นพันธกิจพื้นฐานร่วมกันกับทุกประเทศในการปรับเปลี่ยนจากวัฒนธรรมของสงครามและความรุนแรง ให้ก้าวไปสู่วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ ดังนโยบายที่ว่า “สันติภาพเพื่อการพัฒนา และการพัฒนาเพื่อสันติภาพ” (Peace for Development and Development for Peace) กำหนดเป็นเป้าหมายร่วมกัน คือ การศึกษา เพื่อการอยู่ร่วมกันในสันติสมานฉันท์ โดยมุ่งจัดทำแนวทางและปฏิบัติร่วมกันกับทุกประเทศสมาชิกใน การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างเข้าใจอันดีระหว่างกัน ความอดทนอดกลั้นในความแตกต่าง และหลากหลาย การใช้หลักประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การสร้างความปรองดองสามัคคี ที่สำคัญคือ การสร้างสันติสุขภายในจิตใจของแต่ละคน ด้วยการค้นหาความจริง ความรู้ ความเข้าใจของแต่ละวัฒนธรรม ร่วมแลกเปลี่ยน และการสร้างแนวปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน (UNESCO. 1998) การศึกษา จึงเป็นทางเลือกและทางรอดของการสร้างเสริมสันติสุขและความสมานฉันท์ที่สามารถดำเนินการได้ อย่างเป็นรูปธรรมทางหนึ่ง โดยการให้ทุกคนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนบนพื้นฐานของการเคารพในสิทธิเสรีภาพของ ตนเอง และผู้อื่น ความเป็นประชาธิปไตย รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนาที่นับถือ เพื่อช่วยควบคุมจิตใจ ไม่ให้กระทำผิด และเตือนตนเองให้ประพฤติดี ซึ่งสันติภาพและความสมานฉันท์ ย่อมเกิดขึ้นกับทุกบุคคล และแผ่ขยายออกไปเป็นครอบครัว และชุมชน

สำหรับการศึกษาปฐมวัยของไทย ได้กำหนดใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักเอาใจใส่ ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้สามารถเลือกใช้วิธีการหรือรูปแบบการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) หากแต่ปัจจุบันสถานการณ์ที่เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กำลังเผชิญอยู่ จึงต้องได้รับการค้นหาแนวทางที่เหมาะสมเพิ่มเติมโอกาสของการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นและช่วยให้เด็กปฐมวัยได้เข้าใจวิธีการในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อันเป็นเสมือนเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพ ท่ามกลางความไม่สงบที่อาจเรียกว่า สงคราม ซึ่งผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามี 5 ด้านที่เด็กต้องมี ได้แก่ ด้านที่ 1 ความพอเพียงในตนเอง ด้านที่ 2 รู้จัก ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี ด้านที่ 4 มีความอดทน และ ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น ภายใต้บริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเงื่อนไขของความไม่สงบที่ยังคงเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพัฒนาการเด็กปฐมวัย ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงเป็นสำคัญ

ส่วนที่ 2

แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับ
เด็กปฐมวัยในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** ที่พัฒนาขึ้น

จุดมุ่งหมาย

รูปแบบจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** ที่พัฒนาขึ้น ได้ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยในทุกด้าน
ให้กับเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและชุมชนและมีส่วนร่วม
ในพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม และมุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่าง
สันติสุขที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนผู้ปกครองให้ซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น

ด้านที่ 2 รู้กัญ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้

- ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้

ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

- ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้

- ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้
- ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

- ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง

หลักการเรียนรู้

รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK** ที่พัฒนาขึ้น มีหลักเรียนรู้ 3 ประการ คือ

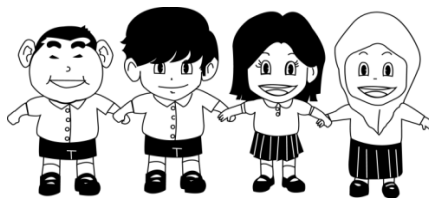
1. การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ด้วยการสร้างพื้นที่แห่งการอยู่ร่วมอย่างสันติสุข ภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้าใจในสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ยอมรับฟังความคิดเห็น เข้าใจการปฏิบัติตามหลักศาสนา วัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น และใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา

2. การเสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงองค์ความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย ด้วยการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา ร่วมดำเนินการ เพื่อแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ พร้อมกับบูรณาการความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจ ประสบการณ์ และทักษะต่างๆ ให้เกิดขึ้น

3. การส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนา ด้วยการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีส่วนร่วม คิด วางแผน ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับสังคมได้อย่างเหมาะสมกับวัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกัน

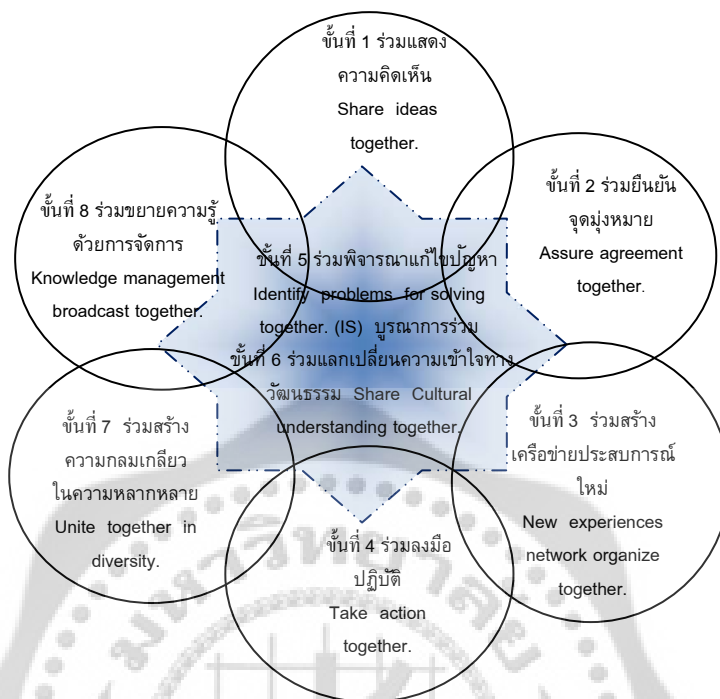
ส่วนที่ 3

แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น (Roadmap of SANTISUK Learning Model)

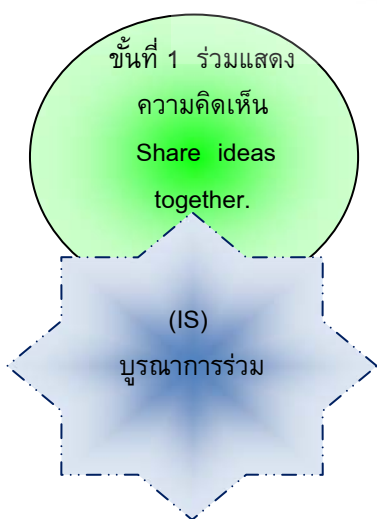
รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ได้ดำเนินการโดยใช้เส้นทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของรูปแบบ SANTISUK และบันทึกการเรียนรู้ของรูปแบบ SANTISUK ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แทน แผนการจัดประสบการณ์แบบดั้งเดิม การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้พัฒนาวิธีการใหม่ของการวางแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้ แทนวิธีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้วางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้า มาเป็นการใช้แผนที่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของชั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการดำเนินการในทุกขั้นตอน และใช้แบบบันทึกการเรียนรู้ของรูปแบบ SANTISUK เพื่อบันทึกพัฒนาการของการเรียนรู้ การสะท้อนประสบการณ์ในสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ และช่วยให้ครูได้วางแผน ทบทวนประสบการณ์ และประเมินการเรียนรู้ของเด็กได้ง่ายขึ้นด้วยความสำคัญ การใช้เส้นทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้รูปแบบ SANTISUK ประกอบด้วย 8 ชั้นการจัดประสบการณ์ที่ใช้การขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ

Share ideas together	= ชั้น 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น
Assure agreement together	= ชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย
New experiences network organize together	= ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่
Take action together.	= ชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ
Identify problems for solving together.	= ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา
Share Cultural understanding together.	= ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม
Unite together in diversity.	= ชั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย
Knowledge management broadcast together	= ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ

ภาพประกอบ 34 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SNTISUK ที่พัฒนาขึ้น

ผู้ใช้ควรรศึกษารายละเอียดการดำเนินการแต่ละขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S)
 เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมบทบาทของเด็กในฐานะผู้ร่วมสร้างสรรค์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมสำคัญคือ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อค้นหาสิ่งที่เด็กสนใจ หรือ เป็นการนำเด็กพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่ครูต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ และกำหนดเป็นหัวข้อ (Topic) เพื่อการร่วมพิจารณาคัดเลือก ในขั้นต่อไป

แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในชั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น มีดังนี้

1.1 เตรียมการสำหรับการพูดคุยสนทนากับเด็ก ซึ่งอาจเป็นคำถามปลายเปิด เช่น ถามว่า เด็กสนใจอยากเรียนรู้เรื่องอะไร หรือหากต้องการนำเด็กเข้าสู่ความสนใจในหัวข้อที่ครูจัดเตรียมไว้ เช่น การใช้คำถาม การนำเด็กไปชมของจริงหรือทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อนำสู่การพูดคุยในหัวข้อนั้นๆ

1.2 เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น ภายใต้ข้อตกลงร่วมกันถึงการเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และฝึกหัดให้เด็กทุกคนรู้จักการระอคอยการแสดงความคิดเห็นตามลำดับ โดยต้องรับฟังผู้อื่น ภายใต้บรรยากาศของความเป็นมิตร

1.3 ด้วยพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเฉพาะทางภาษา ครูควรถือเป็นโอกาสอันดีในการส่งเสริมให้เด็กคนอื่นได้เรียนรู้และยอมรับการใช้ภาษาอื่นเพื่อลดอคติ และนำเด็กไปสู่การยอมรับการใช้ภาษาอื่นที่แตกต่างไปจากตน ด้วยการบูรณาการการใช้ภาษาไทยกับภาษามลายูท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้

1.4 ดำเนินการบันทึกสิ่งที่เด็กเสนอ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ต่อไป

1.5 ไม้วิจารณ์ความคิดของเด็ก หรือนำเด็กวิจารณ์ความคิดของผู้อื่นในทางลบ หรือทำให้ดูตลกขบขัน ถือเป็นกรไม่เคารพสิทธิ เสรีภาพทางความคิดของเด็กและยอมรับเมื่อเด็กปฏิบัติ

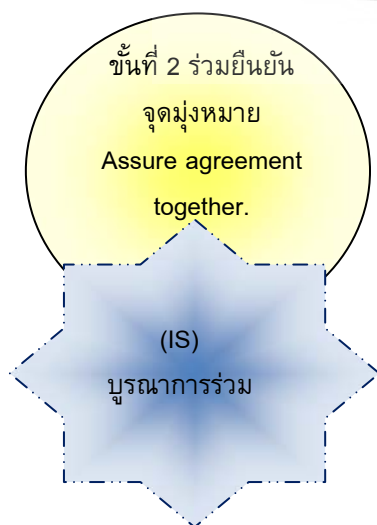
1.6 ต้องสังเกตและนำประเด็นปัญหาความขัดแย้ง มาสู่การพิจารณาแก้ไขปัญหาตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึง การส่งเสริมให้เด็กเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาด้วยการเจรจาหาข้อตกลงร่วมกัน ครูควรบูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I)

1.7 ควรเชื่อมโยงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของเด็ก โดยบูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)

1.8 ชั้นนี้ ควรใช้เวลาในชั้นที่ 1 ประมาณ 20 – 30 นาที โดยพิจารณาว่าได้นำเด็กไปสู่การรับรู้ถึงสิ่งที่กำลังจะเรียนรู้ร่วมกันและเด็กส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็น เพื่อนำเด็กไปสู่การเรียนรู้ในชั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมายต่อไป

ตาราง 38 การดำเนินการในขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็นกับโอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ขั้นที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (<i>Share ideas together : S</i>)	โอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<ol style="list-style-type: none"> 1. กระตุ้นเด็กด้วยคำถามเพื่อให้เด็กได้นำเสนอสิ่งที่เด็กสนใจ 2. เด็กกำหนดข้อตกลงร่วมกันถึงวิธีการนำเสนอ 3. แสดงความสนใจในความคิดเห็นของเด็กทุกคน เสริมความเข้าใจ และช่วยสรุปสิ่งที่เด็กนำเสนอ 4. ส่งเสริมให้เด็กฟังเพื่อนอย่างตั้งใจ และให้กำลังใจเพื่อน 5. ขณะดำเนินกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของเด็ก และถ้าพบประเด็นปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกันและใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (<i>Identify problems for solving together : I</i>)) 6. เชื่อมโยงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของเด็ก (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (<i>Share cultural understanding together : S</i>)) 7. ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเพื่อสื่อสารกับเด็กไทยมุสลิมที่ไม่เข้าใจภาษาไทย และ นำเด็กไทยพุทธ เรียนรู้และเข้าใจภาษามลายูท้องถิ่น 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตามศาสนาและวัฒนธรรมตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (*Assure agreement together : A*)

เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูนำหัวข้อที่ผ่านการพูดคุยกันแล้วมาเสนอเป็นทางเลือกหากมีมากกว่า 1 หัวข้อ ครูสามารถนำเด็กลงมติ หรือเจรจาร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นไปได้ในการเรียนรู้ร่วมกัน

แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในขั้นที่ 2 มีดังนี้

2.1 นำหัวข้อที่เด็กเสนอให้เด็กทุกคนร่วมคิดพิจารณาถึงความเป็นไปได้ร่วมกัน ในการปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงแหล่งเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ และความปลอดภัยเป็นสำคัญ เลือกใช้วิธี

การคัดเลือกที่เด็กทุกคนยอมรับได้ว่า ยุติธรรม และเด็กทุกคนมีส่วนร่วม อาจเป็นการตกลงร่วมกันในกลุ่มก่อน

หรือ มาจากเด็กแต่ละคน หากต้องการเพียง 1 หัวข้อ และมีแนวโน้มว่ามีทางเลือกมากมาย ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ อาจเลือกใช้ การลงมติ (Vote) โดยสามารถดำเนินการ โดยอธิบายเรื่องสิทธิในการเลือกของแต่ละคนว่ามีเพียง 1 ครั้ง 1 หัวข้อ ให้เวลาเด็กพิจารณา และตัดสินใจลงมิตด้วยตนเอง จากนั้นนับคะแนนให้ปรากฏชัด และสรุปผล

2.3 ครูควรถือเป็นโอกาสอันดีในการส่งเสริมให้เด็กคนอื่นได้เรียนรู้และยอมรับการใช้ภาษาอื่นเพื่อลดอคติ และนำเด็กไปสู่การยอมรับการใช้ภาษาอื่นที่แตกต่างไปจากตน ด้วยการบูรณาการการใช้ภาษาไทยกับภาษามลายูท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้

2.4 เด็กมีอิสระในการเลือกด้วยตนเอง และครูต้องสังเกตผลการเลือกกับความรู้สึกของเด็กที่ไม่ได้ตามความต้องการ ครูต้องแสดงการรับรู้ถึงความรู้สึกของเด็ก แสดงความเข้าใจความรู้สึกของเด็กและเน้นย้ำให้เด็กทุกคนเคารพในสิทธิ เสรีภาพทางความคิดร่วมกัน

2.5 ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้ร่วมกันยืนยัน โดยเรียกชื่อหัวข้อที่เรียนคืออะไร และปรับเปลี่ยนบรรยากาศสู่การเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจกับสิ่งที่กำลังจะเรียนรู้ เช่น การนำเด็กร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่กำลังจะเรียน หรือ ใช้กิจกรรมเคลื่อนไหว และอื่นๆ

2.6 ควรใช้เวลาในขั้นที่ 2 ประมาณ 20 – 30 นาที หรือ ตามความเหมาะสมเพื่อให้เด็กได้ข้อสรุปร่วมกัน

2.7 เมื่อได้แล้วสรุปสิ่งที่ได้ร่วมกันยืนยันว่า หัวข้อที่เรียนคืออะไร เพื่อนำเด็กสู่การวางแผนในขั้นที่ 3 ต่อไป

ตาราง 39 การดำเนินการขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็ก ปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
1. นำหัวข้อที่เด็กเสนอบนที่กบนกระดาน โดยอาจใช้ สัญลักษณ์ช่วยเพื่อให้เด็กทุกคนรับรู้ว่าหัวข้ออะไรบ้าง	ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย
2. ควรใช้ภาษามลายูท้องถิ่นร่วมกับภาษาไทยเพื่อให้ เด็กไทยมุสลิมและเด็กไทยเรียนรู้และเข้าใจร่วมกัน	ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่ แตกต่าง
3. นำเด็กค้นหาวิธีการให้เด็กเลือกหัวข้อ เมื่อพบว่า มี หัวข้อเสนอมากกว่า 1 โดยอาจเลือกใช้การลงมติแบบ ต่างๆ เช่น การหย่อนบัตร การถามรายบุคคลแบบออก เสียง หรือแบบลับ เพื่อให้ได้ 1 หัวข้อในการเรียนรู้และ เด็กส่วนใหญ่ยอมรับ	ตัวบ่งชี้ที่ 15 รับฟังความความคิดเห็น ของ ผู้อื่น ตัวบ่งชี้ที่ 1 ฟังพอใจในสิ่งที่ตนเองมี ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้ ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของ ตนเอง
3. อธิบายเรื่องสิทธิในการเลือกของแต่ละคนว่ามีเพียง 1 ครั้ง 1 หัวข้อ ให้เวลาเด็กพิจารณา และตัดสินใจลงมติ ด้วยตนเอง จากนั้น นับคะแนนให้ปรากฏชัด และ สรุปผล	ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของ ตนเอง
4. ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกันและ ใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 5 ร่วม พิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I)	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา
5. หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทาง วัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)	ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตาม ศาสนาและวัฒนธรรมตนเอง ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติศาสนา และวัฒนธรรมของผู้อื่น
7. สรุปหัวข้อที่ยืนยันร่วมกัน และนำเด็กพูดคุยถึงหัวข้อ ที่จะเรียนรู้ร่วมกันต่อไป	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูนำเด็กร่วมวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำ แผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ (Experience network) สำหรับวางแผนพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกัน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในขั้นที่ 3 ดังนี้

3.1 นำเด็กสู่การพูดคุยสนทนาเพื่อค้นหาความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เรียนรู้ร่วมกัน โดยครูสามารถวิเคราะห์โอกาสของการพัฒนาเด็ก ดังนี้

1. อะไรที่เด็กรู้แล้ว = ประสบการณ์เดิม
2. อะไรที่เด็กสนใจอยากรู้ = จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ครั้งนี้
3. อะไรที่เด็กควรรู้ = สิ่งที่เด็กต้องได้รับพัฒนาตามหลักสูตร เป็นสิ่งที่ต้องเติมเต็ม
4. แหล่งเรียนรู้ใดที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหัวข้อนี้ = การค้นหาแหล่งเรียนรู้
5. ตามความคิดของเด็กคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร = การนำไปใช้

3.2 นำเด็กสร้างแผนภูมิเครือข่ายการประสบการณ์การเรียนรู้ (Experience network) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม บันทึกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ วันที่ของการขยายเพิ่มเติมลงบนแผนภูมิ และร่วมกันพัฒนาแผนภูมิที่สร้างขึ้นและใช้การทบทวนสิ่งที่เด็กเรียนรู้ในหัวข้อ ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นพัฒนาการของสิ่งที่เด็กเรียนรู้ในหัวข้อที่กำลังศึกษาร่วมกัน ดังนั้นเพื่อให้แผนภูมามีคุณค่า ครูต้องนำเด็กร่วมกิจกรรมการสร้าง แผนภูมิเครือข่ายการประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกิจกรรม เพื่อพัฒนาเป็นโครงการ (Project) เด็กสามารถร่วมวาดภาพ สื่อความหมาย และดำเนินการ ตกแต่ง โดยสามารถเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กสนใจได้อีก

การบูรณาการร่วม ครูต้องสังเกตและนำประเด็นปัญหาความขัดแย้ง มาสู่การพิจารณา แก้ไขปัญหาตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึง การส่งเสริมให้เด็กเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และการใช้ สันติวิธีในการแก้ปัญหาด้วยการเจรจาข้อตกลงร่วมกัน โดยนำเด็กเข้าสู่ ขั้นที่ 5 พิจารณาแก้ไขปัญหา หรือหากเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

ตาราง 40 การเรียนรู้ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experiences network organize together : N)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็ก ปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>1. นำเด็กพูดคุยสนทนาในหัวข้อที่ทุกคนร่วมยืนยัน เพื่อค้นหาประสบการณ์เดิมของเด็ก ได้แก่ 1) อะไรที่เด็กรู้ 2) อะไรที่เด็กสนใจอยากรู้ 3) อะไรที่เด็กควรรู้ 4) แหล่งเรียนรู้ใดที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหัวข้อนี้ 5) เด็กสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ได้อย่างไร</p> <p>2. นำเด็กร่วมกิจกรรมการสร้าง แผนภูมิเครือข่ายประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกิจกรรม เพื่อพัฒนาเป็นโครงการ (Project) เด็กสามารถร่วมวาดภาพสื่อความหมาย และดำเนินการตกแต่ง โดยสามารถเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กสนใจได้อีก</p> <p>3. จัดพื้นที่ให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันได้ และจัดอุปกรณ์บางอย่างโดยไม่จำเป็นที่เด็กทุกคนต้องมี เช่น กรรไกร ยางลบ</p> <p>4. ถ้ามีปัญหาคความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกัน หาข้อตกลงร่วมกัน หรือวิธีอื่นๆ ที่ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ควรนำเด็กบูรณาการร่วม ชั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I)</p> <p>5. ถ้ามีประเด็นทางวัฒนธรรม ควรนำเด็กบูรณาการร่วม ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)</p> <p>6. ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นและภาษาไทยเพื่อความเข้าใจร่วมกัน</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน</p>

ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together :T) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ดำเนินการตาม 225 จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน จึงเป็นขั้นนำเด็กสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาประสบการณ์ใหม่ โดยพัฒนาเป็นโครงการ (Project) ที่มีกิจกรรมหลากหลาย นำเด็กสู่การลงมือปฏิบัติค้นหาคำตอบตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

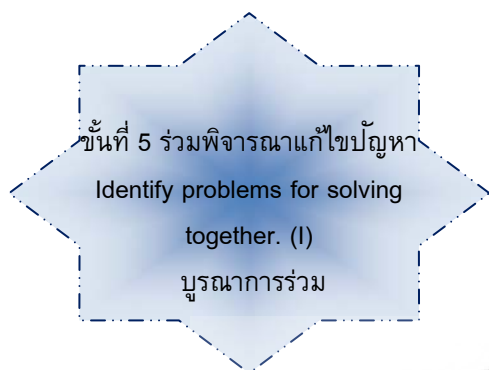
แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในขั้นที่ 4 มีดังนี้

4.1 นำหัวข้อที่กำหนดเป็นการทำโครงการ (Project) สำหรับเด็กเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมที่ออกแบบควรเริ่มจากการให้เด็กนำเสนอประสบการณ์เดิมที่มีไปสู่การแสวงหา ค้นคว้าทดลอง สร้างสรรค์เพื่อค้นหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ กิจกรรมควรมีความสนุก ทำทาย และ เปิดโอกาสให้คิดแก้ปัญหาาร่วมกัน สามารถบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ เด็กควรมีเวลาและอิสระในการทำงาน ทั้งรายบุคคลและการทำงานเป็นกลุ่ม ควรมีการสลับกลุ่มเพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ควรจัดอุปกรณ์ต่างๆ ให้ใช้ตามความจำเป็น และจัดเก็บให้เป็นที่เป็นที่ เน้นย้ำให้เด็กรู้จักการใช้ของประหยัดและคุ้มค่า ไม่ควรให้ใช้สิ่งของบางอย่างเป็นส่วนตัว เช่น สี ดินสอ ยางลบ แต่ควรให้เด็กค้นหาวิธีการแบ่งปัน รอคอย และช่วยเหลือกัน จากสิ่งที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่งเสริมการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและชุมชน ชื่นชมกับผลงานที่เด็กทุกคนทำโดยไม่นำมาเปรียบเทียบกับใครดีกว่า ด้อยกว่า ควรมีกิจกรรมที่ดำเนินการภายในโครงการ ที่เรียนรู้อย่างน้อย 6 – 10 ภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์ หรือมากกว่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก

ตาราง 41 การเรียนรู้ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะ
พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together :T)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็ก ปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>1. นำเด็กทบทวนแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ และ พูดคุยถึงกิจกรรมของโครงการที่เด็กยืนยันเรียนรู้ ร่วมกัน</p> <p>2. ร่วมกันลำดับกิจกรรมที่เด็กจะเรียน โดยครูควรเริ่ม จากนำเสนอประสบการณ์เดิมที่มีไปสู่การแสวงหา ความรู้และประสบการณ์ใหม่</p> <p>3. จัดหาสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้ ศึกษาอย่างลุ่มลึก</p> <p>4. จัดอุปกรณ์ต่างๆ ให้ใช้ และเน้นย้ำให้เด็กรู้จักการ ใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า</p> <p>5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และทำ โครงการร่วมกับเด็ก และเป็นแบบอย่างของความ พอเพียง</p> <p>6. ให้เด็กลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยและใช้ สันติวิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 5 ร่วม พิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I)</p> <p>7. ส่งเสริมเด็กต่างวัฒนธรรมทำกิจกรรมร่วมกัน โดย สามารถใช้ภาษาหลายท้องถิ่นและภาษาไทยเพื่อ ความเข้าใจร่วมกัน หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควร นำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 6 ร่วม แลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึ่งพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนให้ชื่อสิ่งของที่ไม่มี ประโยชน์</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของ ตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตาม หลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p>

ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) เป็นขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มุ่งประสานความเข้าใจ และร่วมแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหอย่างสันติวิธี ขั้นนี้สามารถบูรณาการร่วมกับทุกชั้น

แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในขั้นที่ 5 ดังนี้

5.1 สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัย ขณะทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กที่ใช้ความรุนแรงต่อเพื่อนก่อน จากนั้น จึงใช้การสนทนาพูดคุยเมื่อเด็กสงบ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยกันเพื่อสะท้อนความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสถานการณ์ความขัดแย้ง โดยครูต้องรับฟัง และช่วยให้เด็กได้เสนอทางเลือกที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน

อย่างสันติสุข

5.2 ไม่ด่วนตัดสินเด็กว่า ใครผิดต้องสังเกตพฤติกรรมแสดงออกของเด็กรายบุคคล ต้องสอบถามหาสาเหตุ หากพบว่า ประเด็นปัญหาพฤติกรรมเด็กบางเรื่องมีแนวโน้มจะรุนแรง ชัดเจนขึ้น ครูต้องเร่งหาสาเหตุ โดยพิจารณาภูมิหลังและบริบทรอบข้างเด็ก เช่น ความเป็นอยู่ของครอบครัว และอื่นๆ เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหา และให้การช่วยเหลือ

5.3 ควรเลือกใช้นิทานและหุ่นประกอบเพื่อการสื่อสารเรื่องราวของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งโดยตัวหุ่นที่เป็นตัวแทนของเด็กไทยพุทธ เด็กไทยจีน และเด็กไทยมุสลิม เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนาน ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมร่วมกัน

5.4 เมื่อความขัดแย้งยุติลง ให้กำลังใจเด็กด้วยการชื่นชมเด็กอย่างจริงใจ

5.5 หาโอกาสพบปะผู้ปกครองด้วยความเป็นมิตร และด้วยความเข้าใจ โดยไม่มุ่งไปที่การบ่งชี้ปัญหาของเด็กกว่าร้ายแรง หรือรู้สึกไม่ดี เพราะจะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกผิดหวังต่อเด็กและลงโทษเด็ก แต่ควรเสนอแนะถึงสิ่งที่ควรให้การช่วยเหลือเด็ก เมื่อพบว่า เด็กมีปัญหาพฤติกรรมบางอย่างพร้อมให้กำลังใจและสร้างความไว้วางใจแก่ผู้ปกครองว่า การช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเป็นสิ่งที่เราต้องช่วยกัน

5.6 ไม่ใช้คำพูดที่รุนแรง แสดงการแบ่งแยก หรือมีอคติต่อวิถีวัฒนธรรม และการปฏิบัติตามศาสนาที่เด็กนับถือโดยเด็ดขาด และที่สำคัญไม่นำเรื่องราวที่สะท้อนใจเด็กไปบอกเล่าหรือล้อเลียน เพราะถือเป็นการละเมิดสิทธิของเด็กและขาดความจริงใจต่อเด็ก

ตาราง 42 การเรียนรู้ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I) กับ โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>1. ส่งเสริมการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา โดยนำประเด็นปัญหาของการทำงานร่วมกันที่ครูคิดว่าเป็นสิ่งที่ควรนำมาหรือ บันทึกสิ่งที่เด็กเสนอ และ ร่วมพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อทำให้เป็นข้อตกลงร่วมกันในห้องเรียน</p> <p>2. จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยนำเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยนิทาน หรือการเชิดหุ่นประกอบ</p> <p>3. ร่วมกันตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน</p> <p>4. ระมัดระวังคำพูดการแสดงออกของเด็ก โดยไม่ให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาмаเกี่ยวข้อง เพราะอาจนำไปสู่การเพิ่มความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น</p> <p>5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา กับเด็ก เสนอแนะถึงสิ่งที่ควรให้การช่วยเหลือแก่เด็ก</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p>
<p>*** บูรณาการร่วมกับทุกชั้น ควรปฏิบัติ ดังนี้</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p>
<p>1. เมื่อพบว่าเด็กมีความขัดแย้งกับเด็ก ที่ใช้ความรุนแรง ควรเข้าแทรกแซงโดยแยกเด็กจากกันเพื่อป้องกันอันตราย</p> <p>2. เมื่อเด็กสงบและสามารถควบคุมตนเองได้ เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยถึงสาเหตุของความขัดแย้ง และรับฟังเด็กทั้งสองฝ่าย โดยสื่อสารด้วยภาษาที่เด็กเข้าใจ และแปลเพื่อให้เด็กทุกคนเข้าใจตรงกัน</p> <p>3. ใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา มุ่งเน้นการเจรจาทางออกร่วมกัน และใช้การลงโทษ เมื่อพิจารณาว่าผิดกฎที่ตกลงกันได้</p>	

ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S) เป็นขั้นร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี และศาสนาเพื่อนำเด็กไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างวัฒนธรรม จึงเป็นทั้งการจัดกิจกรรมสร้างโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ทางวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ส่งเสริมวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหลักวัฒนธรรมสากลของชาติ และการส่งเสริมความเข้าใจและการปฏิบัติตนของผู้อื่น ด้วยความเคารพในคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ขั้นนี้สามารถบูรณาการร่วมกับทุกขั้น

แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ขั้นที่ 6 ดังนี้

6.1 ส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนาที่นับถือ ทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามและอื่นๆ โดยอธิบายถึงความสำคัญของการปฏิบัติกิจกรรมสำคัญตามหลักศาสนาของแต่ละศาสนา ให้เด็กเข้าใจ และครูต้องแสดงตนเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักศาสนาที่นับถือ และแสดงถึงการไม่มีอคติ แบ่งแยก กับผู้ที่นับถือศาสนาแตกต่างจากตนเอง และ ครูต้องไม่นำความรู้สึกไม่พอใจในพฤติกรรมของ

เด็กไปเชื่อมโยงกับศาสนาที่เด็กนับถือ

6.2 ส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนาน ความเข้าใจความหมาย คุณค่า ประโยชน์ของวัฒนธรรมประเพณี อย่างให้ถูกต้อง ที่สำคัญต้องส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมประเพณีหลักของชาติไทย ซึ่งเด็กไทยทุกคนต้องเรียนรู้และเข้าใจ

6.3 บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทย ที่นับถือศาสนาพุทธ คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม คนไทยเชื้อสายจีน หรืออื่นๆ และรวมถึงข้อห้ามของแต่ละศาสนาที่เด็กไม่ควรไปละเมิด โดยเพิ่มเติมลงในกิจกรรมการเรียนรู้

6.4 ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

6.5 ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของเด็กทุกวัฒนธรรม

การดำเนินการใน ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม จึงเป็นขั้นที่ช่วยให้รูปแบบฯ ดำเนินการจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 43 การเรียนรู้ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding Together : S) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็ก ปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>1. จัดกิจกรรมภายใต้โครงการ โดยบูรณาการเนื้อหาสาระ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ หรือใช้การเชิดหุ่นที่มีหุ่นแต่งกายแสดงความเป็นไทยพุทธ ไทยมุสลิม ในการเรียนรู้ร่วมในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และเสนอภูมิปัญญาต่างๆ ที่เป็นความรู้ซึ่งสัมพันธ์กับวัฒนธรรม วิถีชีวิตของเด็ก และการใช้ภาษาของเด็ก</p> <p>*** บูรณาการร่วมกับทุกชั้น ควรปฏิบัติ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนาของทุกศาสนา ได้แก่ เด็กไทยมุสลิมทำการขอดุอาร์ก่อนรับประทานอาหาร ก่อนนอน เด็กไทยพุทธ สวดมนต์ก่อนนอน โดยครูแนะนำให้เด็กปฏิบัติด้วยความเคารพ เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ซักถามในข้อสงสัย และอธิบายความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและศาสนาให้เด็กเข้าใจ ไม่ทำการเปรียบเทียบเด็กโดยใช้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนามาเกี่ยวข้อง หรือ การพูดถึงเด็กและผู้ปกครองที่แสดงอคติทางวัฒนธรรมและศาสนา ส่งเสริมให้เด็กต่างศาสนาทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ให้ความรู้ และการให้เด็กมีส่วนร่วมดำเนินงานประเพณีต่างๆ ในชุมชน อย่างไรก็ตาม หากเกิดปัญหาความขัดแย้ง ครูใช้ชั้นที่ 5 พิจารณาแก้ไขปัญหา 	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p>

ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U)

เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยครูต้องประสานงานเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองหรือคนในชุมชน ขั้นนี้เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่ขยายโอกาสและพื้นที่การเรียนรู้สู่สังคมรอบข้าง ด้วยการส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันและการใช้ชีวิตอย่างสันติสุขร่วมกับผู้อื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในขั้นที่ 7 มีดังนี้

7.1 ครู และเด็กร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการที่กำลังเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ทุกคนสามารถทำงานร่วมกันเพื่อนต่างห้อง หรือ ชุมชนได้

7.2 เปิดโอกาสให้เด็กทุกคน และผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วม ประสานความร่วมมือกับครูปฐมวัยต่างห้องเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเพื่อเข้าร่วมจัดกิจกรรม

7.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามที่กำหนด มุ่งเน้นการช่วยเหลือ ความร่วมมือ ความสามัคคีซึ่งกันและกัน และส่งเสริมให้เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

7.4 ติดตามประเมินสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยขณะทำงานร่วมกัน

7.5 ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกัน และใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา โดยบูรณาการร่วม ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I)

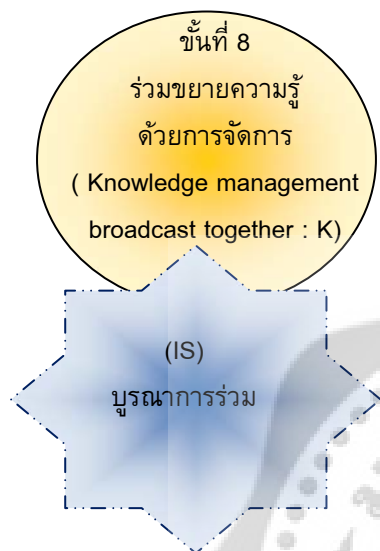
7.6 ส่งเสริมเด็กต่างวัฒนธรรมทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน โดยบูรณาการร่วม ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมความกลมเกลียวในความหลากหลาย ได้มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญอีกด้วย

ตาราง 44 การเรียนรู้ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) กับโอกาสการส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
1. ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม ภายใต้โครงการที่กำลังดำเนินการ โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลตาม	ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
จุดมุ่งหมาย ที่สำคัญคือการได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือ การได้รับความรู้ใหม่จากผู้ที่เกี่ยวข้อง และร่วมถึงการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง
2. ให้เด็กร่วมเสนอวิธีการปฏิบัติ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองในการดำเนินกิจกรรม	ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
3. ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก	ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด
4. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆ สำหรับทำกิจกรรม โดยเน้นย้ำการใช้้อย่างประหยัด	ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนให้ซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น
5. ส่งเสริมเด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ผู้ปกครอง ชุมชน	ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
6. ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกัน และใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together : I)	ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
7. ส่งเสริมเด็กต่างวัฒนธรรมทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน (บูรณาการร่วม ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม	ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้
8. ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและมลายูเพื่อความเข้าใจร่วมกัน 232	ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง
	ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ
	ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง
	ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น
	ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง

ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้นำเสนอผลงานการเรียนรู้ที่ดำเนินการในโครงการ ร่วมประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในขั้นที่ 8 ดังนี้

8.1 ร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงานการเรียนรู้ในโครงการ เพื่อให้ผู้ปกครองและเพื่อนต่างห้องได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมชื่นชมผลงาน

8.2 เด็กนำเสนอผลงาน และประเมินผลงาน และความภาคภูมิใจของตนเอง และจัดเก็บผลงานที่เด็กแต่ละคนทำโดยการให้เด็กได้พิจารณาเลือกผลงานของตนเอง พร้อมกับอธิบายสิ่งที่ได้เรียนรู้จัดเก็บลงในแฟ้มงานส่วนบุคคล

8.3 ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อผลงานและสิ่งที่เด็กเรียนรู้

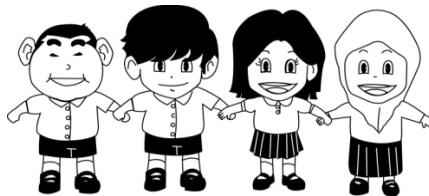
8.4 ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเฉพาะการยอมรับข้อตำหนิจากผู้อื่น

ตาราง 45 การเรียนรู้ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast Together : K) กับโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขให้กับเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ขั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K)	โอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็ก ปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
<p>1. ร่วมกันพิจารณาว่าการทำโครงการของตนเองมีความสมบูรณ์ ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดูจากแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ ในขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ หากทุกคนเห็นว่า กิจกรรมดำเนินการครบแล้ว สมควรยุติได้แล้ว นำเด็กดำเนินการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการเรียนรู้ในโครงการ</p> <p>2. ส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการนำเสนอผลงาน</p> <p>3. จัดกิจกรรมต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมและประหยัด</p> <p>4. ถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง ควรนำมาร่วมพูดคุยกัน และใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา บูรณาการร่วม ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข (Identify problems for solving together: I)</p> <p>5. ส่งเสริมเด็กต่างวัฒนธรรมทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีประเด็นทางวัฒนธรรมควรนำมาพูดคุยร่วมกัน บูรณาการร่วม ขั้นที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together: S)</p> <p>6. เมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอผลงาน นำเด็กสรุป ความรู้ ประสบการณ์ ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และเพื่อนว่ามีสิ่งใดที่ชอบ สิ่งใดที่ไม่ชอบและจัดทำแฟ้มงานของตนเอง</p> <p>7. ส่งเสริมการสื่อสารภาษาไทยและภาษามลายูท้องถิ่น</p>	<p>ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 1 ฟังพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 18 ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน</p>

ส่วนที่ 4

การนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้และประยุกต์ใช้

ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้ร่วมกับการจัดการของหลักสูตรสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี จากการดำเนินการทดลองใน 3 โรงเรียน 6 กลุ่มทดลอง พบว่าสามารถนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเป็นไปได้ในระดับมาก และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552 – 2555) จากการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK กับหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนร่วมปฏิบัติการวิจัย มีแนวทางดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องค้นหาวิธีการนำสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วในหลักสูตรสถานศึกษา มาใช้เป็นหัวข้อ โดยไม่ใช้การบังคับ แต่เป็นการนำเด็กเข้าสู่การร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นการตั้งคำถามนำเพื่อให้เด็กนำเสนอความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และเรื่องราวที่เกี่ยวกับหัวข้อที่ครูตั้งใจกำหนดให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน
2. ส่งเสริมการร่วมออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มาจากความสนใจของเด็ก ทำให้การเรียนในห้องเรียนมีชีวิตชีวา และต้องแสวงหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างลุ่มลึก
3. การดำเนินกิจกรรมพิเศษอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ในท้องถิ่น หรือกิจกรรมวันสำคัญที่โรงเรียนจัดขึ้น สามารถบูรณาการร่วมกับขั้นที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U) ซึ่งขั้นนี้ มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้ร่วมทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ การทดลองปฏิบัติในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในชุมชนท้องถิ่น อันเป็นการเพิ่มประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมาย รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก และส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็ก
4. บทบาทของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ในการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ต้องมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1) มีไหวพริบปฏิภาณในการสอน (Teachable moment) คือ ฉลาดรู้ในการสังเกต นำสิ่งที่เด็กเสนอมาพิจารณาไตร่ตรอง มีความยืดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เพราะรูปแบบคำนึงถึงสิทธิ โอกาส และความจริงที่ว่า เด็กปฐมวัยทุกคนมีความแตกต่าง และมีฐานะที่เท่าเทียมกันในการเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ที่มีความหมาย 2) หัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่รูปแบบต้องการเน้น คือ การส่งเสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ด้วยความรู้สึกร่วมใจกัน

จึงพบว่า ทั้ง 8 ชั้น มีคำว่า ร่วมกัน (Together) ซึ่งครูปฐมวัยต้องเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความสมดุล ในการใช้อำนาจอย่างเหมาะสม และสามารถประสานโอกาส และความเข้าใจให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์แบบ ร่วมมือกับเพื่อน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการเรียนรู้ร่วมกัน

5. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ได้ให้ความสำคัญกับ ปัญหาความขัดแย้งของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยถือเป็นโอกาสของการบูรณาการความเข้าใจ อันดี และใช้การแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี ดังนั้น ครูจึงต้องมีสติควบคุมตนเอง โดยกำหนดรู้ต่อหน้าที่ สิ่งที่คุณต้องระมัดระวังในการนำเด็กสู่การพิจารณาปัญหาเพื่อแก้ไข คือ การป้องกันอันตรายที่เกิดจากความขัดแย้ง การควบคุมเด็กไม่ให้ใช้ความรุนแรง ทั้งคำพูดและการกระทำ และยอมรับข้อเสนอนะ ในการแก้ไขปัญหาของเด็กด้วย

6. การสร้างบรรยากาศของความเข้าใจอันดีในการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ การปฏิบัติ ตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน เป็นสิ่งจำเป็นของการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ดังนั้น ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการมีอคติและความลำเอียงให้หมดไป พร้อมกับ ทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ปฏิบัติที่แตกต่างเหล่านั้น ด้วยใจเป็นธรรม ด้วยความรักที่เสมอภาคที่มีต่อเด็ก และไม่ควรนำความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใดๆ ไปเชื่อมโยงกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม

7. เส้นทางการดำเนินการ (Roadmap) ของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมกับการบันทึกการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่สำคัญของการวางแผน ดำเนินการ และประเมินการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของเด็กปฐมวัย ที่สะท้อนถึงโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะ พึ่งประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การดำเนินการดังกล่าว สามารถเชื่อมโยงร่วมกับการจัดทำ แผนการจัดประสบการณ์ปกติของสถานศึกษา แต่มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับการจัดประสบการณ์ ให้ตอบสนองความสนใจของเด็กได้อย่างแท้จริง จึงเป็นเครื่องมือที่ควรนำไปใช้หรือปรับใช้ให้กับเหมาะสม สำหรับการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

8. ครูสามารถใช้ชั้นที่ 8 ร่วมขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together : K) เป็นส่วนสำคัญของการประเมินการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ซึ่งชั้นนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กปฐมวัยนำเสนอความรู้ ประสบการณ์ ผลงานที่ได้จากการเรียนรู้ในโครงการ และความภาคภูมิใจ โดยการจัดแสดงผลงานเป็นมุมแสดงผลงาน หรือนิทรรศการต่างๆ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับ ผู้ปกครอง และเพื่อนต่างห้องเรียน ซึ่งครูได้ประเมินเด็กเป็นรายบุคคลและกลุ่ม รวมถึง สามารถมองเห็น ภาพรวมของการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน

9. ควรให้เวลาการดำเนินการเรียนรู้ ใน 1 วงจร ใช้เวลาประมาณ 1 – 2 สัปดาห์ แต่ยังคง คำนึงถึงความสนใจของเด็ก ดังตัวอย่างตารางกิจกรรม การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ดังนี้

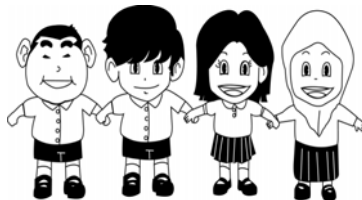
ระยะเวลา	กิจกรรม
07.00 – 08.00 น.	รับเด็กเข้าโรงเรียน กิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ และปฏิบัติศาสนกิจ กิจกรรมการออกกำลังกายยามเช้า
08.30 – 08.50 น.	ประเมินตนเองและสมาชิกกลุ่ม รายงานจำนวนเพื่อนมาเรียน การประเมิน สุขภาพกายใจของตนเองและเพื่อน
08.50 – 09.00 น.	กิจกรรมการสร้างความสุขสงบภายใน เพื่อเตรียมการสำหรับการเรียนรู้
09.00 – 10.30 น.	ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดประสบการณ์ SANTISUK ที่ พัฒนาต่อเป็นโครงการ ดำเนินไปจนครบวงจรของรูปแบบ
10.30 – 11.00 น.	พักรับประทานของว่าง ไปห้องน้ำ เล่นกลางแจ้ง หรือทำกิจกรรมโครงการต่อ
11.00 – 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน พักผ่อน
14.30 – 15.30 น.	ประเมิน สรุปการเรียนรู้ประจำวัน และขอพรให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ: สามารถปรับเวลาให้เหมาะสมกับเด็กและบริบท

10. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้หรือ
ประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัยในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศได้ รวมถึงสามารถนำไปปรับใช้กับหลักสูตร
การศึกษาปฐมวัยปัจจุบัน และหลักสูตรระดับสถานศึกษา เพียงแต่ผู้ใช้ต้องปรับให้เหมาะสมและคำนึงถึง
การมีส่วนร่วมและความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ

ส่วนที่ 5

บันทึกการเรียนรู้ (Learning Documentary) ที่ใช้ในรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK

คำชี้แจง:

รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ SANTISUK ที่พัฒนาขึ้น ผู้ใช้สามารถวางแผนดำเนินการด้วยการทำบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และการประเมินผล การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามขั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 8 ชั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นการเรียนรู้ที่ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็น (Share ideas together : S)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง.....

ครูสามารถเตรียมการวางแผนล่วงหน้าได้ แต่ต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กเป็นสำคัญนะคะ

1.1 ครูใช้วิธีการใดในการนำเด็กสู่การสนทนาพูดคุยในขั้นนี้

.....

.....

.....

1.2 สื่ออุปกรณ์ บทบาทและบรรยากาศการเรียนรู้ที่คุณเลือกใช้ประกอบการสนทนาพูดคุยกับเด็ก

.....

.....

.....

1.3 ประเด็นหรือ หัวข้อที่เด็กสนใจและนำเสนอ

.....

.....

.....

1.4 เหตุจูงใจของการคิดและนำเสนอของเด็กเกี่ยวกับหัวข้อ คือ

.....

.....

.....

ขั้นที่ 2 ร่วมยืนยันจุดมุ่งหมาย (Assure agreement together : A)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง

2.1 หัวข้อเด็กเสนอเพื่อคัดเลือก ได้แก่

.....
.....
.....
.....

2.2 วิธีการที่เลือกใช้เพื่อการตัดสินใจเลือกหัวข้อในการเรียนรู้ร่วมกัน คือ

.....
.....
.....
.....

2.3 สรุปคะแนนแต่ละหัวข้อที่เด็กเลือก และสรุปหัวข้อที่ผ่านการร่วมกันยืนยันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน คือ

.....
.....
.....
.....

2.4 เด็กและครูร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของหัวข้อที่ผ่านการยืนยันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน คือ

.....
.....
.....
.....

2.5 หัวข้อที่เด็กเลือกเรียนร่วมกัน คือ

.....
.....
.....
.....

ขั้นที่ 3 ร่วมสร้างเครือข่ายประสบการณ์ใหม่ (New experience network organize together : N)
เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง

3.1 สิ่งใดที่เด็กเรารู้แล้วในหัวข้อนี้

.....
.....
.....
.....

3.2 สิ่งใดที่เด็กอยากรู้เกี่ยวกับหัวข้อนี้

.....
.....
.....
.....

3.3 สิ่งใดที่เด็กควรรู้เกี่ยวกับหัวข้อนี้

.....
.....
.....
.....

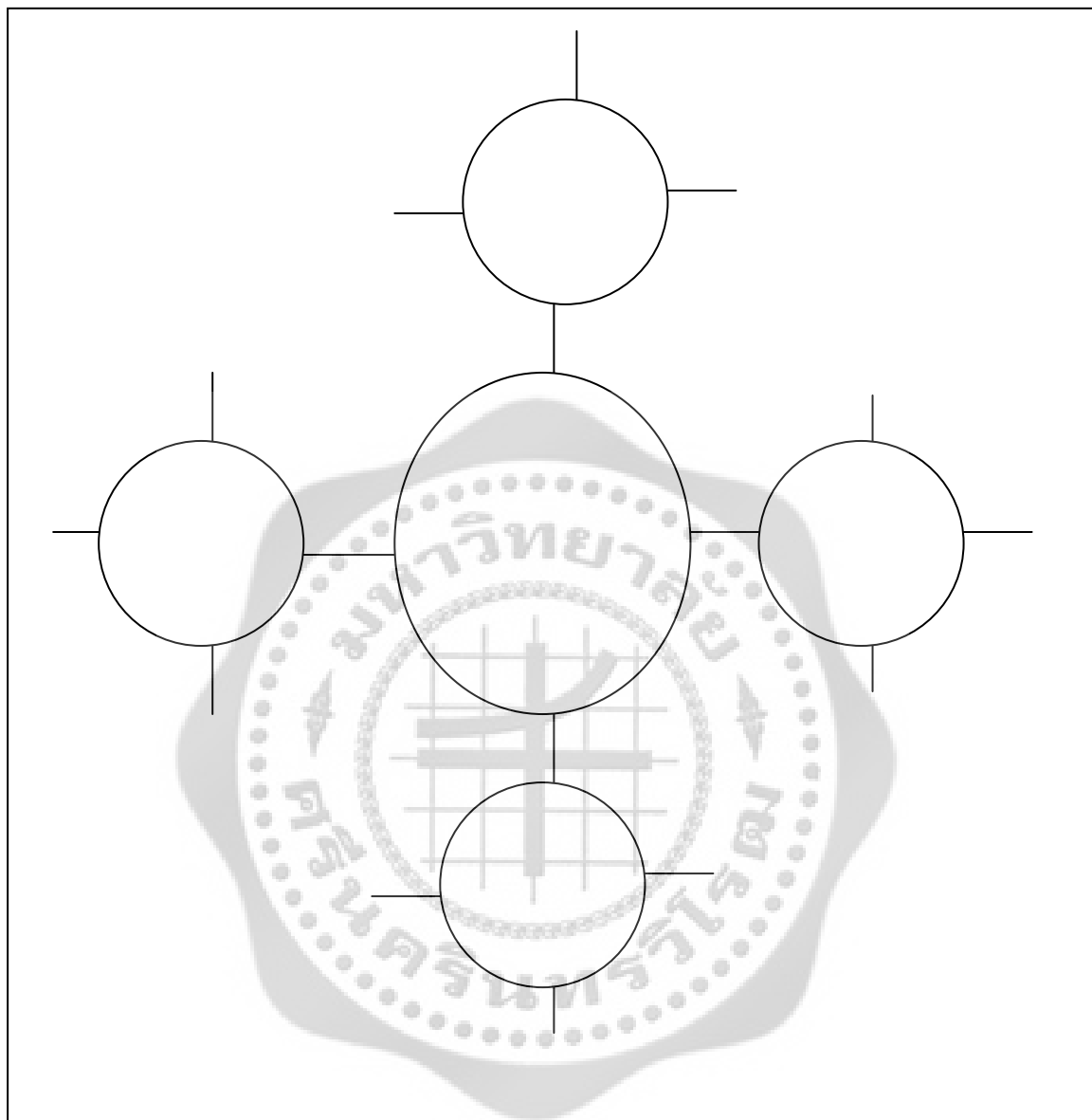
3.4 แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมใดเกี่ยวกับหัวข้อนี้ที่ควรนำมาบูรณาการ และอยู่ที่ใด

.....
.....
.....
.....

3.5 เด็กจะนำความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อนี้ไปใช้ประโยชน์อย่างไร

.....
.....
.....
.....

แผนภูมิเครือข่ายประสบการณ์เรียนรู้

เริ่มพัฒนาเมื่อวันที่ ถึง

หมายเหตุ: ควรพัฒนาต่อเนื่อง โดยจัดทำลงในกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่พร้อมบันทึกวันที่ของการพัฒนาแต่ละส่วนของแผนภูมิเครือข่ายประสบการณ์ และนำมาทบทวนว่าได้ดำเนินการไปถึงส่วนใด สามารถเพิ่มเติมได้ตลอดการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ (Take action together : T)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง.....

เด็กและครูร่วมกันคิด** อย่าลืมบันทึกแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้**

4.1 เด็กร่วมทำกิจกรรมอะไรบ้าง (อ้างอิงจากแผนการจัดประสบการณ์ตามลำดับกิจกรรมที่วางแผนไว้ร่วมกัน)

.....

.....

.....

.....

4.2 กิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.3 กิจกรรมที่เด็กทำร่วมกันเป็นกลุ่ม คือ

.....

.....

.....

.....

4.4 กิจกรรมที่เด็กทำเป็นรายบุคคล คือ

.....

.....

.....

.....

4.5 ผลงานของเด็กมีอะไรบ้าง (บอกแหล่งนำเสนอ จัดแสดง วิธีการเก็บและการบันทึกภาพ)

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ภายใต้โครงการ ดำเนินการระหว่างวันที่

ระยะเวลา วัน

กิจกรรม ที่วางแผนร่วมกัน	ขั้นตอนการดำเนิน กิจกรรม/บทบาทครู	สื่ออุปกรณ์ / แหล่งเรียนรู้	โอกาสการพัฒนา คุณลักษณะพึงประสงค์ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (ตัวบ่งชี้ที่)	วิธีการประเมินผล
วันที่				
กิจกรรม				
จุดมุ่งหมาย				

ขั้นที่ 5 ร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหา (Identify problems for solving together : I)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง

ขั้นนี้เป็นขั้นบูรณาการ สามารถดำเนินการบันทึกได้ ไม่ลำดับเวลาและขั้นตอน

5.1 วันที่

ขณะดำเนินการเรียนรู้ในโครงการ

เด็กเผชิญกับปัญหาความขัดแย้ง หรือ ทำทายกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 แนวทางที่ใช้เพื่อการพิจารณาแก้ไข คือ

.....

.....

.....

.....

5.3 สิ่งที่ครูได้เน้นย้ำ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คือ

.....

.....

.....

.....

.....

5.4 เด็กๆ ในห้องเรียนได้เรียนรู้อะไรจากประเด็นปัญหานี้

.....

.....

.....

.....

ขั้นการเรียนรู้ที่ 6 ร่วมแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Share cultural understanding together : S)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง.....

ขั้นนี้เป็นขั้นบูรณาการ สามารถดำเนินการบันทึกได้ ไม่ลำดับเวลาและขั้นตอน

6.1 ครูร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการบูรณาการความเข้าใจทางวัฒนธรรมให้กับเด็กอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6.2 เด็กได้รับความเข้าใจในวัฒนธรรมหลักของชาติ คือ วัฒนธรรมไทยอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6.3 เด็กได้เรียนรู้และทำความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรมอื่นๆ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6.4 โอกาสการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เด็กได้รับจากกิจกรรมทางวัฒนธรรม

.....
.....
.....
.....

ชั้นการเรียนรู้ที่ 7 ร่วมสร้างความกลมเกลียวในความหลากหลาย (Unite together in diversity : U)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง.....

7.1 ครูและเด็กวางแผนกิจกรรมเพื่อร่วมเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นภายใต้โครงการนี้ อย่างไร

.....
.....
.....

7.2 กิจกรรมที่เลือกทำ คือ

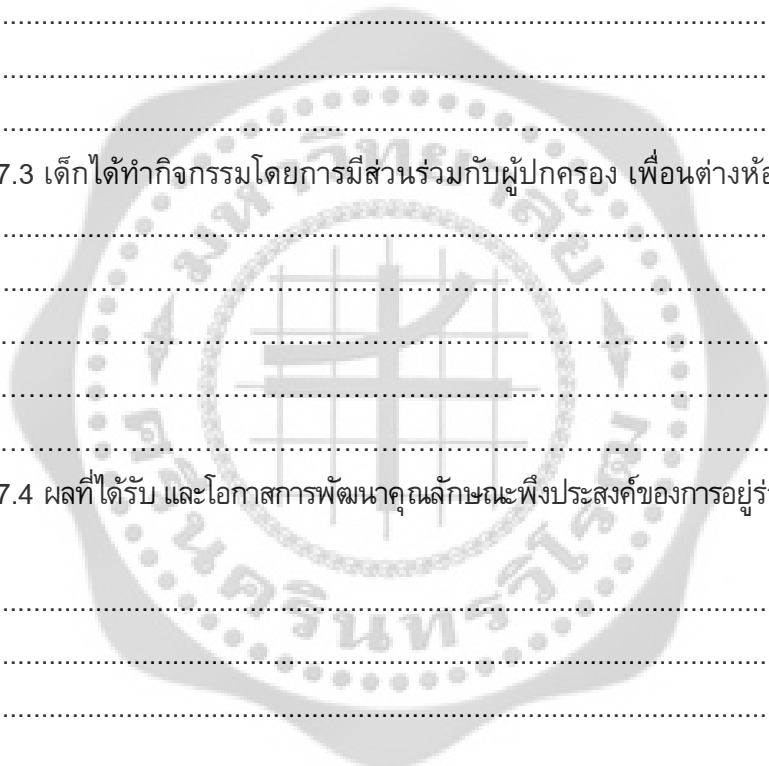
.....
.....
.....
.....

7.3 เด็กได้ทำกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อนต่างห้อง และชุมชน คือ

.....
.....
.....
.....

7.4 ผลที่ได้รับ และโอกาสการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
คือ

.....
.....
.....
.....

ขั้นที่ 8 ขยายความรู้ด้วยการจัดการ (Knowledge management broadcast together)

เข้าสู่ขั้นตอนนี้ในวันที่ ถึง

8.1 ครูและเด็กวางแผนจัดแสดงผลงาน และประเมินผลงานอย่างไร

.....

.....

.....

.....

8.2 เด็กประเมินการเรียนรู้ของตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

8.3 เด็กประเมินการเรียนรู้ของผู้อื่นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

8.4 จากการเรียนรู้ร่วมกันครั้งนี้ พบว่าสิ่งใดที่ทุกคนควรแก้ไขปรับปรุงในการเรียนรู้ร่วมกัน

.....

.....

.....

.....

8.5 สิ่งใดคือความประทับใจและนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

.....

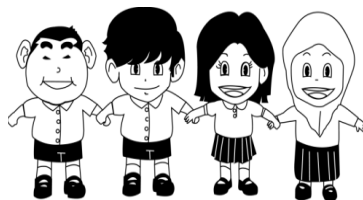
.....

.....

.....

ส่วนที่ 6

การวัดประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย
และประเมินความเหมาะสมของการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **SANTISUK**
ไปใช้และขยายผลต่อไป

ด.ช. / ด.ญ.ระดับชั้นปฐมวัยปีที่/
โรงเรียน.....สังกัด.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

ผู้ประเมิน คนที่ 1 ครูประจำชั้น
ผู้ประเมิน คนที่ 2 ผู้ช่วย

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยที่เข้ารับการประเมิน

1.1 ชื่อ-สกุล ด.ช. / ด.ญ. ชื่อเล่น
วัน เดือน พ.ศ. ที่เกิด อายุ ปี เดือน
เป็นบุตรคนที่ จำนวนพี่น้อง คน ศาสนาที่นับถือ

1.2 ชื่อ - สกุล บิดา อายุ ปี นับถือศาสนา
อาชีพ
ชื่อ-สกุล มารดา อายุ ปี นับถือศาสนา
อาชีพ

1.3 ปัจจุบันเด็กอาศัยอยู่กับ
มีความสัมพันธ์กับเด็กเป็น
ที่อยู่ติดต่อได้

คู่มือการประเมินคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับ เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านที่ 1 เด็กปฐมวัยมีความพอเพียงในตนเอง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 1 – 3 ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนให้ผู้ปกครองซื้อสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
1. พึงพอใจกับ สิ่งที่ตนเองมี	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี และยินดีกับสิ่งที่ผู้อื่นมี</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่มาก ลดการเปรียบเทียบกับผู้อื่นไปมาก</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีค่อนข้างมาก ลดการเปรียบเทียบกับผู้อื่นอยู่ไปบ้าง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงเปรียบเทียบกับผู้อื่น</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่บ้าง แต่ยังคงเปรียบเทียบกับผู้อื่น ซึ่งครูหรือผู้ใหญ่ต้องให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>พฤติกรรมกรรนำเสนอสื่อหรือผลงานของตนเองกับเพื่อน</p> <p>พฤติกรรมขณะเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียน</p> <p>พฤติกรรมขณะเล่นหรือทำงานกับเพื่อน</p>
2. ใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการใช้สิ่งของต่างๆ อย่างประหยัดคุ้มค่าตามความจำเป็นด้วยตนเอง</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถใช้สิ่งของต่างๆ อย่างประหยัดได้ด้วยตนเองได้มาก</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่าได้ด้วยตนเองค่อนข้างมาก แต่ยังคงต้องได้รับคำแนะนำอยู่บ้าง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัดได้เพิ่มขึ้น แต่ผู้อื่นยังต้องได้รับคำแนะนำ ตักเตือน</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นเรียนรู้การใช้สิ่งต่างๆ อย่างประหยัด โดยมีครูหรือผู้ใหญ่ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>พฤติกรรมกรรนำเสนอสื่อหรือผลงานของตนเองกับเพื่อน</p> <p>การดำเนินกิจวัตรประจำวัน เช่น การใช้น้ำ การใช้สิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง</p> <p>เช่น การเทน้ำดื่ม การใช้แบ่งทาหน้าและอื่นๆ</p>

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ไม่รบกวนให้ ผู้ปกครองซื้อ สิ่งของที่ไม่มี ประโยชน์	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการควบคุมตนเอง สามารถพิจารณาว่าสิ่งใดมีประโยชน์หรือไม่ และไม่รบกวนให้พ่อแม่ซื้อสิ่งของที่ไม่เป็นประโยชน์</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถควบคุมตนเองได้มาก โดยไม่รบกวนให้พ่อแม่ซื้อสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถควบคุมตนเองได้ค่อนข้างมาก แต่พ่อแม่ต้องตักเตือนอยู่บ้าง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการควบคุมตนเองได้เพิ่มขึ้น แต่พ่อแม่ยังต้องตักเตือนไม่ให้ซื้อสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นเรียนรู้การควบคุมความต้องการของตนเอง แต่ต้องได้รับการตักเตือนจากพ่อแม่ไม่ให้ซื้อสิ่งของไม่เป็นประโยชน์</p>	<p>การสอบถามพูดคุยกับพ่อแม่ถึงพฤติกรรม การซื้อของของเด็ก</p> <p>สังเกตสิ่งของต่างๆ ที่เด็กนำมาโรงเรียน</p> <p>พูดคุยกับเพื่อนของเด็กถึงพฤติกรรม การซื้อของต่างๆ ของเด็ก</p>

ด้านที่ 2 เด็กปฐมวัยเป็นผู้รู้ภัย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 4 – 6 ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ยอมรับ การกระทำผิด ของตนเอง	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการยอมรับการกระทำผิดของตนเอง ด้วยตนเอง และสามารถบอกได้ว่าตนเองควรแก้ไขปรับปรุงตนเองอย่างไร</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถยอมรับผิดด้วยตนเอง แม้ว่าอาจจะต้องไต่รตรองอยู่พอสมควร</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถยอมรับผิดด้วยตนเองได้ค่อนข้างมาก แต่ต้องมีผู้อื่นท้วงติงหรือตักเตือนอยู่บ้าง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการยอมรับผิดด้วยตนเองเพิ่มขึ้น แต่ผู้อื่นต้องท้วงติงหรือตักเตือนอยู่</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นเรียนรู้การยอมรับผิดด้วยตนเอง เมื่อครูหรือผู้ใหญ่ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>พฤติกรรมกร แสดงออกเมื่ออยู่ใน ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างบุคคล พฤติกรรมกรทำ กิจกรรมร่วมกับผู้อื่น พฤติกรรมขณะเล่น อิสระ</p>
5. ขอโทษผู้อื่น ด้วยความจริงใจ หมายเหตุ * การแสดงความ ขอโทษของเด็ก ปฐมวัย ได้แก่ กล่าวคำขอโทษ การเข้าช่วยเหลือ หรือ แก้ไขสิ่งที่ ตนกระทำผิดด้วย ตนเอง หรือหาก ทำด้วยตนเอง ไม่ได้ ก็กล่าวบอก ให้ผู้อื่นเข้า ช่วยเหลือ	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการกล่าวคำขอโทษและหาทางแก้ไขทันที ด้วยความเข้าใจต่อความรู้สึกของผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง แสดงความขอโทษผู้อื่นทันที เพื่อแสดงความรับผิดชอบและรู้ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกดี</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง แสดงความขอโทษผู้อื่นได้ด้วยตนเองค่อนข้างมาก แต่ใช้เวลาไต่รตรองหรือต้องได้รับการตักเตือนอยู่บ้าง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการแสดงความขอโทษผู้อื่นได้เพิ่มมากขึ้น แต่ผู้อื่นต้องตักเตือน</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นเรียนรู้การแสดงความขอโทษผู้อื่น โดยมีครูหรือผู้ใหญ่ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>พฤติกรรมกร แสดงออกเมื่อเกิด ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างบุคคล พฤติกรรมกรทำ กิจกรรมร่วมกับ เพื่อน พฤติกรรมขณะเล่น อิสระ</p>

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ให้อภัยผู้อื่น ได้	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างของการให้อภัยผู้อื่นที่กระทำผิดต่อตนเองได้ และไม่มีเงื่อนไขหรือข้อต่อรอง</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถให้อภัยผู้อื่นได้ด้วยตนเองมาก และเข้าใจว่าผู้อื่นไม่ได้ตั้งใจ</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถให้อภัยผู้อื่นได้ค่อนข้างมาก แต่มีความโกรธอยู่บ้าง เมื่อได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น สามารถยอมรับว่าผู้อื่นอาจไม่ได้ตั้งใจ</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการให้อภัยผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีความโกรธ ต้องมีการเจรจาพูดคุยกับคู่กรณีจึงสามารถยอมรับได้</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นการเรียนรู้ว่าควรให้อภัยผู้อื่น แต่ตนเองมีความโกรธ ต้องได้รับคำแนะนำอย่างใกล้ชิด จากครูหรือผู้ใหญ่เพื่อพูดคุยเจรจาปรับความเข้าใจระหว่างคู่กรณี</p>	<p>พฤติกรรมเมื่อเกิด ปัญหาความขัดแย้ง</p> <p>พฤติกรรมการทำ กิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p> <p>พฤติกรรมขณะเล่น อิสระ</p>

ด้านที่ 3 เด็กปฐมวัยเป็นผู้มีมิตรไมตรี ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 7 – 10 ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ด้วยการเป็นสมาชิกที่ดี และตนเองมีความสุขในการทำกิจกรรม</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้มากและตนเองมีความสุขในการทำงาน</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ค่อนข้างมาก และตนเองรู้สึกดี</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้เพิ่มมากขึ้น และตนเองรู้สึกดี</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นเรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยมีครูหรือผู้ใหญ่ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>- พฤติกรรมการแสดง ออกขณะทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น</p> <p>- ผลงาน และความสำเร็จของงานที่ทำเป็นกลุ่ม</p>
8. แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่น	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีในการแบ่งปันสิ่งของต่างๆ ที่ตนเองมีให้ผู้อื่นได้ และ ยอมรับการแบ่งปันสิ่งของส่วนกลางในการใช้ร่วมกันได้ด้วยความพอใจ</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถแบ่งปันสิ่งของต่างๆ ที่ตนเองมี ของส่วนกลางในการใช้ร่วมกันได้มาก</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถแบ่งปันสิ่งของต่างๆ ของตนเอง แบ่งปันสิ่งของส่วนกลางได้ค่อนข้างมาก แต่ต้องได้รับคำแนะนำ</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการแบ่งปันสิ่งของต่างๆ ที่ตนเองมีให้ผู้อื่น และแบ่งปันของส่วนกลางในการใช้ร่วมกันเพิ่มมากขึ้น เมื่อได้รับคำแนะนำ</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นแบ่งปันให้ผู้อื่นต่อเมื่อครูหรือผู้ใหญ่ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>- พฤติกรรมการแสดงออกขณะทำกิจกรรมต่างๆ</p> <p>- ผลงานที่ทำส่วนบุคคล และ กลุ่ม</p>

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
9. เข้าใจ ความรู้สึกของ ผู้อื่น	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการแสดง ความเห็นอกเห็นใจ โดยเข้าใจถึงสาเหตุ และเข้า ช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น ได้มาก และพยายามเข้าใจสาเหตุ</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง แสดงการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ ค่อนข้างมาก ด้วยการซักถามพูดคุย</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นเพิ่ม มากขึ้น ด้วยการหันไปซักถาม</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นด้วยการ สังเกต แต่ไม่ต้องการซักถามพูดคุย</p>	<p>- พฤติกรรมการ แสดงออกขณะทำ กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น</p> <p>- พฤติกรรมการ แสดงออกขณะมี ปฏิสัมพันธ์ หรือ เมื่อผู้อื่นกำลังเผชิญ กับปัญหา</p>
10. ช่วยเหลือ ผู้อื่นด้วยความ เต็มใจ	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการกระตือรือร้น ช่วยเหลือผู้อื่นทันทีด้วยความเต็มใจ และหากตนเอง ช่วยเหลือด้วยตนเองไม่ได้ ก็บอกให้ผู้อื่นเข้าช่วยเหลือ</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถเข้าใจว่าผู้อื่นต้องการความ ช่วย-เหลือ และเข้าช่วยเหลือในสิ่งที่ตนเองทำได้ทันที</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถรับรู้ถึงความต้องการของ ผู้อื่นให้ช่วยเหลือค่อนข้างมาก และช่วยเหลือผู้อื่นบ้าง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการรับรู้ถึงความต้องการของ ผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น แต่ต้องให้ผู้อื่นร้องขอ</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นรับรู้ถึงความต้องการ ความช่วยเหลือของผู้อื่น แต่ยังไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วม ช่วยเหลือ</p>	<p>- พฤติกรรมการ แสดงออกขณะทำ กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น</p> <p>- พฤติกรรมการ แสดงออกขณะมี ปฏิสัมพันธ์ หรือ เมื่อผู้อื่นที่กำลัง เผชิญกับปัญหา</p>

ด้านที่ 4 เด็กปฐมวัยเป็นผู้มีความอดทน ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่ 11 – 13 ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้

ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
11. รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง และสำเร็จตามเวลา</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถทำงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายได้ตามเวลา</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ค่อนข้างมาก โดยได้รับการเน้นย้ำบ้าง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพิ่มมากขึ้น แต่ต้องได้รับการตักเตือน</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มต้นเรียนรู้การรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยมีครูหรือผู้ใหญ่ดูแลอย่างใกล้ชิด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมการทำงานที่ได้รับมอบหมาย - พฤติกรรมการเล่นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นภายในกลุ่ม - การสอบถามจากเพื่อนหรือผู้ปกครอง
12. รอคอย ตามลำดับได้	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการรอคอยตามลำดับได้</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถรอคอยตามลำดับได้มาก</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถรอคอยตามลำดับได้ค่อนข้างมาก แต่ต้องได้รับการเน้นย้ำข้อตกลงร่วมกัน</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการรอคอยตามลำดับได้เพิ่มขึ้น แต่ต้องได้รับการตักเตือนข้อตกลงร่วมกันเป็นบางครั้ง</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มเรียนรู้การรอคอยตามลำดับ แต่ต้องได้รับการดูแลจากครูหรือผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมขณะที่ต้องรอคอยสิ่งของร่วมกับผู้อื่น - พฤติกรรมการเล่นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นภายในกลุ่ม - การสอบถามจากเพื่อนหรือผู้ปกครอง

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
13. ไม่ใช่ความ รุนแรงในการ แก้ปัญหา	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของแก้ปัญหาโดยใช้ การเจรจาพูดคุยแสดงเหตุผล เพื่อประนีประนอม หา ข้อตกลงร่วมกันในการแก้ปัญหาาร่วมกัน</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถควบคุมตนเองในการ แก้ปัญหาความขัดแย้งได้มาก ด้วยการพยายามเจรจา แต่ต้องมีครูหรือผู้ใหญ่ตักเตือนบ้าง</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถบอกปัญหาความขัดแย้งที่ เกิดขึ้นโดยรับฟังและให้ครูหรือผู้ใหญ่ช่วยไกล่เกลี่ย</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการควบคุมตนเองเมื่อเผชิญกับ สถานการณ์ความขัดแย้งได้เพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีการใช้ ความรุนแรงบางครั้ง</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มเรียนรู้การควบคุมตนเองว่าไม่ควร ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา แต่ต้องมีครูหรือผู้ใหญ่ ดูแลอย่างใกล้ชิด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมขณะ เกิดความขัดแย้งกับ ผู้อื่น - พฤติกรรมการเล่น หรือทำงานร่วมกับ ผู้อื่นภายในกลุ่ม - การสอบถามจาก เพื่อนหรือผู้ปกครอง

ด้านที่ 5 เด็กปฐมวัยเป็นผู้ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 14 – 18

ดังนี้

- ตัวบ่งชี้ที่ 14 เด็กปฐมวัยยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง
 ตัวบ่งชี้ที่ 15 เด็กปฐมวัยยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
 ตัวบ่งชี้ที่ 16 เด็กปฐมวัยยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง
 ตัวบ่งชี้ที่ 17 เด็กปฐมวัยยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น
 ตัวบ่งชี้ที่ 18 เด็กปฐมวัยยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
<p>14. ยอมรับ ลักษณะ เฉพาะ ของตนเอง ** ลักษณะเฉพาะ ของตนเอง หมายถึง รูปร่าง หน้าตา ขนาด ร่างกาย สีผิว สี ผมและรวมถึง ความพิการ หรือ ความพิเศษที่มีใน ตนเอง โดยครู หรือผู้ใหญ่ให้ คำอธิบาย ความ เชื่อมั่น กำลังใจ และโอกาสอย่าง มากในการช่วยให้ เด็กลดความอาย และความกลัว เมื่อต้อง เผชิญหน้ากับ ผู้อื่น</p>	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก ไร้เรง ยอมรับความแตกต่างของตนเองได้อย่างมีความสุข</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถยอมรับรูปร่างหน้าตา ความแตกต่างของตนเองได้มาก</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถยอมรับรูปร่างหน้าตา ความแตกต่างของตนเองได้ค่อนข้างมาก บางครั้งยังคงต้องได้รับกำลังใจเพื่อให้เกิดความมั่นใจ</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการยอมรับในรูปร่างหน้าตา ความแตกต่างของตนเองเพิ่มมากขึ้น แต่ครูหรือผู้ใหญ่ต้องให้คำแนะนำและกำลังใจ</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มเรียนรู้การยอมรับรูปร่าง หน้าตา และความแตกต่างของตนเอง โดยมีครูหรือผู้ใหญ่แนะนำดูแลอย่างใกล้ชิด</p>	<p>การแสดงออกของ เด็กท่ามกลางกลุ่ม เพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์กับ เพื่อนขณะเล่นหรือ ทำงาน การพูดคุยเกี่ยวกับ ตนเองของเด็ก</p>

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
15. ยอมรับฟัง ความคิด เห็นที่แตกต่าง	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการเป็นผู้รับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น โดยไม่แสดงความรู้สึกว่าใคร คิดเห็นถูกหรือดีกว่ากัน</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และ สามารถบอกได้ว่าผู้อื่นมีความคิดเห็นอย่างไร</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ เพิ่มมากขึ้น บางครั้งยังต้องได้รับการตักเตือนให้สนใจรับฟัง</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้เพิ่มมากขึ้น แต่ครูหรือผู้ใหญ่ยังต้องกำหนดเป็น ข้อตกลง</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มเรียนรู้ว่าตนเองต้องรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น โดยครูหรือผู้ใหญ่กระตุ้นเตือน</p>	<p>- การแสดงออกขณะ นำเสนอความ คิดเห็น</p> <p>- การแสดงออกขณะ ต้องรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>- การพูดคุยกันใน ห้องเรียนเมื่อมีการ ระดมสมองหรือให้ แสดงความคิดเห็น</p>
16. ปฏิบัติตน ตามหลักศาสนา และวัฒนธรรม ของตนเอง	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการปฏิบัติตน ตามหลักศาสนาที่นับถือและวัฒนธรรมของตนเองอย่าง ถูกต้องด้วยความเชื่อมั่น ภาคภูมิใจ และอธิบายผู้อื่นได้</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและ ทางวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างถูกต้อง</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและ วัฒนธรรมของตนเองได้อย่างถูกต้อง ค่อนข้างมาก</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา และวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างถูกต้องเพิ่มมากขึ้น แต่ ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มเรียนรู้การปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนาและวัฒนธรรมของตนเอง โดยมีครูหรือผู้ใหญ่ให้ คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>- การแสดงออกและ การอธิบายเกี่ยวกับ การปฏิบัติตนตาม หลักศาสนาของ ตนเอง</p>

ตัวบ่งชี้	ระดับการประเมิน	แนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล
<p>17. ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่น</p>	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและทางวัฒนธรรมของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน โดยเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงออก และสนใจเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่นได้มาก โดยแสดงความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่นได้ค่อนข้างมาก บางครั้งแสดงความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาความสนใจต่อการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น ใช้การสังเกตและซักถาม แต่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มเรียนรู้ว่ามีการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน โดยการสังเกต</p>	<p>- การแสดงออกถึงเมื่อพูดคุยถึงเรื่อง การปฏิบัติตามหลักศาสนาและวิถีของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตน</p> <p>- การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างศาสนา</p>
<p>18. ยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่าง</p> <p>หมายเหตุ ***</p> <p>ด้วยบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของการวิจัยมีภาษาที่ใช้ตามกลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ภาษาไทยกลาง 2. ภาษาไทยถิ่นใต้ 3. ภาษามลายูท้องถิ่น 4. ภาษาจีน 5. ภาษาท้องถิ่นสำเนียงอื่นๆ เช่น ภาษาเงาะของอำเภอปานาเระ 	<p>ระดับ 5 หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีของการรับฟังและเรียนรู้ภาษาแตกต่างไปจากตนเอง สามารถใช้ภาษานั้นสื่อสารได้</p> <p>ระดับ 4 หมายถึง สามารถรับฟังและเรียนรู้การใช้ภาษาที่แตกต่างจากตนเองได้มาก สามารถเข้าใจและสื่อสารได้มาก</p> <p>ระดับ 3 หมายถึง สามารถรับฟังและพยายามเรียนรู้ การใช้ภาษาที่แตกต่างจากตนเองได้ค่อนข้างมาก สามารถเข้าใจความหมายได้บ้างคำ</p> <p>ระดับ 2 หมายถึง พัฒนาการยอมรับการใช้ภาษาที่แตกต่างจากตนเองได้เพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่เข้าใจความหมาย</p> <p>ระดับ 1 หมายถึง เริ่มเรียนรู้ว่ามีภาษาที่แตกต่างไป</p>	<p>-การแสดงออกเมื่อครู เพื่อนหรือผู้อื่นใช้ภาษาที่แตกต่างไปจากตนเอง</p> <p>-การแสดงออกเมื่อตนเองใช้ภาษาที่แตกต่างไปจากผู้อื่น</p>

จังหวัดนราธิวาส	จากตนเอง ด้วยการสังเกต	
-----------------	------------------------	--

**แบบบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขที่เหมาะสมกับ
เด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้รายบุคคล**

ด้าน/ตัวบ่งชี้ที่	ระดับการประเมิน			
	ครั้งที่ 1 .../.../...	ครั้งที่ 2 .../.../...	ครั้งที่ 3 .../.../...	หมายเหตุ
ด้านที่ 1 มีความพอเพียงในตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้สิ่งของต่างๆ อย่างประหยัด				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ไม่รบกวนให้ผู้ปกครองซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น				
ด้านที่ 2 รู้ภัย ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้				
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ยอมรับการกระทำผิดของตนเอง				
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ขอโทษผู้อื่นด้วยความจริงใจ				
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ให้อภัยผู้อื่นได้				
ด้านที่ 3 มีมิตรไมตรี ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้				
ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
ตัวบ่งชี้ที่ 8 แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่นได้				
ตัวบ่งชี้ที่ 9 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น				
ตัวบ่งชี้ที่ 10 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ				
ด้านที่ 4 มีความอดกลั้น ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้				
ตัวบ่งชี้ที่ 11 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
ตัวบ่งชี้ที่ 12 รอคอยตามลำดับได้				
ตัวบ่งชี้ที่ 13 ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา				
ด้านที่ 5 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล 5 ตัวบ่งชี้				
ตัวบ่งชี้ที่ 14 ยอมรับลักษณะเฉพาะของตนเอง				
ตัวบ่งชี้ที่ 15 ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง				
ตัวบ่งชี้ที่ 16 ยอมรับการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและ วัฒนธรรมของตนเอง				
ตัวบ่งชี้ที่ 17 ยอมรับการปฏิบัติหลักศาสนาและวัฒนธรรม ของผู้อื่น				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางจิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์
วันเดือนปีเกิด	12 พฤษภาคม 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดยะลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	72 ถนน ผังเมือง 3 อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 95000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการศึกษาปฐมวัย
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาตอนปลาย (สายศิลป์-ภาษา) จาก โรงเรียนสาริตวิทย์ลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
พ.ศ. 2535	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม การศึกษาปฐมวัย) จาก วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
พ.ศ. 2540	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2557	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ